

VUOSIKERTOMUS 2017

S-Pankki

1 VUOSIKERTOMUS 2017

S-Pankki – Ylivoimaisen helppoja ja hyödyllisiä pankkipalveluita	6
Toimitusjohtajan katsaus	8

2 JOHDANTO

Johdanto	11
--------------------	----

3 HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 1.1.–31.12.2017

3.1 Toimintaympäristö.	12
3.2 Tilikauden tapahtumat.	13
3.3 Taloudellinen asema	14
3.3.1 Toiminnan tulos ja kannattavuus.	14
3.3.2 Nettotuotot	14
3.3.3 Kulut	15
3.3.4 Luotto- ja arvonalentumistappiot	15
3.3.5 Talletukset	15
3.3.6 Antolainaus ja sijoitustoiminta	15
3.3.7 Oma pääoma.	15
3.3.8 Hallinnoitavat varat	15
3.4 S-Pankin tytäryhtiöiden toiminta.	16
3.5 Hallinto	16
3.5.1 Yhtiökokous.	16
3.5.2 Hallitus.	16
3.5.3 Toimitusjohtaja	17
3.5.4 Henkilöstö.	17
3.5.5 Palkka- ja palkkiokäytänteet	17
3.6 Olennaiset tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen	18
3.7 Näkymät vuodelle 2018.	18
3.8 Hallituksen esitys tilikauden tulosta koskeviksi toimenpiteiksi	18
3.9 Tunnuslukujen laskentakaavat.	19

4 VASTUULLISUUSRAPORTTI

4.1 S-Pankki-konsernin liiketoimintamalli	20
4.2 Asiakkaan hyväksi	21
4.3 Hyvinvoiva henkilöstö	22
4.4 Yhteiskunnan hyväksi	24
4.4.1 Avoin ja läpinäkyvä toiminta	24
4.4.2 Ympäristö	25
4.4.3 Vastuullinen sijoittaminen	25

5 KONSERNITILINPÄÄTÖS

5.1 Konsernitase	26
5.2 Konsernin tuloslaskelma	28
5.3 Konsernin rahoituslaskelma	29
5.4 Laadintaperiaatteet	30
5.4.1 Yleistä	30
5.4.2 Ulkomaanrahan määräiset erät	30
5.4.3 Rahoitusvarat ja -velat	31
5.4.3.1 Rahoitusvarat	31
5.4.3.2 Rahoitusvelat	32
5.4.4 Rahoitusvarat ja -velat IFRS 9 mukaisesti 1.1.2018 alkaen	33
5.4.4.1 Rahoitusvarat	33
5.4.4.2 Rahoitusvelat	34
5.4.5 Tuloutusperiaatteet	38
5.4.6 Poistot ja arvonalentumiset	38
5.4.7 Tuloverot	39
5.5 Vakavaraisuus ja riskienhallinta	40
5.5.1 S-Pankki-konsernin merkittävät riskit ja riskilausuma	40
5.5.2 Johdanto vakavaraisuus- ja riskitietojen julkistamiseen	41
5.5.3 Sääntely	42
5.5.4 Riskienhallinnan tavoitteet	43

5.5.4.1 Riskinkantokyky ja riskinottohalukkuus	43
5.5.4.2 Riskilimitit	43
5.5.5 Riskienhallinnan järjestäminen S-Pankissa.	44
5.5.5.1 Merkittävien toimielinten roolit ja vastuut riskienhallintaan liittyen	44
5.5.5.2 Riskien seuranta, valvonta ja raportointi	47
5.5.6 Vakavaraisuuden hallinta	48
5.5.6.1 Vakavaraisuuden hallinta ja pääomasuunnittelu	48
5.5.6.2 Stressitestit	49
5.5.6.3 Riskiperusteinen pilari 2 pääomavaade ja vakavaraisuuden hallinnan toimenpiderajat	50
5.5.7 Elvytysuunnitelma.	51
5.5.8 Omat varat ja vakavaraisuus	51
5.5.8.1 Omien varojen vaateet	51
5.5.8.2 Omat varat.	53
5.5.8.3 Vakavaraisuusasema	55
5.5.8.4 S-Pankin riskiperusteinen pääomavaade.	57
5.5.8.5 Velkaantuneisuus ja vähimmäisomavaraisuusaste.	59
5.5.8.6 Varojen sitoutuneisuus	61
5.5.9 S-Pankin riskit.	64
5.5.9.1 Yleistä	64
5.5.9.2 Luottoriskit.	64
5.5.9.3 Markkinariskit	82
5.5.9.4 Likviditeettiriskit	87
5.5.9.5 Operatiiviset riskit mukaan lukien maineriski	91
5.5.9.6 Strategiset ja liiketoimintariskit	93
5.5.10 Vakavaraisuusasetuksessa edellytettyjen tietojen julkistaminen	94
5.6 Tase-eriä koskevat liitetiedot.	102
5.7 Tuloslaskelman eriä koskevat liitetiedot	120
5.8 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	125
5.9 Henkilöstöä sekä toimi- ja valvontaelinten jäseniä koskevat liitetiedot	126
5.10 Lähipiiriliiketoimet.	127
5.11 Tytär- ja osakkuusyhtiöt	127
5.12 Muut liitetiedot	128
5.13 Tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot	128

6 S-PANKKI OY:N TILINPÄÄTÖS

6.1 Tase	129
6.2 Tuloslaskelma.	131
6.3 Rahoituslaskelma	132
6.4 Laadintaperiaatteet.	133
6.5 Tase-eriä koskevat liitetiedot.	134
6.6 Tuloslaskelman eriä koskevat liitetiedot	155
6.7 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	160
6.8 Henkilöstöä sekä toimi- ja valvontaelinten jäseniä koskevat liitetiedot	161
6.9 Lähipiiriliiketoimet.	162
6.10 Osakeomistuksia koskevat liitetiedot	162
6.11 Muut liitetiedot	163
6.12 Tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot	163

S-PANKKI – YLIVOIMAISEN HELPPOJA JA HYÖDYLLISIÄ PANKKIPALVELUITA

S-Pankki on täyden palvelun suomalainen pankki, jonka tehtävänä on tehdä asiakkaidensa arjesta sujuvaa. Tämä tapahtuu tarjoamalla helppoja ja hyödyllisiä ratkaisuja päivittäisten raha-asioiden hoitamiseen, säästämiseen ja sijoittamiseen sekä hankintojen rahoittamiseen.

S-Pankin toiminta perustuu helppoihin tuotteisiin, nopeaan ja aktiiviseen palveluun, läpinäkyvään hinnoitteluun, helppoon saavutettavuuteen ja yhteistyöhön kaupan kanssa. S-Pankki panostaa vahvasti digitaalisten palveluiden kehittämiseen, ja sen tavoitteena on tuottaa Suomen paras digitaalinen pankkipalvelukokemus. Digitaalisten palveluiden keihäänkärkenä toimii kansainvälisesti palkittu, kaupan ja pankin asiakkuuden sekä LähiTapiolan vakuutukset nerokkaasti yhdistävä S-mobiili-sovellus. S-Pankin asiakkaat ovat ottaneet S-mobiiliin omakseen ja yli 70 prosenttia pankin sähköisestä asioinnista tapahtuu mobiilissa.

Maksuttomat peruspankkipalvelut eli käyttötili, kansainvälinen maksukortti ja pankkitunnukset ovat tuntuva etu, jotka S-ryhmän asiakasomistajat saavat omasta pankistaan. Päivittäisissä pankkiasioissa S-Pankki palvelee yli 700 S-ryhmän toimipaikassa kautta maan. Käteisen nostaminen ja tallettaminen onnistuu lähes 1 000 S-ryhmän toimipaikan kassalla. Raha-asioiden hoitaminen onnistuu helposti myös verkkopankissa, S-mobiilissa sekä asiakaspalvelussa niin puhelimesta, chatissa kuin sosiaalisen median kanavissa.

S-Pankki tarjoaa helppoja ja vaivattomia vaihtoehtoja säästämiseen ja sijoittamiseen. Yksityispankkiirien palveluita ja kokonaisvaltaista varainhoitoa S-Pankki tarjoaa FIM-brändillä. S-Pankki-konsernin rahastot ja varainhoidon palvelut tuottaa FIM Varainhoito.

Vaativimmissa pankkiasioissa asiakkaiden apuna ovat S-Pankkiirit, jotka palvelevat keskeisissä kasvukeskuksissa sijaitsevilla toimipisteillä. Verkossa tapahtuvan etäneuvottelun avulla S-Pankkiirit ovat asiakkaiden apuna paikasta riippumatta.

Pankin omistavat SOK (37,5 %), S-ryhmään kuuluvat alueosuuskaupat (37,5 %), LähiTapiola Vahinkovakuutus (10 %), LähiTapiola Henkiyhtiö (3,5 %), LähiTapiolan alueyhtiöt (10 %) ja Elo (1,5 %). Merkiksi suomalaisuudesta S-Pankki on saanut Avainlippu-tunnuksen.

S-PANKIN TÄRKEIMMÄT LUVUT VUODEN 2017 LOPUSSA

3,0 miljoonaa asiakasta | **2,1 miljoonaa** kansainvälistä maksukorttia

1,8 miljoonaa kappaletta verkkopankkitunnuksia | **5 005,8 miljoonaa** euroa talletuksia

3 724,9 miljoonaa euroa myönnettyä luottoa | **6 892 miljoonaa** euroa hallinnoitavia varoja (FIM)

16,7 % vakavaraisuusaste | **16,0 miljoonan** euron liiketulos

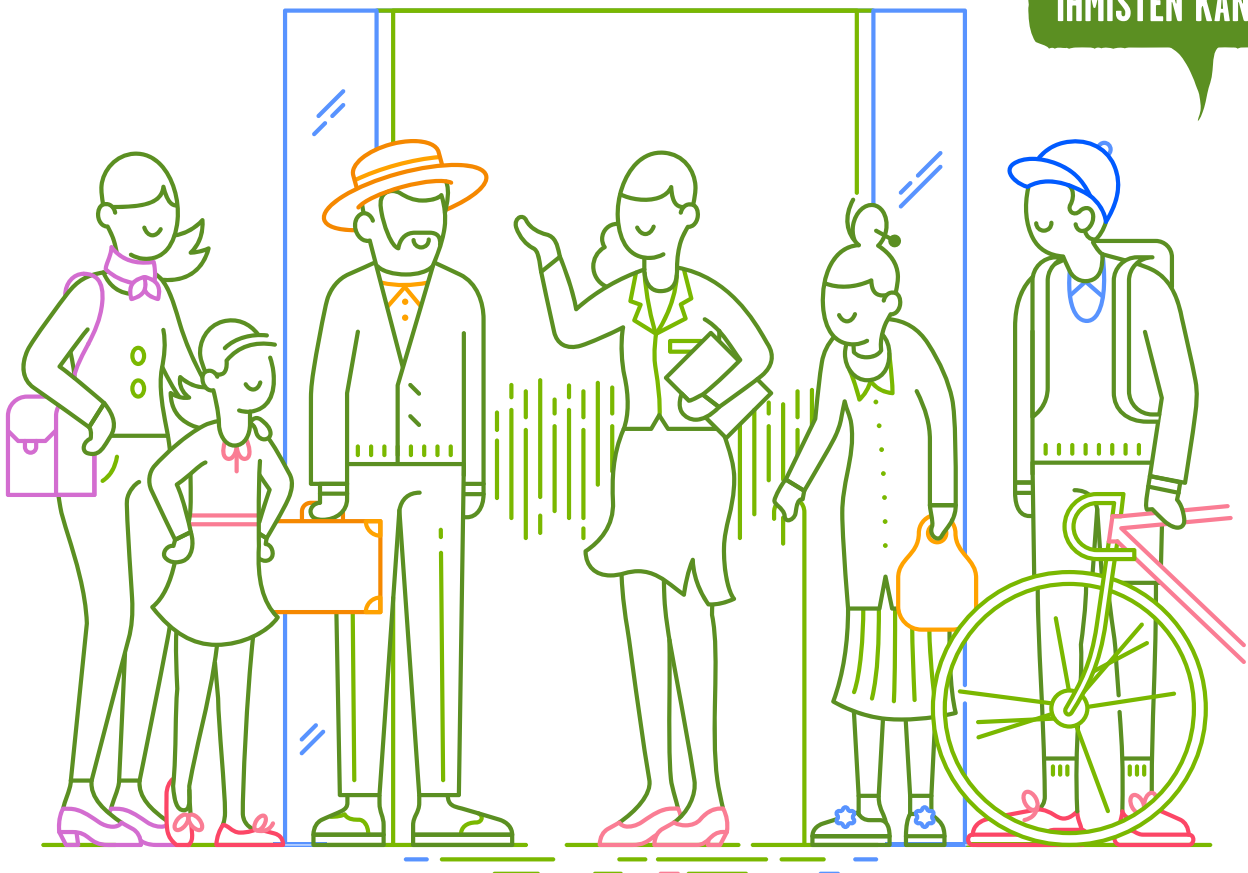
*¹) OLEN TYYTYVÄINEN. PELAATTE REILUA JA LÄPINÄKYVÄÄ PELIÄ.

*¹) NETTIPANKIN ILMAINEN KÄYTTÖ JA BONUSTEN KERTYMINEN. HELPPO HARRASTAA MYÖS SIOJITAMISTA.

*¹) MAKSUTTOMAT PALVELUT ON Hieno JUTTU. SÄÄSTÄÄ MONEN MONTA EUROAA KUUKAUDESSA JA NIIN YSTÄVÄLLISTÄ PALVELUA PUHELIMESSA!

*¹) OLEN ERITTÄIN TYYTYVÄINEN TEIDÄN ASIAKASPALVELUUNNE. HENKILÖKUNTA ON HYVIN ASIALLINEN JA OSAAVA. MIELLYTTÄVÄÄ KESKUSTELLA MUKAVIEN IHMISTEN KANSSA.

≡ S-Pankki ≡

*¹) OLEN ERITTÄIN TYYTYVÄINEN KAIKKEEN S-PANKIN TARJOAMIIN PALVELUIHIN. ASIAKASPALVELUUN SAA YHTEYDEN CHATIN KAUTTA JA VASTAUKSET NOPEASTI JOIHIN TARVITSEE PIKAISESTI "APUA". KAIKKI SIIS OK!

*¹) ASIANI HOITUI PALJON NOPEAMMIN KUIN OSA-SIN ODOTTAAKAAN JA SAIN LISÄTIETOA SIHEN MUKAAN. KIITOKSIA AVUSTA!

*¹) ONPA KÄTEVÄ TÄMÄ S-MOBIILILLA TUNNISTAUTUMINEN, EI TARTTE SITÄ KORTTIA ENÄÄ. JA JUURI VASTA TAJUSIN ETTÄ KAMERALLA PYSTYY LUKEMAAN VIIVAKOODIN LASKUA MAKSAESSA. KYLLÄ ON HYVIÄ JUTTUJA!

*) S-Pankista sanottua Facebookissa ja Twitterissä.

TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS

Lokakuussa tuli kuluneeksi kymmenen vuotta siitä kun S-Pankki aloitti talletuspankkitoiminnan. S-Pankin alkuaikoihin liittyi virhearvio, jota on mukava muistella näin jälkikäteen. Kun pankki lokakuun puolessa välissä vuonna 2007 starttasi, arvioimme saavamme vuoden loppuun mennessä 10 000 maksukorttia. Totuus oli hieman toisenlainen. ”Hiljainen lanseeraus” muuttui satojen asiakkaiden jonoiksi ja lopulta kortteja myytiin kymmenkertainen määrä tavoitteeseen nähden.

Moni asia on kymmenessä vuodessa kehittynyt ja muuttunut, mutta perusta, jolle S-Pankki on rakennettu, on pysynyt samana. Palvelumme on kohdennettu erityisesti S-ryhmän asiakasomistajille. Tässä kohtaa palasimme viime vuonna ikään kuin juurillemme, kun luovuimme LahiTapiola Pankin fuusion kautta S-Pankkiin tulleesta pk-yritys- ja maatilaliiketoiminnasta, jotta voimme keskittyä ydinalueeseemme eli henkilöasiakkaiden palveluihin. Maksuttomat peruspankkipalvelut ovat muodostaneet palveluidemme ytimen alusta saakka – tarjoamme tilin, maksukortin ja pankkitunnukset ilman kuu-kausi- ja vuosimaksua kaikille S-ryhmän asiakasomistajille.

Palvelumme ovat toki kymmenessä vuodessa kehittyneet ja laajentuneet huimasti. Tämä on tapahtunut sekä yritystojen että voimakkaan kehittämistyön seurauksena. Toimintamme ensivuotina panostimme vahvasti kulutusluottojen kehittämiseen, 2013 tarjontamme laajeni kattamaan rahastot ja varainhoidon palvelut ja 2014 mukaan tulivat vakuudelliset lainat, kuten asuntolainat. Digitaalisen murroksen myötä siirsimme kehittämistyön painopisteen digitaalisiin palveluihin. Lukujen valossa voidaan todeta valinnan olleen oikea. Pankin ja kaupan palvelut ja LähiTapiola-ryhmän vakuutukset yhdistävä S-mobiili oli viime vuoden lopussa ladattu yli 1,3 miljoonaan kännykkään ja tablettiin. Samaan aikaan 73 prosenttia S-Pankin sähköisestä asioinnista tapahtui juuri mobiilissa.

Kymmenen vuotta sitten kaupan kyljessä toimiva pankki oli kummajainen ja nyt se on vakiinnuttanut paikkansa suomalaisten arjessa ja suomalaisessa pankkikentässä. Syyskuun puolessa välissä liityimme Finanssiala ry:n (FA) jäseneksi. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että S-Pankki olisi muuttumassa perinteiseksi pankiksi vaan tulemme jatkossakin olemaan pankkikentän haastaja, reilusti toimiva ja asiakkaan puolella oleva pankki.

Vastuullisen toiminnan merkitys kasvaa

Yritysten toiminnan vastuullisuus nousee koko ajan merkittävämpään rooliin. Ei riitä, että yritykset tekevät silloin tällöin vastuullisia tekoja, niiden on oltava vastuullisia koko ajan ja kaikessa toiminnassaan. Perustan on oltava kunnossa. S-Pankin osuustoiminnalliset juuret ovat muovanneet suhdettamme vastuullisuuteen. Ajatus asiakkaasta ja omistajasta samassa henkilössä asettaa riman aivan eri korkeudelle. Tällöin omistajalle yritystoiminnasta haettavaa tuottoa ei tehdä laatua heikentämällä tai hintoja nostamalla. Yritysmuoto pitää punnukset tasoissa ja toiminnan vastuullisena.

Suomalaiset valitsivat S-Pankin jo viidennen kerran peräkkäin vastuullisimmaksi pankiksi Pohjoismaiden laajimmassa kestävä kehityksen brändivertailussa, Sustainable Brand Indexissä. Olemme iloisia ja ylpeitä saamastamme tunnustuksesta, mutta emme ole vielä lainkaan siellä mihin tähtäämme. Käynnistimme syksyllä 2017 vastuullisuustyön, jonka tarkoituksena oli tunnistaa S-Pankille olennaiset ja ominaiset vastuullisuusteemat. Näiden teemojen, asiakkaan hyväksi, hyvinvoiva henkilöstö ja yhteiskunnan hyväksi, alle rakennamme toimenpideohjelmat. Ei tyhjiä sanoja vaan konkreettisia tekoja. Osa isompia ja osa pienempiä, mutta kaikki merkityksellisiä. Työ siis jatkuu. Vuoden 2017 tilinpäätöksen osana raportoimme ensimmäistä kertaa myös ei taloudellista tietoa eli juuri vastuulliseen toimintaan kytkeytyvät tekijöitä.

Sijoitustoiminnan vastuullisuus nousi useaan otteeseen julkiseen keskusteluun vuoden 2017 aikana. Yhä useammalle sijoittajalle vastuullisuus nousee tuoton rinnalle merkitykselliseksi tekijäksi sijoituskohteen valinnassa. Hyvä esimerkki vastuullisesta sijoittamisesta on vaihtoehtorahastojen hallinnointiyhtiö Epiquksen kanssa toteuttamamme vaikuttavuus-sijoittamisen hanke, jossa keräsimme sijoittajilta maahanmuuttajien työllistymiseen yhteensä yli 13 miljoonaa euroa. Kyseisessä hankkeessa tähdätään vähintään 2 000 oleskeluluvan saaneen maahanmuuttajan työllistymiseen kolmessa vuodessa. Onnistuessaan hanke tuo valtiolle 28 miljoonan euron säästöt. Hankkeen sijoittajat puolestaan saavat kohtuullisen korvauksen. Maailmalla isoksi ilmiöksi nousseissa vaikuttavuussijoittamisen hankkeissa tavoitellaan rahallisen tuoton lisäksi myönteisiä ja mitattavia yhteiskunnallisia tai ympäristöllisiä vaikutuksia.

Miltä näyttää huomisen pankki?

Teknologian kehittyminen ohjaa palveluiden käyttöä yhä enemmän mobiilipalveluihin. Käytettävyyden ja helppouden vaatimus korostuu edelleen – jos asiakas ei osaa käyttää palvelua, se ei ole asiakkaan vaan palvelun syytä. Uusien palveluiden tulee neuvoa käyttäjiänsä.

Rutiiniluonteisten raha-asioiden hoituessa mahdollisimman pitkälti helposti ja automatisoidusti mobiilissa, henkilökohtaisessa asiakaspalvelussa korostuvat auttamis- ja neuvontatehtävät, kuten asuntolainaneuvottelut ja sijoitusneuvonta. Silloin kun asiakas itse haluaa.

Teknologia tulee avuksi paikkaamaan ihmismielen rajoitteita, olipa kyse oman talouden suunnittelusta ja hallinnasta tai sijoitustuotteista. Tästä oiva esimerkki on viime vuoden lopulla markkinoille tullut FIM Tekoäly -rahasto, joka hyödyntää tekoälyä ja koneoppimista löytääkseen markkinoilta ihmisilmille havaitsemattomia syy-seuraussuhteita. Rahaston osakevalinnat perustuvat tekoälyn tekemiin havaintoihin.

Meidän tehtäväksemme jää valjastaa teknologia sellaiseen muotoon, että jokaisella meistä on mahdollisuus sitä hyödyntäen tehdä huomisenestä aina vähän tätä päivää parempi.

A stylized, handwritten signature in black ink, consisting of several overlapping, sweeping lines that form the name 'PEKKA YLIHURULA'.

PEKKA YLIHURULA
Toimitusjohtaja, S-Pankki

2 JOHDANTO

S-Pankki-konsernin tilinpäätös vuodelta 2017 koostuu neljästä osakokonaisuudesta: hallituksen toimintakertomuksesta, vastuullisuusraportista, konsernin ja emoyhtiön tilinpäätöksistä sekä Pilarin 3 vakavaraisuutta ja riskienhallintaa koskevista tiedoista.

Kokonaisuudessa julkistetaan ensimmäistä kertaa vastuullisuusraportti, joka sisältää kirjanpitolain 3 a -luvun (29.12.2016/1376) edellyttämän selvityksen muista kuin

taloudellisista tiedoista. Osana konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteita esitetään IFRS 9 -standardin vaikutukset rahoitusvaroihin ja -velkoihin. Osana tilinpäätöstä julkistettava Pilarin 3 mukainen vakavaraisuus- ja riskienhallintaosio on laadittu EU:n vakavaraisuusasetuksen (575/2013) kahdeksannen osan ja siihen liittyvien Euroopan pankkiviranomaisen ohjeistusten mukaisesti. Vakavaraisuus- ja riskienhallintaosio kuvaa myös IFRS 9 arvonalentumismallia.

3 HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

1.1.–31.12.2017

3.1 TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Talouden suhdanteet olivat suotuisat vuonna 2017. Talousindikaattorit vahvistuivat ja maailmankauppa kasvoi. Talouskasvu oli laaja-alaista, sillä monissa keskeisissä maissa talouden aktiviteetti piristyi.

Poliittinen epävarmuus varjosti taloussympäristöä vuonna 2017 Euroopassa ja Yhdysvalloissa. Epävarmuus kuitenkin hälveni vuoden mittaan ja vaikutukset talouskehitykseen jäivät vähäisiksi. Yhdysvalloissa veropaketti saatiin kasaan vuoden loppuun mennessä.

Alkuvuoden nousun jälkeen kuluttajahintojen nousuvauhti eli inflaatio kehittyi varsin maltillisesti. Vuoden jälkipuoliskolla raakaöljyn hinta oli nousu-uralla ja nosti energiainflaatiota paikoittelen. Euroopan keskuspankki piti keskuspankkikorot ennallaan ja kaikki Euribor-korot olivat selvästi miinuksien puolella. Yhdysvaltojen keskuspankki nosti ohjauksorkkoa kolme kertaa.

Globaalin talouskasvun vahvistuminen ja kevyt rahapolitiikka nostivat osakeindeksejä monilla päämarkkinoilla uusiin ennätyslukemiin.

Suomen talous kasvoi erittäin vahvasti vuonna 2017. Talouden veturit – kulutus, investoinnit ja vienti – olivat kovassa

vedossa. Piristynyt maailmankauppa ja euroalueen hyvä talouskasvu nopeuttivat Suomen vientiä. Investoinnit jatkoivat hyvässä kasvussa. Vahva talousluottamus ja työllisyyden lisäys tukivat kotitalouksien kulutusta.

Asuntolainojen kysyntä oli varsin vilkasta vuonna 2017. Uusia asuntolainoja nostettiin keskimäärin noin 1,5 mrd. euron edestä kuukaudessa. Asuntolainakanta kasvoi 2,2 prosentin vauhtia. Matala korkotasoa, ennätysvahva kuluttajien luottamus ja työllisyyden kasvu tukivat asuntokauppaa. Asuntojen hinnat nousivat noin prosentin verran koko maassa vuonna 2017 edellisestä vuodesta.

Kotitalouksien kulutusluotot kasvoivat 4,2 prosenttia. Kotitalouksien talletukset lisääntyivät ja kasvua talletuksissa oli keskimäärin noin kolme prosenttia. Yrityslainat kasvoivat runsaan viiden prosentin vauhtia asuntoyhteisöiden nostamien lainojen tukemana. Asuntoyhteisöiden lainakanta kasvoi päälle 10 prosentin vauhtia viime vuonna. Rahastopääomat Suomeen rekisteröidyissä rahastoissa nousivat vuoden aikana 8,9 prosenttia 116,2 miljardiin euroon, joka on uusi ennätystaso. Rahastopääomien kokonaismäärää kasvattivat sekä positiiviset nettomerkinnot että sijoitusten arvomuutokset.

3.2 TILIKAUDEN TAPAHTUMAT

S-Pankin strategiaa täsmennettiin vuoden alussa muun muassa digitaalisten palveluiden kehittämisen osalta. S-Pankin digitaalisten palveluiden keskiössä on kaupan ja pankin palvelut sekä LähiTapiolan vakuutukset yhdistävä S-mobiili. Vuoden 2017 aikana tehdyt merkittävimmät tuoteuudistukset täydensivät S-mobiilia.

Maaliskuussa julkaistiin Siirto-palvelu, jossa rahan siirtäminen tililtä toiselle onnistuu kännykällä pelkän puhelinnumeron perusteella. Pankkien yhteisessä Siirto-palvelussa raha siirtyy tililtä toiselle ilman viivettä myös eri pankkien välillä. Vuoden lopussa Siirto-palvelussa olivat S-Pankin lisäksi mukana Nordea ja Osuuspankki.

Huhtikuussa julkaistiin tunnistaminen S-mobiililla -palvelu, jonka avulla S-Pankin lähes kolmen miljoonan asiakkaan on mahdollista asioida verkkopankkitunnuksia vaativissa palveluissa sormenjäljellä tai itse valitulla tunnusluvulla. S-mobiili-sovelluksella tapahtuva tunnistaminen toimii vaihtoehtona paperiselle tunnuslukutaulukolle.

ABC-mobiilitankkaus laajeni huhtikuussa 2017 kaikille ABC-asemille, minkä jälkeen tankkaamisen maksaminen S-mobiililla on mahdollista koko Suomessa.

Vuoden 2016 puolella aloitettua toimintojen yksinkertaistamista jatkettiin vuonna 2017.

Huhtikuussa S-Pankki Oy ja Oma Säästöpankki Oyj sopivat S-Pankin pk-yritys- ja maatilaliiketoiminnan siirtymisestä

Oma Säästöpankki Oyj:lle. Kaupan kohteena olleet tase-erät siirtyivät 30.11.2017. Kaupan taustalla oli S-Pankin keskittyminen ydinalueeseensa eli henkilöasiakkaiden palveluihin, ja siksi se luopui pienyrityksille sekä maataloilille suunnatuista pankkipalveluista. Asunto-osakeyhtiöiden ja suurimpien rakennusliikkeiden rahoittamisessa S-Pankki on mukana myös jatkossa.

S-Pankin organisaatorakennetta uudistettiin heinäkuun 2017 alussa siten, että pankkiliiketoiminta kokonaisuudessaan keskitettiin yhteen yksikköön. Muutoksen jälkeen S-Pankki-konsernissa on kolme liiketoiminta-aluetta: Pankkiliiketoiminta, Digitaalinen liiketoiminta, sekä Varainhoitoliiketoiminta.

Pankin omistus pohja laajeni kesäkuun lopussa, kun LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö luovutti sisäisessä rakennejärjestelyssä puolet omistamistaan S-Pankin osakkeista LähiTapiola-ryhmän alueellisille vahinkovakuutusyhtiöille. Muutoksen myötä S-Pankille tuli 20 uutta omistajaa.

Joulukuussa FIM Varainhoito Oy ja AM Omaisuudenhoito sopivat järjestelystä, jossa AM Omaisuudenhoidon asiakkuudet siirtyvät FIM Varainhoidolle.

S-Pankki liittyi Finanssiala ry:n (FA) jäseneksi syyskuussa 2017, koska S-Pankki haluaa olla kehittämässä finanssialan toimintaa Suomessa.

3.3 TALOUDELLINEN ASEMA

3.3.1 TOIMINNAN TULOS JA KANNATTAVUUS

S-Pankki-konsernin liiketulos laski edellisestä vuodesta ja oli 16,0 miljoonaa euroa (22,3). Vertailukelpoinen liiketulos kuitenkin kasvoi 8,3 miljoonaa euroa, kun huomioidaan edellisen vuoden nettotuottoihin sisältyneet kertaluonteiset erät. Tilikauden tulos verojen jälkeen oli 12,4 miljoonaa euroa (18,4).

Konsernin kulu/tuotto-suhde oli 0,83 (0,82). Oman pääoman tuotto laski tuloksen myötä ja oli 3,1 prosenttia (4,4). Koko pääoman tuotto oli 0,2 prosenttia (0,3).

S-Pankki-konsernin omat varat kasvoivat edellisvuodesta tuloksen ja toissijaisten varojen kasvun myötä. Toisaalta myös omien varojen vaade laski erityisesti pk-yritys- ja maatilaliiketoiminnan myynnin myötä. Konsernin omat varat olivat tilikauden päättyessä 422,2 miljoonaa euroa (398,2) ja omien varojen vähimmäisvaade oli 202,5 miljoonaa euroa (215,6). Taserakenteen positiivisen kehityksen myötä vakavaraisuus parani selkeästi ja oli 16,7 prosenttia (14,8). Tarkemmin riskienhallinnasta ja vakavaraisuuden kehittymisestä on kerrottu Vakavaraisuus ja riskienhallinta -osiossa.

Taulukko 1: Keskeisimmät tunnusluvut

KESKEISIMMÄT TUNNUSLUVUT (M€)	12/2017	12/2016	12/2015
Liiketulos	16,0	22,3	16,6
Nettotuotot	154,3	160,5	153,8
Talletukset	5 005,8	4 547,0	4 112,0
Antolainaus	3 724,9	3 492,2	2 831,1
Hallinnoitavat varat	6 891,7	6 152,6	6 012,0
Saamistodistukset	1324,8	1 481,5	1 594,2
Kulu/tuotto-suhde	0,83	0,82	0,88
Oman pääoman tuotto	3,1 %	4,4 %	3,2 %
Koko pääoman tuotto	0,2 %	0,3 %	0,3 %
Omavaraisuusaste	7,3 %	7,7 %	8,2 %
Vakavaraisuusaste	16,7 %	14,8 %	15,4 %

3.3.2 NETTOTUOTOT

Nettotuotot olivat yhteensä 154,3 miljoonaa euroa (160,5). Vertailukelpoiset nettotuotot kasvoivat 6,8 miljoonaa euroa, kun huomioidaan edellisen vuoden kertaluonteiset erät. Nettotuotoista 47,5 prosenttia koostui korkokatteesta. Korkokate kasvoi 5,6 prosenttia edellisvuodesta ja oli yhteensä 73,3 miljoonaa euroa (69,4). Korkokatteen tuotot muodostuivat pääasiassa luottotuotteista saatavista korkotuotoista sekä sijoituksista raha- ja pääomamarkkinoille. Korkokulut muodostuivat pääasiassa asiakkaille maksetuista talletusten koroista.

Nettopalkkiotuotot kasvoivat 10,9 prosenttia edellisvuodesta ja olivat 59,2 miljoonaa euroa (53,4). Nettopalkkiotuottojen osuus nettotuotoista oli 38,3 prosenttia. Nettopalkkiotuotot kasvoivat kaikilla liiketoiminta-alueilla.

Muut tuotot olivat yhteensä 21,8 miljoonaa euroa (37,7). Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot olivat 6,8 miljoonaa euroa (22,6). Vertailuluvussa on mukana Visa Europen osakkeista saatu 13,4 miljoonan euron myyntivoitto. Liiketoiminnan muut tuotot olivat 15,7 miljoonaa euroa (15,5). Liiketoiminnan muihin tuottoihin sisältyi

pk-yritys- ja maatalaliiketoiminnan myynnistä saatu kauppahinta. Vertailuluvussa on puolestaan sisällä keväällä 2016 myydyistä sijoituskiinteistöistä saatu kauppahinta. Muut nettotuotot olivat -0,7 miljoonaa euroa (-0,5).

3.3.3 KULUT

Liiketoiminnan kulut laskivat 2,6 prosenttia edellisvuodesta ja olivat vuonna 2017 yhteensä 131,7 miljoonaa euroa (135,2). Henkilöstökulut olivat lähellä edellisvuoden tasoa ja olivat yhteensä 46,2 miljoonaa euroa (45,9). Muut hallintokulut laskivat edellisvuodesta ja olivat yhteensä 67,0 miljoonaa euroa (70,7). Poistot tilikaudella kasvoivat edellisvuodesta ja olivat yhteensä 12,5 miljoonaa euroa (11,8). Liiketoiminnan muut kulut laskivat ja olivat 6,0 miljoonaa euroa (6,7). Liiketoiminnan muut kulut muodostuivat muun muassa jäsen- ja valvontamaksuista, toimitilojen, koneiden ja laitteiden vuokrista sekä ajoneuvokuluista.

3.3.4 LUOTTO- JA ARVONALENTUMISTAPPIOT

Bruttomääräisesti luotto- ja arvonalentumistappioita sekä väärinkäytöksistä aiheutuneita tappiota kirjattiin 11,8 miljoonaa euroa (11,3). Palautuneita luottotappioita ja arvonalentumisia oli 5,3 miljoonaa euroa (8,3). Luotto- ja arvonalentumistappiot olivat näin ollen yhteensä 6,6 miljoonaa euroa (3,0). Luotto- ja arvonalentumistappioiden kasvu selittyi pääasiassa luottokannan kasvulla. Luottokannan kokoon suhteutettuna luotto- ja arvonalentumistappiot ovat prosentuaalisesti alhaisella tasolla.

3.3.5 TALLETUKSET

Talletuskanta kasvoi tilikaudella voimakkaasti. Yhteensä talletuskanta oli tilinpäätöshetkellä 5 005,8 miljoonaa euroa (4 547,0). Kasvua edelliseen vuoteen 10,1 prosenttia. Muutos oli tosiasiasa suurempi, kun huomioidaan liiketoimintakaupassa Oma Säästöpankille siirtynyt talletuskanta 84,4 miljoonaa euroa.

Avistaehtoisilla tileillä oli tilikauden päättyessä yhteensä 5 000,0 miljoonaa euroa (4 529,3) ja määräaikaistileillä 5,8 miljoonaa euroa (17,7). Näistä henkilöasiakkaiden talletuksia oli yhteensä 4 004,6 miljoonaa euroa (3 601,1), jakautuen avistaehtoisiiin talletuksiin, joita oli 3 998,9

miljoonaa euroa (3 584,1) ja määräaikaistalletuksiin, joita oli 5,8 miljoonaa euroa (17,0). Yritysassiakkaiden talletuksia oli yhteensä 1 001,1 miljoonaa euroa (945,8). Näistä avistaehtoisia talletuksia oli 1 001,1 miljoonaa euroa (945,1) ja määräaikaistalletuksia 0,0 miljoonaa euroa (0,7).

3.3.6 ANTOLAINAUS JA SIOJITUSTOIMINTA

Vuonna 2017 antolainauksen kasvu jatkui hyvänä. Yhteensä antolainauskanta kasvoi vuoden aikana 232,7 miljoonaa euroa ja oli vuoden lopussa 3 724,9 miljoonaa euroa (3 492,2). Kasvua edelliseen vuoteen oli 6,7 prosenttia. Muutos oli tosiasiasa suurempi, kun huomioidaan yllämainitussa liiketoimintakaupassa siirtynyt luottokanta 146,9 miljoonaa euroa.

Asuntolainakanta kasvoi edellisen vuoden tapaan merkittävästi nopeammin ja kasvu oli 10,5 prosenttia. Myös asunto-osakeyhtiöiden antolainaus kasvoi vahvasti. Henkilöasiakkaiden luottoja oli 2 959,0 miljoonaa euroa (2 647,8) ja yritysasiakkaiden luottoja 765,9 miljoonaa euroa (844,4). Raha- ja pääomamarkkinoille S-Pankki sijoitti pääomia 1 324,8 miljoonaa euroa (1 481,5).

3.3.7 OMA PÄÄOMA

Oma pääoma oli tilikauden päättyessä 414,1 miljoonaa euroa (401,4), josta vähemmistön osuus oli 0,2 miljoonaa euroa (0,1). Omaa pääomaa kasvatti tilikauden hyvä tulos.

Taseen kasvun myötä omavaraisuusaste laski 7,3 prosenttiin (7,7) huolimatta oman pääoman kasvusta.

3.3.8 HALLINNOITAVAT VARAT

FIM Varainhoito Oy:n hallinnoitavien varojen määrä oli vuodenvaihteessa 6 891,7 miljoonaa euroa (6 152,6). Kasvua edelliseen vuoteen 12 prosenttia. Hallinnoitavista varoista rahastopääoman osuus oli 6 029,8 miljoonaa euroa (5 389,6) ja varainhoitopääoman osuus 861,9 miljoonaa euroa (763,0). Rahastojen nettomerkinnot olivat katsauskaudella 326,8 miljoonaa euroa (-100,5). Rahastojen osuudenomistajien lukumäärä oli joulukuun lopussa yli 200 000. FIM Varainhoito hallinnoi FIM- ja LähiTapiola-rahastoja.

3.4 S-PANKIN TYTÄRYHTIÖIDEN TOIMINTA

FIM VARAINHOITO OY

FIM Varainhoito Oy hallinnoi FIM- ja LähiTapiola-rahastoja ja tuottaa salkunhoitoon liittyvät palvelut koko S-Pankki-konsernille. S-Pankki Oy omistaa 100 prosenttia FIM Varainhoito Oy:n osakekannasta. FIM Varainhoito Oy:n liikeytulos tilikaudella oli 0,5 miljoonaa euroa (-1,6).

FIM PÄÄOMARAHASTOT OY

FIM Sijoituspalvelut luopui sijoituspalvelutoimiluvastaan ja jatkoi toimintaa uudella vaihtoehtorahastojen hoitajan toimiluvalla FIM Pääomarahastot Oy -nimellä. S-Pankki Oy omistaa 100 prosenttia FIM Pääomarahastot Oy:n osakekannasta. FIM Pääomarahastot Oy:n liikeytulos tilikaudella oli -0,2 miljoonaa euroa (-1,2).

FIM KIINTEISTÖ OY

FIM Kiinteistö Oy toimii vastuullisena yhtiömiehenä S-Pankki-konsernin kiinteistörahastoissa. FIM Kiinteistö Oy on FIM Pääomarahastot Oy:n 80 prosenttisesti omistama tytäryhtiö. FIM Kiinteistö Oy:n liikeytulos tilikaudella oli 0,8 miljoonaa euroa (0,5).

S-ASIAKASPALVELU OY

S-Asiakaspalvelu Oy on S-Pankki Oy:n 100 prosenttisesti omistama tytäryhtiö. S-Asiakaspalvelu on perustettu 8.8.2007, ja se tuottaa tietojenkäsittelyyn liittyviä sekä muita luottolaitoksen pääasialliseen toimintaan liittyviä palveluja luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) mukaisena palveluyrityksenä.

Tilikauden aikana S-Asiakaspalvelun liikevaihto oli 6,4 miljoonaa euroa (7,2), josta konsernin sisäistä oli 4,7 miljoonaa euroa (5,6). Muu liikevaihto koostui osuuskaupoille tarjottavista asiakasomistajapuhelinpalveluista. Kulut olivat pääasiassa henkilöstöön liittyviä. S-Asiakaspalvelun liikeytulos oli 0,6 miljoonaa euroa (0,5).

3.5 HALLINTO

3.5.1 YHTIÖKOKOUS

Varsinainen yhtiökokous pidettiin 7.4.2017. Yhtiökokous vahvisti vuoden 2016 tilinpäätöksen ja myönsi vastuuvapauden hallitukselle ja toimitusjohtajalle. Hallitukseen nimettiin seitsemän jäsentä ja kolme varajäsentä. Tilintarkastajaksi valittiin tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab.

3.5.2 HALLITUS

Yhtiökokous vahvistaa hallituksen jäsenten määrän ja nimeää hallituksen jäsenet vuodeksi kerrallaan. Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Hallituksella on vahvistettu työjärjestys, jonka mukaisesti hallitus vastaa pankin strategisesta kehittämisestä, sen liiketoiminnan ohjaamisesta ja valvonnasta sekä päättää yhtiön keskeisistä toimintaperiaatteista ja yleisistä arvoista sovellettavien lainsäädännösten ja määräysten mukaisesti.

Hallituksen tulee johtaa pankkia ammattitaitoisesti sekä terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisesti. Hallitus kokoontuu vähintään kahdeksan kertaa vuodessa.

Varsinaisessa yhtiökokouksessa S-Pankki Oy:n hallitukseen valittiin SOK:n talous- ja rahoitusjohtaja Jari Annala, SOK:n rahoitusjohtaja Juha Ahola, LähiTapiola-ryhmän innovaatiojohtaja Harri Lauslahti, LähiTapiola Idän toimitusjohtaja Juha Mäkinen, Osuuskauppa HOK-Elannon toimitusjohtaja Matti Niemi, ja uutena jäsenenä Osuuskauppa Hämeenmaan toimitusjohtaja Olli Vormisto. Lisäksi hallitukseen nimitettiin omistajista riippumaton jäsen, HKScan Oyj:n kategorioista ja konsepteista vastaava johtaja Heli Arantola.

Hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Jari Annala ja varapuheenjohtajaksi Harri Lauslahti.

S-ryhmän nimeäminä varajäsenenä S-Pankki Oy:n hallitukseen valittiin Osuuskauppa Varuboden-Osla Handelslagin toimitusjohtaja Hannu Krook ja Kymen Seudun Osuuskaupan toimitusjohtaja Harri Miettinen.

LähiTapiola-ryhmän nimeämänä varajäsenenä S-Pankki Oy:n hallitukseen valittiin LähiTapiola Uusimaan toimitusjohtaja Erik Valros.

Hallituksesta jäi pois Veli-Matti Puutio.

Hallitus kokoontui tilikauden aikana 14 kertaa (12) ja jäsenten osallistumisaste oli 97 prosenttia (98). Hallituksen jäsenille maksettiin palkkioita yhteensä 30 000 euroa (30 000).

3.5.3 TOIMITUSJOHTAJA

Toimitusjohtajan nimittää S-Pankin hallitus. Toimitusjohtajan tehtävänä on hoitaa pankin juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten, sovellettavien lakien ja määräysten sekä yhtiöjärjestyksen mukaisesti. Toimitusjohtaja toimii puheenjohtajana hallituksen nimeämässä konsernijohtoryhmässä, joka avustaa toimitusjohtajaa juoksevan hallinnon hoidossa. Toimitusjohtajan ollessa estyneenä hänen tehtäviään hoitaa toimitusjohtajan sijainen.

S-Pankki Oy:n toimitusjohtajana toimii Pekka Ylihurula ja toimitusjohtajan sijaisena Pankkiliiketoiminnan johtaja Aki Gynther.

3.5.4 HENKILÖSTÖ

Edelliseen vuoteen verrattuna S-Pankki-konsernin henkilöstömäärä laski 10 henkilöllä. Vuoden lopussa S-Pankki-konsernissa työskenteli 656 henkilöä (666). Näistä S-Pankki Oy:ssä työskenteli 526 henkilöä (466), S-Asiakaspalvelu Oy:ssä 91 henkilöä (126) ja FIM-yhtiöissä 39 henkilöä (74). S-ryhmän alueosuuskaupat ja LähiTapiola-ryhmän alueyhtiöt toimivat S-Pankin asiamiehinä.

3.5.5 PALKKA- JA PALKKIOKÄYTÄNTEET

S-Pankki-konsernissa on hallituksen vahvistamat palkitsemisperiaatteet. S-Pankin hallitus päättää kulloinkin käytössä olevien palkitsemiskeinojen kokonaisuuden sekä valvoo ja arvioi säännöllisesti palkitsemisjärjestelmien toimivuutta ja päätettyjen toimintaperiaatteiden ja menettelytapojen noudattamista.

S-Pankin hallituksen palkitsemis- ja nimitysvaliokunta on hallitusta avustava elin, joka valmistelee vuosittain työjärjestyksensä mukaisesti pankin henkilöstön osalta noudatettavat tulospalkkioperiaatteet pankin hallitukselle vahvistettaviksi. Palkitsemis- ja nimitysvaliokunnan tehtävänä on

osaltaan varmistaa, että pankin palkka- ja palkkiopolitiikka on sopusoinnussa hyvän ja tehokkaan riskienhallinnan kanssa ja että se ei houkuttele liialliseen riskinottoon. Palkitsemis- ja nimitysvaliokunta koostuu vähintään kahdesta pankin hallituksen keskuudestaan nimeämästä jäsenestä ja puheenjohtajasta.

S-Pankki-konsernissa rahallinen palkitseminen koostuu peruspalkasta ja mahdollisesta muuttuvasta palkkiosta. Muuttuvien palkkiomallien tavoitteena on kannustaa henkilöstöä panostamaan strategisten ja operatiivisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta keskeisiin asioihin. S-Pankki-konsernissa käytössä olevat muuttuvien palkkioiden järjestelmät ovat voimassa enintään kalenterivuoden kerrallaan. Muuttuvissa palkkiomalleissa tavoitteina käytetään koko pankin yhteisiä tavoitteita, yksikkötasoisia ja/tai henkilökohtaisia tavoitteita ja ne voivat vaihdella henkilöryhmittäin. Tulospalkkiot maksetaan rahana.

S-Pankki-konsernin henkilöstön palkat ja palkkiot olivat vuoden 2017 aikana yhteensä 37,4 miljoonaa euroa (36,7). S-Pankki Oy:ssä kirjattiin palkkoja yhteensä 27,0 miljoonaa euroa (23,5) ja palkkioita yhteensä 3,4 miljoonaa euroa (1,8). S-Asiakaspalvelussa kirjattiin palkkoja 2,9 miljoonaa euroa (3,2) ja palkkioita 0,2 miljoonaa euroa (0,2). FIM-yhtiöissä kirjattiin palkkoja 3,1 miljoonaa euroa (6,6) ja palkkioita 0,7 miljoonaa euroa (1,4).

S-Pankki Oy:n hallituksen jäsenille maksettiin palkkioita 30 000 euroa (30 000). FIM Varainhoidon hallituksen jäsenille maksettiin palkkioita 9 000 euroa. FIM Kiinteistö Oy:n hallituksen jäsenille 11 000 euroa (7250). S-Pankki Oy:n henkilöille, joiden toiminnalla on olennainen vaikutus luottolaitoksen riskiprofiiliin, maksettiin vuonna 2017 palkkoja 4,9 miljoonaa euroa (4,1) ja palkkioita 0,7 miljoonaa euroa (0,7). Näitä palkkoja ja palkkioita sai yhteensä 56 henkilöä (51). FIM-yhtiöiden osalta vastaavia palkkoja maksettiin vuonna 2017 2,1 miljoonaa euroa ja palkkioita 0,5 miljoonaa euroa. Näitä palkkoja ja palkkioita sai yhteensä 23 henkilöä.

S-Pankki Oy:n palkitsemisperiaatteiden mukaisesti muuttuvia palkkioita lykätään, jos palkkionsaajan yhden vuoden ansaintajakson palkkio ylittää 50 000 euroa. Vuonna 2017 muuttuvia palkkioita lykättiin yhden henkilön osalta (1).

Lisätietoja palkka- ja palkkiokäytänteistä S-Pankin verkkosivuilta, osoitteesta www.s-pankki.fi.

3.6 OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDEN PÄÄTTÄMISEN JÄLKEEN

S-Pankki-konserni siirtyi soveltamaan IFRS 9 säännöksiä 1.1.2018 lähtien. IFRS 9 standardin soveltamisen myötä rahoitusinstrumenttien kirjanpitokäsittelyyn tulee tarkennuksia, joista S-Pankille keskeisin vaikutus liittyy antolainauskannan odotettujen tappioiden kirjaamiseen. Arvioidut vaikutukset S-Pankin omaan pääomaan on tarkemmin esitetty tilinpäätöksen laadintaperiaatteissa (luvun 5.4.4. lopussa Taulukko 6).

Finanssivalvonta asetti 30.1.2018 S-Pankille harkinnanvaraisen pilari 2 vaateen (SREP) rahoitustaseen korkoriskiä ja luottoriskin keskittymäriskien perustuen. Tarkemmin asiaa on kuvattu vakavaraisuus ja riskienhallinta luvussa 5.5.8.1.

3.7 NÄKYMÄT VUODELLE 2018

Maailmantalouden näkymät ovat valoisat vuodelle 2018. Talouskasvu jatkuu laajapohjaisena ja keskuspankkien rahapolitiikka elvyttävänä, vaikka vähittäisiä askeleita otetaan rahapolitiikan normalisoinnin suuntaan. Korkoympäristö säilyy alhaisena euroalueella.

Suomen talouden näkymät ovat myönteiset. Talouskasvu hidastuu hieman, mutta jatkuu edelleen vahvana. Palkan- ja työllisyyden kohentuminen tukevat kotitalouksien ostovoimaa ja kulutusta. Vapaan kapasiteetin väheneminen, matalat korot ja talouden hyvä vire pitävät investointiaktiiviteetin pirteänä. Vahva tilauskanta ja hyvä ulkoinen kysyntä tukevat viennin vetoa. Inflaatio säilyy maltillisena ja asuntojen hinnat nousevat.

S-Pankki kasvaa edelleen ja toiminnassa korostuu asiakasymmärryksen kasvattaminen ja sitä kautta henkilöasiakkaiden asiakkuuksien syventäminen. Kehittämisessä painotetaan edelleen digitaalisia palveluita. Konsernin tuloksen ennakoidaan olevan hieman vuotta 2017 parempi.

3.8 HALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOSTA KOSKEVIKSI TOIMENPITEIKSI

Hallitus esittää, että emoyhtiö S-Pankki Oy:n tilikauden voitto 122 445,87 euroa kirjataan edellisten tilikausien voitto-/tappiotilille, ja että osinkoa ei jaeta.

3.9 TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Nettotuotot:

Korkokate + nettopalkkiotuotot + muut tuotot

Korkokate:

Korkotuotot – Korkokulut

Nettopalkkiotuotot:

Palkkiotuotot - Palkkiokulut

Muut tuotot:

Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot + Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot + Sijoituskiinteistöjen nettotuotot + Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan kulut:

Hallintokulut + poistot ja arvonalentumiset konserniliikearvosta ja aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä + Liiketoiminnan muut kulut

Kulu-tuotto -suhde:

hallintokulut + poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä + liiketoiminnan muut kulut (ei sis. arvonalentumistappioita)

korkokate + tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista + nettopalkkiotuotot + arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot + myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot + suojauslaskennan nettotulos + sijoituskiinteistöjen nettotuotot + liiketoiminnan muut tuotot + osuus osakkuusyritysten tuloksista (netto)

Oman pääoman tuotto (ROE), %

Liikevoitto/-tappio - tuloverot x 100

oma pääoma ja vähemmistön osuus + tilinpäätössiirtojen kertymä laskennallisella verovelalla vähennettynä (vuoden alun ja lopun keskiarvo)*

Koko pääoman tuotto (ROA), %

Liikevoitto/-tappio - tuloverot x 100

Taseen loppusumma keskimäärin (vuoden alun ja lopun keskiarvo)

Omavaraisuusaste, %

Oma pääoma ja vähemmistön osuus + tilinpäätössiirtojen kertymä laskennallisella verovelalla vähennettynä* x 100

Taseen loppusumma

Vakavaraisuussuhde, %

Omat varat yhteensä x 8 %

Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä

Ensisijaisten omien varojen vakavaraisuussuhde, %

Ensisijaiset omat varat yhteensä x 8 %

Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä

Vähimmäisomavaraisuusaste (Leverage ratio), %

Ensisijaiset omat varat yhteensä x 100

Taseen ja taseen ulkopuoliset vastuut

* vain yhtiökohtaisia tunnuslukuja laskettaessa, konsernissa tilinpäätössiirtoja ja niihin liittyvää laskennallista verovelkaa ei ole

4. VASTUULLISUUSRAPORTTI

S-Pankki on nuori, vasta 10-vuotias pankki. S-Pankin juuret ulottuvat kuitenkin yli sadan vuoden taakse, S-ryhmän säästökassojen aikaan. Taustalla on siis vahva osuustoiminnallinen arvomaailma, minkä ansiosta vastuullisuus on luonnostaan S-Pankin toiminnan ytimessä.

S-Pankin toiminnan kannalta keskeisiksi vastuullisuustekijöiksi on tunnistettu asiakkaiden sekä yhteiskunnan hyväksi toimiminen ja henkilöstön hyvinvointi. Teemat tunnistettiin syksyllä 2017 tehtyjen tausta-analysien, keskeisten sidosryhmien näkemysten ja johdon työpajojen avulla. Vuoden 2017 tilinpäätöksessä S-Pankki raportoi ensimmäistä kertaa myös muita kuin taloudellisia tietoja ja tunnuslukuja.

4.1 S-PANKKI-KONSERNIN LIIKETOIMINTAMALLI

S-Pankki Oy on suomalainen pankki, joka keskittyy henkilöasiakkaille tarjottaviin tuotteisiin ja palveluihin. Palvelut on suunnattu pääasiassa S-ryhmän asiakasomistajille. Asiakasomistajuuden rahana maksettavat edut, kuten Bonus ja maksutapaetu, maksetaan asiakkaan tilille S-Pankissa.

S-Pankki palvelee asiakkaitaan kahdella brändillä. Varainhoito- ja yksityispankkipalveluita tarjotaan FIM-brändin alla. Tämän lisäksi S-Pankki tarjoaa kohdennetusti palveluita myös yrityksille. Konsernin tytäryhtiöiden toiminta on kuvattu kappaleessa 3.4.

S-Pankki aloitti talletuspankkitoiminnan 15.10.2007. S-Pankki on kasvanut organisesti ja yritysostoin 10 vuoden aikana. Citibankin Suomen kulutusluottoliiketoiminta ostettiin maaliskuussa 2010. Enemmistö sijoituspalveluita tarjoavasta FIMistä hankittiin elokuussa 2013 ja loput osakeista kesäkuussa 2016. S-Pankki fuusioitui LähiTapiola Pankin kanssa toukokuussa 2014. Pienyrityksille ja maataloilille suunnatuista pankkipalveluista luovuttiin vuoden 2017 loppupuolella.

Toiminnan ytimen muodostavat peruspankkipalvelut: käyttötili, maksukortti sekä pankkitunnukset. Kokonaisuudessaan tuotevalikoima koostuu käyttö- ja säästötileistä, kulutustuotoista, asuntolainoista ja muista vakuudellisista luotoista sekä kansainvälisistä maksukorteista. S-Pankki-konserni tarjoaa asiakkailleen rahastosijoittamisen ja varainhoidon palveluita, joiden tuottajana ja hallinnoijana toimii S-Pankin tytäryhtiö FIM Varainhoito Oy.

S-Pankki palvelee asiakkaitaan pääsääntöisesti S-ryhmän toimipaikoissa sijaitseissa asiakaspalvelupisteissä, verkkopankissa, S-mobiilissa ja S-Pankin puhelinpalvelussa. S-Pankkiirit palvelevat pääasiassa asuntolaina-asioissa 13 paikkakunnalla. Lisäksi FIMin yksityispankkiirit tarjoavat palveluita kuudella paikkakunnalla.

S-ryhmän alueosuuskaupat toimivat S-Pankin asiamiehinä ja tarjoavat toimipaikoissaan pankkipalveluita S-Pankin lukuun.

S-Pankin palvelut on suunniteltu helppokäyttöisiksi ja ne hinnoitellaan läpinäkyvästi. Palvelut pyritään pitämään kohtuuhintaisina. Osuuskauppojen asiakasomistajille ja asiakasomistajatalouksiin kuuluville peruspankkipalvelut ovat maksuttomia.

Pankin ansaintamalli perustuu asiakkaiden talletusten vastaanottamiseen sekä luottojen myöntämiseen ja sijoitustoimintaan. Saatujen korkotuottojen ja maksettujen korkokulujen erotuksena syntyy korkokate, pankin suurin tulonlähde. Korkotuottoja saadaan pääasiassa asiakkaille myönnytyistä luotoista ja lainoista. Korkokulujen suuruuteen vaikuttavat talletuksille maksettavat korot ja muista rahoituslähteistä hankittaville varoille maksettavat korot.

Korkokatteen lisäksi konsernin ansaintaan vaikuttavat nettopalkkiotuotot, joita saadaan muun muassa luotonantoon liittyvistä palveluista, maksuliikenteestä, kortin käyttöön liittyvistä palveluista, rahastoliiketoiminnasta ja arvopaperinvälityksestä. Palkkiokuluja ovat muun muassa rahastoliiketoimintaan liittyvät kulut ja kortin käytöstä palveluntarjoajille maksettavat palvelumaksut. Kulut muodostuvat

pääasiassa henkilöstökuluista, IT-kuluista ja muista hallinnointikuluista, joihin sisältyy osuuskaupoille maksettavat asiamiespalkkiot.

Kannattava liiketoiminta edellyttää pankilta tehokasta taseen, riskien ja kulujen hallintaa. Pankin tehtävänä on huolehtia riittävästä vakavaraisuudesta ja maksuvalmiudesta kaikissa olosuhteissa.

S-Pankki-konsernin harjoittama liiketoiminta on luvanvaraista, laajasti säänneltyä ja viranomaisten valvomaa.

4.2 ASIAKKAAN HYVÄKSI

Visionsa ”Ylivoimaista helppoutta ja hyötyä” mukaisesti S-Pankki haluaa olla asiakkailleen reilu kumppani, jonka kanssa raha-asioiden hoito on helppoa ja mutkatonta.

S-ryhmässä omistaja ja asiakas ovat yksi ja sama henkilö – niinpä myös pankin palvelut on suunniteltu nimenomaan osuuskauppojen asiakasomistajien tarpeisiin, arkea helpottamaan. S-Pankki tarjoaa esimerkiksi maksuttomat peruspankkipalvelut kaikille asiakasomistajille ja heidän perheenjäsenilleen.

Tämä kaikki on välittynyt myös S-Pankin asiakkaille, sillä vuonna 2017 suomalaiset valitsivat S-Pankin jo viidennen kerran peräkkäin vastuullisimmaksi pankiksi Pohjoismaiden laajimmassa kestäväen kehityksen brändivertailussa, Sustainable Brand Indexissä¹. Asiakkaiden luottamus ja tyytyväisyys onkin S-Pankille yksi tärkeimmistä onnistumisen mitareista.

Asiainn helppous koostuu monesta eri tekijästä. S-Pankin palvelut ja tuotteet ovat helppoja käyttää ja selkeästi hinnoiteltuja. Palveluita kehitetään yhteistyössä asiakkaiden kanssa.

Palvelut on hyvin saavutettavissa: digitaalisten kanavien ja puhelinpalvelun lisäksi pankkiasioita voi hoitaa pankin asiakaspalvelupisteissä kauppareissun yhteydessä. Lisäksi käteisen nostaminen ja tallettaminen onnistuu lähes 1 000 S-ryhmän toimipaikan kassalla ympäri Suomen. Tavoitteena on saumaton asiakaspalvelu eri kanavien välillä.

S-Pankki pyrkii viestinnässään käyttämään ymmärrettävää kieltä. Pankki haluaa myös turvata saavutettavat pankkipalvelut tasa-arvoisesti eri asiakasryhmille. Osana S-ryhmän saavutettavuushanketta myös pankin fyysisten ja digitaalisten palveluiden saavutettavuutta arvioidaan vuonna 2018.

S-Pankissa asiakastytyväisyyttä seurataan kahdella tasolla. Asiakaspalvelun laatua mitataan jatkuvasti eri kanavissa yksittäisten palvelukohtaamisten yhteydessä. Kaksi kertaa vuodessa tehdään myös laajempi tutkimus, jossa mitataan asiakkaiden tyytyväisyyttä asiakassuhteeseen kokonaisuutena.

Taulukko 2: Asiainn helppous S-Pankissa (asteikko 1–5)

Puhelinpalvelu ²	4,1
Asiakaspalvelupisteet ²	4,6
Verkkopankki ²	4,4
S-mobiili ³	4,6

¹ Sustainable Brand Index 2017 -tutkimuksessa lähes 30 000 kuluttajaa arvioi yli 750 brändiä. Jokaista brändiä on arvioinut vähintään 1 000 yli 16-vuotiasta henkilöä.

² Luvut ovat kanavakohtaisia keskiarvoja vuodelta 2017. Lähteenä S-Pankin asiakaskohtaamisten mittaus, tammi–joulukuu 2017 (toteuttaja Bisnode).

³ Helppoutta on mitattu S-mobiilin pankkiosioista oman siirron ja uuden maksun jälkeen. Luku on keskiarvo kuukausikohtaisista painotetuista keskiarvoista. Lähteenä S-mobiilissa toteutettu kysely, tammi–joulukuu 2017.

4.3 HYVINVOIVA HENKILÖSTÖ

S-Pankki haluaa haastaa alan totuttuja käytäntöjä. Tavoitteessa onnistumisen mahdollistaa osaava ja sitoutunut henkilöstö. Henkilöstön hyvinvointi ja hyvä johtaminen ovat siten S-Pankin menestyksen kannalta keskeisiä painopistealueita.

Henkilöstön määrä

S-Pankki-konsernissa oli aktiivisessa työsuhteessa vuoden 2017 lopussa yhteensä 656 henkilöä (666).

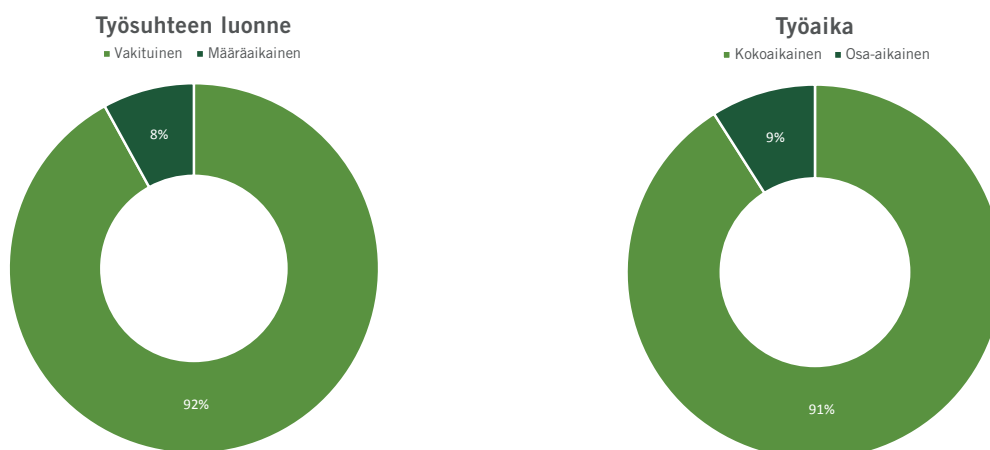
Pääsääntöisesti työsuhteet S-Pankissa ovat vakinaisia ja kokoaikaisia. Asiakaspalvelussa ja taustatöissä on kuitenkin luonteeltaan sellaisia työtehtäviä, joissa osa-aikatyö on tarkoituksenmukaista. Taustalla voi olla myös työntekijän oma toive osa-aikaisen työn tekemisestä, jolloin työtä voi

tehdä joustavasti esimerkiksi opintojen ohella. S-Pankki tarjoaa opiskelijoille osa-aikatyön lisäksi myös harjoittelu- paikkoja. Työsuhteet voivat olla määräaikaisia esimerkiksi sijaisuusjärjestelyissä tai tilapäisissä resurssitarpeissa.

S-Pankissa työn ja muun elämän yhdistäminen onnistuu hyvin. Vuoden aikana perhevapailta (pois lukien osittainen hoitovapaa) oli 65 henkilöä, joista naisia oli 38 ja miehiä 27. Vuoden lopussa opintovapaailla oli 17 henkilöä.

Vuonna 2017 S-Pankissa aloitti 131 uutta työntekijää. Lopettaneita oli yhteensä 133 henkilöä, joista eläkkeelle jääneitä oli 6 työntekijää. Työkyvyttömyyseläkkeelle ei jäänyt yhtään työntekijää eikä tuotannollisista ja taloudellisista syistä päätetty työsuhteita.

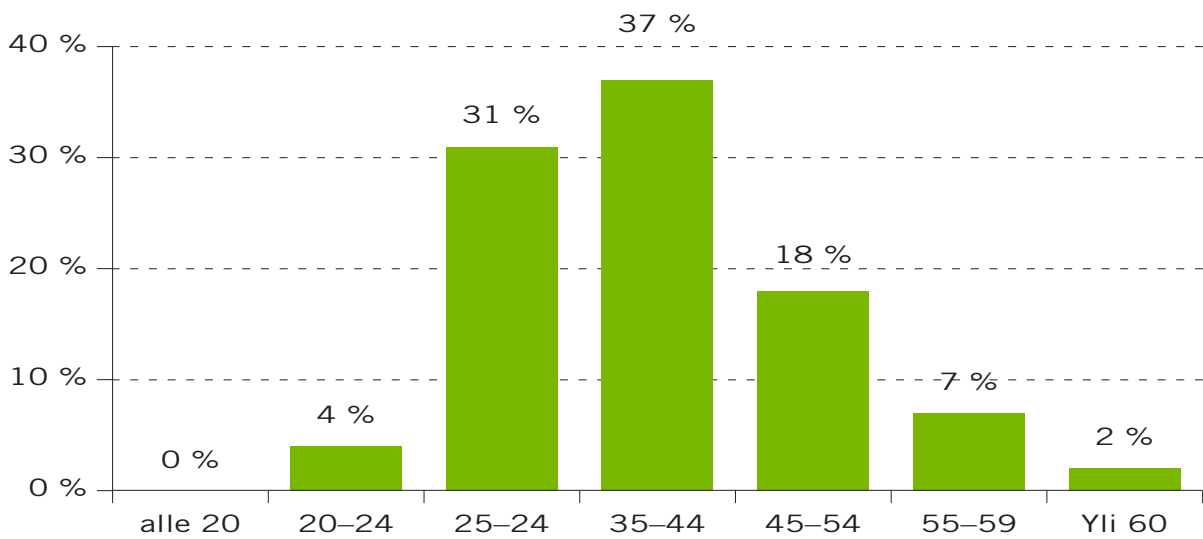
Kuvio 1: Henkilöstön työsuhteen luonne ja työaika

Taulukko 3: Henkilöstön sukupuolijakauma

	MIEHET	NAISET	YHTEENSÄ
Vakinaiset kokoaikaiset	232	321	553
Vakinaiset osa-aikaiset	9	44	53
Määräaikaiset kokoaikaiset	9	32	41
Määräaikaiset osa-aikaiset	3	6	9

Kuvio 2: Henkilöstön ikäjakauma

S-Pankissa 68 % henkilöstöstä on 25–44-vuotiaita.

Henkilöstön tyytyväisyys ja hyvä johtaminen

S-Pankki tarjoaa monipuolisia työtehtäviä sekä mahdollisuuksia osallistua toiminnan kehittämiseen ja vaikuttaa omaan työnkuvaan. S-Pankissa seurataan henkilöstön tyytyväisyyttä ja työhyvinvointia vuosittaisen henkilöstökyselyn avulla. Vuonna 2017 keskeisimmistä kysymyksistä muodostuva tyytyväisyysindeksi oli 70,8 (asteikolla 0–100), ja tulos nousi 1,9 prosenttiyksikköä edellisestä vuodesta. Vuonna 2017 myös vastausprosentti oli erinomainen, 90,5 %.

Tulokset olivat kehittyneet positiiviseen suuntaan kaikilla osa-alueilla, mikä osoittaa, että tehdyt kehittämistoimenpiteet ovat onnistuneet. Tulosten perusteella henkilöstö oli tyytyväinen erityisesti viestintään ja osallistamiseen sekä esimiestyöhön.

S-Pankissa hyvä johtaminen on tunnistettu keskeiseksi henkilöstön motivaatioon ja sitoutumiseen vaikuttavaksi tekijäksi. Esimiestyön kehittämiseen ja tukemiseen panostetaan muun muassa aktiivisella esimiesviestinnällä sekä järjestämällä koulutus- ja keskustelutilaisuuksia ja esimiespäiviä.

S-Pankissa panostetaan hyvään yhteistyöhön ja avoimeen keskusteluun johdon ja henkilöstön välillä. Henkilöstöstä

92 % kuuluu työehtosopimuksen piiriin. Henkilöstön ja johdon yhteistoimintaa toteutetaan muun muassa neljä kertaa vuodessa kokoontuvassa yhteistoimintaneuvottelukunnassa, jossa käsitellään liiketoimintakatsauksen lisäksi henkilöstöön liittyviä ja ajankohtaisia asioita. Lisäksi S-Pankissa toimii työhyvinvointiin liittyviä asioita käsittelevä työsuojelutoimikunta, joka kokoontuu neljä kertaa vuodessa.

Osaamisen kehittäminen

S-Pankin strategian toteuttamisen kannalta on olennaista, että pankista löytyy oikeanlaista osaamista ja että osaaminen kehittyy jatkuvasti vaatimusten ja toimintaympäristön muuttuessa.

Yksittäisten henkilöiden osaamisen tasoa arvioidaan vuosittain kehityskeskusteluissa, joissa esimies ja tiimiläinen arvioivat yhdessä henkilön osaamista ja sopivat tarvittavista kehittämistoimenpiteistä. Henkilökohtaisten keskustelujen lisäksi S-Pankissa on käytössä tiimitasoiset osaamiskeskustelut, joissa koko tiimi pääsee yhdessä pohtimaan tiimissä olevaa ja tarvittavaa osaamista.

Toimintaympäristön muuttuessa ja digitalisaation edetessä uuden oppiminen on arkipäivää jokaisessa työtehtävässä, ja se tapahtuu usein työnteon lomassa. Henkilökohtaisen oppimisen lisäksi sisäinen liikkuvuus auttaa syventämään yksiköiden välistä tiedonkulkua ja yhteistyötä.

Osaamisen kehittämistä tuetaan myös erilaisilla koulutus- ja valmennusratkaisuilla.

Palkitseminen

Palkitsemisella tuetaan S-Pankin visiota, strategisten tavoitteiden saavuttamista ja arvojen toteutumista. Kilpailukykyisellä, kannustavalla ja oikeudenmukaisella palkitsemisella tuetaan henkilöstön sitoutumista tuloksekkaaseen toimintaan ja yhtiöön pitkällä aikajänteellä. Palkitsemisperiaatteet vahvistetaan vuosittain.

S-Pankissa palkitseminen koostuu kiinteästä palkasta ja muuttuvasta palkkiosta. Muuttuvien palkkiomallien tavoitteena on täydentää palkkausta ja edesauttaa strategisten ja operatiivisten tavoitteiden saavuttamista. Pankissa on käytössä erilaisia vuosittaisia liiketoimintojen tulokseen ja yksilölliseen suoritukseen perustuvia palkkiomalleja eri henkilöstöryhmille.

S-Pankissa on käytössä tehtävien vaativuusarviointi, joka auttaa oikeudenmukaisen ja kannustavan palkkatason määrittelyssä. Naisten ja miesten välisiä palkkaeroavaisuuksia tarkastellaan vuosittain. Vuoden 2017 tarkastelun yhteydessä ei noussut esiin sukupuolesta johtuvia palkkaeroja.

S-Pankki tarjoaa henkilöstölleen myös kattavat henkilöstöedut.

4.4 YHTEISKUNNAN HYVÄKSI

S-Pankki on osa S-ryhmää, jonka tehtävänä on tuottaa etuja ja palveluita ja siten hyvinvointia asiakasomistajille. Hyvinvointi ei kuitenkaan tarkoita vain taloudellista hyvinvointia, vaan tavoitteena on tehdä yhdessä asiakasomistajien kanssa Suomesta entistä parempi paikka elää. S-ryhmän vuonna 2016 julkaistussa Paras paikka elää -ohjelmassa tehdään konkreettisia tekoja yhteiskunnan hyväksi, ilmastonmuutosta vastaan ja kiertotalouden puolesta, eettisen toimintakulttuurin ja ihmisoikeuksien parantamiseksi sekä hyvinvoinnin ja terveyden hyväksi.

4.4.1 AVOIN JA LÄPINÄKYVÄ TOIMINTA

S-Pankki toimii lakeja ja asetuksia noudattaen. Eettisissä periaatteissaan pankki on sitoutunut toimimaan avoimesti, reilusti ja läpinäkyvästi. Läpinäkyvällä toiminnalla esimerkiksi tuotteiden ja palveluiden hinnoittelun suhteen S-Pankki haluaa edistää avoimuutta pankkitoimialalla ja

koko yhteiskunnassa.

Eettisissä periaatteissa on huomioitu myös Finanssialan laatimat hyvää pankkitapaa – muun muassa pankkikalaisuutta ja asiakkaiden yksityisyyden suojaa – koskevat periaatteet. Eettiset periaatteet käydään läpi jokaisen uuden työntekijän kanssa ennen työsuhteen alkamista. Lisäksi koko henkilökunnalle järjestetään eettisiin periaatteisiin liittyvää koulutusta.

Työntekijän henkilökohtainen tai lähipiirin etu ei saa vaikuttaa tehtäviin päätöksiin. Työntekijöillä on velvollisuus ilmoittaa havaituista eturistiriitatilanteista omalle esimiehelle tai Compliance-toiminnolle. S-Pankin Compliance valvoo sisäisen ohjeistuksen, eettisten periaatteiden ja sääntelyn noudattamista vuosisuunnitelmansa mukaisesti. Lisäksi liike- ja tukitoiminnot suorittavat sisäistä valvontaa ohjeiden noudattamisen varmistamiseksi. Eettisyyteen tai eturistiriitatilanteisiin liittyvistä rikkomuksista voi raportoida luottamuksellisessa ilmoituskanavassa.

S-Pankki on sitoutunut kunnioittamaan kaikkia kansainvälisesti tunnustettuja ihmisoikeuksia. Samaa odotetaan myös pankin yhteistyökumppaneilta.

S-Pankki kartoittaa säännöllisesti toimintaansa liittyviä riskejä. Sellaisia ympäristöön, sosiaalisiin tai henkilöstöasioihin, ihmisoikeuksien kunnioittamiseen tai korruption ja lahjonnan torjuntaan liittyviä riskejä, joiden toteutuminen todennäköisesti haittaisi S-Pankin toimintaa, ei ole tunnistettu.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen tähtäävät prosessit ovat osa S-Pankin päivittäistä toimintaa, ja niillä varmistetaan, ettei pankin palveluita ja järjestelmiä suoraan tai epäsuorasti hyödynnetä laittomaan toimintaan. Rahanpesun ennalta ehkäisemiseksi S-Pankilla on velvollisuus tuntea asiakkaansa. S-Pankin asiakasrekistereitä ja asiakkaiden tilitapahtumia monitoroidaan jatkuvasti vasten viranomaisten julkaisemia pakotelistoja, jotta voidaan estää terrorismin rahoittaminen.

S-Pankin henkilöstöä koulutetaan säännöllisesti rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä.

Sisäpiiri- ja kaupankäyntiohjeistus

S-Pankin sisäpiiri- ja kaupankäyntiohjeistus sisältää koko henkilökuntaa koskevia määräyksiä sisäpiiritiedon hallin-

nasta, sisäpiiriluetteloiden ylläpidosta ja kaupankäyntisääntöistä. Ohjeistuksen tarkoitus on varmistaa, että sisäpiiritietoa hallinnoidaan oikein. Sisäpiirirekisteriin kuuluvien ja vaikuttavassa asemassa olevien henkilöiden kaupankäyntiä monitoroidaan säännöllisesti.

Lähipiiriluotonanto

S-Pankin lähipiiriluotonannon politiikassa määritetään pankin lähipiirille myönnettäviin luottoihin ja muuhun rahoitukseen sovellettavat ehdot ja menettelytavat. S-Pankki valvoo säännöllisesti lähipiirille myönnettyihin luottoihin ja muuhun rahoitukseen sovellettuja ehtoja ja menettelytapoja.

Luotettavuuden arviointi

Jokaiselle uudelle työntekijälle tehdään luotettavuusselvitys, jossa selvitetään mahdolliset eturistiriitatilanteen aiheuttavat sidokset. Konserniyhtiöiden hallitusten jäsenten ja toimivan johdon sekä keskeisissä tehtävissä työskentelevien luotettavuutta arvioidaan säännöllisesti.

4.4.2 YMPÄRISTÖ

S-Pankilla ei ole omaa laajaa konttoriverkostoa, vaan pankki toimii S-ryhmän alueosuuskauppojen toimipaikoissa. Myös S-Pankin pääkonttori sijaitsee SOK:n pääkonttorin yhteydessä, joten S-Pankin omalla toiminnalla ei ole merkittäviä suoria ympäristövaikutuksia. Osana S-ryhmää pankki on kuitenkin mukana etsimässä parhaita ratkaisuja S-ryhmän ilmasto- ja ympäristövaikutusten pienentämiseksi.

4.4.3 VASTUULLINEN SIOITTAMINEN

Sijoitustoiminnan vastuullisuus on tärkeää S-Pankissa. S-Pankin tytäryhtiö FIM Varainhoito Oy hallinnoi FIM- ja LähiTapiola-rahastoja ja tuottaa S-Pankki-konsernin tarjomat rahastot ja varainhoidon palvelut.

FIM on allekirjoittanut YK:n määrittelemät vastuullisen sijoittamisen periaatteet ja sijoitustoiminnassa huomioidaan kansainvälisesti hyväksytyt työntekijöitä, ihmisoikeuk-

sia, ympäristöä ja hallintotapaa koskevat normit (esimerkiksi YK:n Global Compact, OECD:n toimintaohjeet monikansallisille yhtiöille ja YK:n Lapsen oikeuksien julistus). FIM on jäsen vastuullista sijoittamista Suomessa edistävässä FINSIF-yhdistyksessä ja kansainvälisessä hiilijalanjälkiraportointia edistävässä Carbon Disclosure Projectissa (CDP).

Sijoitustoiminnassa huomioidaan myös ESG-näkökohdat eli ympäristö, yhteiskunta ja hyvä hallintotapa. FIMin rahastonhoitajat tapaavat sijoituskohteina ja mahdollisina sijoituskohteina olevien yritysten edustajia satoja kertoja vuodessa erilaisissa yhtiötapaamisissa.

Sijoitusrahastot eivät sijoita suoraan tupakka-, pornografia-, ydinase-, henkilömiina- ja rypäleasetoimialoilla toimiviin yrityksiin. FIMin yhteistyökumppani GES Investment Services käy läpi rahastojen kaikki omistukset kaksi kertaa vuodessa, ja mikäli normirikkomuksia havaitaan, aloittaa FIM vaikuttamisprosessin tilanteen korjaamiseksi.

FIM käyttää tarvittaessa äänioikeutta rahastojen puolesta näiden sijoituskohteena olevien yritysten yhtiökokouksissa. Tarkoitus on valvoa sijoitusrahastojen osuudenomistajien pitkän aikavälin intressejä.

FIM julkaisee kahdesti vuodessa sijoitusrahastojensa hiilijalanjäljen. Tavoitteena on lisätä rahastojen hiilipäästöihin liittyvää läpinäkyvyyttä ja vertailukelpoisuutta. Hiilijalanjälki julkaistaan suoraan osakkeisiin sijoittavista rahastoista, joissa päästöistään raportoineiden yhtiöiden osuus on yli 50 prosenttia.

FIM on vaikuttavuussijoittamisen uranuurtajia Suomessa. Vaikuttavuussijoittamisessa pääomia kanavoidaan sijoituskohteisiin, joissa tavoitellaan myönteisiä ja mitattavia yhteiskunnallisia tai ympäristöllisiä vaikutuksia rahallisen tuoton lisäksi.

5 KONSERNITILINPÄÄTÖS

5.1 KONSERNITASE

1000 €

VASTAAVAA	Liite	31.12.2017	31.12.2016
Käteiset varat	18	493 015	96 964
Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamistodistukset	3,15,16,18	860 478	930 242
Muut		860 478	930 242
Saamiset luottolaitoksilta	1,15,16,18	25 737	31 214
Vaadittaessa maksettavat		14 823	19 462
Muut		10 914	11 751
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	2,15,16,18	3 724 854	3 492 232
Vaadittaessa maksettavat		2 977	2 998
Muut		3 721 877	3 489 234
Saamistodistukset	3,15,16,18	464 280	551 296
Muilta		464 280	551 296
Osakkeet ja osuudet	4,16,18	30 965	30 605
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyryksissä	4,16,18	5	3
Johdannaissopimukset	5,15,16,18	999	1 278
Aineettomat hyödykkeet	6,16	38 696	42 466
Liikearvo		892	1 716
Konserniliikearvo		8 931	13 267
Muut pitkävaikutteiset menot		28 873	27 482
Aineelliset hyödykkeet	6,16	232	503
Muut aineelliset hyödykkeet		232	503
Muut varat	7	4 605	3 872
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	8	25 071	21 769
Laskennalliset verosaamiset	9	1 674	1 129
VASTAAVAA YHTEENSÄ		5 670 612	5 203 571

VASTATTAVAA	Liite	31.12.2017	31.12.2016
VIERAS PÄÄOMA			
Velat luottolaitoksille	15,16,18	10 109	25 006
Luottolaitoksille		10 109	25 006
Vaadittaessa maksettavat		109	6
Muut		10 000	25 000
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	15,16,18	5 047 522	4 583 846
Talletukset		5 005 766	4 546 959
Vaadittaessa maksettavat		4 999 990	4 529 267
Muut		5 775	17 693
Muut velat		41 757	36 887
Vaadittaessa maksettavat		39 747	30 513
Muut		2 010	6 374
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	10,15,16,18	0	11 000
Muut		0	11 000
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	5,15,16,18	6 260	11 523
Muut velat	12,16	112 110	97 798
Muut velat		112 110	97 798
Siirtovelat ja saadut ennakot	13	19 781	22 760
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	14,15,16,18	50 000	42 000
Muut		50 000	42 000
Laskennalliset verovelat	9	10 763	8 209
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		5 256 546	4 802 143
OMA PÄÄOMA JA VÄHEMMISTÖN OSUUS			
Osakepääoma	19	82 880	82 880
Muut sidotut rahastot	19	11 590	11 359
Käyvän arvon rahasto (myytävissä olevat)			
Käypään arvoon arvostamisesta		11 590	11 359
Vapaat rahastot	19	243 813	243 813
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		243 813	243 813
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	19	63 262	44 858
Tilikauden voitto (tappio)	19	12 352	18 404
Vähemmistön osuus pääomasta		169	114
OMA PÄÄOMA JA VÄHEMMISTÖN OSUUS YHTEENSÄ	19	414 066	401 428
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		5 670 612	5 203 571
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKUKSET			
	34		
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset		170 542	196 174
Muut		1 407 963	965 317

5.2 KONSERNIN TULOSLASKELMA

1000 €	Liite	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
Korkotuotot	20	81 175	77 872
Korkokulut	20	-7 910	-8 479
KORKOKATE		73 265	69 393
Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista	21	58	9
Omistusyhteisyryyksistä		40	0
Muista yrityksistä		19	9
Palkkiotuotot	22	100 612	88 745
Palkkiokulut	22	-41 413	-35 372
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	23	-395	0
Arvopaperikaupan nettotuotot		-561	30
Valuuttatoiminnan nettotuotot		166	-30
Myytävässä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	24	6 809	22 577
Suojauslaskennan nettotulos	25	-367	-545
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	26	0	209
Liiketoiminnan muut tuotot	27	15 728	15 458
Hallintokulut		-113 214	-116 626
Henkilöstökulut		-46 155	-45 879
Palkat ja palkkiot		-37 410	-36 729
Henkilösivukulut		-8 745	-9 150
Eläkekulut		-7 196	-7 070
Muut henkilösivukulut		-1 549	-2 080
Muut hallintokulut		-67 058	-70 747
Poistot ja arvonalentumiset konserniliiketoiminnasta	29	-4 336	-3 394
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	29	-8 183	-8 439
Liiketoiminnan muut kulut	28	-5 982	-6 729
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista saamisista	30	-6 563	-3 009
Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot	30	0	-21
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta		1	0
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)		16 020	22 256
Tuloverot		-3 541	-4 975
VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTO (TAPPIO) VEROJEN JÄLKEEN		12 479	17 281
Vähemmistön osuus tilikauden voitosta tai tappiosta		-127	1 123
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)		12 352	18 404

5.3 KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

MILJ. €	2017	2016
Liiketoiminnan rahavirta		
Tilikauden tulos	16	17
Tilikauden tulokseen tehdyt oikaisut	14	4
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-239	-652
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä	-234	-659
Muut varat	-5	7
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	444	421
Velat luottolaitoksille	-15	13
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	464	437
Muut velat	-5	-29
Liiketoiminnan rahavirta yhteensä (A)	234	-210
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-8	-7
Ostetut tytäryhtiöosakkeet	0	-16
Myydyt tytäryhtiöosakkeet	0	3
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä	0	0
Investointien rahavirta yhteensä (B)	-8	-20
Rahoituksen rahavirrat		
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	8	-1
Muut oman pääoman erien rahamääräiset lisäykset	0	0
Muut oman pääoman erien rahamääräiset vähennykset	0	0
Maksetut osingot ja muu voitonjako	0	-1
Vähemmistöosuuden muutos	0	0
Rahoituksen rahavirta yhteensä (C)	8	-2
Rahavarojen nettomuutos (A+B+C)	233	-231
Rahavarat tilikauden alussa	1 635	1 867
Rahavarat tilikauden lopussa	1 869	1 635
Korkotuotot	79	74
Korkokulut	-8	-8
Kauden voittoon tehdyt oikaisut		
Suojauslaskennan nettotulos	0	1
Suunnitelman mukaiset poistot	13	12
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	0	0
Arvonlentumistappiot luotoista ja muista saamisista	1	1
Erät, joihin ei liity maksutapahtumaa ja muut oikaisut	0	-9
Oikaisut yhteensä	14	4
Rahavarat		
Käteiset varat	493	97
Saamistodistukset	1 324	1 484
Osakkeet ja osuudet	26	24
Saamiset luottolaitoksilta	26	31
Rahavarat yhteensä	1 869	1 635

5.4 LAADINTAPERIAATTEET

5.4.1 YLEISTÄ

Yhtiö

S-Pankki-konsernin muodostavat S-Pankki Oy ja sen tytäryhtiöt. S-Pankki on talletuspankki, joka harjoittaa luottolaitostoinnasta annetun lain (8.8.2014/610) mukaista luottolaitostointia. Pankki harjoittaa lain 5 luvussa 1 §:ssä tarkoitettua liiketoimintaa ja siihen liittyvää toimintaa sekä sijoituspalvelulain (14.12.2012/747) 1 luvun 11 §:n mukaisia sijoituspalveluja. Pankki hoitaa emoyhtiönä konserniin kuuluvien yhtiöiden keskitetysti hoidettavat tehtävät, kuten konsernihallinnon, ohjauksen ja valvonnan.

S-Pankin pääkonttori sijaitsee osoitteessa Fleminginkatu 34, 00510 Helsinki.

Hallitus on 7.2.2018 hyväksynyt konsernitilinpäätöksen ja emoyhtiön tilinpäätöksen ajalta 1.1.–31.12.2017.

Laadintaperiaatteet

Tilinpäätös on laadittu noudattaen Suomen kirjanpitolakia ja -asetusta, lakia luottolaitostoinnasta, valtiovarainministeriön asetusta luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta sekä Finanssivalvonnan 29.3.2016 voimaan tulleiden rahoitussektorin kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevien määräysten ja ohjeiden mukaisesti. Tilinpäätöksen laatimisessa on otettu huomioon soveltuvin osin myös kirjanpitolautakunnan (KILA) yleisohjeet.

Finanssivalvonnan 8.12.2017 julkaiseman valvottavatielidotteen 69/2017 mukaisesti tilinpäätöksessä kerrotaan myös 1.1.2018 alkaen sovellettavien IFRS 9 vaatimusten vaikutuksista.

Lisäksi tilinpäätös on laadittu ottaen huomioon luottolaitosdirektiivi (CRDIV), EU:n vakavaraisuusasetus (575/2013, ”CRR”) ja siihen liittyvät täytäntöönpanoasetukset, Euroopan pankkiviranomaisen (European Banking Authority) sääntely ja Finanssivalvonnan kannanotot.

Konsolidointiperiaatteet

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät S-Pankin lisäksi kaikki ne tytäryhtiöt, joihin pankilla on määräysvalta. Määräysvalta syntyy, kun konsernilla on oikeus määrätä yrityksen talouden ja toiminnan periaatteista hyödyn saamiseksi sen toi-

minnasta. Tytäryhtiöinä konsernitilinpäätökseen on yhdistetty FIM Varainhoito Oy, FIM Pääomarahastot Oy (aikaisemmalta nimeltään FIM Sijoituspalvelut Oy), FIM Kiinteistö Oy, S-Asiakaspalvelu Oy ja FIM Infrastructure Mezzanine Debt Fund GP Oy.

Tilikauden aikana perustetut/hankitut tytäryhtiöt konsolidoidaan konsernitilinpäätökseen perustamis-/hankintapäivästä alkaen hankintamenomenetelmää käyttäen. Osakkuusyhtiöt S-Crosskey Ab ja ASIAN Pro Oy on konsolidoitu pääomaosuusmenetelmää käyttäen.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset ja velat on eliminoitu konsernitilinpäätöksessä.

Vertailukelpoisuus

2017 perustetut uudet yhtiöt FIM Infrastructure Mezzanine Debt Fund GP Oy ja ASIAN Pro Oy eivät ole aloittaneet liiketoimintaa eivätkä näin ollen vaikuta lukujen vertailukelpoisuuteen.

S-Pankki Oy osti 1.8.2013 FIM Oyj:n osakekannasta ja määräysvallasta 51 prosenttia ja loput 49 % 1.6.2016. FIM Oyj:n omistusosuus FIM Kiinteistö Oy:stä (80 %) siirtyi osakevaihdolla FIM Sijoituspalvelut Oy:lle 31.10.2016. FIM Oyj sulautui S-Pankki Oy:hyn 30.11.2016. Sulautumisen jälkeen S-Pankki Oy omistaa 100 % FIM Varainhoito Oy:stä ja FIM Sijoituspalvelut Oy:stä, ja FIM Sijoituspalvelut Oy omistaa 80 % FIM Kiinteistö Oy:stä. FIM Sijoituspalvelut Oy:n liiketoiminta siirtyi S-Pankki Oy:lle 31.12.2016. Lisäksi S-Pankki myi 1.3.2016 Koy Lempään terminaalin ja Koy Limingan terminaalin osakkeet pankkikonsernin ulkopuolelle. FIM Sijoituspalvelut Oy on nykyisin nimeltään FIM Pääomarahastot Oy.

5.4.2 ULKOMAANRAHAN MÄÄRÄISET ERÄT

Tilinpäätös esitetään euroina. Ulkomaanrahan määräiset tapahtumat kirjataan tapahtumapäivän kurssiin. Tilinpäätöspäivänä ulkomaanrahan määräiset tase-erät muutetaan euroiksi tilinpäätöspäivän kurssiin.

Kurssierot kirjataan valuuttakurssivoittoa/-tappioiden tuloslaskelmaan, rahoituserien osalta arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuottoihin ja ostovelkojen osalta muihin hallinnon kuluihin.

5.4.3 RAHOITUSVARAT JA -VELAT

S-Pankki-konsernissa sovelletaan rahoitusvarojen ja -velkojen taseeseen merkitsemisessä selvityspäivän mukaista käytäntöä pois lukien käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen ja -velkojen osalta sovelletaan taseeseen merkitsemisessä kaupankäyntipäivän mukaista käytäntöä. Kun rahoitusvaroihin tai -velkoihin kuuluva erä merkitään ensimmäistä kertaa kirjanpitoon, käytetään käypää arvoa, joka sisältää transaktiomenot.

Rahoitusvarat ja -velat luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin tai -velkoihin, eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin, lainoihin ja muihin saamisiin sekä muihin rahoitusvelkoihin. Rahoitusvarat ja -velat arvostetaan niiden luokittelun mukaisesti käypään arvoon tai jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

5.4.3.1 Rahoitusvarat

Rahoitusvarojen osalta sovelletaan IAS 39-standardia, joka jakaa rahoitusvarat neljään arvostusluokkaan:

- Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat
- Myytävissä olevat rahoitusvarat
- Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset
- Lainat ja muut saamiset

Rahoitusinstrumenttien arvostus käypään arvoon

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään aktiivisilla markkinoilla noteerattujen hintojen perusteella tai käyttäen markkinoilla yleisesti hyväksytyjä arvostusmenetelmiä. Sijoitustodistusten, yritystodistusten tai johdannaisopimusten (pl. futuurit) käyvät arvot määritellään diskonttaamalla tulevat kassavirrat nykyhetkeen käyttäen tilinpäätöspäivän markkinakorkoja. Joukkovelkakirjalainat, sijoitusrahasto-osuudet ja futuurit arvostetaan markkinahinnoilla. Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat arvostetaan käyttäen ostokurssia ja rahoitusvelat käyttäen myyntikursseja.

Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat ja -velat luokitellaan kolmeen luokkaan käyvän arvon määrittämisen mukaan.

- Tason 1 käyvät arvot määritetään käyttämällä toimivilla markkinoilla täysin samanlaisista rahoitusvaroista ja -veloista noteerattuja oikaisemattomia hintoja

- Tason 2 käyvät arvot määritetään yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla, joiden syöttötiedot perustuvat merkittäviltä osin todennettaviin markkinahintoihin
- Tason 3 markkinahinnat perustuvat omaisuuserää tai velkaa koskeviin syöttötietoihin, jotka eivät perustu todennettavissa olevaan markkinatietoon, vaan merkittäviltä osin johdon arvioihin

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin tai -velkoihin kirjataan saamistodistukset ja muut kotimaiset ja ulkomaiset arvopaperit ja osuudet, joilla käydään aktiivisesti kauppaa ja jotka on hankittu lyhyen ajan kuluessa ansaintatarkoituksessa sekä johdannaisopimukset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat tai -velat arvostetaan käypään arvoon. Käyvän arvon muutos merkitään tuloslaskelmaan. Tilikauden tuotoksi tai kuluksi merkitään tuloslaskelmaan käypään arvoon merkittävien rahoitusinstrumenttien tilinpäätöshetken arvon ja edellisen tilinpäätöksen kirjanpitoarvon erotus. Jos käypään arvoon merkittävä rahoitusinstrumentti on hankittu tilikauden aikana, tilikauden tuotoksi tai kuluksi merkitään rahoitusinstrumentin tilinpäätöshetken arvon ja hankintamenuon erotus.

Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset

Eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin kirjataan sellaiset saamistodistukset ja muut johdannaisvaroihin kuulumattomat rahoitusvarat, joihin liittyvät maksusuoritukset ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia, jotka erääntyvät määrätynä päivänä ja jotka pidetään eräpäivään saakka. Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

S-Pankilla ei ole eräpäivään asti pidettäviä sijoituksia taseessaan.

Lainat ja muut saamiset

Lainoihin ja muihin saamisiin kirjataan sellaiset toimivilla rahoitusmarkkinoilla noteeraamattomat rahoitusvarat, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia ja jotka eivät kuulu käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin, eräpäivään asti pidettäviin rahoitusvaroihin tai myytävissä oleviin rahoitusvaroihin. Lainojen ja muiden saamisten transaktiomenot sisällytetään efektiivisen koron menetelmällä laskettavaan jaksotettuun han-

kintamenoon ja jaksotetaan tulosvaikutteisesti saamisen juoksuajalle. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Myytavissä olevat rahoitusvarat

Myytavissä oleviin rahoitusvaroihin kirjataan saamistodistukset ja muut kotimaiset ja ulkomaiset arvopaperit, joita ei luokitella käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin, eräpäivään saakka pidettäviin sijoituksiin tai lainoihin ja muihin saamisiin. Myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon. Julkisen kaupankäynnin kohteena olevien sijoitusten käypä arvo määritellään niiden markkina-arvojen perusteella. Julkisesti noteeraamattomat sijoitukset arvostetaan käyttämällä apuna markkinoilla yleisesti hyväksytyjä arvostusmenetelmiä. Mikäli näinkään menetellen käypä arvo ei ole luotettavasti määritettävissä, käytetään hankintamenoa. Käyvän arvon muutos kirjataan suoraan oman pääoman käyvän arvon rahastoon. Kun rahoitusinstrumentti myydään, kirjataan omaan pääomaan kertynyt käyvän arvon muutos yhdessä kertyneiden korkojen sekä myyntivoiton tai -tappion kanssa tulokseen.

5.4.3.2 Rahoitusvelat

Muihin rahoitusvelkoihin kuuluva erä merkitään tilinpäätökseen nimellisarvon suuruisena silloin, kun sen käypä arvo on nimellisarvo. Jos velan pääomana saatu määrä eroaa velan nimellisarvosta, merkitään velka siihen määrään, joka siitä on saatu. Velan nimellisarvon ja hankintameno erotuksesta tilikauden kuluksi tai tuotoksi merkitty määrä jaksotetaan ja merkitään velan hankintameno lisäykseksi tai vähennykseksi. Nimellisarvon ja hankintameno erotus tai velkaan liittyvä palkkio tai sellainen meno, joka on osa velkaan liittyvää korkomenoa, jaksotetaan efektiivisen koron menetelmällä kuluna velan juoksuajalle. Muut rahoitusvelat arvostetaan tilinpäätöshetkenä jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Johdannaiset

Johdannaissopimuksia luokitellaan suojaaviin ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin ja ne sisältävät S-Pankissa korkojohdannaisia, valuuttajohdannaisia sekä optillisia johdannaisia. Johdannaissopimuksia tehdään pääasiassa suojaamistarkoituksessa ja ne arvostetaan aina käypään arvoon.

S-Pankin periaatteiden mukaan johdannaisten positiiviset arvonmuutokset esitetään johdannaismarkkina- ja negatiiviset arvonmuutokset johdannaismarkkina- ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien johdannaisten arvonmuutokset kirja-

taan tuloslaskelman erään Arvopaperikaupan nettotuotot. Suojauslaskennassa olevien johdannaisten arvonmuutokset kirjataan vastaavasti ”Suojauslaskennan nettotuottoihin”.

Kytkeytyt johdannaiset

Kytkeytyt johdannaiset on osa hybridi-instrumenttia, joka sisältää myös johdannaismarkkina- ja optillisten pääsopimuksien. Tästä johtuen osa yhdistetyn instrumentin rahavirroista vaihtelee samankaltaisesti kuin itsenäisen johdannaismarkkina- ja optillisten rahavirrat. Kytkeytyt johdannaiset on erotettava pääsopimuksesta ja käsiteltävä kirjanpidossa johdannaismarkkina- ja optillisten IAS 39.10–13 käsitellyt erottamiselle määritetyt ehdot täyttyvät. Tällaisena vaatimuksena esitetään muun muassa se, että kytkeytyneen johdannaismarkkina- ja optillisten taloudelliset ominaispiirteet ja riskit eivät liity läheisesti toisiinsa. Jos kytkeytyt johdannaiset erotetaan pääsopimuksesta, pääsopimusta on käsiteltävä IAS 39 mukaisesti, jos kyseessä on rahoitusinstrumentti ja muiden asianmukaisten standardien mukaisesti, jos se ei ole rahoitusinstrumentti.

S-Pankki on laskenut liikkeeseen heikomman etuoikeusaseman omaavia debentuurilainoja, jotka ovat luettavissa edellä mainituiksi hybridi-instrumenteiksi sopimuksiin sisältyvien, ennen eräpäivää tapahtuvaan velan takaisinmaksuun oikeuttavien optioiden vuoksi.

S-Pankki ei erottele kytkeytyneitä johdannaisia pääsopimuksesta edellä mainittujen debentuurien tapauksissa. Taloudellisten ominaispiirteiden ja riskien katsotaan liittyvän läheisesti pääsopimukseen, koska optioiden toteuttamishinnat vastaavat kaikkina toteuttamisajankohtina velkasopimusten jaksotettua hankintamenoa.

Suojauslaskenta

Kaikki johdannaiset arvostetaan käypään arvoon. Johdannaissopimuksia tehdään pääasiassa suojaustarkoituksessa. S-Pankki soveltaa makrotason käyvän arvon suojauslaskentaa sellaisiin edellä mainittuihin johdannaissopimuksiin, jotka täyttävät dokumentoidut suojauslaskentaa koskevat tehokkuus- ja muut edellytykset. Näissä tapauksissa avoimena olevaa korkoriskiä on suojattu koronvaihtosopimuksilla, jotka on edelleen suojauslaskennassa määriteltävä suojaaviksi eriksi. Suojauslaskenta S-Pankissa noudattaa IAS 39 -standardia.

Suojauslaskentaa sovellettaessa suojauksen tulee olla tehokas. Toteuman tulee olla 80–125 prosenttia. Tehokkuutta mitataan sekä prospektiivisesti sekä retrospektiivisesti kausittain. Jos suojaussuhde ei täytä tehokkuusvaatimuk-

sia, suojauslaskenta lopetetaan ja johdannainen kirjataan tuloserään Arvopaperikaupan nettotuotot edellisestä tehokkuustestauksesta lähtien.

Käyvän arvon suojauslaskenta

Käyvän arvon suojausta sovelletaan S-Pankissa johdannaisiin, jotka on tehty korkoriskisiin liittyvien varojen käyvän arvon muutosten suojaukseen. S-Pankissa suojauksen kohteena oleva käyvän arvon muutoksiin liittyvä riski koskee lähinnä kiinteäkorkoisia arvopapereita, joista aiheutuu korkoriskiä.

Suojattavien erien suojattavasta riskistä johtuvat käyvän arvon muutokset on kirjattu tuloslaskelman erään ”suojauslaskennan nettotulos”. Muusta kuin suojattavasta riskistä johtuvat käyvän arvon muutokset on kirjattu käyvän arvon rahastoon. Suojauslaskentaan kuuluvien suojaavien erien käyvän arvon muutokset on kirjattu tuloslaskelman erään ”suojauslaskennan nettotulos”. Suojauksen ollessa tehokas, käyvän arvon muutokset kumoavat toisensa ja nettotulos on lähellä nollaa. Suojaavina johdannaisina S-Pankki on hyväksynyt koronvaihtosopimukset.

Käyvän arvon suojaus lakkaa seuraavissa tapauksissa: suojausinstrumentti eräänny, myydään, puretaan tai lunastetaan, suojaussuhde ei täytä enää suojauslaskennan dokumentoituja ehtoja tai suojaussuhde katkeaa.

5.4.4 RAHOITUSVARAT JA -VELAT IFRS 9 MUKAISESTI 1.1.2018 ALKAEN

Rahoitusvarat luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen jälkeen jaksotettuun hankintamenuon, käypään arvoon laajan tuloksen erien kautta tai käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä rahoitusvaroihin kuuluva erä arvostetaan käypään arvoon, jos kyseessä on muu kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattava erä. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat erät arvostetaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon ja niihin lisätään tai niistä vähennetään erän hankkimisesta välittömästi johtuvat transaktiomenot.

Rahoitusvelat luokitellaan jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmää käyttäen lukuun ottamatta käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvelkoja, joihin kuuluvat mm. johdannaiset. Tällaiset käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat velat arvostetaan myöhemmin käypään arvoon.

S-Pankki-konsernissa sovelletaan rahoitusvarojen ja -velkojen taseeseen merkitsemisessä selvityspäivän mukaista

käytäntöä pois lukien varat ja velat, jotka on pakko arvostaa käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Näiden nimenomaisten rahoitusvarojen ja -velkojen osalta sovelletaan taseeseen merkitsemisessä kaupankäyntipäivän mukaista käytäntöä.

5.4.4.1 Rahoitusvarat

Rahoitusvarojen osalta sovelletaan IFRS 9 -standardia, joka jakaa rahoitusvarat seuraaviin arvostusluokkiin:

- Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat
- Käypään arvoon laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat
- Jaksotettuun hankintamenuon kirjattavat rahoitusvarat

Rahoitusinstrumenttien arvostus käypään arvoon

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään aktiivisilla markkinoilla noteerattujen hintojen perusteella tai käyttäen markkinoilla yleisesti hyväksytyjä arvostusmenetelmiä. Sijoitustodistusten, yritystodistusten tai johdannaisopimusten (pl. futuurit) käyvät arvot määritellään diskonttaamalla tulevat kassavirrat nykyhetken käyttäen tilinpäätöspäivän markkinakorkoja. Joukkovelkakirjalainat, sijoitusrahasto-osuudet ja futuurit arvostetaan markkinahinnoilla. Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat arvostetaan käyttäen ostokurssia ja rahoitusvelat käyttäen myyntikursseja.

Markkinoiden katsotaan olevan toimivat, jos hintanoteerauksia on helposti ja säännönmukaisesti saatavissa ja ne kuvastavat todellisia ja toistuvia, toisistaan riippumattomien osapuolten välisiä markkinatransaktioita.

Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat ja -velat luokitellaan kolmeen luokkaan käyvän arvon määrittämisen mukaan.

- Tason 1 käyvät arvot määritetään käyttämällä toimivilla markkinoilla täysin samanlaisista rahoitusvaroista ja -veloista noteerattuja oikaisemattomia hintoja
- Tason 2 käyvät arvot määritetään yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla, joiden syöttötiedot perustuvat merkittäviltä osin todennettaviin markkinahintoihin
- Tason 3 markkinahinnat perustuvat omaisuuserää tai velkaa koskeviin syöttötietoihin, jotka eivät perustu todennettavissa olevaan markkinatietoon, vaan merkittäviltä osin johdon arvioihin

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Rahoitusvaroihin kuuluva erä on arvostettava käypään arvoon tulosvaikutteisesti, ellei sitä arvosteta IFRS 9:n

mukaan jaksotettuun hankintamenoon tai käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin kirjataan saamistodistukset ja muut kotimaiset ja ulkomaiset arvopaperit ja osuudet, joilla käydään aktiivisesti kauppaa ja jotka on hankittu lyhyen ajan kuluessa ansaintatarkoituksessa tai osana likviditeettiposition hallintaa sekä johdannais sopimukset, joihin ei sovelleta suojauskas-kentaa. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjataan myös kaikki vieraan pääoman ehtoiset osake- ja rahasto-osuudet, jotka eivät täytä liiketoimintamallien mukaisia edellytyksiä kirjata niitä jaksotettuun hankintamenoon tai käypään arvoon laajan tuloksen erien kautta.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon. Käyvän arvon muutos merkitään tuloslaskelmaan. Tilikauden tuotoksi tai kuluksi merkitään tuloslaskelmaan käypään arvoon merkittävien rahoitusinstrumenttien tilinpäätöshetken arvon ja edellisen tilinpäätöksen kirjanpitoarvon erotus. Jos käypään arvoon merkittävä rahoitusinstrumentti on hankittu tilikauden aikana, tilikauden tuotoksi tai kuluksi merkitään rahoitusinstrumentin tilinpäätöshetken arvon ja hankintamenoerotus.

Jaksotettuun hankintamenoon kirjattavat rahoitusvarat

Jaksotettuun hankintamenoon kirjataan sellaiset erät, jotka täyttävät seuraavat ehdot: erää pidetään hallussa sellaisen liiketoimintamallin mukaisesti, jonka tavoitteena on rahoitusvarojen hallussapito sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämiseksi ja sen sopimusehdoissa määrätään tiettyinä ajankohtina toteutuvista maksuista, jotka ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua.

S-Pankissa jaksotettuun hankintamenoon kirjataan sellaiset toimivilla rahoitusmarkkinoilla noteeraamattomat rahoitusvarat, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia ja jotka eivät kuulu käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin tai käypään arvoon laajan tuloksen erien kautta kirjattaviin rahoitusvaroihin.

Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen jaksotettuun hankintamenoon kirjatut rahoitusvarat arvostetaan efektiivisen koron menetelmää käyttäen. Transaktiomenot sisällytetään efektiivisen koron menetelmällä laskettavaan jaksotettuun hankintamenoon ja jaksotetaan tulosvaikutteisesti saamisen juoksuajalle, jos ne ovat IFRS 9 mukaisesti määriteltä osaksi efektiivisen koron menetelmää.

Käypään arvoon laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat

Käypään arvoon laajan tuloksen erien kautta kirjataan sellaiset erät, jotka täyttävät seuraavat ehdot: erää pidetään hallussa sellaisen liiketoimintamallin mukaisesti, jonka tavoitteena on rahoitusvarojen hallussapito sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämiseksi sekä myymällä rahoitusvaroja, ja sen sopimusehdoissa määrätään tiettyinä ajankohtina toteutuvista maksuista, jotka ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua.

Käypään arvoon laajan tuloksen erien kautta kirjattaviin rahoitusvaroihin kuuluvat saamistodistukset ja muut kotimaiset ja ulkomaiset arvopaperit, joita ei luokitella käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin. Käypään arvoon laajan tuloksen kautta kirjattavat rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon. Julkisen kaupankäynnin kohteena olevien sijoitusten käypä arvo määritellään niiden markkina-arvojen perusteella. Julkisesti noteeraamattomat sijoitukset arvostetaan käyttämällä apuna markkinoilla yleisesti hyväksytyjä arvostusmenetelmiä. Mikäli näinkään menetellen käypä arvo ei ole luotettavasti määritettävissä, käytetään hankintamenoa. Käyvän arvon muutos kirjataan suoraan oman pääoman käyvän arvon rahastoon. Kun rahoitusinstrumentti myydään, kirjataan omaan pääomaan kertynyt käyvän arvon muutos yhdessä kertyneiden korkojen sekä myyntivoiton tai -tappion kanssa tulokseen.

S-Pankki ei ole kirjannut käypään arvoon laajan tuloksen erien kautta oman pääoman ehtoisia instrumentteja, joiden kohdalla olisi tehty peruuttamaton valinta kirjata niiden käyvän arvon muutokset tulosvaikutteisuuden sijasta laajan tuloksen erien kautta.

5.4.4.2 Rahoitusvelat

S-Pankissa rahoitusvelat on kirjattu jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen lukuun ottamatta johdannaisia, jotka kirjataan käypään arvoon tulosvaikutteisesti sekä mahdolliset muut käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat.

Muihin rahoitusvelkoihin kuuluva erä merkitään tilinpäätöksen nimellisarvon suuruusena silloin, kun sen käypä arvo on nimellisarvo. Jos velan pääomana saatu määrä eroaa velan nimellisarvosta, merkitään velka siihen määrään, joka siitä on saatu. Velan nimellisarvon ja hankintamenoerotuksesta tilikauden kuluksi tai tuotoksi merkitty määrä jaksotetaan ja merkitään velan hankintameno lisäykseksi tai vähennykseksi. Nimellisarvon ja hankintamenoerotus tai velkaan liittyvä palkkio tai sellainen meno, joka on osa

velkaan liittyvää korkomenoa, jaksotetaan efektiivisen koron menetelmällä kuluna velan juoksuajalle. Muut rahoitusvelat arvostetaan tilinpäätöshetkenä jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Johdannaiset

Johdannaissopimuksia luokitellaan suojaaviin ja kaupan käyntitarkoituksessa pidettäviin ja ne sisältävät S-Pankissa korkojohdannaisia, valuuttajohdannaisia sekä optillisia johdannaisia. Johdannaissopimuksia tehdään pääasiassa suojaamistarkoituksessa ja ne arvostetaan aina käypään arvoon.

S-Pankin periaatteiden mukaan johdannaisten positiiviset arvonmuutokset esitetään johdannaistarvoina ja negatiiviset arvonmuutokset johdannaistarvoina. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien johdannaisten arvonmuutokset kirjataan tuloslaskelman erään Arvopaperikaupan nettotuotot. Suojauslaskennassa olevien johdannaisten arvonmuutokset kirjataan vastaavasti suojauslaskennan nettotuottoihin.

Kytkeyty johdannaiset

Kytkeyty johdannainen on osa hybridi-instrumenttia, joka sisältää myös johdannaistarvoiniin kuulumattoman pääsopimuksen. Tästä johtuen osa yhdistetyn instrumentin rahavirroista vaihtelee samankaltaisesti kuin itsenäisen johdannaisten rahavirrat.

Ne hybridisopimukset, joissa on pääsopimuksena rahoitusvaroihin kuuluva erä, käsitellään IFRS 9 standardin mukaisesti koko hybridisopimuksen osalta.

Jos taas hybridisopimus sisältää pääsopimuksen, joka ei ole IFRS 9 standardin soveltamisalaan kuuluva, erotetaan kytkeyty johdannainen pääsopimuksesta ja käsitellään kirjanpidossa IFRS 9 standardin mukaisesti jos kytkeyty johdannaisten ominaispiirteet ja riskit eivät liity läheisesti pääsopimuksen taloudellisiin ominaispiirteisiin tai riskeihin, se on erillinen instrumentti, jolla on samat ehdot kuin kytkeytyllä johdannaisella ja se olisi johdannaisten määrittelyn mukainen ja hybridisopimusta ei arvosteta käypään arvoon siten, että käyvän arvon muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti.

S-Pankki on laskenut liikkeeseen heikomman etuoikeus- aseman omaavia debentuurilainoja, jotka ovat luettavissa edellä mainituiksi hybridi-instrumenteiksi sopimuksiin sisältyvien, ennen eräpäivää tapahtuvaan velan takaisinmaksuun oikeuttavien optioiden vuoksi.

S-Pankki ei erottele kytkeyty johdannaisia pääsopimuksista edellä mainittujen debentuurien tapauksissa perustuen IFRS 9 standardiin.

Suojauslaskenta

Kaikki johdannaiset arvostetaan käypään arvoon. Johdannaissopimuksia tehdään pääasiassa suojaustarkoituksessa. S-Pankki soveltaa makrotason käyvän arvon suojauslaskentaa sellaisiin edellä mainittuihin johdannaissopimuksiin, jotka täyttävät dokumentoidut suojauslaskentaa koskevat tehokkuus- ja muut edellytykset. Näissä tapauksissa avoinna olevaa korkoriskiä on suojattu koronvaihtosopimuksilla, jotka on edelleen suojauslaskennassa määriteltä käyväksi eriksi. Suojauslaskenta S-Pankissa noudattaa IAS 39-standardia IFRS 9 kappaleen 7.2.21 mukaan, jossa annetaan oikeus valita tilinpäätöksen laatimisperiaatteen jatkamista IAS 39:n mukaisten suojauslaskentaa koskevien vaatimusten soveltamista IFRS 9 standardin luvun 6 sijaan.

Suojauslaskentaa sovellettaessa suojauksen tulee olla tehokas. Toteuman tulee olla 80-125 prosenttia. Tehokkuutta mitataan sekä prospektiivisesti sekä retrospektiivisesti kuu- kausittain. Jos suojaussuhde ei täytä tehokkuusvaatimuksia, suojauslaskenta lopetetaan ja johdannainen kirjataan tuloserään Arvopaperikaupan nettotuotot edellisestä tehokkuustestauksesta lähtien.

Käyvän arvon suojauslaskenta

Käyvän arvon suojausta sovelletaan S-Pankissa johdannaisiin, jotka on tehty korkoriskiä liittyvien varojen käyvän arvon muutosten suojaukseen. S-Pankissa suojauksen kohteena oleva käyvän arvon muutoksiin liittyvä riski koskee lähinnä kiinteäkorkoisia arvopapereita, joista aiheutuu korkoriskiä.

Suojattavien erien suojattavasta riskistä johtuvat käyvän arvon muutokset on kirjattu tuloslaskelman erään Suojauslaskennan nettotulos. Muusta kuin suojattavasta riskistä johtuvat käyvän arvon muutokset on kirjattu käyvän arvon rahastoon. Suojauslaskentaan kuuluvien suojaavien erien käyvän arvon muutokset on kirjattu tuloslaskelman erään Suojauslaskennan nettotulos. Suojauksen ollessa tehokas, käyvän arvon muutokset kumoavat toisensa ja nettotulos on lähellä nolaa. Suojaavina johdannaisina S-Pankki on hyväksynyt koronvaihtosopimukset.

Käyvän arvon suojaus lakkaa seuraavissa tapauksissa: suo- jausinstrumentti eräänny, myydään, puretaan tai lunaste- taan, suojaussuhde ei täytä enää suojauslaskennan doku- mentoituja ehtoja tai suojaussuhde katkeaa.

Taulukko 4: Alustavat IFRS 9 luokittelun aiheuttamat muutokset konsernin myytävissä olevien rahoitusvarojen ja tuloksen kautta käypään arvoon arvostettavien erien välillä (M€)

Tase	IAS39	IFRS9
Käteiset varat	493,0	493,0
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	3 724,9	3 724,9
Saamiset luottolaitoksilta	25,7	25,7
Tuloksen kautta käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat (IFRS 9 VPNL)	0,0	235,6
saamistodistukset, hankintameno	0,0	0,0
saamistodistukset, arvostus 31.12.2017	0,0	0,0
osakkeet ja osuudet, hankintameno	0,0	25,1
osakkeet ja osuudet, arvostus 31.12.2017	0,0	5,6
sijoitustodistukset, hankintameno	0,0	204,7
sijoitustodistukset, arvostus 31.12.2017	0,0	0,1
Myytäväissä olevat rahoitusvarat (IFRS 9 FVOCI)	1 355,7	1 120,1
saamistodistukset, hankintameno	1 112,8	1 112,8
saamistodistukset, arvostus 31.12.2017	7,1	7,1
sijoitustodistukset, hankintameno	204,7	0,0
sijoitustodistukset, arvostus 31.12.2017	0,1	0,0
osakkeet ja osuudet, hankintameno	25,1	0,0
osakkeet ja osuudet, arvostus 31.12.2017	5,6	0,0
muut osakkeet	0,2	0,2
Johdannaissopimukset	1,0	1,0
Rahoitusvarat yhteensä	1 356,7	1 356,7
Tuloksen kautta käypään arvoon arvostettavat rahoitusvelat	0,0	0,0
Johdannaissopimukset	6,3	6,3
Muut rahoitusvelat	50,0	50,0
Rahoitusvelat yhteensä	56,3	56,3
Muut laajan tulokset erät	11,6	7,0
Myytäväissä olevien rahoitusvarojen arvostuksen muutos käypään arvoon	14,5	8,7
Laskennallinen vero	-2,9	-1,7

Luokittelun muutosten osalta toimitaan IFRS 9 kohdan 6.6.7 sekä siirtymäsäännösten mukaan. Siirtymäsäännösten mukaan voittoa tai tappiota ei siirretä tulosvaikutteiseksi vaan oman pääoman sisällä kertyneisiin voittovaroihin.

Taulukko 5: Alustavat IFRS 9 aiheuttamat muutokset käyvän arvon rahaston ja kertyneiden voittovarojen välillä (M€)

Muutokset kirjauskäytännöissä	
Käyvän arvon rahasto	
IAS 39:n mukainen arvo 31.12.2017	11,6
Muutokset luokitteluun IFRS 9:n mukaan	-4,6
Avaava IFRS 9 mukainen tase 1.1.2018	7,0
Kertyneet voittovarot	
IAS 39:n mukainen arvo 31.12.2017	63,3
Muutokset luokitteluun IFRS 9:n mukaan	4,6
Avaava IFRS 9 mukainen tase 1.1.2018	67,9

Alla oleva taulukko esittää alustavien vaikutusanalyysien perusteella arvioidut IFRS 9:n vaikutukset omaan pääomaan. Vaikutukset muodostuvat tämän hetkisten laskelmien mukaan rahoitusinstrumenttien luokittelun muutoksista, käyvän arvon rahastoon sekä odotettujen luottotappioiden laskennan (ECL) vaikutuksista arvonalentumisiin. Arvonalentumisten muutoksia käsitellään tarkemmin Vakavaraisuus ja riskienhallinta -osiossa, luvussa 5.5.9.2.6, ja ECL laskennan arvioituja taloudellisia vaikutuksia kuvaa Taulukko 27: IAS 39 - IFRS 9 siirtelaskelma. Odotettujen luottotappioiden yhteissumma on alustavien arvioiden mukaan noin 15,9 miljoonaa euroa. Kyseisen summan kokonaisvaikutukset omaan pääomaan ovat 11,7 miljoonaa euroa, kun huomioidaan IAS39 mukaiset arvonalentumiset (4,2 M€).

Taulukko 6: Alustavat IFRS 9 aiheuttamat oman pääoman muutokset (M€)

	Osake- pääoma	Käyvän arvon rahasto	Sijoitetun vapaan pääoman rahasto	Kertyneet voittovarot	Tilikauden voitto	Oma pääoma yhteensä
Tase 31.12.2017	82,9	11,6	243,8	63,3	12,4	413,9
Arvio IFRS 9 käyttöönoton vaikutuksista						
ECL:n vaikutus				-11,7		-11,7
Uudelleen luokittelu (laskennallinen vero huomioitu)		-4,6		4,6		0,0
Avaava tase 1.1.2018	82,9	7,0	243,8	56,2	12,4	402,2

5.4.5 TULOUTUSPERIAATTEET

Korkotuotot ja -kulut

Korot rahoitusvaroista ja -veloista jaksotetaan korkotuotoiksi ja -kuluiksi niille tilikausille, joille ne ajan kulumisen perusteella kohdistuvat. Palkkiot jotka muodostavat olennaisen osan lainojen, saamisten tai talletusten efektiivisestä korosta kirjataan korkotuottoihin tai -kuluihin.

Palkkiotuotot ja -kulut

Palkkiotuotot ja -kulut syntyvät asiakkaille tarjotuista palveluista ja näiden palveluiden tuottamiseen käytetyistä resursseista. Palkkiotuotot ja -kulut tuloutetaan, kun palvelu on suoritettu tai vastaanotettu. Useammalle vuodelle jakautuvien palveluiden tuotot ja kulut kohdistetaan asianomaisille vuosille.

IFRS 9 soveltamisen vaikutukset 1.1.2018 alkaen

IFRS 9 käyttöönoton ei arvioida aiheuttavan S-Pankki-konsernissa merkittäviä muutoksia tuloutusperiaatteisiin koska olennaiset erät on jo aikaisemmin jaksotettu IAS 39 mukaisesti.

5.4.6 POISTOT JA ARVONALENTUMISET

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet muodostuvat pääasiassa atk-ohjelmien lisenssimaksuista sekä liittymismaksuista. Atk-ohjelmiin on aktivoitu myös kustannukset, jotka ovat syntyneet lisensseihin konsernia varten tehdyistä muutostöistä. Aineettomat hyödykkeet arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuun ja ne poistetaan tasapoistoina arvioituna taloudellisena vaikutusajanaan.

Aineettomien hyödykkeiden poistoajat:

IT-järjestelmät ja lisenssimaksut: 5 vuotta

Liittymismaksut: 5 vuotta

Liikearvo: 5 vuotta

Vuokrahuoneiston peruseräannukset: 5 vuotta

Aineelliset hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet arvostetaan kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenuun. Aineellisista hyödykkeistä tehdään tasapoistot arvioituihin taloudellisiin pitoaikoihin perustuen. Maa-alueista ei tehdä poistoja.

Aineellisten hyödykkeiden / sijoituskiinteistöjen poistoajat:

Koneet ja kalusto: 3 vuotta

Rakennukset: 25 vuotta

Rakennusten laitteet: 10 vuotta

Arvonalentumiset

Tilikauden päättyessä arvioidaan, onko viitteitä siitä, että jonkin saamis- tai omaisuuserän arvo on alentunut. Jos viitteitä ilmenee, arvioidaan objektiivisten kriteerien perusteella kyseisestä saamis- tai omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuville menoilla tai sitä korkeampi käyttöarvo. Arvonalentumistappio kirjataan, kun omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Saamisten osalta arvonalentumistappiota kirjataan se määrä, joka vastaa arvonalentumistarkastelun kautta saatua arviota odotettujen luottotappioiden määrästä. Arvonalentumistappio kirjataan tulokseen ja taseeseen arvonalentumistarkastelun kautta vähintään neljä kertaa vuodessa.

Arvonalentumisia on kirjattu yksinään merkittävien erien osalta vakuudellisten luottojen ryhmästä sekä ryhmäkohtaisesti vakuudellisten ja vakuudettomien luottojen ryhmistä.

Mikäli tilinpäätöspäivänä on objektiivista näyttöä myytävissä olevan oman tai vieraan pääoman ehtoisten instrumenttien merkittävästä ja pysyvämmästä arvonalentumisesta omaan pääomaan kertynyt tappio kirjataan tuloslaskelmaan arvonalentumistappioksi. Jos myytävissä

olevaksi luokitellun saamistodistuksen käypä arvo myöhemmin nousee ja nousun voidaan objektiivisesti katsoa liittyvän arvonalentumistappiokirjauksen jälkeiseen tapahtumaan, arvonalentumistappio peruutetaan ja kirjataan tulosvaikutteisesti. Jos osakkeen käypä arvo myöhemmin nousee, arvonnousu kirjataan omaan pääomaan.

Myytävisissä oleviin rahoitusvaroihin liittyviä arvonalentumiskirjauksia ei ole tehty vuonna 2017.

IFRS 9 soveltamisen vaikutukset arvonalentumisiin 1.1.2018 alkaen

1.1.2018 voimaan tullut IFRS 9 -standardi tuo mukanaan merkittäviä muutoksia arvonalentumisten arviointiin. Uusi IFRS 9:n mukainen arvonalentumismalli perustuu odotettujen luottotappioiden (Expected Credit Loss, ECL) las-

kentaan, jossa odotettu luottotappio lasketaan jo kirjaamishetkellä kaikista standardin piiriin kuuluvista eristä riippumatta saamisen luottoriskin tasosta. Tarkemmin IFRS 9 vaikutuksista arvonalentumisiin kerrotaan Vakavaraisuus ja riskienhallinta -osiossa, luvussa 5.5.9.2.6 Siirtymän taloudellisia vaikutuksia kuvaa Taulukko 27: IAS 39 - IFRS 9 siltalaskelma.

5.4.7 TULOVEROT

Tuloveroihin sisältyvät tilikauden verotettavan tulon perusteella lasketut verot, sekä aikaisempien tilikausien verojen oikaisut sekä laskennallisissa verosaamisissa ja -veloissa tapahtuneet muutokset. Suoraan omaan pääomaan kirjattavien erien verovaikutus kirjataan vastaavasti suoraan omaan pääomaan. Verot lasketaan tilinpäätöshetkellä voimassaolevilla verokannoilla ja verokantojen muuttuessa tiedossa olevalla uudella verokannalla.

5.5 VAKAVARAISSUUS JA RISKIENHALLINTA

5.5.1 S-PANKKI-KONSERNIN MERKITTÄVÄT RISKIT JA RISKILAUSUMA

Tässä luvussa esitetään yhteenveto S-Pankki-konsernin ("S-Pankki") kokonaisriskiprofiilista ja riskienhallintajärjestelyistä. Luku sisältää EU:n vakavaraisuusasetuksen 575/2013 artiklan 435 mukaisen hallituksen hyväksymän lyhyen riskilausuman, jossa kuvataan tiivistetysti laitoksen liiketoimintastrategiaan liittyvä kokonaisriskiprofiili sekä laitoksen riskienhallintajärjestelyiden riittävyyttä koskevan julistuksen, jossa vakuutetaan, että käytössä olevat riskienhallintajärjestelmät ovat hallituksen näkemyksen mukaan pankin profiiliin ja strategiaan nähden riittävät.

S-Pankki hakee strategiansa mukaisesti voimakasta, mutta samalla hallittua kasvua tulevina vuosina, jonka painopistealueina ovat erityisesti henkilöasiakkaille tarjottavat palvelut ja varallisuudenhoitoliiketoiminnan kasvu. Pankin kannattavuuteen, vakavaraisuuteen ja maksuvalmiuteen kohdistuvat merkittävimmät ulkoiset riskitekijät liittyvät liiketoimintavolyymien, anto- ja ottolainauksen marginaalien, yleisen korkotason ja taloudellisen kehityksen ja luottotappioiden epäsuotuisaan kehitykseen sekä kustannustehokkaaseen toimintaan. Lisäksi esimerkiksi asiakaskäyttäytyminen ja kilpailu pankkipalveluiden tarjonnassa saattavat vaikuttaa kasvustrategian onnistumiseen. Osana kasvustrategian tavoiteasetantaa ja toteutusta, S-Pankki on määritellyt keskeisimmät muutosohjelmat ja toimenpiteet edellä mainittujen riskien hallinnalle sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Strategisten riskien ja liiketoimintariskien riskienhallintaa tukee vahvasti S-Pankin hallituksen hyväksymä kokonaisriskistrategia, jossa määritetään S-Pankin riskinkantokyky ja riskinottohalukkuus sekä riskienhallinnan tavoitteet ja järjestäminen. Lisäksi kokonaisriskistrategiassa kuvataan keskeiset tunnistetut riskit ja niiden hallintakeinot sekä riskien mittaus- ja valvontamenetelmien sekä laadun varmistuksen toimintamallit. Kokonaisriskistrategiaan kuuluvassa riskibudjetissa on asetettu numeeriset tavoitteet, hyväksyttävät riskitasot, rajoitteet ja limiitit, päätöksentekotasot ja muut riskimittarit.

Riskinkantokyky määrittää enimmäismäärän riskinotolle, liiketoiminnan kasvulle ja konsernin negatiiviselle kannattavuudelle, joka kyetään kantamaan lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Riskinkantokyvyn keskeiset tekijät ovat riittävän vakavaraisuuden, maksuvalmiuden ja toiminnan jatkuvuuden turvaaminen.

Riskinottohalukkuus on se hyväksytty riskin määrä ja tyyppi, jonka S-Pankki on valmis liiketoiminnassaan ottamaan tiettyä aikana pyrkiessään asettamiinsa tavoitteisiin. Liiketoiminnassa otetaan hallitusti riskinottohalukkuuden puitteissa riskejä, joiden tuotto-odotus on riittävä suhteessa odotettuihin riskeihin. Riskiottotasoon vaikuttavat tekijät liittyvät lähtökohtaisesti sisäisiin valintoihin ja ulkoisen toimintaympäristön muutoksiin, mitkä näkyvät liiketoimintariskinä ja strategisina riskeinä. S-Pankin riskinottohalukkuuden lähtökohtana on:

- Saavuttaa vakaa ja riittävä tuotto omalle pääomalle lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Tämän perustella tuotteiden ja palveluiden hinnoittelussa tulee ottaa huomioon kustannusrakenteet ja riskit.
- Saavuttaa vakavaraisuudessa taso, missä riskinottohalukkuus on riskinkantokyky lisätyn hallituksen määrittämällä puskureilla. Liiketoiminnan synnyttämien riskien kattamiseen tarvittavien omien varojen määrä tulee arvioida realistisesti ja korkealla turvaavuustasolla.
- Saavuttaa maksuvalmiudessa taso, missä riskinottohalukkuus on riskinkantokyky lisätyn hallituksen määrittämällä puskureilla.
- Turvata operatiivisesti toiminnan häiriötön jatkuvuus.
- Varmistaa, että riskinotto on hallittua ja suunniteltua.
- Varmistaa, että toiminta täyttää sääntelyn edellyttämät vaatimukset.
- Varmistaa, että S-Pankin toiminta on sen asiakaspauksen mukaista.

Riskinottohalukkuus heijastuu asetettujen limiittien kautta riskibudjetissa.

S-Pankin vakavaraisuussuhdeluku on tilikauden lopussa 16,7 % (14,8%), mikä on selkeästi yli hallituksen asettaman 13 % tavoitetason. S-Pankin pääomat ylittävät selkeästi hallituksen asettaman tavoitetason nk. pilari 2 pääomien riittävyyden arvioinnissa. Pilari 2:ssa huomioidaan myös muut kuin pilari 1 tarkastelussa katetut, S-Pankille relevantit riskialueet (muun muassa liiketoiminta- ja strateginen riski, luottoriskin keskittymäriskit ja rahoitustaseen korkoriski). Pääomapuskuri suhteessa pilarin 1 vähimmäisvaatimukseen (8 %) on 219,7 miljoonaa euroa, pilarin 1 pääomavaateeseen (10,53 %) 155,5 miljoonaa euroa ja pilarin 2 pääomavaateeseen 108,2 miljoonaa euroa.

S-Pankin likviditeettiasema oli tilikauden aikana erin-

omainen ja sitä kuvaava LCR-luku oli tilikauden päättyessä 163 %, kun viranomaisten asettama vähimmäismäärä oli 80 %. 1.1.2018 LCR-vähimmäissuhdeluku nousee 100 %:iin, samalla S-Pankin hallitus on asettanut vuoden 2018 alusta indikaattorin tavoitetasoksi 110 %.

Luottoriski muodostaa 89 % S-Pankin kokonaisriskin määrästä (Risk Exposure Amount, REA) ollen selkeästi S-Pankin merkittävin yksittäinen riskialue. Merkittävimmät luottoriskin pääomia sitovat erät ovat kiinteistövakuudelliset saamiset (35 % kokonaisriskistä), vähittäisaamiset (23 % kokonaisriskistä) ja yrityssaamiset (23 % kokonaisriskistä). Luottoriskiä hallitaan kokonaisriskistrategiassa ja luottoriskistrategiassa määriteltyjen periaatteiden ja limiittien puitteissa. Tällä tavoin varmistetaan, että otettuihin riskeihin on varattu riittävästi pääomia ja että riskinottohalukkuuden sekä riskienhallinnan tavoitteet toteutuvat.

Operatiivisen riskin osuus on 11 % S-Pankin kokonaisriskin määrästä, ollen siten toiseksi merkittävin riskialue. Tilikauden aikana toteutuneiden operatiivisten riskien aiheuttamat tappiot olivat erittäin vähäiset suhteessa niille varattuihin omiin varoihin. S-Pankin operatiiviseen riskiprofiiliin vaikuttavat olennaisesti tuotteet ja palvelut, S-Pankin käytämä asiamiestoimintamalli, tietojärjestelmien hankkiminen eri järjestelmätoimittajilta sekä digitaalisten kanavien merkityksen kasvaminen. Toteutuneen operatiivisen riskin seuraukset voivat ilmetä rahallisena tappiona tai välillisesti esimerkiksi S-Pankin maineen, arvostuksen ja luottamuksen heikkenemisenä. S-Pankin operatiivisen riskin hallinnan tärkeimpänä tavoitteena on hallita maineriskiä ja turvata toiminnan häiriötön jatkuvuus sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Operatiivisen riskin hallinnan tavoitteena on lisäksi tunnistaa ja arvioida operatiiviset riskit, joilla voi olla olennaista vaikutusta asetettujen liiketoiminnan tavoitteiden saavuttamiseen, määritellä tunnistetuille riskeille hallintakeinot eli ne toimenpiteet, joiden tarkoituksena on erilaisten häiriöiden, puutteiden, virheiden ja väärinkäytösten ennaltaehkäisy, havaitseminen ja vähentäminen sekä varmistaa yhtiön eri tasoille asetettujen kontrollien toimivuus, tarkoituksenmukaisuus, kustannustehokkuus ja riittävyys.

Tilinpäätöksen vakavaraisuutta ja riskienhallintaa käsittelevissä osioissa esitetään sääntelyn edellyttämät laajat ja kattavat tiedot riskeistä, niiden hallinnasta ja vakavaraisuudesta. Saamansa jatkuvan riskiraportoinnin perusteella sekä hyväksymällä tämän tilinpäätöksen ja tässä luvussa esitetyn tiivistelmän S-Pankin liiketoimintastrategiaan liittyvästä kokonaisriskiprofiilista hallitus katsoo tilinpäätöksen

sisältävän sidosryhmien kannalta kattavat tiedot S-Pankin riskienhallinnasta ja riskiprofiilista (EU:n vakavaraisuusasetus 575/2013, 435 artikla 1f). Hallitus katsoo lisäksi samoilla perusteilla, että käytössä olevat riskienhallintajärjestelmät ovat laitoksen profiiliin ja strategiaan nähden riittävät (vakavaraisuusasetus, 435 artikla 1e).

5.5.2 JOHDANTO VAKAVARAIUUS JA RISKITIETOJEN JULKISTAMISEEN

EU:n vakavaraisuusasetuksen 575/2013 kahdeksas osa asettaa vaatimuksia laitosten tiedonantovelvollisuudelle ja tietojen julkistamiselle pankkien riskeihin, niiden hallintaan ja vakavaraisuuteen liittyen. Kyseisten tietojen julkistamista käsitellään tarkemmin monissa muissa säädöksissä, muun muassa Euroopan pankkiviranomainen (EBA) on täsmentänyt ohjeistuksillaan julkistamisvaateita.

S-Pankki-konserni ("S-Pankki") noudattaa tiedonantovelvollisuuttaan julkistamalla kerran vuodessa tilinpäätöksensä laajat ja kattavat tiedot riskeistä, niiden hallinnasta ja vakavaraisuudesta. Julkistetut vakavaraisuutta ja riskejä koskevat tiedot ovat aina saatavilla S-Pankin internet-sivustolla, osana S-Pankin toimintaketomusta ja tilinpäätöstä. Osavuositarkastuksissaan S-Pankki esittää vakavaraisuuden ja riskienhallinnan osalta sellaiset tiedot, joita sääntelyssä edellytetään julkistettaviksi useammin kuin kerran vuodessa. Tarpeen mukaan S-Pankki arvioi tarvetta mainittua tiheimmälle julkistamiselle, mikäli esimerkiksi markkinatilanne tai yhtiön taloudellisen kehityksen tai sen riskiaseman olennaiset muutokset sitä edellyttäisivät.

Luvussa 5.5.10 esitetään julkistamisluetelo siitä, missä vakavaraisuusasetuksen artiklojen 435-451 edellyttämät tiedot on julkistettu. Tietoja voidaan jättää julkistamatta siltä osin, kun ne ovat epäolennaisia ja niiden mahdollinen vaikutus S-Pankin kannattavuuteen, tuloksentelekyykyyn, taseeseen tai vakavaraisuuteen on vähäinen. Tietoja voidaan jättää julkistamatta myös liikesalaisuuden tai salassapitovelvollisuuden nojalla. Mikäli tietoja jätetään julkistamatta, perustelut esitetään luvussa 5.5.10 ja asianomaisen aihealueen yhteydessä. Tarvittaessa julkistamatta jätetyistä seikoista julkistetaan niitä koskevia yleisiä tietoja.

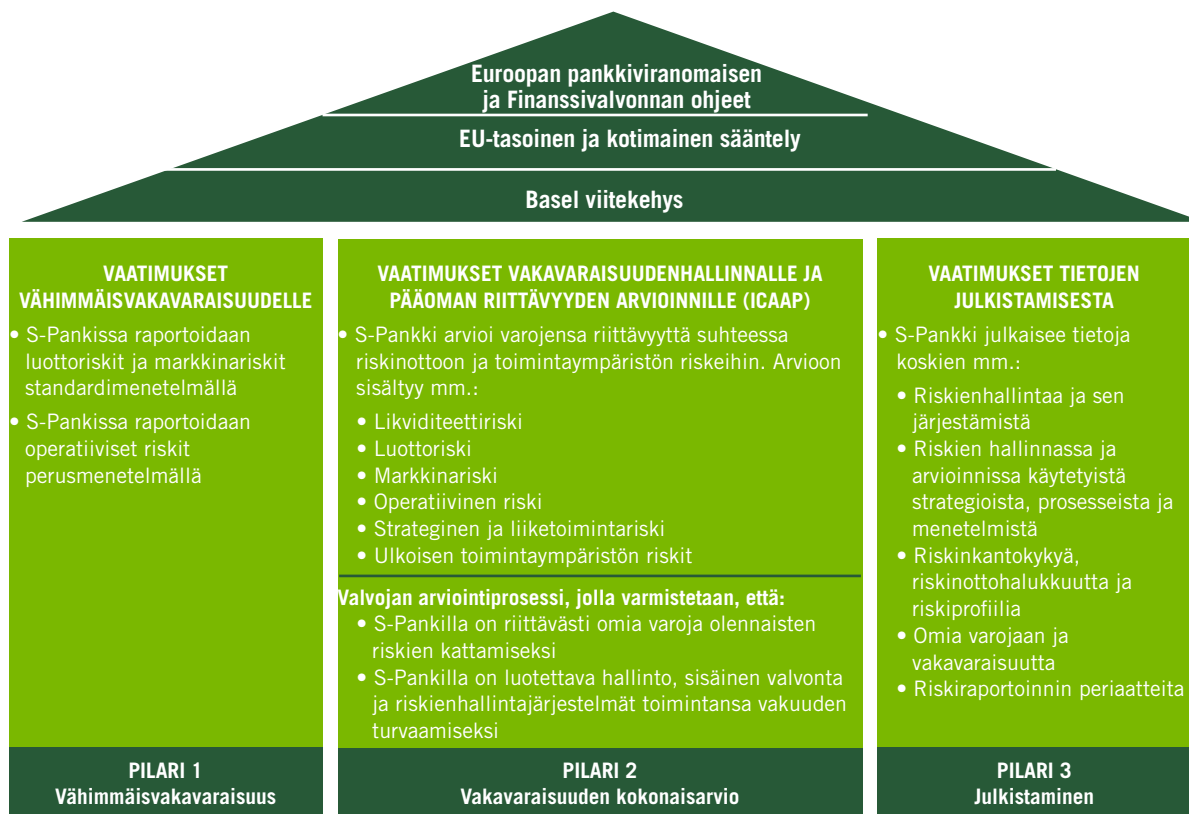
S-Pankki-konserniin kuuluvat tytäryhtiöt on kuvattu luvussa 3.4. Konsernitiilinpäätökseen sisältyvät yhtiöt ja niiden konsolidointia on käsitelty tilinpäätöksen laadintaperiaatteissa (luku 5.4). Muita merkityksellisiä konsolidointiperusteiden eroja tilinpäätöksen laadinnan tai vakavaraisuusvaatimusten kannalta ei ole.

5.5.3 SÄÄNTELY

Baselin vakavaraisuussäätelykehikko muodostuu kolmesta, kiinteästi toisiinsa liittyvästä asiakokonaisuudesta eli pilarista, jotka on havainnollistettu oheisessa kuvassa. Basel viitekehyksen säätelyä jalkautetaan EU tasoisten

direktiivien, asetusten, standardien ja ohjeistusten sekä kansallisen lainsäädännön kautta. Vakavaraisuussäätelykehikkoa tarkennetaan myös Euroopan pankkiviranomaisen ja Finanssivalvonnan määräysten ja ohjeiden avulla.

Kuvio 3: Baselin vakavaraisuussäätelykehikko

Pilarin 1 määrälliset vähimmäisvakavaraisuusvaatimukset koskevat luotto-, markkina- ja operatiivisia riskejä.

Pilari 2 velvoittaa pankkeja tekemään kokonaisarvion vakavaraisuuden hallinnastaan ja omien varojensa riittävyydestä suhteessa koko toimintansa riskiprofiiliin ja toimintaympäristön riskeihin. Tällöin riskiperusteisen pääomatavoitteen arviointiprosessissa tulee huomioitua pankin riskit kokonaisvaltaisesti ja samalla arvioidaan pilarin 1 ulkopuolelle jäävät riskit. Pilari 2 asettaa myös laadullisia vaatimuksia riskienhallinnalle ja sisäiselle valvonnalle. Lisäksi pilari 2 ohjaa valvovien viranomaisten vuosittain tekemää arviota (SREP) vakavaraisuuden hallinnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä omien varojen riittävyydestä.

Pilari 3 täydentää kahta ensimmäistä pilaria määrittelemällä julkistamisperiaatteet, keskeisenä tavoitteenaan edis-

tää markkinoiden läpinäkyvyyttä vakavaraisuuteen ja riskeihin liittyvissä tiedoissa.

Vakavaraisuutta ja yleisesti pankkien riskienhallintaa koskeva säätely on ollut voimakkaassa murroksessa viime vuosina. Viranomaisilla on meneillä useita hankkeita ja säädösluonnoksia, joissa pankkeja koskevaa säätelyä uudistetaan myös tulevaisuudessa. Uudistukset koskevat muun muassa vakavaraisuutta, luotto-, markkina-, likviditeetti- ja operatiivisia riskejä, hallintoa ja valvontaa, kirjanpitoa ja tilintarkastusta, arvopaperistamista sekä terrorismin rahoituksen ja rahanpesun estämistä. S-Pankki pyrkii jatkuvasti kehittämään riskienhallintatoimintatapojaan ja varmistamaan niiden yhdenmukaisuuden voimassa ja suunnitteilla olevien vakavaraisuus- ja riskienhallintasäännösten kanssa.

Baselin pankkivalvontakomitea julkaisi päivitykset (ns. Basel IV) vuonna 2010 antamiinsa Basel III -standardeihin. Päivityksillä pyritään parantamaan pankkien vakavaraisuuslukujen vertailtavuutta sekä palauttamaan luottamus riskipainotettujen saamisten laskentatapaan ja pienentämään riskiä perusteettomista eroista vakavaraisuusvaatimuksissa eri pankkien ja eri maiden välillä. Päivitetty standardit pannaan Euroopassa täytäntöön yhtenäisesti EU:n vakavaraisuussääntelyssä.

S-Pankki alkaa 1.1.2018 soveltamaan IFRS 9 -rahoitusinstrumenttistandardia, joka tulee jatkossa vaikuttamaan rahoitusinstrumentteihin ja niihin liittyviin prosesseihin sekä näin ollen myös riskienhallintaan, vakavaraisuuteen ja näistä julkistettaviin tietoihin. Keskeisimmät IFRS 9 muutokset liittyvät velkojen ja sijoitusten luokitteluun ja arvostamiseen, arvonalentumisiin ja odotettavissa oleviin luottotappioihin sekä näiden laskentaan ja lisäksi suojauslaskennan toteutukseen. Muutokset ja siirtymään liittyvät päätökset tulevat vaikuttamaan suoraan tai välillisesti myös S-Pankin tulokseen. Laadintaperiaatteissa (luku 5.4.4) on esitetty tarkemmin IFRS 9 perusteita ja luokitusvaikutuksia. Lisäksi luvussa 5.5.9.2.6 käsitellään IFRS 9 arvonalentumisia.

5.5.4 RISKIENHALLINNAN TAVOITTEET

Kokonaisvaltainen riskienhallinta on S-Pankin strategiaan, prosesseihin, päätöksentekoon, raportointiin ja sisäiseen valvontaan integroitu jatkuva prosessi. Riskienhallinnalla tarkoitetaan niitä menettelytapoja, joiden avulla tunnustetaan, arvioidaan, mitataan ja seurataan toimintaan liittyviä riskejä sekä ylläpidetään ja kehitetään hallintakeinoja, joiden avulla riskien toteutuminen tai niistä aiheutuvat seuraukset pidetään hyväksyttävällä tasolla. Riskienhallinta kattaa kaikki olennaiset liiketoimintaan liittyvät riskit.

Riskienhallinnan tärkeimpänä tavoitteena on ylläpitää kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden taso hallituksen määrittämien raja-arvojen yläpuolella, hallita maineriskiä ja turvata toiminnan häiriötön jatkuvuus sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Konsernin koko organisaation jalkautettu riskienhallintakulttuuri tukee liiketoimintatavoitteiden saavuttamista varmistamalla, että olennaiset riskit tunnustetaan, niiden vaikutukset analysoidaan ja niitä hallitaan.

S-Pankki-konsernilla on emoyhtiön hallituksen vahvistama kokonaisriskistrategia, joka määrittelee konsernin riskinkantokyvyn, riskinottohalukkuuden, riskienhallinnan tavoitteet ja sen järjestämisen puitteet konsernissa. Dokumentissa

määritellään myös keskeiset asetettavat limiitit riskinottohalukkuudelle ja riskinkantokyvylle, joita käsitellään tarkemmin luvuissa 5.5.4.1 ja 5.5.4.2. Lisäksi kokonaisriskistrategiassa kuvataan keskeisten riskien määritelmät ja yleiset periaatteet, joiden avulla konsernin vakavaraisuus, maksuvalmius ja toiminnan jatkuvuus turvataan. Kokonaisriskistrategia sitoo kaikkia konserniyhtiöitä sekä niiden liike- ja tukitoimintoja. Kokonaisriskistrategiaa tarkennetaan riskilajikohtaisilla periaatteilla ja menettelyillä. Tämän ohella konsernin liike- ja tukitoimintayksiköt laativat tarkempia työohjeita ja kuvauksia oman toimintansa riskienhallinnan tueksi.

5.5.4.1 Riskinkantokyky ja riskinottohalukkuus

Hallitus määrittää osana kokonaisriskistrategiaa konsernin riskinkantokyvyn, jolla asetetaan enimmäismäärä riskinottoon, liiketoiminnan kasvulle ja konsernin negatiiviselle kannattavuudelle, joka kyetään kantamaan lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Hallitus määrittelee myös riskinottohalukkuuden, joka kuvastaa hyväksytyjen riskien määrää ja tyyppiä, jonka S-Pankki on valmis liiketoiminnassaan ottamaan tietynä aikana pyrkiessään asettamiinsa tavoitteisiin. Riskinkantokyky asettaa ehdottoman ylärajan riskinottohalukkuudelle. Riskinkantokyky ja riskinottohalukkuus heijastuvat konsernin toimintaan ja riskinottoon asetettujen limiittien kautta. Kyseisiä limiittejä päivitetään säännöllisesti ja aina tarvittaessa, mikäli liiketoiminnan tai toimintaympäristön riskien tunnistamiseen ja arviointiin liittyvät havainnot sitä edellyttävät.

Liiketoiminnassa otetaan hallitusti riskinottohalukkuuden puitteissa sellaisia riskejä, joiden tuotto-odotus on riittävä suhteessa odotettuihin riskeihin. Lähtökohtana on saavuttaa vakaa ja riittävä tuotto konsernin omalle pääomalle lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Tavoitteena on saavuttaa vakavaraisuudessa ja maksuvalmiudessa sellainen taso, jossa riskinottohalukkuus vastaa hallituksen määrittämiä. Tarkoituksena on myös turvata toiminnan häiriötön jatkuvuus ja varmistaa, että S-Pankin riskinotto on hallittua, suunniteltua ja täyttää sääntelyn edellyttämät vaatimukset. Riskinottohalukkuutta tarkasteltaessa arvioidaan muun muassa asetettuja kasvupyrkimyksiä sekä liiketoiminnan laajentumista uusille alueille ja uusiin tuoteryhmiin.

5.5.4.2 Riskilimiitit

Hallitus asettaa S-Pankille riskinkantokyvystä ja riskinottohalukkuudesta johdetut, säännöllisesti päivitettävät, riskilajikohtaiset numeeriset tavoitteet, hyväksyttävät riskitasot, rajoitteet sekä päätöksentekotasot. Valtuuksia delegoidaan hallitukselta edelleen tarkoituksenmukaiselle tasolle, jotta

voidaan varmistaa sujuva päätöksenteko päivittäisessä liiketoiminnan ohjaamisessa.

Hallituksen asettamista konsernitason limiiteistä liiketoiminnoille johdetaan omat riskinottohalukkuuden tavoitteet, rajoitteet ja limiitit, joita seurataan ja valvotaan osana säännöllistä seuranta- ja raportointia (luku 5.5.5.2). Pääoman kohdentaminen liiketoiminta-alueille toteutetaan myös liiketoimintasuunnitelman ja budjetoinnin kautta. Asiakaskonaisuuskohtaisia limiittejä asetetaan erityisesti luottoriskien hallinnan tukemiseksi ja niiden limitointi tapahtuu konsernitason tasolla. Liike- ja tukitoiminnot vastaavat omista riskeistään annettujen limiittien puitteissa. Tarvittaessa yksittäistenkin luottopäätösten osalta mahdollisten ratkaisujen vaikutukset riskiperusteiseen pääomatarpeeseen ja S-Pankin vakavaraisuuteen huomioidaan sekä päätöksentekohetkellä että tulevaisuudessa.

EBA:n ohjeistus (EBA/GL/2016/11) edellyttää julkistettavaksi hyväksytyt limiitit, joille laitoksen altistuvat. S-Pankki julkistaa tilinpäätöksessään riskinottohalukkuutta ja riskinkantokykyä koskevia tietoja. Erillisiä määrällisiä limiittejä ei julkisteta, koska ne ovat liikesalaisuuden alaista tietoa.

5.5.5 RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMINEN S-PANKISSA

S-Pankin riskienhallinta rakentuu kolmen puolustuslinjan periaatteelle alla esitetyn kuvion mukaisesti. Vuonna 2017 ei ole ollut muutoksia 2. ja 3. puolustuslinjan johdossa.

Kuvio 4: Riskienhallinnan kolme puolustuslinjaa

Ensimmäinen puolustuslinja muodostuu konsernin liike- ja tukitoiminnoista, jotka harjoittavat S-Pankin strategian ja liiketoimintasuunnitelman mukaista liiketoimintaa. Liike- ja tukitoiminnot vastaavat hallituksen vahvistaman linjauksen mukaisesta riskin ottamisesta, toimintaan ja tavoitteisiin liittyvien riskien tunnistamisesta, omistamiensa riskien päivittäisestä riskienhallinnasta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä sekä riskien seurantaan liittyvästä raportoinnista.

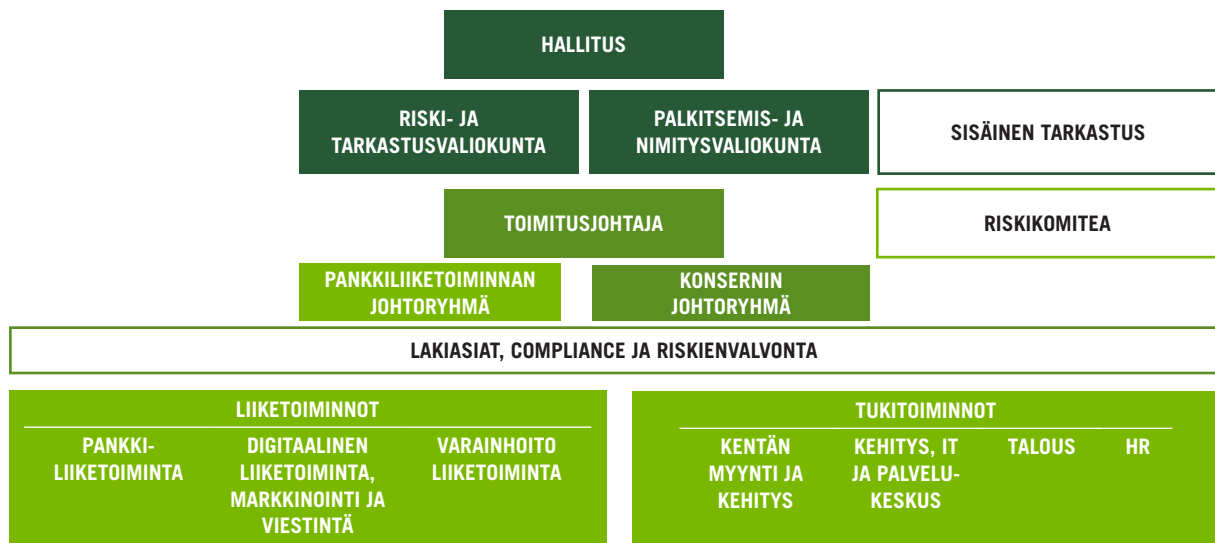
Toinen puolustuslinja muodostuu konsernitason tasoisista, liiketoiminnasta riippumattomista toiminnoista, joita ovat riskienvalvonta ja compliance. Riskienvalvonta seuraa ja arvioi konsernin riskinottoa, riskien tunnistamista ja hallintaa. Riskienvalvonta valvoo kokonaisriskistrategian toteutumista ja kokonaisriskipositiota suhteessa riskinkantokykyyn ja -halukkuuteen sekä pääomien ja maksuvalmiuden riittävyteen. Compliance arvioi ja valvoo S-Pankkia velvoittavan ulkoisen sääntelyn, sisäisten toimintaohjeiden ja S-Pankin johdon päätösten noudattamista.

Sisäinen tarkastus muodostaa kolmannen puolustuslinjan ja on tarkastettavista toiminnoista riippumaton. Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on tarkastaa ja arvioida konsernin toteuttaman riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimivuutta. Sisäinen tarkastus arvioi täten myös riskienvalvonnan ja compliancen toimintoja.

5.5.5.1 Merkittävien toimielinten roolit ja vastuut riskienhallintaan liittyen

Oheisessa kuvassa on esitetty S-Pankin hallinnollinen rakenne, joka kuvaa samalla myös riskienhallinnan organisaatiota. Seuraavassa käsitellään kunkin merkittävän toimielimen roolit ja vastuut riskienhallintaan liittyen.

Kuvio 5: S-Pankin hallinnollinen rakenne

Hallitus

S-Pankki-konsernin riskienhallinnan kokonaisvastuu on emoyhtiön hallituksella, joka vastaa konsernin toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä sovellettavien lakien ja määräysten mukaisesti. Hallitus vahvistaa kokonaisriskistrategian ja määrittelee S-Pankin riskinkantokyvyn, riskinottohalukkuuden ja riskienhallinnan tavoitteet sekä vastaa siitä, että konsernissa on niitä tukevat ja toteuttavat toiminta- ja riskienhallintaperiaatteet. Lisäksi hallitus hyväksyy riskilajikohtaiset riskien hallintaan ja valvontaan liittyvät periaatteet, riskien mallintamis- ja laskentaperiaatteet sekä asettaa riskeille riittävät limiitit osana kokonaisriskistrategiaa.

Hallitus vastaa siitä, että S-Pankilla on jatkuvasti riittävästi pääomaa kattamaan kaikki liiketoiminnasta ja ulkoisen toimintaympäristön muutoksista aiheutuvat olennaiset riskit ja siitä, että konsernin riskinkantokyky on riittävä. Kaikki olennaiset riskit, raportit asetettujen limiittien noudattamisesta, riskienhallintaa koskevat ohjeet sekä näiden muutokset käsitellään hallituksessa säännöllisesti.

Hallitus delegoi toimivalle johdolle päätösvaltuudet, valvoo riskienhallinnan kattavuutta ja toimivuutta sekä vastaa liiketoiminnoista riippumattomien valvontatoimintojen riittävydestä. Hallitus myös valvoo sitä, että sisäinen tarkastus arvioi säännöllisesti riskienhallinnan ja -valvonnan tehokkuutta ja kattavuutta.

Hallituksen jäseniltä edellytetään riittävää ja monipuolista osaamista ja kokemusta pankin liiketoiminnasta sekä pankkiin ja sen toimintaan liittyvistä riskeistä.

Hallitusta avustavat työssään Riski- ja tarkastusvaliokunta sekä Palkitsemis- ja nimitysvaliokunta, joilla ei ole itsenäistä päätösvaltaa. Kumpikin valiokunta koostuu hallituksen jäsenistä. Riski- ja tarkastusvaliokunta avustaa hallitusta S-Pankin kokonaisriskistrategiaa ja riskinottoa koskevissa asioissa. Valiokunta seuraa S-Pankin sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan tehokkuutta ja avustaa hallitusta sen valvomisessa, että S-Pankin toimiva johto noudattaa hallituksen vahvistamaa kokonaisriskistrategiaa. Valiokunta käsittelee ja valmistelee myös S-Pankin pääomasuunnitelman sekä pääomien allokointiin ja riskilimiitteihin liittyvät asiat hallituksen hyväksyttäväksi. Palkitsemis- ja nimitysvaliokunta valmistelee muun muassa yhtiökokoukselle ja hallitukselle palkitsemiseen ja nimityksiin liittyvät asiat sekä varmistaa näihin liittyvien menettelyjen asianmukaisuutta.

Toimitusjohtaja ja johtoryhmä

S-Pankki Oy:n toimitusjohtaja ja konsernin johtoryhmä vastaavat riskienhallinnan käytännön toteutuksesta hallituksen asettamien periaatteiden mukaisesti. Toimitusjohtaja ja johtoryhmä vastaavat siitä, että konsernin operatiivisessa toiminnassa huomioidaan lakien, määräyksien ja yhtiöjärjestyksen sekä kokonaisriskistrategian mukaiset riskienhallinnan periaatteet ja menetelmät. Toimitusjohtaja ja johtoryhmä vastaavat myös asetettujen tavoitteiden saa-

vuttamisesta ja tavoitteita uhkaavien riskien valvonnasta ja hallinnasta sekä huolehtivat siitä, konsernin riskinkantokyky on riskinottoon nähden riittävää. Lisäksi toimitusjohtaja ja johtoryhmä varmistavat, että riskienhallintaan liittyvät vastuut, valtuudet, prosessit ja raportointisuhteet on selkeästi määritelty ja kuvattu ja riskienhallinta on riittävästi resursoitu.

Pankkiliiketoiminnan johtoryhmä

Pankkiliiketoiminnan johtoryhmä vastaa hallituksen ja konsernijohtoryhmän hyväksymän strategian ja toimintasuunnitelman mukaisten määrällisten ja laadullisten tavoitteiden toimeenpanosta, toteuttamisesta ja seurannasta. Pankkiliiketoimintajohtoryhmä ja pankkiliiketoiminta -liiketoiminto vastaavat S-Pankin pankkiliiketoiminnasta, henkilö- ja yritysasiakkaista sekä liiketoiminnan kehittämisestä ja kannattavuudesta. Tehtävin kuuluu myös pääomien riittävyyden varmistaminen, tasehallinta ja rahoituslähteiden hajauttaminen. Johtoryhmä voi tarvittaessa tiukentaa hallituksen vahvistamia riskilimiittejä ja asettaa omia riskirajoja.

Riskikomitea

Riskikomitean päätehtävä on varmistua siitä, että hallitus ja Riski- ja tarkastusvaliokunta saavat S-Pankin riskeihin, niiden hallintaan ja vakavaraisuuteen liittyen riittävät ja olennaiset tiedot tehtäviensä ja vastuidensa hoitamiseksi sekä päätöksentekonsa tueksi. Komitea vahvistaa keskeiset riskienhallintaan liittyvät periaatteet ja menettelyt, mukaan lukien kokonaisriskistrategian, riskien ja vakavaraisuustietojen julkistamisperiaatteet sekä vakavaraisuus- ja maksuvalmiasemaan liittyvät keskeisimmät päätösesitykset ja konsernitasoiset riskilimiitit Riski- ja tarkastusvaliokunnan käsiteltäväksi ja hallituksen päätettäväksi. Lisäksi komitea varmistaa, että esitykset ovat sääntelynmukaisia ja noudattavat hallituksen määrittelemää riskinkantokykyä ja riskinottohalukkuutta.

Riskikomitea seuraa ja arvioi S-Pankin riskejä, liiketoimintojen riskinottoa ja niiden hallintaa. Riskikomitea valmistee liiketoiminnosta riippumattomien toimintojen (riskienvalvonta ja compliance) raportoinnin S-Pankin johdolle, Riski- ja tarkastusvaliokunnalle ja hallitukselle.

Riippumattomat toiminnot

S-Pankin hallitus on järjestänyt liiketoiminnoista riippumattomat valvontatoiminnot varmistamaan tehokkaan ja kattavan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan. Liiketoiminnoista riippumattomat valvontatoiminnot koostuvat riskienvalvonnasta, compliancesta ja sisäisestä tarkastuksesta.

Riskienvalonnan tehtävänä on seurata ja arvioida kokonaisvaltaisesti S-Pankin riskinottotasoa sekä riskienhallinnan toteutumista. Hallitus hyväksyy riskienvalvonnan toimintaperiaatteet, joissa määritellään kaikkia riskilajeja koskevat yleiset vastuut ja erilliset yksityiskohtaisemmat riskilajikohtaiset vastuut. Riskienvalvonta on organisoitu niin, että riskilajeille on nimetty vastuuhenkilöt. Keskeiset valvottavat asiat, joiden avulla varmistetaan tavoitteiden saavuttaminen sekä tarkoituksenmukainen ja tehokas toiminta asetetaan vuosittain toiminnan suunnittelun yhteydessä ja niitä päivitetään aina tarvittaessa. Tehtäviensä hoitamiseksi riskienvalvonnalla on valtuudet saada kaikki tarvitsemansa tiedot konsernin liike- ja tukitoiminnoilta.

Riskienvallontatoiminto valvoo kokonaisriskistrategian toimeenpanoa ja kokonaisriskipositiota sekä varmistaa, että konsernin ottamat riskit ovat oikeassa suhteessa sen riskinkantokykyyn ja määriteltyihin tavoitteisiin, ja että konsernin riskinotto noudattaa hallituksen määrittämiä rajoja ja periaatteita. Riskienvalvontatoiminto ylläpitää ja kehittää menetelmiä riskien mittaamiseen, arviointiin ja raportointiin sekä tukee liiketoimintoja riskien tunnistamisessa ja niiden hallinnan toteutuksessa. Riskienvalvonta raportoi säännöllisesti S-Pankin riskeistä, riskiasemasta ja riskienhallinnan tasosta S-Pankin johdolle, Riskikomitealle, Riski- ja tarkastusvaliokunnalle, hallitukselle ja viranomaisille.

Compliance tehtävänä on huolehtia siitä, että S-Pankissa on riittävät ja asianmukaiset toimintaperiaatteet ja menettelytavat, joilla säännösten noudattamisesta huolehditaan. Toiminto huolehtii lainsäädännön ja säännösten muutosten seurannasta ja valvoo niiden noudattamista konsernissa. Lisäksi Compliance seuraa ja arvioi säännösten noudattamisessa esiintyneiden puutteiden korjaamiseksi tehtyjen toimenpiteiden riittävyttä ja tehokkuutta.

Sisäinen tarkastus on riippumatonta arviointi- ja varmennustoimintaa, jonka tehtävänä on tarkastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittävyttä, toimivuutta ja tehokkuutta konserninlaajuisesti. Riittävyttä, toimivuutta ja tehokkuutta arvioidaan riskilähtöisesti hallituksen vuosittain hyväksymän tarkastussuunnitelman mukaisesti. Tehdessään suunnitelman mukaisia tarkastuksia sisäinen tarkastus perustaa tarkastuksessa käytetyt kriteerit ulkoiseen sääntelyyn, sisäisiin ohjeisiin ja asetettuihin tavoitteisiin.

Lakiasiat -toiminto

Lakiasiat kuuluu kuviossa (Kuvio 5) esiteltyyn Lakiasiat, Compliance ja Riskienvalvonta -yksikköön. Lakiasiat -toiminnon tehtävänä on tukea konsernin liike- ja tukitoimin-

toja juridisissa kysymyksissä. Toiminto huolehtii siitä, että sopimuksiin, yksittäisiin tuotteisiin ja palveluprosesseihin liittyvät lakiasiat hoidetaan mahdollisimman laadukkaasti, liiketoimintalähtöisesti ja sääntelyn rajoissa.

Liike- ja tukitoiminnot

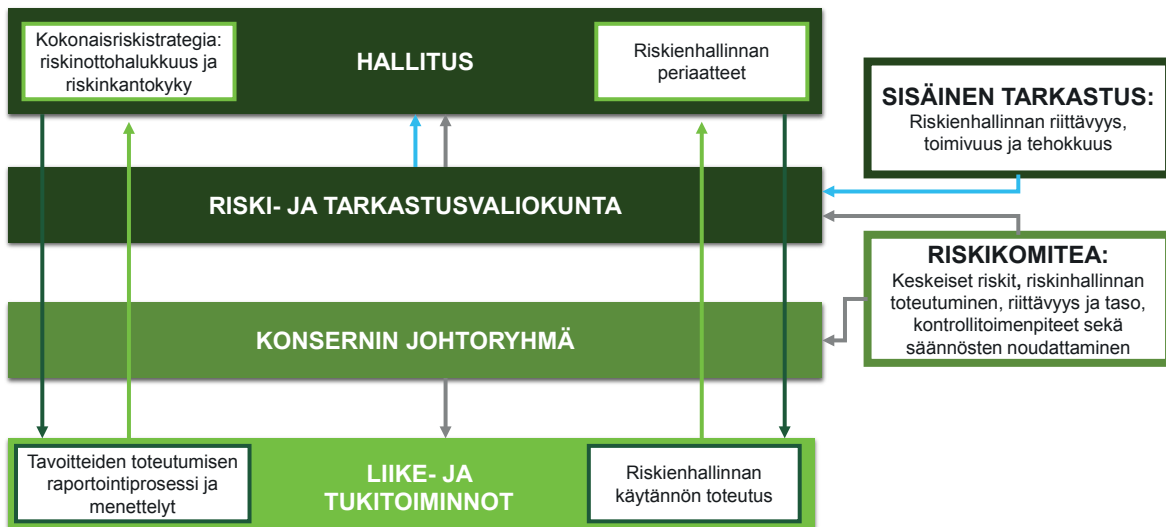
S-Pankin liike- ja tukitoimintojen johtajat vastaavat ensisijaisesti omien vastuualueidensa riskeistä ja siitä, että yksiköiden toimintaa toteutetaan S-Pankin ohjeiden ja periaatteiden mukaisesti. Lisäksi liike- ja tukitoiminnot vastaavat omista riskeistään annettujen limiittien puitteissa. Siten liike- ja tukitoimintojen vastuulla on toimintaansa liittyvien riskien tunnistaminen ja arviointi, niiden hallinta ja seuranta sekä raportointi annettujen ohjeiden mukaisesti. Kukin liike- ja tukitoiminto vastaa siitä, että sen omistaman toiminnan raamit, toiminnalliset ehdot ja riskienhallinnan edellytykset on kuvattu selkeästi ja riittävästi.

Riskejä seurataan S-Pankissa jatkuvasti, osana työtehtäviä. Jokaisen työntekijän on oltava tietoinen omasta vastuustaan riskienhallinnassa ja heidän tehtävänä on havainnoida riskienhallinnan toteutumista omalla vastuualueellaan ja raportoida mahdollisista poikkeamista sekä riskienhallinnan puutteista sovittujen menettelyjen mukaisesti.

S-Pankin sisäinen riskiraportointiprosessi ja siihen liittyvät menettelyt pitävät sisällään taloudellisen raportoinnin ohella säännöllisiä analyyseja hallituksen asettamien tavoitteiden saavuttamisesta. Riskinottoa suhteessa riskinkantokykyyn seurataan säännöllisesti ja sitä arvioidaan mm. pääomasuunnitelmaa päivitettäessä, strategiakäsittelyn yhteydessä sekä päätettäessä S-Pankin kannalta merkittävistä liiketoimintahankkeista tai investoinneista. Riskiraportointia on havainnollistettu seuraavassa kuviossa.

5.5.5.2 Riskien seuranta, valvonta ja raportointi

Kuvio 6: Riskiraportointi

Osana jatkuvaa riskiraportointia S-Pankin ja konsernin yhtiöiden riskiasemaa arvioidaan päivittäin perustuen riskilimiitteihin. Markkina- ja likvideettiriskejä seurataan ja niistä raportoidaan päivittäin. Luottoriskejä, vakavaraisuutta ja operatiivisia riskejä seurataan jatkuvasti ja niistä raportoidaan kuukausittain, neljännesvuosittain ja aina tarvittaessa.

Riskienvälvonta vastaa keskeisiä riskejä ja riskienhallinnan tasoa kuvaavien raporttien tuottamisesta S-Pankin johdolle,

Riskikomitealle, Riski- ja tarkastusvaliokunnalle ja hallitukselle alla esitetyn kuvion mukaisesti. Riskejä mitataan, seurataan, valvotaan ja raportoidaan siten, että S-Pankin hallituksella ja toimivalla johdolla on riittävä ja olennainen tieto toiminnan riskeistä ja niiden hallinnasta. Säännöllisen raportoinnin ohella edellä mainituille tahoille toimitetaan erillinen raportti ja analyysi, mikäli toiminnassa tapahtuu riskeihin tai pääoman riittävyyteen vaikuttavia merkittäviä muutoksia tai poikkeuksia.

Kuvio 7: Riskienvalvonnan raportointi

Sisäinen tarkastus arvioi riskien ja pääoman hallintaa koskevia prosesseja vuosittaisen tarkastussuunnitelman mukaisesti. Sisäinen tarkastus raportoi säännöllisesti tarkastusten tuloksista, keskeisistä tarkastushavainnoista, mahdollisista toiminnan parantamiseen tähtäävistä suosituksista ja tarkastussuunnitelman toteutumisesta Riski- ja tarkastusvaliokunnalle ja hallitukselle sekä muille tarvittaville organisaation tahoille.

5.5.6 VAKAVARAISUUDEN HALLINTA

Vakavaraisuuden hallinta ja pääomasuunnittelu ovat osa riskienhallintaa. Vakavaraisuuden hallinta on kokonaisuus, jossa S-Pankin strategia- ja pääomasuunnitelman välinen yhteys täsmentyy. Pääomatavoitteet asetetaan ja pääomien riittävyttä arvioidaan perustuen S-Pankin strategiaan, riskinottohalukkuuteen ja riskinkantokykyyn. Näistä lähtökohdista riskit käännetään pääomatavoitteeksi. Vakavaraisuuden hallinnan tavoitteena on varmistaa pääomien tehokas käyttö ja niiden riittävä määrä sekä laatu. Tällä tavoin pyritään myös turvaamaan S-Pankin häiriötön toiminta, varautuen mahdollisiin odottamattomiin tappioihin ja kriisitilanteisiin.

5.5.6.1 Vakavaraisuuden hallinta ja pääomasuunnittelu

Vakavaraisuuden hallinta perustuu ennakoivaan lähestymistapaan, ja sen lähtökohtana on S-Pankin strategia- ja toiminnansuunnittelu sekä kokonaisriskistrategia. Vakavaraisuuden hallinta ja pääomasuunnittelu alkaa riskien kokonaisvaltaisella tunnistamisella, huomioiden liiketoiminnan luonne ja laajuus sekä ulkoisen toimintaympäristön muutokset. Tunnistetuista ja analysoiduista riskeistä johdetaan konsernin tarvitsema omien varojen määrä riskinottohalukkuuden ja -tason puitteissa sekä riskiperusteinen pääomatavoite. Prosessissa huomioidaan pääomien tuottoavoitteet, pääomien rakenne ja saatavuus. Samalla laadi-

taan erilaiset vakavaraisuusennusteet, stressitestit, skenaariot ja herkkyyssanalyysit vakavaraisuustavoitteen ylläpitämiseksi, kaikki liiketoiminnasta ja ulkoisen toimintaympäristön muutoksista aiheutuvat olennaiset riskit huomioon ottaen.

Pilari 2 mukaisessa vakavaraisuuden hallintaprosessissa ja riskiperusteisen pääomavaateen arvioinnissa huomioidaan S-Pankin näkökulmasta kaikki olennaiset riskilajit, mikä integroi konsernin vakavaraisuuden hallinnan ja pääomasuunnittelun kokonaisvaltaiseen riskienhallintaan. Vakavaraisuuteen vaikuttavissa riskianalyseissa ja riskinottohalukkuuden määrittämisessä huomioidaan myös strategia ja liiketoimintasuunnitelma. Strategiaprosessi, johon osallistuvat vuosittain hallitus ja konsernin johtoryhmä, koostuu strategisesta analyysistä, strategisista valinnoista ja lopulta strategian toteuttamisesta. Strategisessa analyysissä tehdään arvio toimialasta, markkinoista, keskeisistä kilpailijoista, viranomaissääntelyn kehityksestä ja S-Pankin omasta toiminnasta. Strategian vahvistaa hallitus. Strategiset valinnat -vaiheessa määritetään konsernin toiminta-ajatus ja visio, strategiset tavoitteet sekä niistä johdettu kokonaisriskistrategiassa kuvattava riskinkantokyky ja riskinottohalukkuus. Strategian toteutus -vaiheessa konkretisoidaan kriittiset menestystekijät, joille luodaan mittarit ja vuosittaiset tavoitetasot. Samalla määritetään näistä tavoitteista johdettu arvio riskiperusteiseksi pääomavaateeksi sekä ylätasoon riskilimiitit. Strategian toteutus -vaiheen lopputulemana muodostuu S-Pankin pääomasuunnitelma.

Pääomasuunnitelma (ICAAP) perustuu S-Pankin liiketoimintasuunnitelmalle ja sen sisältämille ennusteille toiminnan volyymien ja riskitasojen muutoksista sovitulla aikajänteellä. Pääomasuunnitelmassa näkyvät ennusteet pääomatavoitteen, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden kehittymisestä konsernin ja yksittäisten yhtiöiden tasolla.

Suunnitelmassa käsitellään ja analysoidaan pilari 1 mukaiset omien varojen pääomavaateet ja vähimmäisvakavaraisuus. Tämän lisäksi pääomasuunnitelmassa määritetään pilari 2 mukainen pääomavaade ja maksuvalmiuden riittävyys, riskilajikohtaiset riskiarviot huomioiden sekä asetetaan vakavaraisuustavoitteet. Vakavaraisuustavoitteilla pyritään varmistamaan, että konsernilla on riittävät pääomapuskurit myös mahdollisten odottamattomien tappioiden varalle. S-Pankin hallitus hyväksyy pääomasuunnitelman.

5.5.6.2 Stressitestit

S-Pankissa käytetään erilaisia stressitestejä sen arvioimiseksi, miten mahdolliset epäsuotuisat muutokset saattaisivat vaikuttaa konsernin tai sen yksittäisen yhtiön vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden kehittymiseen tietyllä aikajänteellä. Huomioitavia tekijöitä ovat muun muassa makrotaloudelliset toimintaympäristön ja skenaariokohtaiset liiketoimintavolyymien muutokset sekä niiden vaikutukset S-Pankkiin ja sen strategian mukaiseen taloudelliseen ennusteeseen. Analyyseissa huomioidaan yksittäisten valikoitujen riskitekijöiden ja usean muuttujan samanaikaiset vaikutukset S-Pankin riskiasemaan ja kannattavuuden kehittymiseen.

Stressitesteissä hyödynnetään myös erilaisia herkkyyksianalyseja, joiden avulla pystytään arvioimaan riskilajien laskennassa hyödynnettävien oletusten ja parametrien muutosten vaikutukset kyseisiin riskimalleihin. Herkkyyksianalyysit havainnollistavat eri riskien ja mahdollisten tappioiden todennäköisyyksien vaikutukset S-Pankin vakavaraisuusasemaan ja pääomapuskureihin. Stressitestit ja herkkyyksianalyysit toteutetaan pääasiassa osana vuosittaista pääomasuunnitelmaa.

Seuraavissa kappaleissa käsitellään pääomien riittävyyden ja maksuvalmiuden eli likviditeetin stressausta. Rahoitustaseen korkoriskin stressausta esitellään tarkemmin luvussa 5.5.9.3.2.

Pääomien riittävyyden stressitestausta

S-Pankin pääomasuunnitelmassa sovellettavat riskiperusteiset pääomavaateet perustuvat sisäisten mallien parametrien stressattuihin arvoihin. Riskilajikohtaisten stressattujen pääomavaateiden lisäksi pääomasuunnitelmassa tehdään kokonaisvaltainen stressitestausta perustuen budjettiskenaarion ja kuuden stressiskenaarion väliseen analyysiin pääomien ja kannattavuuden riittävyydestä. Stressiskenaarit olettavat negatiivisia kehityspolkuja makrotalouden ja/tai S-Pankin liiketoimintavolyymien kehitykseen. Koska riski

on poikkeama odotusarvosta, verrataan stressitestauksen kokonaisarvioinnissa budjettiskenaarion ja stressiskenaarion välistä poikkeamaa tulos- ja tase-erittäin, jotka ovat herkkiä skenaariokohtaisille makrotaloutta ja S-Pankin liiketoimintavolyymeja koskeville negatiivisille oletuksille. Stressitestauksen skenaarioina sovelletaan seuraavia:

- Budjetin mukaiset liiketoimintaoletukset
- Euroalueen makrotaloudellinen shokki
- Budjetoitua heikompi liiketoimintakehitys
- Talletuspako ja budjetoitua heikompi liiketoimintakehitys
- Antolainauksen rahoituksen ja pääomien kannalta epätasapainoinen kasvu
- Euroalueen makrotaloudellinen shokki ja budjetoitua heikompi liiketoimintakehitys
- Euroalueen makrotaloudellinen shokki ja talletuspako ja heikompi liiketoimintakehitys

Stressattujen liiketoimintavolyymien negatiiviset vaikutukset lasketaan korko- ja palkkiotuottojen kautta tuloslaskelman eriin. Makrotaloudellisen ympäristön muutosten suhteen skenaariotekniikoissa hyödynnetään riskilajien herkkyyksianalyseja. Korkoriskin tuloriski lasketaan skenaariokohtaisten liiketoimintaoletusten mukaisen korkokatteen poikkeamasta budjetoidusta korkokatteesta. Luottoriskipreemioiden (spread) historiadatasta arvoitujen muutosten vaikutukset mallinnetaan käyvän arvon rahaston simuloinnilla annetuilla skenaarion mukaisilla luottoriskipreemiotasoilla. Luottotappioherkkyydet lasketaan PD ja LGD-parametrien stressatuilla arvoilla ja tämän lisäksi lasketaan kertaluonteisia keskittymäriskitappioita yritysvastapuolisatavista. Myös kiinteistövakuuksien mahdollisten arvonmuutosten vaikutukset huomioidaan osana pääomien riittävyyden stressitestejä.

Maksuvalmiuden stressitestausta

Maksuvalmiuden stressitestausta perustuu 30 päivän maksuvalmiuden riittävyyden testaamiseen eri skenaarioissa perustuen LCR-suhdelukuanalyysiin. Maksuvalmiuden stressitestauksen lähtökohtana on, että S-Pankin likvidit varat riittävät kattamaan stressiskenaarion mukaiset odottamattomat ulosvirtaukset sekä tämän jälkeen yhä kattamaan LCR-sääntelyn edellyttämät laskennalliset vaateet. S-Pankin talletusrahoitukseen perustuvan liiketoimintamallin perusteella likviditeettiriskin stressitestauksessa on tarkoituksenmukaista soveltaa pääomasuunnitelmassa sovellettavan asiakaspakoskenaarion mukaisia skenaarioita. Likviditeettiriskin kannalta on oleellista määrittää tarkemmin, mistä asiakassegmentistä talletusrahoitus pakenee,

koska sillä on vaikutusta asiakaspaon jälkeisen likviditeettiaseman rakenteeseen ja riittävän likviditeettiaseman palauttamiseen.

Skenaariot sisäisellä LCR-likviditeettimallilla:

- Vähittäisasiakkaiden talletuspako 30 päivän aikana, ei limiitin käyttöasteen muutoksia
- Suuryritysten talletuspako 30 päivän aikana, suuryritysten limiittien käyttöasteen kasvu
- Osittainen rahoitusalan, suuryritysten ja talletuskannan sijoitustilien talletuspako 30 päivän aikana, rahoitusalan asiakkaiden limiittien käyttöasteen kasvu
- Asiakassegmenteittäin painoarvon mukaan talletuspako 30 päivän aikana, ei limiitin käyttöasteen muutoksia

Skenaario vakavaraisuusasetuksen mukaisella likviditeettimallilla:

- Vähittäisasiakkaiden talletuspako 30 päivän aikana, ei limiitin käyttöasteen muutoksia

5.5.6.3 Riskiperusteinen pilari 2 pääomavaade ja vakavaraisuuden hallinnan toimenpiderajat

Kokonaisriskistrategian mukainen riskinottohalukkuus määrittelee vakavaraisuuden hallinnassa niin sanotun pilarin 2 pääomavaateen viranomaisen asettaman pilarin 1 vakavaraisuusvaateen rinnalle. Myös konserniyhtiöille asetetaan kokonaisriskistrategian riskibudjetissa limiitti ja hälytysraja vähimmäisvakavaraisuustavoitteelle. Hälytysrajan alittuessa laaditaan suunnitelma konsernin yhtiöiden välisestä pääomituksesta. Suunnitelma toteutetaan silloin, kun pääomien määrä alittaa varsinaisen vakavaraisuuslimiitin.

S-Pankki-konsernissa, sen emoyhtiössä ja tytäryhtiöissä sovelletaan alla olevan mukaisia, hallituksen hyväksymiä pilarin 2 vakavaraisuuden hallinnan rajoja, joiden perusteella vakavaraisuusasema on normaali, heikentynyt tai kriittinen.

Pilarin 2 vakavaraisuusasema on normaali, kun konsernin omien varojen määrä ylittää riskiperusteisen pääomavaateen. Vakavaraisuusasema on heikentynyt, mikäli omien varojen määrä alittaa riskiperusteisen pääomavaateen. Vakavaraisuusasema on kriittinen, kun omien varojen määrä alittaa pilarin 1 omien varojen vaateen lisättynä 50 miljoonalla eurolla.

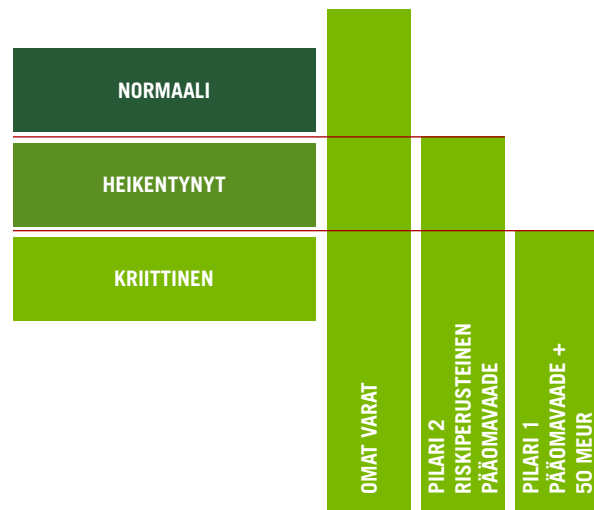
Riskiperusteisen pilarin 2 vakavaraisuusaseman hallinnan rajojen lisäksi hallitus on asettanut vastaavat rajat myös

pilarin 1 vakavaraisuusasemalle. Pilarin 1 vakavaraisuussuhdeluvun vähimmäistavoite on 13 % ja vakavaraisuusasema on normaali vakavaraisuussuhdeluvun ylittäessä 13 %. Vakavaraisuusasema on heikentynyt vakavaraisuussuhdeluvun alittaessa 13 %, mutta ylittäen 10,5 %. Vakavaraisuusasema on kriittinen vakavaraisuussuhdeluvun alittaessa 10,5 % rajan.

Pääomasuunnitelmassa huomioidaan asetetut toimenpiderajat ja määritellään ne toimenpiteet, joilla konsernin vakavaraisuusasema tarvittaessa palautetaan asetettujen tavoitteiden puitteisiin. Omien varojen määrän lähestyessä pääomatavoitetta, sovelletaan ensisijaisesti passiivisia riskien vähentämiskeinoja tilanteen normalisoimiseksi. Passiivisilla riskien vähentämiskeinoilla rajoitetaan lisäriskinottoa muun muassa leikkaamalla käyttämättömiä riskilimiittejä. Vasta tämän jälkeen sovelletaan vakavaraisuuden hallinnan aktiivisia keinoja.

Hallitus määrää pääomitus- ja rahoitusjärjestelyistä ja niiden toimeenpanosta sekä riskien vähentämiskeinojen soveltamisesta. Edellä kuvattujen rajoitteiden lisäksi konsernin vakavaraisuutta ja likviditeettiä arvioidaan kokonaisvaltaisesti sekä ennakoiden.

Kuvio 8: Riskienvalvonnan raportointi

Yhteenveto S-Pankin keskeisimmistä riskeistä ja riskiperusteisesta pääomavaateesta on kuvattu jäljempänä.

5.5.7 ELVYTYSSUUNNITELMA

S-Pankki laatii vuosittain hallituksen hyväksymän elvytys-suunnitelman, jossa käsitellään käytettävissä olevat toimintavaihtoehdot ja toimet toiminnan jatkumisen turvaamiseksi tilanteessa, jossa S-Pankin taloudellinen asema olisi merkittävästi heikentynyt. Elvytysuunnitelma sisältää analyysit S-Pankin omien varojen ja vakavaraisuuden kehittymisestä erilaisissa skenaarioissa sekä tarkemmat selvitykset taloudellisen aseman säilyttämiseen tai palauttamiseen tarvittavista pääoma- ja maksuvalmiustoimista, järjestelyistä ja toimenpiteistä. Osana elvytysuunnitelmaa kuvataan myös siihen liittyvä hallinto, organisointi ja vastuut sekä toimeenpano.

Rahoitusvakausvirasto toimii Suomen kansallisena kriisinviranomaisena, joka vastaa luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinviranomaisen suunnittelusta sekä päätöksenteosta taloudellisiin vaikeuksiin joutuneiden laitosten toiminnan uudelleen järjestelemiseksi. Kriisinviranomaisdirektiivin (EU 2014/54) mukaisesti Rahoitusvakausvirasto voi asettaa pankeille alentamiskelpoisten velkojen vähimmäisvaatimuksen (MREL). MREL vaade koostuu kriisinhallintoon asetettaviksi määritellyillä laitoksilla tappion kattamisen määrästä ja uudelleen pääomittamisen määrästä. Rahoitusvakausvirasto on aloittanut vuonna 2017 S-Pankkia koskevan tiedonkeruun MREL vaateen tarpeellisuuden arvioimiseksi. Rahoitusvakausviraston analyysi on tilinpäätöstä laadittaessa kesken ja päätös asiasta tulee vuoden 2018 aikana.

5.5.8 OMAT VARAT JA VAKAVARISUUS

5.5.8.1 Omien varojen vaateet

Basel III -sääntelykehikko asettaa vähimmäisvaatimukset pankkien omille varoille. Ydinpääoman (CET1) -vakavaraisuussuhteen vähimmäisvaatimus on 4,5 % ja lisäpääoma-vaatimus (AT1) on 1,5 %. Ensijaiset omat varat (T1) muodostuvat CET1:stä ja AT1:stä. T2 vähimmäisvaatimus on 2 %, joten vähimmäispääomavaade on 8 %. Pankeille on asetettu myös 2,5 % suuruinen (ei harkinnanvarainen) kiinteä pääomapuskurivaade. Tämän lisäksi Finanssivalvonta voi asettaa harkinnanvaraisesti muuttuvia lisäpääomavaateita: vastasyklisen pääomapuskurin 0 % - 2,5 % (CET1) järjestelmäriskien torjumiseksi, O-SII puskurin (CET1) 0 % - 2 % rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävillä pankeilla ja pankkikohtaisen lisäpääomavaateen (ns. pilari 2, CET1) perustuen valvontaviranomaisen arvioon (SREP).

Yllä mainittujen muuttuvien lisäpääomavaateiden ohella Finanssivalvonnalla on 1.1.2018 alkaen luottolaitoslakiin kirjattu mahdollisuus asettaa pankeille ja sijoituspalveluyrityksille rahoitusjärjestelmän rakenteellisten ominaisuuksien perusteella lisäpääomavaade (järjestelmäriskipuskuri 0-5 %, CET1). Kyseinen vaade voidaan asettaa yksittäiselle pankille tai koko pankkisektorille. Puskurivaatimuksen määrittämisen perusteista tullaan antamaan tarkempia säännöksiä valtiovarainministeriön asetuksella.

Toistaiseksi Finanssivalvonta ei ole asettanut vastasyklisiä pääomapuskurivaadetta. Muissa maissa viranomaiset ovat niitä kuitenkin asettaneet, joten kyseiset vaateet täytyy huomioida vakavaraisuuslaskennassa merkityksellisten vastuiden maantieteellinen jakauma huomioon ottaen.

Seuraava taulukko havainnollistaa laitospäätöksen vastasyklisen pääomapuskurikannan laskennan S-Pankissa, joka 31.12.2017 oli 0,03 prosenttia.

Taulukko 7: Maantieteellinen jakauma luottovastuista, jotka ovat merkityksellisiä vastasyklisen pääomapuskurin ja pääomavaateen laskennassa (1555/2015)

Maantieteellinen jakauma, M€	Merkityksellisten luottovastuiden pääomavaatimus	Omien varojen vaatimusten painot	Vastasyklinen pääomapuskurikanta
Suomi	164,4	96,80 %	0,00 %
Ruotsi	2,2	1,32 %	2,00 %
Norja	0,6	0,36 %	2,00 %
Muut maat	2,6	1,52 %	0,00 %
Yhteensä	169,8	100,00 %	0,03 %

Mahdollinen O-SII puskuri ei koske S-Pankkia ja vuonna 2017 S-Pankilla ei ollut viranomaisen asettamaa pilari 2 lisäpääomavaadetta. Seuraavassa taulukossa esitetään S-Pankin pääomavaateet ajalta 31.12.2017 prosentteina ja euromääräisesti.

Taulukko 8: S-Pankin pääomavaade 31.12.2017

Pääoma	Vähimmäis-pääomavaade		Kiinteä lisäpääomavaade		Vastasyklinen pääomapuskuri		Pääomavaade yhteensä	
	%	M€	%	M€	%	M€	%	M€
CET1	4,5 %	113,9	2,5 %	63,3	0,03 %	0,8	7,03 %	178,1
AT1	1,5 %	38,0					1,50 %	38,0
T2	2,0 %	50,6					2,00 %	50,6
Yhteensä	8,0 %	202,5	2,5 %	63,3	0,03 %	0,8	10,53 %	266,7

Finanssivalvonta asetti 30.1.2018 S-Pankille harkinnanvaraisen pilari 2 vaateen (SREP) rahoitustaseen korkoriskiä ja luottoriskin keskittymäriskiä perustuen. Lisäpääomavaade on yhteensä 2,25% ja se astuu voimaan 30.9.2018. Harkinnanvarainen lisäpääomavaatimus on voimassa toistaiseksi, kuitenkin enintään 30.9.2021 asti. Vaatimus tulee täyttää ydinpääomalla. Lisäpääomavaade tulee nostamaan S-Pankin pääomavaateen 12,78%:iin. Kuten Taulukko 11 esittää, S-Pankin nykyinen vakavaraisuusasema on riittävä kattamaan myös lisäpääomavaateen.

5.5.8.2 Omat varat

Omat varat ja vakavaraisuus on esitetty tilinpäätöksessä EU:n vakavaraisuusasetuksen ja täytäntöönpanoasetuksen 1423/2013 mukaan.

Ydinpääoma koostuu sidotun ja vapaan oman pääoman eristä, vähemmistöosuudesta sekä voittovaroista. Sidottua omaa pääomaa edustaa osakepääoma. Aineettomien hyödykkeiden hankintamenojen poistamaton osa vähennetään ydinpääomasta. Vakavaraisuusasetuksen mukaan käyvän arvon rahasto lasketaan ydinpääoman yhteisöverokannan mukaisella laskennallisella verovelalla vähennettynä. Mahdollinen negatiivinen käyvän arvon rahasto vähennetään ydinpääomasta. Kuluneen tilikauden 2017 voittovarot on sisällytetty ydinpääomaan Finanssivalvonnan myöntämällä, vakavaraisuusasetuksen 26 artiklan mukaisella luvalla.

Ensisijaiset omat varat ovat vapaasti ja välittömästi käytävissä odottamattomien tappioiden kattamiseen. S-Pankin ensisijaiset omat varat ovat kokonaisuudessaan luettavissa rajoituksettomiiin omiin varoihin. S-Pankilla on siten täysi päättävältä niiden takaisinmaksusta sekä niille jaettava osingosta. Toissijaiset omat varat muodostuvat konsernissa kahdesta debentuuriehtoista, nimellisarvoltaan yhteensä 50 miljoonan euron lainasta. S-Pankki laski liikkeelle uuden 8 miljoonan euron debentuurin joulukuussa 2017. Vakavaraisuusasetuksen edellytysten mukaisesti pääomainstrumenttien, kuten debentuurien keskeisten ominaisuuksien malli ja ehdot on julkistettu tilinpäätöksen liitetiedoissa (Konsernin liitetieto 14 ja S-Pankki Oy:n liitetieto 14). S-Pankilla ei ole eriä, joita luettaisiin toissijaisista omista varoista tai yhteisesti ensi- ja toissijaisista omista varoista vähennettäväksi.

Seuraava taulukko esittää tiivistetysti S-Pankin omat varat vakavaraisuusasetuksen mukaisesti. Taulukossa on havainnollistettu kahdella ensimmäisellä rivillä, miten esitettyjen omien varojen vastuuarvot ovat johdettavissa taseen omaan pääomaan.

Taulukko 9: S-Pankin omat varat tiivistelmä

Omat varat, M€	12/2017	12/2016
S-Pankki konsernin oma pääoma	414,1	401,4
Poistetaan määräysvallattomien omistajien osuus	-0,2	-0,1
Ydinpääoma (CET1) ennen vähennyksiä	413,9	401,3
Osakepääoma	82,9	82,9
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	243,8	243,8
Kertyneet voittovarot	75,6	63,3
Käyvän arvon rahasto	11,6	11,4
Vähennykset ydinpääomasta	-41,7	-45,1
Aineettomat hyödykkeet	-38,7	-42,5
Laskennalliset verosaamiset	-1,7	-1,1
Varovaisesta arvostuksesta aiheutuva arvonolaisuus	-1,3	-1,5
Ydinpääoma (CET1)	372,2	356,2
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)	0,0	0,0
Ensisijainen pääoma (T1)	372,2	356,2
Debentuurilainat	50,0	42,0
Toissijainen pääoma (T2)	50,0	42,0
Omat varat yhteensä	422,2	398,2

Seuraavassa on julkistettu asetuksen (1423/2013) liitteen IV mukainen yleinen malli omista varoista.

Taulukko 10: S-Pankin omat varat (EU 1423/2013)

Omat varat, M€	Määrä		Asetuksen (EU) N:o 575/2013 artikla, johon viitataan
	julkistamispäivänä 12/2017	12/2016	
Ydinpääoma (CET1): päämainstrumentit ja rahastot			
1. Päämainstrumentit ja niihin liittyvät ylikurssirahastot	82,9	82,9	26 artiklan 1 kohta, 27, 28 ja 29 artikla
2. Kertyneet voittovarot	63,3	44,9	26 artiklan 1 kohdan c alakohta
3. Kertyneet muut laajan tuloksen erät (ja muut rahastot)	255,4	255,2	26 artiklan 1 kohta
5a. Riippumattoman tahon tarkastamat kesken tilikauden kertyneet voitot, joista on vähennetty kaikki ennakoitavissa olevat kulut tai osingot	12,4	18,4	26 artiklan 2 kohta
6. Ydinpääoma (CET1) ennen lakisääteisiä oikaisuja	413,9	401,3	
Ydinpääoma (CET1): lakisääteiset oikaisut			
7. Muut arvonoihausut (negatiivinen määrä)	-1,3	-1,5	34 artikla, 105 artikla
8. Aineettomat hyödykkeet (joista vähennetty niihin liittyvät verovelat) (negatiivinen määrä)	-38,7	-42,5	36 artiklan 1 kohdan b alakohta, 37 artikla
10. Tulevista veronalaisista voitoista riippuvat laskennalliset verosaamiset, lukuun ottamatta niitä, jotka syntyvät väliaikaisten erojen seurauksena, (joista on vähennetty niihin liittyvät verovelat, jos 38 artiklan 3 kohdan ehdot täyttyvät) (negatiivinen määrä)	-1,7	-1,1	36 artiklan 1 kohdan c alakohta, 38 artikla
28. Ydinpääomaan (CET1) tehtävät lakisääteiset oikaisut yhteensä	-41,7	-45,1	
29. Ydinpääoma (CET1)	372,2	356,2	
44. Ensisijainen lisäpääoma (AT1)	0,0	0,0	
45. Ensisijainen pääoma (T1 = CET1 + AT1)	372,2	356,2	
Toissijainen pääoma (T2): Instrumentit ja varaukset			
46. Päämainstrumentit ja niihin liittyvät ylikurssirahastot	50,0	42,0	62 ja 63 artikla
58. Toissijainen pääoma (T2)	50,0	42,0	
59. Pääoma yhteensä (TC = T1 + T2)	422,2	398,2	
60. Riskipainotetut varat yhteensä	2 531,7	2 695,1	
Vakavaraisuussuhteet ja puskurit			
61. Ydinpääoma (CET1) (prosenttiosuutena kokonaisriskin määrästä)	14,7 %	13,2 %	92 artiklan 2 kohdan a alakohta
62. Ensisijainen pääoma (T1) (prosenttiosuutena kokonaisriskin määrästä)	14,7 %	13,2 %	92 artiklan 2 kohdan b alakohta
63. Kokonaispääoma (prosenttiosuutena kokonaisriskin määrästä)	16,7 %	14,8 %	92 artiklan 2 kohdan c alakohta
64. Laitoskohtainen puskurivaatimus (92 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukainen CET1:n vaatimus plus yleistä pääomapuskuria ja vastasyklisiä puskuria koskevat vaatimukset plus järjestelmäpuskuri plus järjestelmän kannalta merkittävään laitokseen liittyvä puskuri ilmaistuna prosenttiosuutena kokonaisriskin määrästä)	2,53 %	2,52 %	Vakavaraisuusdirektiivin 128, 129, 130, 131 ja 133 artikla
65. josta: yleistä pääomapuskuria koskeva vaatimus	2,5 %	2,5 %	
66. josta: vastasyklisiä puskuria koskeva vaatimus	0,03 %	0,02 %	
68. Puskureita koskevien vaatimusten täyttämiseen käytettävissä oleva ydinpääoma (CET1) (prosenttiosuutena kokonaisriskin määrästä)	10,2 %	8,7 %	Vakavaraisuusdirektiivin 128 artikla

5.5.8.3 Vakavaraisuusasema

S-Pankin vakavaraisuussuhde tilikauden lopussa oli 16,7% prosenttia (14,8%). Vakavaraisuussuhde oli selkeästi yli hallituksen asettaman 13% tavoitetason. S-Pankin pääomat ylittävät hallituksen asettaman tavoitetason myös nk. pilari 2 pääomien riittävyyden arvioinnissa. Oheisessa taulukossa on kuvattu S-Pankin vakavaraisuuden tunnusluvut. AT1-pääomaeriä ei S-Pankilla ole, joten CET1 -omat varat ovat yhtä suuret kuin T1-omat varat.

S-Pankin vakavaraisuussuhdeluku oli tilikauden lopussa 1,9 prosenttiyksikköä suurempi kuin 31.12.2016. Tämä johtuu ennen kaikkea omien varojen kasvusta suhteessa 2016 loppuun (+24M€). Lisäksi S-Pankin pk-yritys sekä maa- ja metsätalousliiketoiminta siirtyi Oma Säästöpankille 30.11.2017, mikä on puolestaan laskenut luottoriskin vakavaraisuusvaadetta.

Taulukko 11: S-Pankin vakavaraisuuden tunnusluvut

Vakavaraisuussuhdeluvut, %	31.12.2017	31.12.2016
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhdeluku	14,7 %	13,2 %
Tier 1 (CET1+AT1) vakavaraisuussuhdeluku	14,7 %	13,2 %
Kokonaisvakavaraisuussuhdeluku	16,7 %	14,8%*

* S-Pankki on helmikuussa 2017 tarkentanut yrityslainojen vakuuskäsittelyä vakavaraisuuslaskennassa. Omat varat ja vakavaraisuus esitetään tilinpäätöksessä tarkennetun laskentamenettelyn mukaisesti. Menettelystä johtuen tässä esitettävät vakavaraisuuden vertailuluvut poikkeavat 31.12.2016 tilinpäätöksessä. Muutosten vaikutus konsernin kokonaisvakavaraisuuteen oli 31.12.2016 -0,3 prosenttia.

Seuraavassa taulukossa esitetään tiivistelmä kaikista riskipainotetuista vastuueristä (REA = Risk Exposure Amount). Taulukko on laadittu EBA/GL/2016/11 ohjetta soveltaen, joten taseen ulkopuoliset erät raportoidaan asianomaisten vastuuryhmien sisällä. Taulukko esittää vähimmäispääoma-vaateet (8%) kunkin vastuuerän osalta.

Merkittävin omia varoja sitova erä on luottoriskin vakavaraisuusvaatimus ja siihen kuuluvat erät "Kiinteistövakuudel-

liset saamiset" 35% kokonaisriskistä (29% vuonna 2016), "Yritykset" 23% kokonaisriskistä (28% vuonna 2016) ja "Vähittäisvastuut" 23% kokonaisriskistä (21% vuonna 2016). Luottoriskin riskipainotetut vastuuerät ovat laske-neet n. 6% vuodesta 2016, johtuen ensisijaisesti yllä esi-tetystä liiketoiminnan myynnistä. Myös nettotuottoihin perustuvalla perusindikaattorimenetelmällä laskettu opera-tiivisen riskin pääomavaade on laskenut suhteessa vuoteen 2016.

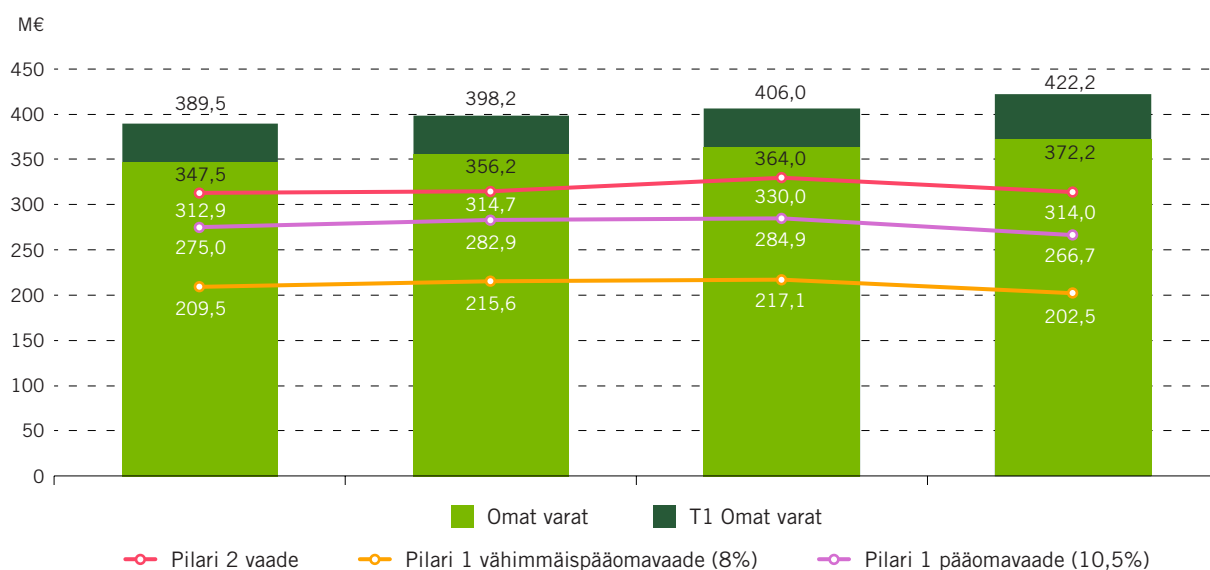
Taulukko 12: Tiivistelmä riskipainotetuista vastuueristä (EU OV1)

Riskipainotetut vastuuerät ja pääomavaateet, M€	31.12.2017		31.12.2016	
	Riskipainotetut vastuuerät	Vähimmäis-pääoma-vaatimukset	Riskipainotetut vastuuerät	Vähimmäis-pääoma-vaatimukset
Luotto- ja vastapuoliriski, standardimenetelmä	2 251,9	180,2	2 391,3	191,3
Valtiot tai keskuspankit	0,0	0,0	0,0	0,0
Aluehallinnot tai paikallisviranomaiset	0,0	0,0	0,0	0,0
Julkisyhteisöt ja julkisoikeudelliset laitokset	1,4	0,1	3,4	0,3
Kansainväliset kehityspankit	0,0	0,0	0,0	0,0
Laitokset*	128,0	10,2	186,1	14,9
Yritykset	577,8	46,2	749,2	59,9
Vähittäisvastuut	577,3	46,2	565,9	45,3
Kiinteistövakuudelliset saamiset	876,1	70,1	777,8	62,2
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	14,8	1,2	15,3	1,2
Erytysen suureen riskiin liittyvät erät	0,0	0,0	26,6	2,1
Katetut joukkolainat	36,1	2,9	28,2	2,3
Yhteissijoitusyritykset	30,7	2,5	25,0	2,0
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	0,3	0,0	0,8	0,1
Muut vastuut	9,6	0,8	12,8	1,0
Markkinariski	0,0	0,0	1,5	0,1
Vastuun arvonokaisuriski	2,9	0,2	2,4	0,2
Operatiivinen riski, perusmenetelmä	276,9	22,2	299,9	24,0
Yhteensä	2 531,7	202,5	2 695,1	215,6

*Vastapuoliriskin omien varojen vaade on 0,1 miljoonaa euroa.

Seuraava kuvio havainnollistaa omien varojen ja vakavaraisuusaseman muutokset puolivuositain 30.6.2016 - 31.12.2017.

Kuvio 9: Omien varojen ja vakavaraisuusaseman muutokset

5.5.8.4 S-Pankin riskiperusteinen pääomavaade

Alla on yhteenveto yllä kuvattujen riskien pilarin 1 pääomavaatimuksen ja pilarin 2 mukaisen riskiperusteisen pääomavaateen suhteesta omiin varoihin S-Pankissa.

Taulukko 13 kuvaa myös tiivistetysti konsernin kokonaisriskiprofiiliin. Pääomapuskuri suhteessa pilarin 1 vähimmäisvaatimukseen on 219,7 miljoonaa euroa, pilarin 1 pääomavaateeseen 155,5 miljoonaa euroa ja pilarin 2 pääomavaateeseen 108,2 miljoonaa euroa.

Luottoriskin riskiperusteinen (pilarin 2) pääomavaade muo-

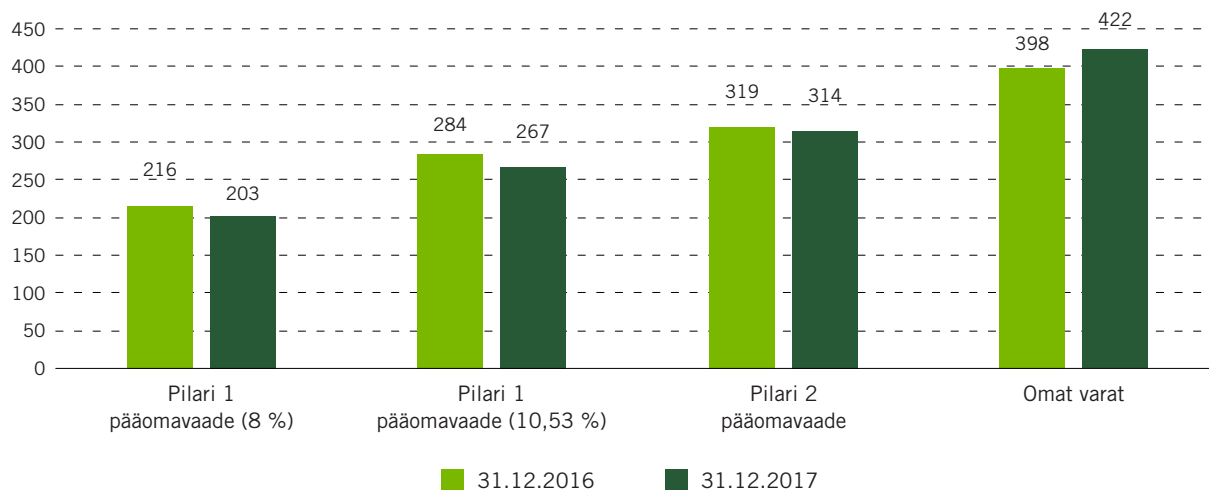
dotuu pilarin 1 pääomavaatimuksesta sekä suurimmille yrityksille lasketusta keskittymäriskistä. Pilarin 1 pääomavaatimuksesta poiketen treasury sijoitustoiminnan luottoriski käsitellään pilarin 2:ssa spread-riskinä osana markkinariskiä. Lisäksi treasury (banking book) positoiden markkinariski käsitellään kokonaisuudessaan markkinariskin alla pilarin 2 tarkastelussa, kun taas pilarin 1 tarkastelussa kyseiset riskit ovat osana luottoriskin pääomavaadetta. Strategisten riskien ja liiketoimintariskien pilarin 2 pääomavaateet on analysoitu skenaarioiden perusteella. Operatiivisen riskin pilarin 2 pääomavaade perustuu pilarin 1 pääomavaatimukseen.

Taulukko 13: Pilari 1 pääomavaade ja pilari 2 pääomavaade

Pilari 1 pääomavaade ja pilari 2 pääomavaade, M€	31.12.2017	31.12.2016
Pilarin 1 pääomavaade yhteensä	202,5	215,6
Luottoriski	180,2	191,3
Markkinariski	0,0	0,1
Operatiivinen riski	22,2	24,0
Vastuun arvonoiikaisuun liittyvä osuus	0,2	0,2
Pilarin 2 pääomavaade yhteensä	314,0	319,5
Luottoriski	190,6	188,5
Spreadiriski	52,6	69,3
Muu markkinariski	22,8	20,3
Operatiivinen riski	22,2	24,0
Strateginen riski	10,6	6,7
Liiketoimintariski	15,3	10,8
Omat varat	422,2	398,2
Pääomapuskurit		
Pilari 1 vähimmäispääomavaateeseen (8%)	219,7	182,6
Pilari 1 pääomavaateeseen (10,53%)	155,5	114,4
Pilari 2 pääomavaateeseen	108,2	78,7

Seuraavassa kuviossa on erikseen havainnollistettu pilari 1 vähimmäispääomavaateen (8%), pääomavaateen (10,53%) ja pilari 2 pääomavaateen sekä omien varojen kehittymisen suhteessa edelliseen tilikauteen. Kuten kuvioista näkyy, pääomavaateet ovat vähentyneet suhteessa vuoden 2016 lopun tilanteeseen ja omat varat ovat kasvaneet.

Kuvio 10: Omat varat ja pääomavaateet, M€

5.5.8.5 Velkaantuneisuus ja vähimmäisomavaraisuusaste

Oheisessa taulukossa on esitetty EU:n vakavaraisuusasetuksen, delegoidun asetuksen (EU 62/2015) ja vähimmäisomavaraisuusasteen julkistamisvaatimuksia koskevan täytäntöönpanoasetuksen (EU 200/2016) mukaiset S-Pankin

vähimmäisvakavaraisuuteen liittyvät tiedot. Lisäksi taulukon alaosassa on laadullinen kuvaus ylivelkaantumisriskien hallintaan käytettävistä prosesseista ja tekijöistä, jotka ovat vaikuttaneet vähimmäisomavaraisuusasteeseen. S-Pankin vähimmäisomavaraisuusaste on vahva 6,38% (6,69%).

Taulukko 14: Vähimmäisomavaraisuusaste (EU 200/2016)

Vähimmäisomavaraisuusaste, M€

Taulukko LRSum: Täsmäytysyhteenvedo varoista ja vähimmäisomavaraisuusasteen vastuista	31.12.2017	31.12.2016
Varojen kokonaismäärä julkaistujen tilinpäätösten mukaan	5 670,61	5 203,57
Johdannaisinstrumenttien oikaisut	3,70	3,32
Arvopapereilla toteutettavien rahoitustoimien oikaisu		
Taseen ulkopuolisten erien oikaisu (ts. taseen ulkopuolisten vastuiden muuntaminen luottoa vastaaviksi määriksi)	197,84	160,59
Muut oikaisut	-40,37	-43,59
Vähimmäisomavaraisuusasteen vastuiden kokonaismäärä	5 831,78	5 323,89

Taulukko LRCom: Vähimmäisomavaraisuusasteen yhteinen julkistaminen

Taseeseen sisältyvät vastuut (pois lukien johdannaiset ja arvopapereilla toteutettavat rahoitustoimet)	31.12.2017	31.12.2016
Taseeseen sisältyvät erät (pl. johdannaiset, arvopapereilla toteutettavat rahoitustoimet ja haltuun uskotut varat, mutta mukaan lukien vakuudet)	5 629,24	5 158,68
Taseeseen sisältyvät vastuut yhteensä (pois lukien johdannaiset, arvopapereilla toteutettavat rahoitustoimet ja haltuun uskotut varat)	5 629,24	5 158,68

Johdannaisten vastuut

Jälleenhankintakustannus, joka liittyy kaikkiin johdannaistoiimiin (eli hyväksyttävä käteisellä katettava vakuusmarginaali, netto)	4,70	4,60
Johdannaisten vastuut yhteensä	4,70	4,60

Muut taseen ulkopuoliset vastuut

Taseen ulkopuolisiin eriin liittyvät vastuut, bruttomääräinen nimellismäärä	1 578,50	1 161,49
(Oikaisu luottoa vastaaviksi määriksi muuntamista varten)	-1 380,67	-1 000,90
Muut taseen ulkopuoliset vastuut	197,84	160,59

Pääoma ja vastuiden kokonaismäärä

Ensisijainen pääoma (T1)	372,20	356,24
Vähimmäisomavaraisuusasteen vastuiden kokonaismäärä	5 831,78	5 323,87
Vähimmäisomavaraisuusaste	6,38 %	6,69 %

Taulukko LRSpl: Taseeseen sisältyvien vastuiden jako (pois lukien johdannaiset, arvopapereilla toteutettavat rahoitustoimet ja ulkopuolelle jätetyt vastuut)	31.12.2017	31.12.2016
Taseeseen sisältyvät vastuut yhteensä (pois lukien johdannaiset, arvopapereilla toteutettavat rahoitustoimet ja ulkopuolelle jätetyt vastuut), josta:	5 629,24	5 158,68
Kaupankäyntivarastoon kuuluvat vastuut	0,00	0,00
Rahoitustoimintaan liittyvät vastuut, joista:	5 629,24	5 158,68
Katetut joukkolainat	360,60	282,31
Valtiovastuiksi katsotut vastuut	783,38	323,00
Aluehallintojen, kansainvälisten kehitys pankkien, kansainvälisten organisaatioiden, julkisyhteisöjen ja julkisoikeudellisten laitosten vastuut, joita ei katsota valtiovastuiksi	7,08	17,11
Laitokset	394,72	640,28
Kiinteistövakuudelliset vastuut	2 505,67	2 224,63
Vähittäisvastuut	1 006,50	920,85
Yritykset	518,88	681,99
Maksukyvyyttömyystilassa olevat vastuut	11,88	12,14
Muut vastuut (kuten oman pääoman ehtoiset vastuut, arvopaperistamiset ja muut vastuut, jotka eivät koske luottovelvoitetta);	40,54	56,37

Taulukko LRQua: Vapaamuotoinen teksti laadullisten seikkojen ilmoittamista varten

Vapaamuotoinen

Ylivelkaantumisriskin hallintaan käytettävien prosessien kuvaus

S-Pankissa seurataan velkaantuneisuusriskiä osana jatkuvaa raportointia ja konsernin omavaraisuussuhdeluvulle on asetettu sisäinen minimivaikeusaste osana kokonaisriskistrategiaan kuuluvaa riskibudjetointia.

Kuvaus tekijöistä, jotka ovat vaikuttaneet vähimmäisomavaraisuusasteeseen sinä aikana, johon julkistettu vähimmäisomavaraisuusaste viittaa.

S-Pankin omavaraisuusaste laski tilikauden aikana 6,7 %:sta 6,4 %:iin. Omavaraisuusaste on laskettu CRR:n ja Delegoidun asetuksen (EU) 2014/62 mukaisesti. Tilikauden aikainen muutos selittyy vähimmäisomavaraisuusasteen vastuiden kokonaismäärän 509 miljoonan euron kasvulla. Tier 1 -omat varat kasvoivat vastaavasti 16,9 miljoonaa euroa.

5.5.8.6 Varojen sitoutuneisuus

Seuraavassa taulukossa esitetään asetuksen (EU) 2295/2017 mukaisesti tiedot rahoituksen vakuudeksi käytettävissä olevista omaisuuseristä. Taulukossa on esitetty asetuksen mukaisesti kaikkien taseeseen sisältyvien omaisuuserien sidonnaisuudet ja kaikkien taseen ulkopuolisten erien sidonnaisuudet erikseen. Taulukon luvut on raportoitu käyttäen mediaaniarvoja. Mediaaniarvot määri-

tetään interpoloimalla ne neljännesvuosittaisina arvoina edeltäviltä 12 kuukaudelta.

S-Pankilla ei ole hallussaan saatuja johdannaisiin liittyviä vakuuksia, näin ollen lomakkeella B raportoidaan pelkästään S-Pankin omaisuuserät.

Taulukko 15: Varojen sitoutuneisuus (EU 2295/2017), M€

Lomake A – Kiinnitetty ja kiinnittämättömät omaisuuserät

	Kiinnitettyjen omaisuuserien kirjanpitoarvo	joista kiinnittämättöminä EHQLA- ja HQLA- varoiksi hyväksyttäviä	Kiinnitettyjen omaisuuserien käypä arvo	joista kiinnittämättöminä EHQLA- ja HQLA- varoiksi hyväksyttäviä	Kiinnittämättömien omaisuuserien kirjanpitoarvo	joista EHQLA- ja HQLA- varoja	Kiinnittämättömien omaisuuserien käypä arvo	joista EHQLA- ja HQLA- varoja
	010	030	040	050	060	080	090	100
010 Raportoivan laitoksen omaisuuserät	182,6				5 337,3			
030 Oman pääoman ehtoiset rahoitusvälineet	0,0				30,0			
040 Vieraan pääoman ehtoiset arvopaperit	168,3		168,3		1 200,3		1 200,3	
050 joista: katetut joukkovelkakirjalainat	10,1		10,1		320,6		320,6	
060 joista: omaisuusvakuudelliset arvopaperit	0,0		0,0		0,0		0,0	
070 joista: julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat	14,7		14,7		242,8		242,8	
080 joista: rahoitusalan yritysten liikkeeseen laskemat	153,6		153,6		619,6		619,6	
090 joista muiden kuin rahoitusalan yritysten liikkeeseen laskemat	0,0		0,0		348,8		348,8	
120 Muut omaisuuserät	3,5				57,5			

Lomake B – Saatut vakuudet

	Saatujen kiinnitettyjen vakuuksien tai liikkeeseen laskettujen omien vieraan pääoman ehtoisten arvopapereiden käypä arvo	joista kiinnittämättöminä EHQLA- ja HQLA- varoiksi hyväksyttäviä	Kiinnittämättömät	Vakuuskäyttöön soveltuvien saatujen vakuuksien tai liikkeeseen laskettujen omien vieraan pääoman ehtoisten arvopapereiden käypä arvo	joista EHQLA- ja HQLA- varoja
	010	030	040	060	060
250 Omaisuuserien, saatujen vakuuksien ja liikkeeseen laskettujen omien vieraan pääoman ehtoisten arvopapereiden kokonaismäärä		182,6			

Lomake C – Taseen sitoutumisten lähteet

	Vastineena olevat velat, ehdolliset velat tai lainaksi annetut arvopaperit	Muut liikkeeseen lasketut varat, saadut vakuudet ja omat vieraan pääoman ehtoiset arvopaperit kuin kiinnitetty katetut joukkovelkakirjalainat ja omaisuusvakuudelliset arvopaperit
	010	030
010 Valikoitujen rahoitusvelkojen kirjanpitoarvo	7,4	11,4
011 joista OTC-johdannaiset	7,4	11,4

Lomake D – Selittävät tiedot

Oheisissa taulukoissa esitetään tiedot varojen sitoutuneisuudesta ja sidottuihin varoihin liittyvistä veloista. Luvut on esitetty vuoden 2017 neljänneksen mediaanina. Varoja pidetään sidottuina, jos ne on annettu pantiksi tai vakuudeksi tai ne takaavat taseeseen merkittyä transaktiota. Myös muut varat, jotka eivät ole konsernin vapaassa käytössä luokitellaan sidotuiksi. Sidotut varat liittyvät pääsääntöisesti johdannaisiin sekä kaupankäyntiin liittyviin vakuuksiin. Sitomattomista muista varoista esim. aineettomat ja aineelliset hyödykkeet sekä siirto- ja verosaamiset eivät sovellu vakuuskäyttöön.

5.5.9 S-PANKIN RISKIT

5.5.9.1 Yleistä

Riski on epävarmuutta odotetussa tulevaisuuden taloudellisessa tulemassa. Riskin eliminointi tarkoittaa rahoitusteorian mukaan matalaa, mutta ennustettavaa tuottoa. Yleensä riskitön tuottotaso on niin matala, että riskittömän tuottotason lukitseminen tarkoittaa pientä epävarmuutta taloudellisessa tulemassa, mutta kokonaisuudessaan toiminta jää liikekulujen jälkeen tappiolliseksi. Siksi liiketoiminnassa on otettava hallitusti riskinottohalukkuuden puitteissa riskejä, joiden tuotto-odotus on riittävä suhteessa odotettuihin riskeihin.

Seuraavassa käsitellään riskilajeittain S-Pankille keskeisten riskien määritelmät, niiden mittaamiseen ja hallintaan liittyvät menetelmät, seuranta ja raportointia sekä riskiperusteisen pääomatarpeen muodostumista. Lopuksi esitetään S-Pankin riskiperusteinen pääomatarve.

5.5.9.2 Luottoriskit

5.5.9.2.1 Luottoriskin määritelmä, mittaaminen ja hallinta

Luottoriskillä tarkoitetaan sitä, että vastapuoli ei täytä sopimuksen mukaisia velvoitteitaan eli laiminlyö maksuvelvollisuutensa ja tästä aiheutuu luottotappio S-Pankille. Riskiä saattaa syntyä esimerkiksi tilanteissa, joissa luotonmyöntö ei ole perustunut oikeaan ja riittävään tietoon tai jos asiakkaan taloudellisessa tilanteessa tai vakuuden arvossa tapahtuu muutoksia luoton elinkaaren aikana. Luottoriskiä saattaa syntyä myös taseen ulkopuolisista sitoumuksista, kuten käyttämättömistä luottojärjestelyistä, -limiiteistä ja takauksista. Lisäksi luotto- ja vastapuoliriskiä syntyy S-Pankin sijoitustoiminnassa osakevälityksessä, vastapuolten kykenemättömyydestä suoriutua maksuvelvoitteistaan sekä varainhoitotoiminnassa asiakkaiden palkkiosaatavista.

S-Pankilla ei ole arvopaperistamistoimintaa, josta voisi muodostua luotto-, vastapuoli- tai markkinariskiä.

Luottoriskistrategian avulla varmistetaan, että luottoriskin hallinnassa noudatetaan hyvää pankki- ja luotonantotapaa sekä ulkoista sääntelyä. Hallitus asettaa vähintään vuosittain keskeiset luotonannon tavoitteet ja rajat osana luottoriskistrategiaa. Asetettavat tavoitteet ja rajat perustuvat S-Pankin strategiaan, siitä johdettavaan toimintasuunnitelmaan ja kokonaisriskistrategiaan. Luottoriskistrategian, siihen liittyvien tavoitteiden, limiittien, luottopäätösvaltuuksien sekä muiden olennaisten periaatteiden avulla hallitus

ohjaa konsernin luotonannon tasoja. Luottoriskin hallinnan kokonaisuuteen kuuluvat luotonmyöntöprosessi, limiitit, luottoriskiä vähentävät tekijät kuten vakuuksien hallinta ja takaukset, hinnoittelu sekä luottoriskin seuranta, valvonta ja raportointi.

Luottoriskiä hallitaan liike- ja tukitoiminnoissa konsernin kokonaisriskistrategiassa ja luottoriskistrategiassa määriteltujen periaatteiden ja limiittien puitteissa. Tällä tavoin varmistetaan, että otettuihin riskeihin on varattu riittävästi pääomia ja että riskinottohalukkuuden sekä riskienhallinnan tavoitteet toteutuvat.

5.5.9.2.2 Luotonmyöntö- ja hallintaprosessi

Luotonannossa asiakkaalle pyritään tarjoamaan kuhunkin tarpeeseen sopivin luottotuote tai niiden yhdistelmä. Luotonmyöntö ja hallinta perustuvat prosessiin, jonka osia ovat mm. asiakkaan tunnistaminen, asiakaskohtainen analyysi, maksuhäiriötarkistus ja riskiluokittelu sekä rahoitettavan hankkeen ja mahdollisen vakuuden arviointi. Luottoa hakeville asiakkaille suoritetaan analyysi, jonka avulla tutkitaan luotonhakijan kykyä vastata sitoumuksistaan. Kerättävät ja analysoidtavat tiedot riippuvat haettavasta luotosta, sen käyttötarkoituksesta sekä asiakasryhmästä. Yleisesti ottaen luottohakemukset arvioidaan luottokelpoisuutta kuvaavien muuttujien ja kriteerien, kuten asiakkaan sosioekonomisen profiilin, takaisinmaksukyvyyn sekä asiakas- ja maksukäyttäytymiseen liittyvien tekijöiden perusteella.

Ylin luottopäätösvalta on konsernin hallituksella, joka on delegoinut päätösvaltaa edelleen konsernin sisällä. Päätösvaltuuksiin vaikuttavat haettavan luoton suuruus, asiakas-kokonaisuuden kokonaisvastuut sekä mahdolliset reaali-vaikutukset ja takaukset. Luottoesitykset, -päätökset ja luottoihin tehtävät muutokset valmistellaan, toteutetaan ja dokumentoidaan sovitusti. Itse luottopäätösprosessi on keskitetty ja osa henkilöasiakkaiden luottopäätöksistä tehdään riskiluokittelumallien perusteella automaattisesti. Näin varmistetaan luottopäätösten kannattavuus, tehokkuus ja tasalaatuisuus. Myönnettävään luottoon liittyvät olennaiset tiedot ja riskit käydään asiakkaan kanssa läpi toimintaohjeiden mukaisesti.

Viranomaisen asettama enimmäisluototussuhde eli ns. lainakatto, joka määrittää henkilöasiakkaiden asuntorahoituksessa myönnettävän luoton enimmäismäärää suhteessa luoton vakuudeksi annettujen vakuuksien käypään arvoon luoton myöntämishetkellä, on 90 %. Vuonna 2017 asuntorahoituksen luototussuhteen keskiarvo on ollut S-Pankissa 61,8 %.

Luotonhallinnan ja asiakasseurannan avulla annettuja luottoja, asiakkaiden tilanteen ja vakuuksien arvon kehittymistä seurataan säännöllisesti. Tällä tavoin mahdolliset ongelma-
saamiset voidaan havaita ja niihin voidaan reagoida tarvittavin toimenpitein.

5.5.9.2.3 S-Pankin luottoriskiasema

Luottoriskejä käsittelevät taulukot on tässä tilinpäätöksessä laadittu soveltuvin osin pilari 3 julkistamisvaateita (EBA/GL/2016/11) noudattaen, jotka astuivat voimaan 31.12.2017. Ohjeistuksessa määritellään tietojen esittämistavan lisäksi yksittäisten raportoitavien rivien ja sarakkeiden sisältöä. Tästä johtuen luottoriskejä koskevat taulukot ja numeeriset tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia vuoden 2016 tilinpäätökseen.

Luottoriski on merkittävin omien varojen vähimmäisva-

detta sitova riskilaji S-Pankissa. Taulukko 16 kuvaa S-Pankin taseeseen sisältyvien ja taseen ulkopuolisten luottoriskivastuiden nettomäärää kokonaisuudessaan ja keskiarvona. Taulukossa on esitetty nettoarvoina vastuun bruttokirjanpitoarvo, josta on vähennetty varaukset tai arvonalentumiset. Vastuiden keskimääräisenä nettoarvona on raportoitu seurantakauden kunkin neljänneksen lopuksi havaittu nettovastuuarvojen keskiarvo.

Suurimmat luottoriskejä synnyttävät liiketoimet ovat kiinteistövakuudellinen luotonanto (henkilö-, yritys- ja asunto-osakeyhtiöasiakkaat) 35% luottoriskivastuista kauden lopussa, vähittäisvastuut 28% (mm. henkilöasiakkaiden vakuudeton luotonanto) ja yritykset 14%. Suhteessa vuoden 2016 lopun tilanteeseen (6 325M€) luottoriskivastuut ovat kasvaneet n. 14%, mikä johtuu strategian mukaisesta antolainauksen kasvusta.

Taulukko 16: Vastuiden nettomäärä kokonaisuudessaan ja keskiarvona (EU CRB-B)

Vastuuryhmät, M€	Vastuiden nettoarvo kauden lopussa	Vastuiden keskimääräinen nettoarvo kauden aikana
Valtiot tai keskuspankit	519,3	303,4
Aluehallinnot tai paikallisviranomaiset	264,0	218,0
Julkisyhteisöt ja julkisoikeudelliset laitokset	7,1	7,1
Laitokset	400,4	496,6
Yritykset	1 032,1	1 144,5
Vähittäisvastuut	2 046,7	1 813,0
Kiinteistövakuudelliset vastuut	2 529,8	2 437,7
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	11,9	12,1
Erityisen suureen riskiin liittyvät erät	0,0	9,3
Katetut joukkolainat	360,6	328,0
Yhteissijoitusyritykset	30,7	27,3
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	0,3	0,3
Muut vastuut	9,6	18,9
Standardimenetelmä yhteensä	7 212,4	6 816,1

Taulukko 17 esittää taseeseen sisältyvien ja taseen ulkopuolisten vastuiden maantieteellisen jakautumisen jaoteltuna vastuuryhmien perusteella merkittäviin alueisiin. Suurin osa, noin 94% vastuista kohdistuu Suomeen ja toiseksi

eniten muihin Pohjoismaihin noin 5%. Vastuiden maantieteellisessä jakaumassa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia suhteessa vuoteen 2016.

Taulukko 17: Vastuiden jakautuminen maantieteellisesti (EU CRB-C)

Vastuuryhmät, M€	Maantieteellinen jakautuminen				Yhteensä
	Suomi	Pohjoismaat	Muut EU-maat	Muut maat	
Valtiot tai keskuspankit	497,1	22,2	0,0	0,0	519,3
Aluehallinnot tai paikallisviranomaiset	250,9	13,1	0,0	0,0	264,0
Julkisyhteisöt ja julkisoikeudelliset laitokset	7,1	0,0	0,0	0,0	7,1
Laitokset	251,5	102,2	34,7	12,0	400,4
Yritykset	993,2	38,2	0,0	0,8	1 032,1
Vähittäisvastuut	2 044,4	0,1	1,7	0,5	2 046,7
Kiinteistövakuudelliset saamiset	2 528,9	0,2	0,4	0,2	2 529,8
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	11,9	0,0	0,0	0,0	11,9
Katetut joukkolainat	125,9	178,8	0,0	55,9	360,6
Yhteissijoitusyritykset	26,2	0,0	0,0	4,5	30,7
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	0,2	0,0	0,1	0,0	0,3
Muut vastuut	9,6	0,0	0,0	0,0	9,6
Yhteensä	6 746,8	354,8	36,9	73,9	7 212,4

Taulukko 18 esittää taseeseen sisältyvien ja taseen ulkopuolisten vastuiden jakauman toimialan ja vastuuryhmän mukaan. Taulukossa näkyy olennaiseksi määritellyt toimialat ja vastuuryhmät EBA/GL/2014/14 ohjeistuksen mukaisesti. Toimialat ja vastuuryhmät, jotka on katsottu ei-olennaisiksi, on koottu yhteen riviin ”muut vastuut” tai sarakkeeseen ”muut toimialat yhteensä”.

Prosentuaalisesti n. 56% S-Pankin luottoriskivastuista on sellaisia, joilla ei ole toimialaluokkaa. Kyseisessä sarakkeessa 28% kokonaisvastuista on henkilöasiakkaiden kiinteistövakuudellisia luottoja ja 27% muita henkilöasiakkaiden luottoja. Rahoitus- ja vakuustoimintaan kohdistuvia vastuuta on n. 20% luottoriskivastuista ja kiinteistöalan toiminnassa n. 8%. Vastuiden toimialan mukaisessa jakoumassa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia suhteessa vuoteen 2016.

Taulukko 18: Vastuiden keskittyminen toimialan mukaan (EU CRB-D)

Vastuuryhmät, M€	Valmistus	Sähkö-, kaasu-, lämpö- ja ilmastointihuolto	Rakentaminen	Tukku- ja vähittäiskauppa	Kuljetus ja varastointi	Informaatio ja viestintä	Rahoitus- ja vakuustoiminta	Kiinteistöalan toiminta	Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	Julkinen hallinto ja maanpuolustus, pakollinen sosiaaliturva	Muut toimialat yhteensä	Ei toimialaa	Yhteensä
Valtiot tai keskuspankit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	491,9	0,0	0,0	27,4	0,0	0,0	519,3
Aluehallinnot tai paikallisiviranomaiset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	264,0	0,0	0,0	264,0
Julkisyhteisöt ja julkisoikeudelliset laitokset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,1	0,0	0,0	7,1
Laitokset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	400,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	400,4
Yritykset	100,6	121,7	123,4	369,5	21,3	25,9	102,1	99,4	24,9	0,0	26,5	17,0	1 032,1
Vähittäisvastuut	1,2	0,0	2,5	0,5	0,4	1,2	8,5	47,0	0,5	0,0	5,9	1 979,0	2 046,7
Kiinteistövakuudelliset saamiset	0,0	0,0	5,2	0,0	0,0	0,0	81,7	434,3	1,9	0,0	0,3	2 006,3	2 529,8
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	11,8	11,9
Katetut joukkolainat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	360,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	360,6
Yhteissijoitusyritykset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	21,0	9,7	0,0	0,0	0,0	0,0	30,7
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3
Muut vastuut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	9,6	9,6
Yhteensä	101,9	121,7	131,2	370,0	21,7	27,1	1 466,4	590,4	27,2	298,5	32,7	4 023,7	7 212,4

Taulukko 19 esittää taseeseen sisältyvien vastuiden jakauksen jäljellä olevan maturiteetin mukaan vastuuryhmittäin. Poiketen yllä esitetystä taulukoista, tässä ei ole raportoitu taseen ulkopuolisia vastuita EBA/GL/2016/11 ohjeistuksen mukaisesti. Kiinteistövakuudelliset saamiset painottuvat

maturiteetiltaan yli kymmeneen vuoteen (n. 77% kiinteistövakuudellista saamisista), mikä on tavallista asuntoihin kohdistuvissa lainoissa. Suhteessa vuoden 2016 lopun tilanteeseen, lyhytaikaisten (0-3kk) valtio- ja keskuspankisaamisten määrä on kasvanut.

Taulukko 19: Vastuiden maturiteetti (EU CRB-E)

Vastuuryhmät, M€	0–3 kk	3–12 KK	1–5 v	5–10 v	yli 10 v	Yhteensä
Valtiot tai keskuspankit	518,2	0,0	1,1	0,0	0,0	519,3
Aluehallinnot tai paikallisviranomaiset	131,5	37,5	95,1	0,0	0,0	264,0
Julkisyhteisöt ja julkisoikeudelliset laitokset	0,0	2,0	5,1	0,0	0,0	7,1
Laitokset	56,9	52,1	272,2	7,5	10,7	399,4
Yritykset	187,8	28,0	213,2	38,9	51,0	518,9
Vähittäisvastuut	278,8	7,0	153,0	201,8	365,9	1 006,5
Kiinteistövakuudelliset saamiset	104,9	8,1	267,9	206,4	1 918,4	2 505,7
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	2,6	0,1	1,1	1,1	7,1	11,9
Katetut joukkolainat	5,1	64,9	168,7	121,9	0,0	360,6
Yhteissijoitusyritykset	0,0	0,0	0,0	0,0	30,7	30,7
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,3
Muut vastuut	9,3	0,0	0,0	0,2	0,0	9,6
Yhteensä	1 295,2	199,7	1 177,3	577,7	2 384,1	5 633,9

Taulukko 20 havainnollistaa yhteenvedon omaisesti S-Pankin taseeseen sisältyvät ja taseen ulkopuoliset luottoriskivastuut ennen ja jälkeen luottoriskien vähentämistekniikoita sekä vastuuryhmiin kohdistuvat

vähimmäispääomavaateet (8%). Luottoriskin vähentämistä ja takauksia sekä rahoitusvakuuksia käsitellään tarkemmin luvussa 5.5.9.2.5.

Taulukko 20: Yhteenvedo luottoriskivastuista vastapuolien mukaisesti ennen ja jälkeen luottoriskin vähentämistekniikoita

Vastuuryhmät, M€	Vastuuarvo ennen luottoriskin vähentämis- tekniikoita	Takaukset	Rahoitus- vakuudet	Vastuut luottoriskin vähentämis- tekniikoiden jälkeen	Riski- painotetut vastuuerät	Omien varojen vähimmäis- vaateet
Valtiot tai keskuspankit	519,3	185,5	0,0	704,8	0,0	0,0
Aluehallinnot tai paikallisviranomaiset	264,0	0,2	0,0	264,2	0,0	0,0
Julkisyhteisöt ja julkisoikeudelliset laitokset	7,1	0,0	0,0	7,1	1,4	0,1
Laitokset	400,4	-13,4	32,3	419,3	128,0	10,2
Yritykset	1 032,1	79,1	-18,9	1 092,4	577,8	46,2
Vähittäisvastuut	2 046,7	-251,4	-13,4	1 781,9	577,3	46,2
Kiinteistövakuudelliset	2 529,8	0,0	0,0	2 529,8	876,1	70,1
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	11,9	0,0	0,0	11,9	14,8	1,2
Katetut joukkolainat	360,6	0,0	0,0	360,6	36,1	2,9
Yhteissijoitusyritykset	30,7	0,0	0,0	30,7	30,7	2,5
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	0,3	0,0	0,0	0,3	0,3	0,0
Muut erät	9,6	0,0	0,0	9,6	9,6	0,8
Yhteensä	7 212,4	0,0	0,0	7 212,4	2 251,9	180,2

5.5.9.2.4 Suuret asiakasriskit ja keskittymäriskit

Suurten asiakasriskien hallinnan tarkoituksena on rajoittaa yksittäisen asiakkaan ja asiakaskokonaisuuden vastuiden kokonaismäärää ja siten hallita niistä syntyvää luottoriskiä. Sääntelyn määrittysten mukaisesti, yhden asiakaskokonaisuuden vastuuta pidetään suurena asiakasriskinä, kun sen arvo on vähintään 10 prosenttia hyväksyttävästä pääomasta. S-Pankin vastuu, joka liittyy johonkin asiakkaaseen tai asiakaskokonaisuuteen, ei saa ylittää arvoltaan 25 prosenttia S-Pankin hyväksyttävästä pääomasta sen jälkeen, kun huomioon on otettu luottoriskin vähentäminen.

Vakavaraisuusasetuksen (artikla 395) mukaan tilanteessa, jossa asiakas on laitos tai asiakaskokonaisuuteen kuuluu yksi tai useampi laitos, vastuu ei saa ylittää 25 prosenttia S-Pankin pääomasta tai 150 miljoonaa euroa sen mukaan, kumpi näistä määristä on suurempi. Samalla edellytetään, että muiden asiakaskokonaisuuteen kuuluvien asiakkaiden vastuarvojen summa on vähentämiskeinot huomioiden enintään 25 prosenttia. Hallitus on määritellyt S-Pankissa 150 miljoonan euron ylärajan jokaiselle laitokselle, mikä ei ylitä toista asetuksen rajaa eli 100 prosenttia omista varoista.

S-Pankissa suurten asiakasriskien hallinta tapahtuu konsernitasolla asettamalla kokonaislimiitit kullekin asiakaskokonaisuudelle. Käytännössä yksittäisen vastuun määrä, jonka asiakaskokonaisuus selvitetään voi olla alhaisempi kuin CEBS:n (Committee of European Banking Supervisors) suosittama 2% raja omista varoista. Asiakaskokonaisuudella tarkoitetaan asiakkaita, joilla on joko määräysvalta toisiinsa tai merkittävä taloudellinen riippuvuus toisistaan. Merkittävä taloudellinen riippuvuus tarkoittaa tässä yhteydessä tilannetta, jossa yhden asiakkaan taloudelliset vaikeudet vaarantaisivat merkittävästi yhden tai kaikkien asiakaskokonaisuuteen kuuluvien asiakkaiden maksukyvyyn. Asiakaskokonaisuuden limiitti allokoidaan pankkiliiketoiminnan johtoryhmän toimesta edelleen eri liiketoimintayksiköille.

S-Pankin asiakaskunta on henkilöasiakkaiden luotonannon osalta määrältään suuri ja mahdollista keskittymäriskiä laskee asiakaskunnan jakautuminen maantieteellisesti eri puolille Suomea sekä luotto-kannan ja vakuuksien jakautuminen eri luottotuotteiden kesken. Keskittymäriskiä voivat S-Pankille aiheuttaa pääasiassa luottolaitokset ja yritykset. Keskittymäriskiä seurataan säännöllisesti osana johdon riskiraporttia. Sovellettavan mallin mukaan keskittymäriskiä ei tällä hetkellä synny luottolaitoksista, eikä sille varata pääomia. Pääomasuunnitelmassa on tehty erikseen suurim-

pien saamisten keskittymäriskiin kohdistuva stressitesti, jonka perusteella keskittymäriskin riskiperusteinen pääomatarve on määritelty.

Vakuuksien kautta syntyvät epäsuorat vastuut ovat myös osa riskikeskittymien valvontaa. Kiinteistövakuudet ovat S-Pankin suurin yksittäinen vakuuslajiryhmä. Kiinteistövakuudet ovat hajautuneet suurelle määrälle yksittäisiä lainoja ja lisäksi ne ovat hajautuneet maantieteellisesti eri puolille Suomea. Kiinteistövakuuksien arvon mahdollisten muutosten vaikutuksia konsernin vakavaraisuuteen ja pääomiin arvioidaan osana pääomasuunnitelman skenaarioanalyseja.

5.5.9.2.5 Luottoriskin vähentäminen

Vakuudet ja takaukset toimivat S-Pankissa luottoriskin vähentämiskeinoina, jotka vaikuttavat vakuudellisten luottojen myöntöön ja hinnoitteluun. S-Pankin hallitus päättää hyväksyttävistä vakuuslajeista sekä niiden arvostusperiaatteista. Takauksina käytetään tavanomaisia takausmuotoja, joita ovat esim. valtioneuvoston ja luonnollisen- tai oikeushenkilön takaussitoumukset. Takauksia käyttämällä asiakasriski siirtyy vastapuolelta takaajalle. Vakuuksia ja takauksia käytetään eri luottotuotteiden luottoriskien hallintaan luotonmyöntöohjeissa määritellyillä tavoilla, joiden mukaisesti käytettävien vakuuksien hyväksyttävyyden, sitovuuden, kattavuuden ja realisoitavuuden varmistetaan.

Periaatteena on, että luottoja myönnetään vain asiakkaille, joiden takaisinmaksukyky on riittävän hyvä riippumatta mahdollisten vakuuksien arvosta. Vakuuksien arvoja seurataan ja päivitetään luoton elinkaaren aikana ja niiden ominaisuuksista ylläpidetään tietoa mahdollisten riskikeskittymien tunnistamiseksi ja hallinnoimiseksi. Lisäksi vakuuksien ja takauksien määristä raportoidaan säännöllisesti organisaation sisällä.

Riskinottoa säädellessä myös riskiperusteisen hinnoittelun avulla, jolloin asiakkaan luottokelpoisuus ja mahdolliset vakuudet vaikuttavat luottotuotteen hintaan.

Luottoriskin vakavaraisuusvaatimusta laskettaessa, riskiä vähentävinä tekijöinä on käytetty kiinteistövakuuksia, takauksen luonteisia luottosuojia (esim. valtioneuvoston takauksia) ja vastikkeellisia luottosuojia kuten laitosten liikkeeseen laskemia vieraan pääomanehtoisia arvopapereita.

Oheisessa taulukossa on kuvattuna vakuuksien ja takauksien jakautuminen vakavaraisuusraportoinnin mukaisesti. Euromääräisesti suurin muutos on tapahtunut kiinteistöva-

kuuksien kasvussa, asuntolainakannan lisääntymisen myötä. Saamiset valtiolta ja keskuspankeilta erä on myös kasvanut n. 60 % suhteessa vuoteen 2016 valtion takamien lainojen lisääntymisen myötä. Suomen valtio on mer-

kittävin yksittäinen takaaja. Saamiset yrityksiltä erä muodostuu pääosin Vakuutusosakeyhtiö Garantian myöntämästä takausvakuutuksesta, jonka vakuutuskohteena on S-Asuntolaina.

Taulukko 21: Vakavaraisuudessa hyödynnettävät vakuudet

Vakavaraisuudessa hyödynnettävät vakuudet ja takaukset	Vastuuarvo (M€)	
	2017	2016
Saamiset valtiolta ja keskuspankeilta	185,5	115,7
Saamiset aluehallinnolta ja paikallisviranomaisilta	0,2	2,2
Saamiset luottolaitoksilta ja sijoituspalveluyrityksiltä	32,3	19,0
Saamiset yrityksiltä	79,1	64,4
Kiinteistövakuudelliset	2 529,8	2 268,6

Taulukko 22 esittää luottoriskin vähentämistekniikoiden vaikutukset taseeseen sisältyvien ja taseen ulkopuolisiin vastuisiin tilikauden lopussa. Taseeseen sisältyvien vastuiden määrä on n. 78 % kaikista luottoriskivastuista (7 213,6 M€) ennen luottoriskin vähentämistekniikoita. Riskipainotettujen vastuuerien tiheys havainnollistaa kysei-

sen vastuuryhmän keskimääräisen riskipainon sen jälkeen, kun saamisista on vähennetty luottovasta-arvokertoimen ja luottoriskin vähentämisen vaikutukset. Riskipainotettujen vastuuerien tiheys on laskenut noin 6 prosenttiyksikköä suhteessa vuoteen 2016. Tämä johtuu muun muassa pk-yritys sekä maa- ja metsätalousliiketoimintojen myynnistä.

Taulukko 22: Luottoriskivastuut ja luottoriskin vähentämisen vaikutukset (EU CR4)

Vastuuryhmät, M€	Vastuut ennen luottovasta-arvokerrointa ja luottoriskin vähentämistä		Vastuut luottovasta-arvokertoimen ja luottoriskin vähentämisen jälkeen		Riskipainotetut vastuuerät ja riskipainotettujen vastuuerien tiheys	
	Taseeseen sisältyvä määrä	Taseen ulkopuolinen määrä	Taseeseen sisältyvä määrä	Taseen ulkopuolinen määrä	Riskipainotetut vastuuerät	Riskipainotettujen vastuuerien tiheys
Valtioiden tai keskuspankkien	519,3	0,0	687,1	3,5	0,0	0,0 %
Aluehallinnot tai paikallisviranomaiset	264,0	0,0	264,2	0,0	0,0	0,0 %
Julkisyhteisöt ja julkisoikeudelliset laitokset	7,1	0,0	7,1	0,0	1,4	20,0 %
Laitokset	399,4	1,0	418,3	0,5	128,0	30,6 %
Yritykset	518,9	513,3	578,4	35,4	577,8	94,1 %
Vähittäisvastuut	1 006,5	1 040,2	760,1	12,5	577,3	74,7 %
Kiinteistövuokaukset	2 505,7	24,1	2 505,7	5,1	876,1	34,9 %
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	11,9	0,0	11,9	0,0	14,8	124,4 %
Katetut joukkolainat	360,6	0,0	360,6	0,0	36,1	10,0 %
Yhteissijoitusyritykset	30,7	0,0	30,7	0,0	30,7	100,0 %
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	0,3	0,0	0,3	0,0	0,3	100,0 %
Muut erät	9,6	0,0	9,6	0,0	9,6	100,0 %
Yhteensä	5 633,9	1 578,5	5 633,9	57,0	2 251,9	39,6 %

Taulukko 23 esittää taseeseen sisältyvien ja taseen ulkopuolisten luottoriskivastuiden jakautumisen omaisuuserän vastuuryhmän ja riskipainon mukaisesti, luottovasta-arvokertoimen ja luottoriskin vähentämisen jälkeen. Jaottelussa käytetty riskipaino vastaa eri luottoluokkia, joita sovelletaan vakavaraisuusasetuksen artiklojen 113–134 mukaisesti.

Luottolaitosten liikkeeseen laskemien velkakirjojen riskipainot määritetään perustuen liikkeeseenlaskijan itsensä tai instrumentin luottoluokitukseen. Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten osalta vastuut kohdistuivat etenkin 50 prosentin riskipainoluokkaan. S-Pankki käyttää luottoriskin vakavaraisuus-laskennassa Standard & Poor's:n, Moody's

Investors Servicen ja Fitch Ratingsin luottoluokituksia riskipainojen määrittämisessä valtioille ja keskuspankeille, aluehallinnoille, julkisyhteisöille, luottolaitoksille, yrityksille ja sijoituspalveluyrityksille. Jos vastuun erä kuuluu erityiseen liikkeeseenlaskuohjelmaan tai -järjestelyyn, jolle on käytettävissä oma luottoluokituksensa, käytetään tätä luottoluokitusta riskipainon määrittämisessä. Taulukon viimeisessä ”Joista luokittelemattomia” -sarakeessa raportoidaan sellaiset vastuut, joille ei ole saatavilla ulkoisen luottolaitoksen luottoluokitusta.

Riskipainoittain tarkasteltuna S-Pankin saamiset kohdistuivat ennen kaikkea 35 %:n riskipainoon (2 511 M€), johon

sisältyvät kiinteistövakuudelliset saamiset. 100 %:n riskipainoluokkaan S-Pankki kirjasi pääasiassa saamia yrityksiä (576 M€), kun taas alin 0%:n luokka muodostui enimmäkseen valtio- ja keskuspankkisaamisista sekä saamisista aluehallinnolta ja paikallisviranomaisilta (1 005 M€). Katetut joukkolainat ovat pääosin 10 %:n erään kuuluvia ja vähittäissaamiset ovat 75 %:n erään kuuluvia. Suhteessa

vuoteen 2016 keskuspankkisaamisten (riskipaino 0 %) osuus on kasvanut noin 460 M€. Myös kiinteistövakuudellisten lainakanta (riskipaino 35 %) on kasvanut noin 278 M€. Laitossaamiset (riskipaino 20 %) on vähentynyt noin 270M€ ja yrityssaamiset (riskipaino 100 %) on vähentynyt noin 155 M€.

Taulukko 23: Vastuuarvojen jakautuminen riskipainoittain (EU CR5)

Vastuuryhmät, M€	Riskipaino								Yhteensä	Joista luokittelemattomia
	0 %	10 %	20 %	35 %	50 %	75 %	100 %	150 %		
Valtiot tai keskuspankit	690,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	690,7	0,0
Aluehallinnot tai paikallisviranomaiset	264,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	264,2	0,0
Julkisyhteisöt ja julkisoikeudelliset laitokset	0,0	0,0	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,1	0,0
Kansainväliset kehityspankit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Laitokset	50,6	0,0	185,8	0,0	182,5	0,0	0,0	0,0	418,8	27,9
Yritykset	0,0	0,0	0,0	0,0	78,6	0,0	528,9	6,4	613,9	446,9
Vähittäisvastuut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	772,6	0,0	0,0	772,6	772,6
Kiinteistövakuudelliset	0,0	0,0	0,0	2 510,8	0,0	0,0	0,0	0,0	2 510,8	2 510,8
Maksukyvyttömyystilassa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,1	5,8	11,9	11,8
Erityisen suureen riskiin liittyvät vastuut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Katetut joukkolainat	0,0	360,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	360,6	0,0
Yhteissijoitusyritykset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	30,7	0,0	30,7	30,7
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,3	0,3
Muut erät	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	9,6	0,0	9,6	9,6
Yhteensä	1 005,4	360,6	192,9	2 510,8	261,0	772,6	575,5	12,2	5 691,0	3 810,5

5.5.9.2.6 Luottoriskivastuiden laatu ja arvonalentumiset

Seuraavassa esitetään olennaiset käsitteet, jotka liittyvät luottoriskivastuiden laatuun, ongelmasaamisiin ja arvonalentumisiin. Tämän jälkeen käsitellään numeeriset tiedot, jotka liittyvät tilikauden 2017 luottoriskivastuiden laatuun. Lopuksi kuvaillaan IFRS 9 -standardin käyttöönoton aiheuttamat merkittävät muutokset arvonalentumisten arviointiin.

Kuvaus, määritelmät ja hallinta

Ongelmasaamisiin lukeutuvat muun muassa sellaiset vastuut, joiden maksaja on maksuvaikeuksissa ja luottosopimukselle tehdään uudelleenjärjestelyitä (lainanhoitojoustot), lainat joiden takaisinmaksu on viivästynyt yli 90 päivää (maksukyvyttömät) ja arvoltaan alentuneet sekä järjestämättömät saamiset. Oheinen kuvio havainnollistaa ongelmavastuisiin sisältyvät kirjanpito- ja vakavaraisuussäätelyn käsitteiden suhteet. Lisäksi kuviossa esitellään merkittävimmät erot näiden erien käsittelyssä kirjanpidossa ja vakavaraisuussäätelyssä.

Kuvio 11: Järjestämättömien ja maksukyvyttömien vastuuden sekä arvonalentumisten määritelmien keskinäinen suhde sekä erot tilinpäätös- ja vakavaraisuussäätelyn välillä

Lähde: Euroopan keskuspankki (Ohjeet pankeille järjestämättömien saamisten käsittelystä, maaliskuu 2017)

Luottotuotteiden maksuviiveitä, asiakkaiden takaisinmaksukykyä ja mahdollisia väärinkäytöksiä seurataan päivittäin ja niihin reagoidaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa luotonvalvonnan toimenpiteillä. S-Pankin luotonvalvontaa ja perintää ohjaavat riskiperusteiset seurantamenetelmät ja tehokkaat prosessit sekä hyvän perintätavan mukaiset käytännöt. Ongelmasaamisten kehittymistä seurataan säännöllisesti pankkiliiketoiminnassa sekä riskienvalvonnan raporteilla.

Arvonalentumiset

Arvonalentumisesta on tilinpäätössäätelyn mukaisesti kyse silloin, kun objektiivisten kriteerien perusteella arvioidaan, ettei saamista tulla saamaan täysimääräisesti takaisin. Objektiivisena näyttönä pidetään esimerkiksi asiakkaan maksujen viivästymistä, maksukyvyttömyys- tai konkurssi-tilaan joutumista, yrityssaneeraus- tai velkajärjestelyä sekä luottoluokituksessa tapahtuvaa merkittävää muutosta. Jos arvonalentumisesta on objektiivista näyttöä, kirjataan

arvonalentumistappio. Arvonalentumistappiota kirjataan se määrä, joka vastaa parasta arviota odotettujen luottotappioiden määrästä, huomioiden kaikki ennen tilinpäätöksen julkistamista saatavissa oleva ja asiaankuuluva tieto tarkasteluhetkellä vallinneesta tilanteesta.

Arvonalentuminen kirjataan taseeseen ja tulokseen arvonalentumistarkastelun kautta. Arvonalentumistappiot koostuvat sekä yksittäin merkittävistä (sopimuskohtaiset) että ryhmäkohtaisista arvonalentumisista. Ensimmäisessä vaiheessa tarkastelu tehdään yksittäin merkittäville saamisille, joita pidetään erityisinä luottoriskioikaisuina vakavaraisuusasetuksen (artikla 442b) mukaisesti. Arvioinnissa huomioidaan vakuuden määrä suhteessa luoton kokoon, vakuuden arvostusprosentti, vakuuden tyyppi ja mahdolliset realisoinnista aiheutuvat kulut sekä maksukäyttämisen- ja kassavirta-arviot. Mikäli myöhemmin on objektiivista näyttöä rahoitusvaran arvon noususta, arvonalentuminen perutaan. Tämän jälkeen arvioidaan ryhmäkohtaisesti (yleiset luottoriskioikaisut) mahdollinen arvonaleneminen niiden saamisten osalta, jotka eivät ole yksinään merkittäviä ja joista ei ole tehty arvonalentumiskirjausta. Luottoriski-ominaisuuksiltaan samankaltaisista lainasaamisista muodostetaan ryhmät, joiden tarkastelussa analysoidaan ja arvioidaan kannan siirtymiä seuraaviin viivetiloihin ja lopulta luottotappioksi.

S-Pankissa arvonalentumisentarkastelu tehdään vähintään kvartaaleittain. Tilikauden päättyessä arvioidaan mahdollinen lainoihin ja muihin saamisiin kuuluvan erän tai erien ryhmän arvonalentuminen. Yksittäiset ja ryhmäkohtaiset arvonalentumiset arvioidaan liiketoimintojen sekä riskienvalvonnan toimesta ja ne tuodaan pankkiliiketoiminnan johtoryhmän hyväksyttäväksi.

Myytäviksi oleviin rahoitusvaroihin kirjataan saamistodistukset ja muut kotimaiset sekä ulkomaiset arvopaperit, joita ei luokitella käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin, eräpäivään saakka pidettäviin sijoituksiin tai lainoihin ja muihin saamisiin. Kun myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kuuluvan saamistodistuksen tai osakkeen arvonalentumisesta on saatu objektiivinen näyttö, omaan pääomaan kertynyt tappio poistetaan ja kirjataan tuloslaskelmaan.

Julkisesti noteeraamattoman osakkeen arvonalentumistappio määritetään kirjanpitoarvon ja vastaavanlaisen erän tarkasteluhetken markkinatuotolla diskontattujen arviointien vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Jos myytävissä olevaksi luokitellun saamistodistuksen käypä arvo

myöhemmin nousee ja nousun voidaan objektiivisesti katsoa liittyvän arvonalentumistappiokirjauksen jälkeiseen tapahtumaan, arvonalentumistappio peruutetaan ja kirjataan tulosvaikutteisesti. Jos osakkeen käypä arvo myöhemmin nousee, arvonnousu kirjataan omaan pääomaan.

Myös myytävissä oleviin rahoitusvaroihin liittyvät arvonalentumistappiot arvioidaan liiketoimintojen ja riskienvalvonnan toimesta ennen kuin pankkiliiketoiminnan johtoryhmä hyväksyy kirjaukset. Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin ei tehty arvonalentumiskirjauksia vuonna 2017.

Maksukyvyttömät vastuut

Maksukyvyttömiksi vastuiksi luokitellaan vakavaraisuusasetuksen mukaisesti sellaiset erät, joiden maksusuoritus on ollut yli 90 päivää erääntyneenä, jäävät todennäköisesti maksamatta tai vastuulle on tehty sopimuskohtainen arvonalentuminen. Jos vastuun osa on luokiteltu taseessa maksukyvyttömäksi, mahdollisesti vastuun jäljellä oleva nostamaton eli taseen ulkopuolinen osuus luokitellaan myös maksukyvyttömäksi.

Lainanhoitajoukot

Lainanhoitajoukot ovat asiakkaan kanssa sovittuja helpotuksia alkuperäiseen maksuohjelmaan, joilla pyritään autamaan asiakasta selviytymään väliaikaisista maksuvaikeuksista. Lainanhoitajoukkoja myönnetään, jotta lievissä taloudellisissa vaikeuksissa olevista asiakkaista ei tulisi ongelma-asiakkaita tai jotta ongelma-asiakkailta olisi mahdollisuus korjata tilanteensa. Tavoitteena lainanhoitajoukkojen myöntämisessä on aina kestävä takaisinmaksu.

Järjestämättömät vastuut

Järjestämättömien saamisten käsite on sisällöltään laajempi kuin arvonalentumisen ja maksukyvyttömyyden käsitteet. Kaikki erät, joista tehdään sovellettavan tilinpäätössääntelyn mukainen sopimuskohtainen arvonalentuminen tai vastuu on vakavaraisuussääntelyn mukaisesti maksukyvyttömyyden, luokitellaan myös järjestämättömiksi saamisiksi. Järjestämättömiksi saamisiksi katsotaan myös muunlaisia erä, kuten esimerkiksi järjestämättömäksi luokiteltavat lainanhoitajoukot. Järjestämättömäksi luokittelun kriteerit ovat siten pääasiassa erääntyneenä oloaika ja maksamatta jäämisen todennäköisyys.

Vastuiden laatu

Seuraavassa käsitellään S-Pankin taseeseen ja taseen ulkopuolisten vastuiden laatua. Taulukko 24 esittää maksukyvyttömät ja maksukykyiset vastuut sekä vastuista tehtyjen arvonalentumisten (ml. luottoriskioikaisut ja luottotappiot)

määrät. Vuoden 2017 tilinpäätöksessä maksukyvyttömiä vastuita (12,4 M€) on noin 0,2 % taseeseen sisältyvistä ja taseen ulkopuolisista saamisista. Erityisiä ja yleisiä luottoriskioikaisuja (eli sopimus- ja ryhmäkohtaisia arvonalentumisia) on 4,2 miljoonaa euroa (3,6 M€ vuonna 2016). Vuoden 2017 aikana kertyneet luottotappiot (10,9 M€) ovat olleet euromääräisesti suurempia kuin edellisellä tili-

kaudella, mutta luottotappioiden määrän suhteellinen osuus lainakantaan nähden on pysynyt samalla tasolla, ollen noin 0,2 % vastuista. Taulukon viimeisessä sarakkeessa esitetään vastuiden nettokirjanpitoarvo, joka poikkeaa määritelmällisesti vakavaraisuuslaskennan nettoarvosta.

Taulukko 24: Vastuiden laatu

Vastuiden jaottelu, M€	Bruttokirjanpitoarvot		Eriyinen luottoriskioikaisu	Yleinen luottoriskioikaisu	Kertyneet luottotappiot	Nettoarvot
	Maksukyvyttömät vastuut	Maksukykyiset vastuut				
Lainat ja ennakkomaksut	12,4	4 241,1	0,5	3,8	10,9	4 249,2
Vieraan pääoman ehtoiset arvopaperit	0,0	1 331,4	0,0	0,0	0,0	1 331,4
Muut	0,0	89,9	0,0	0,0	0,0	89,9
Taseen vastuut yhteensä	12,4	5 662,5	0,5	3,8	10,9	5 670,6
Taseen ulkopuoliset yhteensä	0,0	1 578,5	0,0	0,0	0,0	1 578,5

Arvonalentumiset koskevat pääosin henkilöasiakkaiden luottokantaa, yritysasiakkaiden osalta arvonalentumiskirjaukset ovat erittäin pieniä. Suurin arvonalentumisten erä sekä prosentuaalisesti että euromääräisesti ovat vakuudettomat kortti- ja kulutusluotot. Koska yritysasiakkaiden arvonalentumisten osuus on marginaalinen arvonalentumisten kokonaismäärästä, S-Pankki jättää suhteellisuusperiaatteen nojalla julkistamatta tiedot yritysasiakkaiden arvonalentumisista toimialoittain.

S-Pankin vastuista 94 % kohdistuu Suomeen (ks. Taulukko 17) ja henkilöasiakkaiden arvonalentumiset ovat hyvin hajaantuneet maantieteellisesti ympäri Suomen. Tästä johtuen arvonalentumisten maantieteellinen jakauma jätetään julkistamatta suhteellisuusperiaatteen nojalla.

Taulukko 25 esittää eräänntyneiden vastuiden maturiteetti-

jakauman kirjanpidon taseeseen sisältyvistä eräänntyneistä vastuista, riippumatta niiden arvonalentumisen tilasta. Maturiteettijakaumassa vastuut raportoidaan bruttokirjanpitoarvoina eli sopimuksen alkuperäisenä vastuuarvona ennen arvonalentumisten huomiointia. Bruttokirjanpitoarvo sisältää sopimuksen pääoman ja koron. Eräänntyneiden vastuiden bruttokirjanpitoarvot jaotellaan vanhimman eräänntyneen vastuun päivien määrän mukaan. Eräänntyneet vastuut painottuvat alle 90 päivän vastuisiin, joita on yhteensä noin 60 % kaikista eräänntyneistä vastuista ja noin 41 % kaikista eräänntyneistä vastuista on alle 60 päivän vastuita. Yli vuoden vanhoja vastuita on puolestaan noin 13 %. Eräänntyneiden vastuiden osuus taseeseen sisältyvistä bruttokirjanpitoarvon vastuista on hyvin pieni 0,6 %.

Taulukko 25: Erääntyneiden vastuiden maturiteettijakauma (EU CR1-D)

Tase-erä, M€	Bruttokirjanpitoarvo (M€)					Yhteensä
	31–60 päivää	61–90 päivää	91–180 päivää	181 päivää –1 vuosi	Yli 1 vuosi	
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	13,0	5,9	4,9	3,6	4,0	31,4

S-Pankki on täydentänyt arvoltaan alentuneita ja erääntyneitä vastuita vakavaraisuusasetuksen artiklan 442 ensimmäisen kohdan g) ja i) alakohtien mukaisesti tiedoilla järjestämättömistä saamisista ja lainanhoitajoustosaamisista. Vastuut on raportoitu bruttokirjanpitoarvona, ennen arvonalentumisten huomiointia. Tiivistelmä kyseisistä saa-

misista näkyy taulukossa alla. Taseeseen sisältyvien ja taseen ulkopuolisten lainanhoitajoustosaamisten osuus (yhteensä 18,4 M€) on noin 0,3 % ja järjestämättömien osuus (14,5 M€) on noin 0,2 % taseeseen sisältyvien ja taseen ulkopuolisten saamisten bruttokirjanpitoarvosta.

Taulukko 26: Järjestämättömät ja lainanhoitajoustosaamiset

M€	Terveiden ja järjestämättömien vastuiden bruttokirjanpitoarvo							Kertyneet arvonalenemiset ja varaukset ja luottoriskistä johtuvat negatiiviset käyvän arvonalenemiset				
	joista terveitä, mutta olleet erääntyneinä 31–90 päivää		joista järjestämättömiä					terveistä vastuista		järjestämättömistä vastuista		
	joista lainanhoitajoustosaamia	joista maksukyvyttömiä	joista arvonalentuneita	joista lainanhoitajoustosaamia	joista arvonalentuneita	joista arvonalentuneita	joista arvonalentuneita	joista arvonalentuneita	joista arvonalentuneita	joista arvonalentuneita	joista arvonalentuneita	joista arvonalentuneita
Vieraan pääoman ehtoiset arvopaperit	1 331,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lainat ja ennakkomaksut	4 253,5	17,8	17,4	14,3	12,4	1,5	3,5	3,7	0,1	0,5	0,1	0,1
Muut	89,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Taseen vastuut yhteensä	5 674,9	17,8	17,4	14,3	12,4	1,5	3,5	3,7	0,1	0,5	0,1	0,1
Taseen ulkopuoliset yhteensä	1 578,5	0,0	1,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

IFRS 9 arvonalentumismalli

1.1.2018 voimaan tullut IFRS 9 -standardi tuo mukanaan merkittäviä muutoksia arvonalentumisten arviointiin. Uusi IFRS 9:n mukainen arvonalentumismalli perustuu odotettujen luottotappioiden (Expected Credit Loss, ECL) laskentaan, jossa odotettu luottotappio lasketaan jo kirjaamishetkellä kaikista standardin piiriin kuuluvista eristä, riippumatta saamisen luottoriskin tasosta. Tappiota koskeva vähennyserä vastaa koko voimassaoloajalta odotettavissa olevia luottotappioita, mikäli rahoitusinstrumentin luottoriski on lisääntynyt merkittävästi alkuperäisen kirjaamisen jälkeen tai saaminen on eräänntyneenä yli 30 päivää. Myös silloin, kun luottoriskin muutosta ei voida arvioida luotettavasti, lasketaan odotettu luottotappio koko voimassaoloajalta. Mikäli luottoriski ei ole merkittävästi lisääntynyt alkuperäisen kirjaamisen jälkeen raportointipäivään mennessä, lasketaan odotettu luottotappio 12 kuukauden ajalta.

Aiemmasta IAS 39:n mukaisesta menettelystä poiketen, odotetun luottotappion kirjaaminen tapahtuu siten myös tilanteessa, jossa saamisen kohdalla objektiivista näyttöä luottoriskin noususta ei olisikaan havaittavissa. Lisäksi merkittävä muutos arvonalentumisten arvioinnissa on, että IFRS 9 mukainen arvonalentumiskäsittely koskee jatkossa myös myönnettyjä taseen ulkopuolisia luottolupauksia, kuten esimerkiksi nostamattomia limiittejä ja takauksia. IFRS 9 mukaisten odotettujen luottotappioiden estimointi vaatii siten IAS 39 mukaiseen arviointiin verrattuna huomattavasti laajempaa informaatiota sekä kattavaa luottoriskimallinnusta.

S-Pankissa luottoriskin merkittävää nousua arvioidaan luottoriskimallien tuottamien riskiestimaattien avulla (maksukyvyttömyyden todennäköisyys, PD). Odotettujen luottotappioiden laskennassa maksukyvyttömänä pidetään saamista, jonka pääomasta suoritettava lyhennys tai korko on eräänntyneenä yli 90 päivää. Maksukyvyttömyyden todennäköisyy-

den ollessa merkittävästi kohonnut saamisen kirjaamishetkestä, kirjataan odotetut luottotappiot luoton koko elinkaaren ajalta. Myös silloin, kun maksukyvyttömyyden todennäköisyyden estimaatti ylittää määritetyn raja-arvon, katsotaan luottoriski merkittävästi kohonneeksi huolimatta kirjaamishetken riskin tasosta. Luottoriskin merkittävän nousun kriteerit on määritelty tuote- tai asiakasryhmittäin ja ne perustuvat S-Pankin aineistosta tehtyihin analyysihin ja asiantuntija-arvioihin.

Eteenpäin suuntautuvan informaation sisällyttäminen laskentaan tullaan toteuttamaan huomioimalla makroekonomisten muuttujien (esimerkiksi työttömyysaste, inflaatio, BKT kasvu) ennustetun kehityksen vaikutus odotettuihin luottotappioihin. Makroekonomisten muuttujien huomiointi arvonalentumismallissa tulee oletettavasti vaikuttamaan odotettujen luottotappioiden vaihteluväliin.

Taulukko 27 esittää 31.12.2017 tilanteesta lasketut silta-laskelmat IAS 39:n mukaisista arvonalentumisista, sekä IFRS 9 mukaisesti lasketuista odotetuista luottotappioista. Merkittävin euromääräinen vaikutus kohdistuu henkilöasiakkaiden arvonalentumisiin, joiden arvioidaan kasvavan IFRS 9 odotettujen luottotappioiden laskentaan siirryttäessä noin 8,8 miljoonaa euroa. Lisäksi merkittävä muutos on odotettujen luottotappioiden kirjaaminen asunto-osakeyhtiö- ja suuryritysasiakkailta, sekä sijoitustoiminnasta, alustavien arvioiden mukaan yhteensä noin 2,9 miljoonaa euroa. Yhteensä odotettujen luottotappioiden summa oli alustavien vaikutusanalyyseihin perusteella noin 15,9 miljoonaa euroa, kun aiemman IAS 39:n mukaisen mallin mukaan lasketut arvonalentumiset olivat noin 4,2 miljoonaa euroa. IFRS9 siirtymisen vaikutus kokonaisvakavaraisuuteen oletetaan olevan 31.12.2017 tilanteesta laskettaessa noin -0,5 prosenttiyksikköä. Taulukossa esitetyssä siltalaskelmassa ei ole vielä huomioitu makroekonomisten tekijöiden ennustetun kehityksen vaikutusta IFRS9 mukaisiin odotettuihin luottotappioihin.

Taulukko 27: IAS 39 - IFRS 9 siltalaskelma

Arvon alentumiset / odotetut luottotappiot, t€ 31.12.2017	IAS 39	IFRS 9			Yhteensä IFRS9 ECL
		stage 1	stage 2	stage 3	
Henkilöasiakkaiden vakuudellinen luotonanto	919	320	3 074	1 182	4 576
Henkilöasiakkaiden vakuudeton luotonanto	3 301	1 190	6 582	623	8 394
Yritykset ja yrittäjät	26	26	3	76	105
Suuryritykset	-	1 505	-	-	1 505
Asunto-osakeyhtiöt	-	27	137	-	165
Sijoitustoiminta	-	1 195	-	-	1 195
Yhteensä	4 247	-	-	-	15 939

IFRS 9 mukaista rahoitusvarojen ja -velkojen käsittelyä ja luokittelujen aiheuttamia muutoksia on käsitelty tarkemmin luvussa 5.4.4.

5.5.9.2.7 Vastapuoliriskit

Vakavaraisuusasetuksen mukaista vastapuoliriskiä voi syntyä solmituista johdannaispimuksista sellaisissa tilanteissa, jossa vastapuoli ei todennäköisesti täytä sopimuksen mukaisia velvoitteitaan sopimuksen ollessa markkina-arvoltaan positiivinen. Johdannaispimuksia käytetään silloin, kun halutaan suojata tiettyä tase-erää, positiivista tai kassavirtaa tulevaisuuden arvonmuutoksia vastaan.

Määrittääkseen vastapuoliriskin ja kaikkien niiden positiivisen markkina-arvon omaavien johdannaispimusten nykyisen jälleenhankinta-arvo, S-Pankki käyttää vakavaraisuusasetuksen artiklan 274 mukaista käyvän arvon mene-

telmää. Johdannaispositioihin liittyvää markkinariskiä mitataan S-Pankissa päivittäin (lisätietoa luku 5.5.9.3.8). Tilinpäätöksen liitetiedoissa (Konsernin liitetieto 5 ja S-Pankki Oy:n liitetieto 5) esitetään S-Pankin johdannaispimukset ja niiden jakautuminen suojaamistarkoituksessa sekä muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehtyihin sopimuksiin.

Taulukko 28 havainnollistaa S-Pankin johdannaispositiot ja kyseisten vastuiden nimellisarvot jäljellä olevan maturiteetin mukaan.

Taulukko 28: Johdannaisvastuiden nimellisarvot jäljellä olevan juoksuajan mukaan

Nimellisarvot 31.12.2017, M€	Alle 1 vuosi	1–5 vuotta	Yli 5 vuotta
Korkojohdannaiset			
Terminisopimukset			
Koronvaihtosopimukset	235,0	314,0	152,2
Optiosopimukset, ostetut	50,0	150,0	
Optiosopimukset, asetetut		150,0	
Osakejohdannaiset			
Terminisopimukset			
Optiosopimukset, ostetut	0,0		
Optiosopimukset, asetetut	0,0		
Valuuttajohdannaiset			
Terminisopimukset			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			

S-Pankki tekee johdannaisvastapuoliensa kanssa ISDA (International Swaps and Derivatives Association) ja CSA (Credit Support Annex) -sopimukset, jotka vähentävät vastapuoliriskiä. Sopimuksissa sovitaan yleisistä johdannaisiin liittyvistä ehdoista ja vakuuksien käytöstä vastapuolten välillä. Laskettaessa rahoitusinstrumentteihin liittyvän vastapuoliriskin enimmäismäärää, avoimeen positioon luetaan rahat ja pankkisaamiset, sijoitukset, talletukset ja muut rahoitustransaktiot kuten johdannaisopimukset. Vastapuolille asetettavia limiittejä on käsitelty kappaleissa 5.5.4.2 ja 5.5.9.2.4.

Taulukko 29 esittää katsauksen sellaisten vastuiden osalta, joihin sovelletaan vastapuoliriskikehystä (lukuun ottamatta

vastuun arvonokaisua koskevia vaatimuksia tai keskusvastapuolen kautta selvitettyjä vastuita). Taulukossa johdannaisopimuksen nykyinen markkina-arvo vastaa instrumenttien käypää arvoa niin, että laskennassa on huomioitu sekä negatiiviset että positiiviset käyvät arvot. Tulevaisuuden potentiaalinen luottoriski lasketaan kohde-etuusarvojen perusteella, erityisten prosenttiosuuksien mukaisesti vakavaraisuusasetuksen artiklaa 274 noudattaen. Nykyisen jälleenhankinta-arvon ja mahdollisen tulevan luottoriskin summa muodostaa johdannaisopimuksen vastuuarvon. Johdannaisten riskipainotettujen vastuuerien perusteella (1,4 M€) muodostetaan pilari 1:n vastapuoliriskin omien varojen vähimmäisvaade (0,1 M€), joka on huomioitu osana luottoriskin vähimmäispääomavaadetta (Taulukko 12).

Taulukko 29: Vastapuoliriskivastuiden analyysi (EU CCR1)

M€	Nimellinen	Nykyinen markkina-arvo	Tulevaisuuden potentiaalinen luottoriski	Kerroin	Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut vähentämisen jälkeen	Riskipainotetut vastuuerät
Markkinahintaan arvostaminen		5,3	4,6		0,0	1,4

S-Pankilla ei ole vakavaraisuusasetuksen artiklan 301 mukaisia keskusvastapuoliin liittyviä vastuuta. Taulukko 30

sisältää johdannaisvastapuolten kanssa tehtyjen ISDA ja CSA sopimuksiin liittyvät riskimäärät.

Taulukko 30: Vastuut keskusvastapuolille (EU CCR8)

M€	Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut luottoriskin vähentämisen jälkeen	Riskipainotetut vastuuerät
Muuhun kuin ehdot täyttävään keskusvastapuoleen liittyvät vastuut (yhteensä)		1,4
Kaupankäyntivastuut muussa kuin ehdot täyttävässä keskusvastapuoleessa (lukuun ottamatta alkuvakuutta ja maksuja maksukyvyttömyysrahastoon), joista	0,0	1,4
i) OTC-johdannaiset	0,0	1,4

S-Pankilla ei ole hallussaan saatuja johdannaisiin liittyviä vakuuksia.

Taulukko 31 esittää kirjanpitoarvot S-Pankin asettamista käteisvakuuksista, jotka liittyvät ISDA ja CSA sopimuksiin. Käteisvakuudet on asetettu kattamaan mahdollista johdannaisiin liittyvää vastapuoliriskiä. S-Pankin antamat käteisvakuudet ovat erottamattomia eli niitä ei säilytetä konkurssioikeudellisesti erillisenä.

S-Pankilla ei ole kansainvälistä luottoluokitusta, joten luottoluokitus ei vaikuta S-Pankin vakuusvaateisiin.

Taulukko 31: Vastapuoliriskiin liittyviä vastuuta koskevien vakuuksien kokoonpano (EU CCR5-B)

1 000 €	Markkina-arvo	Annetut vakuudet (käypä arvo)
Johdannaispöytäkirjat	-5,3	10,7
Yhteensä	-5,3	10,7

Johdannaispöytäkirjoihin liittyä myös vastuun arvonoinniriski (Credit Valuation Adjustment, CVA), jolla tarkoitetaan vastapuolten kanssa tehtyjen kauppohen muodostaman salkun keskimääräiseen markkina-arvoon tehtävää oikaisua. Kyseinen oikaisu sisältää vastapuolen S-Pankille aiheuttaman luottoriskin sen hetkisen markkina-arvon, mutta ei sisällä S-Pankin vastapuolelle aiheuttaman luottoriskin senhetkistä markkina-arvoa. Vastuun arvonoinniriskiin liittyvät riskipainotetut vastuuerät olivat tilikauden lopulla 2,9 M€ ja riskiin liittyvät pilari 1:n mukaiset vähimmäispääomavaateet 0,2 M€ (ks. Taulukko 12).

S-Pankki valmistautuu siirtymään vuonna 2018 EMIR-asetuksen mukaiseen OTC-johdannaispöytäkirjojen selvityk-

seen keskusvastapuolten kautta. Järjestelyn tarkoituksena on vähentää yksittäisiin vastapuoliin liittyviä riskejä.

Vakavaraisuusasetuksen artiklan 291 mukainen wrong-way riski ei koske S-Pankkia.

5.5.9.2.8 Luottoriskien seuranta ja raportointi

Pankkiliiketoiminta vastaa luottoriskien hallinnasta, seuraa säännöllisesti tasekehitystä sekä asiakasryhmä- ja tuotekohtaisia luottokantaan liittyviä tietoja. Raporteilla seurataan muun muassa luottokannan kehittymistä, asetettujen tavoitteiden ja riskitasojen toteutumista, luottokannan jakautumista riskiluokkiin, luottojen alueellista jakautu-

mista, riskikeskittymiä, vakuuksien arvoja, marginaalien toteutumista, riskiluokittelumallien toimivuutta ja luotonhallintaprosessien toimivuutta sekä ongelmasaamisia.

Tämän ohella riskienvalvontatoiminto seuraa ja varmistaa, että liiketoiminnot toimivat kokonaisriski- ja luottoriskistrategiassa määriteltyjen periaatteiden, asetettujen limiittien ja päätösvaltuuksien mukaisesti. Riskienvalvonta raportoi säännöllisesti S-Pankin luottoriskiprofiilista ja riskienhallinnan onnistumisesta S-Pankin johdolle, Riskikomitealle, Riski- ja tarkastusvaliokunnalle ja hallitukselle.

5.5.9.2.9 Luottoriskien riskiperusteinen pääomavaade

Riskiperusteisessa pääomavaateessa (pilari 2) henkilöasiakkaita arvioidaan muun muassa maksukyvyttömyystodennäköisyyksien (PD), luottotappiopalaususten (tappio-osuus, LGD) ja luottovasta-arvokertoimien (CF) avulla. Kiinteistö- vakuudellisten luottojen kohdalla on tarkasteltu vakuuksien turvaavuutta ja toteutuneita luottotappioita. Asunto-osakeyhtiöiden ja suurten yritysasiakkaiden riskiperusteista pääomavaadetta mallinnetaan maksukyvyttömyystodennäköisyyksien ja vakavaraisuusasetuksen määrittämien LGD-mallien perusteella. Laskettua pilari 2:n riskiperusteista pääomavaadetta verrataan pilari 1 vaateeseen. Mikäli pilari 2 on alhaisempi kuin pilari 1, pilari 1 vakavaraisuusvaateen voidaan todeta oleva riittävä kattamaan riskiperusteisen pääomavaateen. Jos riskiperusteinen pääomavaade on korkeampi kuin pilari 1 vaade, tällöin käytetään pilari 2 laskelmia pääoman riittävyttä arviotaessa.

Tehtyjen arvioiden perusteella voidaan olettaa, että standardimenetelmän, pilari 1:n mukaiset riskipainot riittävät turvaavasti kattamaan riskiperusteisen pääomavaateen. Siten luottoriskin riskiperusteinen pääoma-vaade muodostuu pilarin 1 pääomavaatimuksesta sekä suurimmille saamisille lasketusta keskittämäriskistä. Pilari 1 pääomavaatimuksesta poiketen treasuryyn sijoitustoiminnan luottoriski käsitellään pilari 2:ssa osana markkinariskiä.

5.5.9.3 Markkinariskit

5.5.9.3.1 Markkinariskien määritelmä, mittaaminen ja hallinta

Yleisesti markkinariskillä tarkoitetaan arvopapereiden kursien, korkojen, valuuttakurssien muutosten tai tase-erien markkina-arvon vaihteluiden vaikutusta pankin tulokseen ja taseeseen. S-Pankin markkinariski koostuu pääasiassa treasuryyn sijoitustoiminnan ja pankkiliiketoiminnan aiheuttamasta rahoitustaseeseen korkoriskistä, mutta konsernin

rahoitustaseessa on pienissä määrin myös osake-, valuutta- ja kiinteistöriskiä.

Yritysasiakkaat, treasury ja pääomamarkkinat -toiminnossa ei muodostu yli yön riskipositioita, minkä johdosta S-Pankin kaupankäyntisalkku ei sisällä markkinariskiä. Näin ollen S-Pankille ei muodostu pilari 1 tarkastelun mukaista markkinariskiä, eikä siten myöskään pilari 1 markkinariskin pääomavaadetta. Koska S-Pankin markkinariskit syntyvät rahoitustaseesta, ovat ne pilarin 1 mukaisen sääntelyn ja menetelmien mukaan sisällytetty osittain pilarin 1 standardimenetelmän luottoriskiin.

Pilari 2 tarkastelussa S-Pankki huomioi edellä mainittujen rahoitustaseessa tunnistettujen markkinariskilajien lisäksi saamistodistusten luottoriskikomponentista syntyvän riskin, jota S-Pankissa kutsutaan nimellä spread-riski. Siten S-Pankin pilari 2 markkinariskin kokonaisuus muodostuu rahoitustaseeseen korkoriskeistä sekä spread-, osake-, valuutta- ja kiinteistöriskeistä. Lisäksi osana pilari 2 tarkastelua huomioidaan kyseisten riskilajien väliset, keskinäisiin korrelaatioihin perustuvat, kokonaismarkkinariskiä vähentävät hajautushyödyt.

Markkinariskiä esiintyy epäsuorasti myös sijoitus- ja vaihtoehtorahastojen sijoitustoiminnassa, mutta tältä osin toimintaa sääntelevät sijoitusrahastolaki, laki vaihtoehtorahastojen hoitajista ja sijoitus- ja vaihtoehtorahastojen säännöt, joiden puitteissa rahastojen hoito toteutetaan. Markkinariskin vaikutus sijoitus- ja vaihtoehtorahastojen sijoitustoimintaan ei heijastu suoraan S-Pankin tulokseen, vaan markkinariskien realisoituminen vaikuttaa tulokseen epäsuorasti niin, että rahastopääoman lasku pienentää sijoitus- ja vaihtoehtorahastoista saatavia hallinnointipalkkioita. Samalla tavalla myös yksilöllisen varainhoidon salkkujen markkinariski toteutuessaan vähentää tuottosidonnaisten palkkioiden määrää. Tämän tyyppiset riskit mitataan konsernin pääomasuunnittelussa ja ICAAP-raportilla skenaariotekniikoilla osana liiketoimintariskejä.

Markkinariskejä tarkastellaan nykyarvo-, tulo- ja markkinahintariskin kannalta, jotka mittaavat riskejä erityyppisistä näkökulmista. Markkinahintariski liittyy aina tase-erien markkinahintaherkkyysiin ja johdannaisiin sekä markkinahintojen heilunnan käyvän arvon tulosvaikutuksiin. Markkinariskejä mitataan allokaatiojakauman, herkkyyksien, stressitestien ja skenaarioanalyysien avulla.

Markkinariskien hallinnassa S-Pankin tavoitteena on hallita markkinahintojen heilahteluista aiheutuvat odottamattomat

muutokset S-Pankin tulokseen ja vakavaraisuuteen sekä optimoida oman pääoman tuotto riskinottohalukkuuden puitteissa. Markkinariskitasoja ja -limiittejä optimoidaan suhteessa riskipääoman tuottoon eli tuotto-odotuksen ja sitoutuneen riskipääoman väliseen suhteeseen. Sitoutunutta riskipääomaa verrataan pilari 1:n mukaiseen pääoma-vaatimukseen ja S-Pankin sisäisen markkinariskimallin mukaiseen pilari 2 pääomavaateeseen.

Markkinariskien hallinta perustuu konservatiiviseen riskinottohalukkuuteen ja siitä johdettuihin riskilimiitteihin, joita seurataan ja raportoidaan aktiivisesti S-Pankin johdolle. Markkinariskien hallinnassa korostuu ulkoisen toimintaympäristön seuranta ja ennakointi. Markkinariskikeskittymiä hallitaan konserni- ja liiketoimintason limiiteillä, jotka määrittellään konserni- ja liiketoimintatason rahamääräisinä markkinariskiherkkyyksinä. Myös luottoriskikeskittymien hallinnan menetelmänä sovellettavat vastapuolilimiitit (lisätietoa kappaleessa 5.5.9.2.4) soveltuvat markkinariskin vastapuoli- ja maantieteellisen tason keskittymien hallintaan. Limitoinnin avulla markkinariskejä syntyy hajautuneesti ja markkinariskin keskittymäriskiä voidaan hallita kokonaisuutena asettamalla sallittu yläraja markkinariskiherkkyyksille.

S-Pankin osana Pankkiliiketoimintaa olevan treasury ja sijoitustoiminta -yksikön ("treasury") tehtävänä on hallita kokonaismarkkinariskiä ja omien vastapuoliensa luottoriskiä valtuuksiensa puitteissa. Strategiset tavoitteet treasury toiminnalle asetetaan osana hallituksen hyväksymää kokonaisriskistrategiaa, riskinottohalukkuutta ja näiden perusteella laadittavaa sijoitussuunnitelmaa. Yksikkö vastaa muilta liiketoiminnoilta ylijäävän varallisuuden sijoittamisesta ja sijoitustoiminnan tavoitteiden toteuttamisesta, joissa pyritään optimoimaan haluttu sijoitustulos valitulla riskitasolla siten, että pitkällä aikavälillä kaikissa olosuhteissa sijoitustoiminta takaa hyvää ja vakaata tuottoa vakavaraisuusvaateet huomioiden. Maltillisella markkinariskin otolla pyritään tukemaan konsernin kannattavuutta ja siten omien varojen kasvua.

5.5.9.3.2 Rahoitustaseen korkoriski

Pääosa S-Pankin markkinariskistä syntyy rahoitustaseen korkoriskistä (Interest Rate Risk in the Banking Book, IRRBB). Rahoitustaseen korkoriskiä tarkastellaan pankkitoiminnan rakenteellisena korkoriskinä ja treasuryyn sijoitus-salkun saamistodistusten korkoriskinä.

Pankkitoiminnan rakenteellinen korkoriski aiheutuu saamisten ja velkojen toisistaan poikkeavista korkosidonnaisuuksista ja maturiteeteista, jonka seurauksena pankkitoiminnan tuleva korkokate ja taseen netto nykyarvo eivät ole täysin ennustettavissa. Talletus- ja antolainastoiminnasta syntyvän rakenteellisen korkoriskin lisäksi pankille aiheutuu korkoriskiä treasuryyn sijoitustoiminnasta. Korkoriskiä syntyy, kun salkun saamistodistusten arvot voivat muuttua markkinakorkojen muutoksen seurauksena.

Rahoitustaseen korkoriskiä tarkastellaan tulo- (NII), koko taseen nykyarvoriskin (EVE) sekä markkinahintariskin kannalta. Tulo-, nykyarvo- ja hintariski mittaavat riskejä erityyppisistä näkökulmista. Hintariski liittyy tase-erien markkinahintaherkkyysiin ja markkinahintojen heilunnan käyvän arvon tulosvaikutuksiin. Hintariski on siis nykyarvo-perusteinen korkoriski taseen jatkuvasti arvostettavien erien osalta. Koko taseen nykyarvoriski puolestaan laskee taseen velkojen ja saatavien netto nykyarvon eli teoreettisen oman pääoman taloudellisen arvon. Tuloriskissä näkökulma on kirjanpidollisempi. Tuloriskillä simuloidaan riskien realisoinnin vaikutuksia S-Pankin tulokseen määrätyn ajanjakson aikana.

Korkoriskiä hallitaan suunnittelemalla taserakennetta, kuten varojen ja velkojen maturiteettia ja korkosidonnaisuutta sekä korkojohdannaissojimuksilla. Korkoriskiasemaa kuvaa myös alla esitetty taulukko rahoitusvarojen- ja velkojen jakaumasta korkosidonnaisuuden mukaan. S-Pankin velkojen ja saatavien korkosidonnaisuuksissa suurin korkoriskin nykyarvoriskiä synnyttävä epätasapaino esiintyy 0-1 kk:n maturiteettikorissa, koska S-Pankin pääsiallinen rahoituslähde perustuu eräpäivättömiin talletuksiin, joiden laskennallisena korontarkistuspäivänä sovelletaan konservatiivisesti 1 kuukauden maturiteettia.

Taulukko 32: Rahoitusvarat ja -velat korkosidonnaisuuden mukaan

Rahoitusvarat ja -velat, M€	0–1 kk	1–3 kk	3–6 kk	6–9 kk	9–12 kk	1–2 v.	2–5 v.	Yli 5 v.	Yhteensä
Käteiset varat	493,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	493,0
Saamiset luottolaitoksilta	25,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	25,7
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 223,2	594,4	705,2	513,7	561,9	61,9	48,3	16,3	3 724,9
Saamistodistukset	190,9	246,8	97,9	17,4	35,4	144,2	436,9	155,2	1 324,8
Rahoitusvarat yhteensä	1 932,9	841,1	803,1	531,1	597,3	206,1	485,2	171,5	5 568,4
Velat luottolaitoksille	10,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10,1
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	5 042,4	0,8	1,2	0,7	0,2	0,3	1,9	0,0	5 047,5
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,0	0,0	26,0	0,0	24,0	0,0	0,0	0,0	50,0
Rahoitusvelat yhteensä	5 052,5	0,8	27,2	0,7	24,2	0,3	1,9	0,0	5 107,6
Rahoitusvarat ja -velat yhteensä	-3 119,6	840,3	775,9	530,4	573,1	205,8	483,3	171,5	460,7

S-Pankin korkoriskin hallinta tapahtuu keskitetysti treasurissa, joka toimii konsernin sisäisenä pankkina ja liiketoimintojen sisäisenä suojausvastapuolena. Hallitus on asettanut enimmäismäärän S-Pankin kokonaiskorkoriskille, jota seurataan päivittäin. Sisäistä siirtohinnoittelua käytetään avuksi rahoitustaseen korkoriskin hallinnassa.

Pankkitoiminnan korkoriskiä seurataan kuukausittain korkogap-analysillä, jossa velat ja saamiset on ryhmitelty aikaperiodeihin korkosidonnaisuuden perusteella. Korkokäyrämuutosten vaikutuksia S-Pankin korkoriskiasemaan seurataan päivittäin markkinahintojen heilahduksille alttii-

den tase-erien nykyarvomenetelmällä, kuukausittain tuloriskimenetelmällä sekä kvartaaleittain koko taseen nykyarvomenetelmällä.

Alla on esitetty rahoitustaseen korkoriskin stressi, joka kuvaa rahoitus- tai velkasopimukseen sovellettavan markkinakorkokäyrän yhdensuuntaista muutosta kaikissa korkokäyrän maturiteeteissa. Jatkuvasti arvostettavien erien +100 korkopisteen korkoriski eli ns. hintariski on noussut suhteessa edelliseen vuoteen n. 0,9 M€.

Taulukko 33: Rahoitustaseen korkoriski stressi

Hintariski, M€	31.12.2017	31.12.2016
+100 bps	-16,4	-15,5
- 100 bps	17,0	16,0
Tuloriski (NII), M€	31.12.2017	31.12.2016
+160 bps	37,4	29,9
- 230 bps	-7,7	-9,6
Koko taseen nykyarvoriski (EVE), M€	31.12.2017	31.12.2016
+100 bps	-25,6	-26,8
- 100 bps	75,6	83,1

5.5.9.3.3 Luottopreemioriski (spread-riski)

Treasuryn toimintaan liittyy myös luottopreemioriskiä, joka muodostuu salkun kiinteä- ja vaihtuvakorkoisista joukkovelkakirjalainoista. Luottopreemioriskillä tarkoitetaan sitä, että markkinoiden yleinen näkemys sijoitusinstrumentin liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuudesta muuttuu tai markkinoiden yleinen suhtautuminen luottoriskiä sisältäviin sijoitukseen muuttuu, minkä seurauksena sijoitusten arvot heikkenevät. Luottoriskipreemion suuruutta seurataan säännöllisesti osana päivittäistä korkoriskiraportointia.

Luottopreemioriskiä mitataan S-Pankin sisäisen markkinariskimallin ja kokonaisriskistrategian määrittämien parametrien ja menetelmien mukaisesti päivittäin ja S-Pankin hallitus on asettanut enimmäismäärän luottopreemioriskille. Vastapuolilimiittien määrittelyssä arvioidaan vastapuolten luottoriskiä perustuen pääasiassa luottoluokituslaitosten luottoluokitustietoihin. Sijoitustoiminta on varovaista ja varoja sijoitetaan hyvän luottoluokituksen omaaviin ja likvideihin kohteisiin.

5.5.9.3.4 Osakeriskit

Taseen osakeriskit toteutuvat suoraan osakkeiden markkinahintojen muuttuessa. Osakeriskejä syntyy vähäisessä määrin osana treasuryn toimintaa ja niiden hallinnointi sekä limitointi perustuvat yksinkertaisiin allokaatiolimiitteihin. Osakkeita hyödynnetään S-Pankissa ensisijaisesti markkinariskien hajauttamiseksi ja osakeriskien tasoa pidetään maltillisena. Alhaisesta riskitasosta huolimatta osakemarkkinariskejä valvotaan säännöllisesti ja riskinottoa sääteleviä limiittejä säädellään tarvittaessa.

5.5.9.3.5 Kiinteistöriskit

Kiinteistöriskejä syntyy osana S-Pankin sijoitustoimintaa ja niiden pääasiallinen tarkoitus on salkun markkinariskien hajauttaminen. Kiinteistöriskejä hallinnoidaan ensisijaisesti allokaatiorajoitteilla ja riskitaso pidetään matalana.

5.5.9.3.6 Valuuttakurssiriskit

S-Pankille muodostuu valuuttakurssiriskiä vain silloin, kun tehdään vieraassa valuutassa velkakirjasijoitus osana sijoitustoimintaa, asiakkaan valuuttamääräisen kaupankäynnin tai valuuttatilien yhteydessä. Sallitut valuutat määritellään valuuttariskilimiiteissä ja lähtökohtaisesti valuuttariskit suojataan.

5.5.9.3.7 Muut markkinariskit

Osana sijoitustoimintaa S-Pankille muodostuu epäsuoraa markkinariskiä metsäkiinteistöjen rahastosijoitusten kautta. Tämä riski pidetään erittäin maltillisena sijoituslimiittien avulla.

5.5.9.3.8 Markkinariskien seuranta ja raportointi

S-Pankissa treasury seuraa markkinariskiä päivittäin ja pankkiliiketoiminta vastaa markkinariskien operatiivisesta mittaamisesta, seurannasta ja raportoinnista organisaation sisällä sovittujen menettelyjen mukaisesti.

Myös riskienvalvonta seuraa markkinariskiasemaa päivittäin. Tämän ohella riskienvalvontatoiminto valvoo S-Pankin markkinariskien hallintaa ja käytössä olevia markkinariskimallien toimivuutta sekä käyttöä. Keskeisimmät markkinariskeihin liittyvät kokonaisuudet, riskienhallinnan toimivuus

ja riskien vaikutukset pääomien riittävyyteen raportoidaan S-Pankin johdolle, Riskikomitealle, Riski- ja tarkastusvaliokunnalle ja hallitukselle.

5.5.9.3.9 Markkinariskien riskiperusteinen pääomavaade (pilari 2)

Pilari 2:ssa markkinariskeille varattavat pääomat määritellään S-Panin kokonaisriskistrategian ja markkinariskimallin perusteella. Markkinariskeille varataan pääomia perustuen markkinariskilajin stressattuihin volatiliiteettitasoihin. Stressatut volatiliiteettitasot määritetään riskilajeittain volatiliiteetin historiahavaintojen suurimmista arvoista ja saatuja arvoja sovelletaan mallissa standardipoikkeamina. Käytännössä sovellettavat volatiliiteettiolettamat vastaavat markkinoilla havaittuja vuosien 2008 ja 2011 riskitasoja. Mallissa sovelletaan 99,5 %:n turvaavuustasoa.

Korkoriskin osalta pääomatarpeen mitoittaminen perustuu markkinariskimallin mukaiseen korkojen yhdensuuntaiseen

heilahdukseen kaikissa viitekoroissa ja valuutoissa sekä niiden aiheuttamaan nykyarvoperusteiseen positoiden arvomuutokseen. Volatiliiteettimallin tuloksia arvioidaan prosessissa vasten historian absoluuttisia muutoksia. Käytännössä tämä tarkoittaa, että nollakorkoympäristössä mallin antamille korkotason muutoksille asetetaan korkotason todellisiin muutoksiin perustuva minimitaso, joka oli vuonna 2017 160 bps. Osakeriskien osalta riskiperusteinen pääomavaade perustuu markkinariskimallin mukaiseen stressitestiin, joka on 51 % avoimesta nettopositioista. Kiinteistö- ja metsäsijoitusten pääomatarve määritetään osana markkinariskimallia, jonka mukaan omia varoja varataan 23 % kiinteistöjen markkina-arvosta.

Alla olevassa taulukossa on kooste S-Pankin markkinariskien riskiperusteisesta (pilari 2) pääomavaateesta. Edelliseen vuoteen verrattuna merkittävin muutos on tapahtunut luottopreemioriskissä, joka on laskenut noin 16 M€ sijoitussalkun allokaation muutoksesta johtuen.

Taulukko 34: Markkinariskien riskiperusteiset pääomavaateet

Markkinariskien riskiperusteiset pääomavaateet, M€	31.12.2017	31.12.2016
Rahoitustaseen korkoriski (160 bps)	26,8	24,9
Luottopreemioriski	56,2	72,1
Osakeriski	3,6	4,1
Kiinteistöriski	5,4	5,0
Hajautushyödyt	-16,6	-16,5
Yhteensä	75,4	89,5

5.5.9.4 Likviditeettiriskit

Likviditeettiriskeistä julkistettavat tiedot on laadittu maksuvalmiusvaatimukseen liittyvien ohjeiden mukaisesti (EBA/GL/2017/01).

5.5.9.4.1 Likviditeettiriskin määritelmä, mittaaminen ja hallinta

Likviditeettiriskillä tarkoitetaan maksuvalmiusriskiä eli lyhytaikaisten sisään tulevien ja ulos menevien kassavirtojen erotuksesta syntyvää epävarmuutta sekä rakenteellista rahoitusriskiä eli pidemmän aikavälin luotonannon rahoittamiseen liittyvää epävarmuutta. Pankkien yleinen rooli maturiteettikonversiossa, jossa lyhytaikaisia talletuksia käytetään pitkäaikaiseen antolainaukseen, altistaa pankit likviditeettiriskille. Likviditeettiriskin toteutumisen taustalla olevat syyt voivat olla pankki- tai markkinakohtaisia. S-Pankin likviditeettiriskin kannalta merkittävimpiä riskitekijöitä ovat seuraavat:

- talletuspako eri asiakassegmenteissä
- rahoituslimiittien äkillinen käyttöasteen nousu
- vakuusvaateiden kasvu

Likviditeetin riskikeskittymät liittyvät tallettajien ja rahoituslimiittien asiakassegmenttien sekä likviditeetipuskurin keskittyneisyyteen. Asiakassegmenttiin liittyviä maksuvalmiuden keskittymisriskejä hallitaan LCR-sääntelyn (Liquidity Coverage Ratio) mukaisin segmenttikohtaisin ulosvirtsuskertoimin, jolloin riskikeskittymien kasvu maksuvalmiuden kannalta riskillisessä segmentissä otetaan aina huomioon varaamalla kasvanutta keskittyneisyyttä vasten enemmän likvidejä varoja. Maksuvalmiuspuskurin keskittyneisyyttä rajaa puolestaan maa- ja vastapuolikohtaiset limiitit sekä LCR-sääntelyn mukaiset puskurin rakenteelle asetetut vaatimukset.

S-Pankki mittaa LCR-suhdelukua sekä viranomaisten määrittämien parametrien mukaisesti että sisäisesti määriteltyjä parametreja ja mallia noudattaen. Sisäisessä mallinnuksessa sovellettavat limiitit ja laskentaparametrit on hyväksytty S-Pankin hallituksessa ja ne noudattavat kokonaisriskistrategian mukaista riskitoleranssia ja riskinottohalukkuutta. Treasury vastaa operatiivisesti siitä, että likviditeettiasema pysyy määriteltyjen raja-arvojen yläpuolella.

Maksuvalmiusriskin hallinnan lähtökohtana on varmistaa, että S-Pankin likvidien varojen määrä ylittää likviditeetti-

tarpeen, jolla maksuvalmius turvataan normaalissa ja stressatussa toimintaympäristössä lyhyellä (0-2 päivää), keskipitkällä (0-30 päivää) ja pitkällä (yli 30 päivää) aikavälillä. Riittäviä kassavaroja tuetaan sijoittamalla tarpeellinen määrä varallisuutta sijoitustodistuksiin ja likviditeetti tileihin, jotka ovat välittömästi realisoitavissa käteisiksi kassavaroiksi. Pidemmän aikavälin (yli 30 päivää) ja likviditeettipaon varalta likviditeetti turvataan ensisijaisesti käyttämällä sijoitustoiminnassa likvidejä keskuspankkirahoitukseen oikeuttavia instrumentteja, jotka ovat vaihdettavissa käteiseksi tai realisoitavissa ilman merkittäviä pääomatappioita ja transaktiokuluja kahden päivän sisällä. Lisäksi operatiivisen toiminnan käytössä on Suomen Pankin limiitti, jota voidaan tarvittaessa käyttää likviditeetin turvaamiseksi päivän sisäisesti tai maksuvalmiusluottona yön yli.

Likviditeetin hallintaan kuuluu myös vakuushallinta, eli huolehtiminen siitä, että S-Pankilla on käytettävissä riittävä määrä vakuuskelpoisia sijoituksia kattamaan eri liiketoimintojen vaatimat vakuudet.

Likviditeetinhallinnan vähimmäisvaatimuksiin lukeutuu myös keskuspankin vähimmäisvarantovelvoitteen ja viranomaisten LCR- ja NSFR (Net Stable Funding Ratio) -vaatimusten täyttäminen.

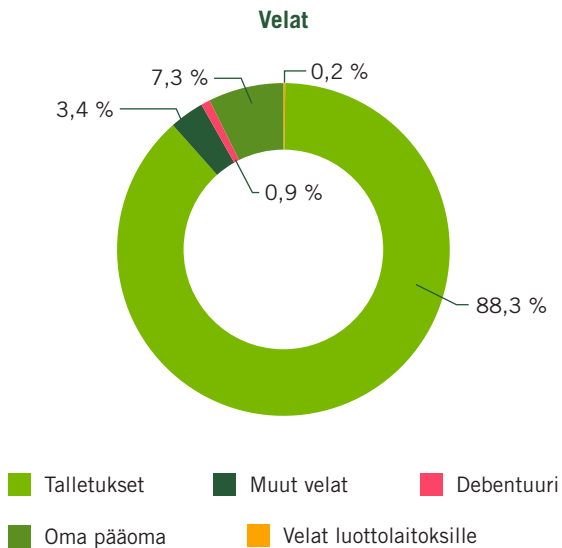
Likviditeetin hallinnassa korostuu ulkoisen toimintaympäristön seuranta ja ennakointi. Likviditeettiriskitoleranssia on tarkoituksenmukaista tiukentaa silloin kun likviditeetin todetaan olevan stressaantunut. LCR-suhdeluvun avulla seurataan S-Pankin likvidejä varoja ja hallinnoidaan maksuvalmiusriskiä. Pidemmän tähtäimen likviditeettimittaria (NSFR) on käytetty mittaamaan pankkitoiminnan rakenteellista likviditeettiriskiä.

S-Pankin likviditeettiriskin hallinnointi on delegoitu treasuryllä. Likviditeettiriski siirretään liiketoiminnoilta treasuryllä sisäisen siirtohinnoittelun periaatteiden mukaisesti. Treasury hallinnoi likviditeetipuskureita saamiensa valtuuksien puitteissa. Se vastaa konsernin kokonaisriskistrategian mukaisen riskinottohalukkuuden operatiivisesta toteuttamisesta likviditeettiriskin osalta S-Pankin liiketoimintamalli, riskibudjetti, oma sisäinen likviditeetti- ja maksuvalmiuden palauttamissuunnitelma sekä muut likviditeettiriskitasoa määrittävät limiitit huomioiden.

5.5.9.4.2 S-Pankin varainhankinta

S-Pankin varainhankinta perustuu ensisijaisesti talletuskantaan ja sen pääasiallisena varainhankintalähteenä on avista-ehtoiset henkilöasiakkaiden käyttely- ja säästötilit. Tämän lisäksi rahoituslähteenä käytetään treasuryn tukku-markkinatalletuksia yrityksiltä ja muilta luottolaitoksilta sekä sijoitustodistuksia. Alla esitetty kuvio havainnollistaa S-Pankin varainhankinnan rakennetta. Vaikka S-Pankin varainhankinnan rakenne on keskittynyt henkilöasiakastalletuksiin, on sen varainhankinta erittäin hajaantunutta, koska henkilöasiakastalletuskannan keskimääräinen talletusmäärä on hyvin pieni.

Kuvio 12: S-Pankin varainhankinnan rakenne

5.5.9.4.3 Likviditeettiriskin seuranta ja raportointi

Riskien operatiivisesta raportoinnista vastaa Pankkiliketoiminnan viranomaisraportointitiimi, joka raportoi likviditeettiasemasta päivittäin riskienvalvonnalle ja treasurylle. Treasury ja riskienvalvonta valvovat ja arvioivat S-Pankin likviditeettiasemaa saamiensa raporttien perusteella ja raportoivat tilanteesta säännönmukaisesti eteenpäin S-Pankin johdolle. Riskienvalvonta valvoo S-Pankin likviditeettiriskien hallintaa ja käytössä olevia riskimallien toimivuutta sekä käyttöä. Keskeisimmät likviditeettiriskeihin liittyvät kokonaisuudet raportoidaan S-Pankin johdolle, Riskikomitealle, Riski- ja tarkastusvaliokunnalle ja hallitukselle.

Maksuvalmius- ja jälleerahoitusriskejä seurataan päivittäin kassaennusteilla ja LCR-raporteilla sekä kuukausittain gap-analyysillä, jossa varat ja velat on ryhmitelty eri aikaperiodeihin maturiteetin mukaan. Tämä jakauma on esitetty tilinpäätöksen konsernin liitetiedossa (Konsernin liitetieto 15). Sopimuksellisiin maturiteetteihin perustuva rahoitusvelkajakauma painottuu S-Pankin henkilöasiakastalletuksiin pohjautuvan rahoituksen johdosta 0-1 kuukauden maturiteettiluokkaan. Likviditeettiriskimielessä nämä talletukset ovat kuitenkin pysyvää ja stabiilia rahoitusta, jonka tilastojen mukainen käyttäytymiseen perustuva maturiteetti on huomattavasti pitempää kuin yksi kuukausi. Johdannaisvelkojen osalta maturiteetti painottuu 1-5 vuoden luokkaan, joka vastaa suojattavan sijoitussalkun keskimaturiteettia.

Näiden lisäksi keskeinen mittari pitkäaikaisen rahoituksen riittävydelle konsernin liiketoimintamallilla on anto- ja ottolainauksen välinen suhde, joka 31.12.2017 on 74 % (76 %). Anto- ja ottolainauksen välistä suhdelukua sekä sen S-Pankin rahoituksen kannalta oleellisen vähittäisasiakastalletuskannan komponentin kehitystä seurataan jatkuvasti. Treasuryn likviditeettisuunnitelmassa ja siihen sisältyvässä maksuvalmiuden palauttamissuunnitelmassa on määritelty toimenpiteet, joihin ryhdytään anto- ja ottolainauksen suhdeluvun ylittäessä ennakkoon asetetut toimenpiderajat. Kokonaislikviditeettiriskin arvioinnissa sisäisiä likviditeettiriskimittareita arvioidaan vasten ulkoisen markkinan tilaa, jota seurataan markkinoiden luottorisipreemioiden muutoksilla eri luottoluokitusluokissa.

5.5.9.4.4 Likviditeetin jatkuvuuden turvaaminen

Osana konsernin likviditeettistrategiaa, treasuryn likviditeettisuunnitelmaan sisältyvässä maksuvalmiuden palauttamissuunnitelmassa on määritelty menettelytavat ja toimintamallit likviditeetin varmistamiseksi poikkeustilanteissa sekä ne olosuhteet, jolloin S-Pankki ryhtyy suunnitelman mukaisiin toimenpiteisiin. Suunnitelmassa on myös määritelty johdon saama ajantasainen informaatio likviditeettitilanteesta sekä valtuudet poikkeuksellisten menetelmien käyttöönotolle. Suunnitelmassa yksilöidään toimenpiteitä, joihin ryhdytään likviditeettiaseman heikentyessä määriteltyjen kriteereiden mukaisesti. Näitä toimenpiteitä ovat muun muassa sijoitussalkun realisoiminen ja salkun rakenteen muuttaminen likvidimmäksi, keskuspankin tarjoamien instrumenttien hyödyntäminen ja vakuuksien repoaminen keskuspankin kanssa.

5.5.9.4.5 Likviditeettiriskin keskeiset tunnusluvut

Määrälliset CRD IV/CRR -likviditeettisäännökset astuivat voimaan 1.10.2015. Sääntelyn mukainen S-Pankin LCR-suhdeluku 31.12.2017 oli 163 % (112 %) vähimmäisvaatteen ollessa 80 %. Tässä tarkastelussa S-Pankin likviditeet-

tiasemavahvistui selvästi. Maksuvalmiuden vähimmäisvaade nousee 100 %:iin alkaen 1.1.2018. Taulukko 35 esittää S-Pankin LCR-suhdeluvun, ulosvirtausten sekä likviditeettipuskurin kehitystä vuoden 2017 vuosineljänneksiin päättyvien juoksevien 12 kuukauden periodien keskiarvoina.

Taulukko 35: Maksuvalmiusvaatimuksen taso ja osatekijät (EU LIQ1)

Konsolidoinnin soveltamisala (konsolidoitu) Valuutta ja yksiköt, M€		Painotettu arvo yhteensä (keskiarvo)			
		31.3.2017	30.6.2017	30.9.2017	31.12.2017
Vuosineljännes, joka päättyy		31.3.2017	30.6.2017	30.9.2017	31.12.2017
Keskiarvojen laskennassa käytettyjen tietopisteiden määrä		12	12	12	12
		Oikaistu arvo yhteensä			
21	Maksuvalmiuspuskuri	596,6	638,8	664,1	726,2
22	Käteisen nettoulosvirtaukset yhteensä	597,4	591,3	579,6	582,1
23	Maksuvalmiusvaatimus (%)	100 %	108 %	114 %	124 %

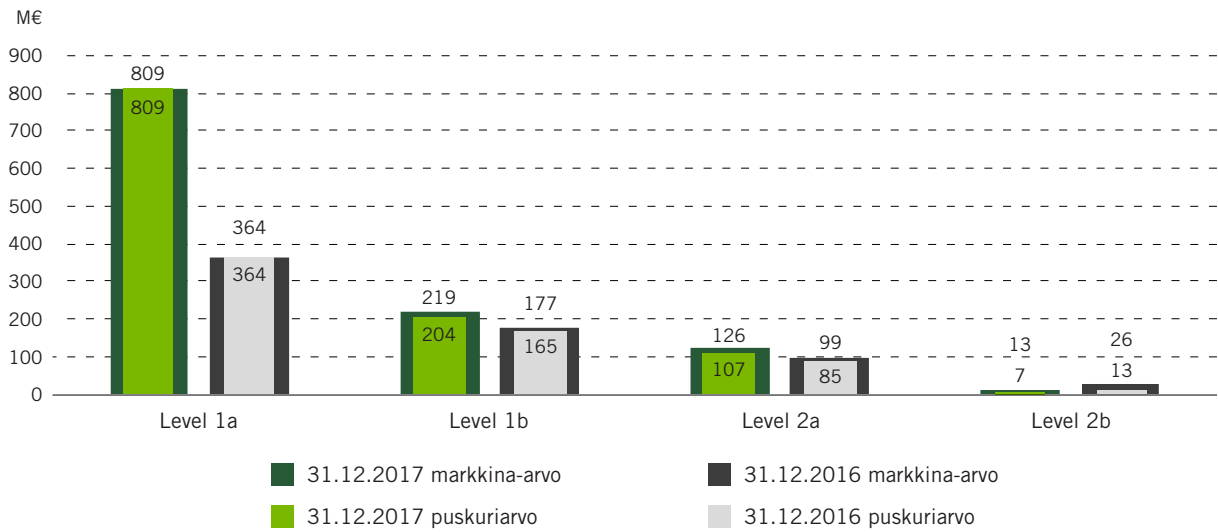
Taulukko 36 ja Kuvio 13 esittää S-Pankin 30 päivän likviditeettiasemaa kuvaavat keskeiset mittarit. Luvuissa on huomioitu tase-eriin sovelletut arvonalennukset eli haircutit. S-Pankin maksuvalmiuspuskurin allokaatio on painottunut edelliseen vuoteen verrattuna enemmän LCR-sääntelyn mukaisiin 1 tason erittäin likvideihin varoihin. Vuoden 2017 lopussa S-Pankin likvidit varat olivat korkealla tasolla. Tämä johtui siitä, että vuoden 2017 lopun nopea yritystalletuskannan kasvu sijoitettiin lyhytaikaisesti keskuspankkitalille.

Taulukko 36 havainnollistaa maksuvalmiuspuskurin vuodenvaihteen tietoihin perustuvaa muutosta. Taulukko 35 puolestaan esittää maksuvalmiuspuskurin kuukausitason keskiarvot tilikaudella. Huomionarvoista on se, että vuonna 2017 S-Pankin ulosvirtaukset ovat pysyneet stabiileina samalla, kun maksuvalmiuspuskuria on kasvatettu pääosin aluehallintojen- ja paikallisviranomaisten sekä erittäin laadukkaiden katettujen joukkolainojen ostoilla. Vastaavasti ulosvirtauksia on hallittu talletusten hinnoittelulla eri asiakassegmenteissä.

Taulukko 36: Maksuvalmius (LCR) tase-erä, huomioiden CRR:n mukaiset arvonleikkaukset, M€

36. Maksuvalmiusvaatimus (LCR)	31.12.2017		31.12.2016	
	Markkina-arvo	Puskuriarvo	Markkina-arvo	Puskuriarvo
Level 1a	809	809	364	364
Aluehallinnoilta/paikallisviranomaisilta olevat varat	294	294	227	227
Kansainvälisiltä kehityspankeilta ja -organisaatioilta olevat varat	0	0	5	5
Keskushallinnoilta olevat varat	22	22	35	35
Nostettavissa olevat keskuspankkivarannot	493	493	97	97
Level 1b	219	204	177	165
Erittäin laadukkaat katetut joukkolainat	219	204	177	165
Level 2a	126	107	99	85
Laadukkaat katetut joukkolainat (kolmas maa, luottoluokka 1)	56	48	40	34
Laadukkaat katetut joukkolainat (luottoluokka 2)	62	53	42	36
Yritysten joukkolainat (luottoluokka 1)	7	6	17	15
Level 2b	13	7	26	13
Yritysten joukkolainat (luottoluokka 2 ja 3)	13	7	26	13
Yhteensä	1167	1127	666	626
Likviditeetin ulosvirtaukset yhteensä	753		613	
Likviditeetin sisäänvirtaukset yhteensä	61		54	
Maksuvalmiusvaatimus (%)	163 %		112 %	

Kuvio 13: LCR-Puskurin koostumus (markkina-arvo), M€

5.5.9.4.6 Likviditeettiriskin riskiperusteinen pääomatarvevaade

Likviditeettiriskille ei varata erikseen pääomaa, koska maksuvalmius voidaan turvata myymällä likviditeettireservejä. Myynnit voidaan joutua tekemään stressatuilla hinnoilla, mutta hintariskeihin on jo varattu pääomia erikseen käyvän arvon stressitesteillä.

5.5.9.5 Operatiiviset riskit mukaan lukien maine-riski

5.5.9.5.1 Operatiivisen riskin määritelmä

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan epäselvän tai puutteellisen ohjeistuksen, ohjeiden vastaisen toiminnan, puutteellisten prosessien tai järjestelmien, henkilöstön tai ulkoisten tekijöiden aiheuttamaa tappion mahdollisuutta. Oikeudellinen riski ja maineriski sisältyvät operatiiviseen riskiin.

S-Pankin operatiiviseen riskiprofiiliin vaikuttavat olennaisesti tuotteet ja palvelut, S-Pankin käyttämä asia-miestoimintamalli, tietojärjestelmien hankkiminen eri järjestelmätoimittajilta sekä digitaalisten kanavien merkityksen kasvaminen. Toteutuneen operatiivisen riskin seuraukset voivat ilmetä rahallisena tappiona tai välillisesti esimerkiksi S-Pankin maineen, arvostuksen ja luottamuksen heikkene-misenä.

5.5.9.5.2 Operatiivisten riskien mittaaminen ja hallinta

S-Pankin operatiivisen riskin hallinnan tärkeimpänä tavoitteena on hallita maineriskiä ja turvata toiminnan häiriötön jatkuvuus sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Operatiivisen riskin hallinnan tavoitteena on lisäksi tunnistaa ja arvioida operatiiviset riskit, joilla voi olla olennaista vaikutusta asetettujen liiketoiminnan tavoitteiden saavuttamiseen, määritellä tunnistetuille riskeille hallintakeinot eli ne toimenpiteet, joiden tarkoituksena on erilaisten häiriöiden, puutteiden, virheiden ja väärinkäytösten ennaltaehkäisy, havaitseminen ja vähentäminen sekä varmistaa yhtiön eri tasoille asetettujen kontrollien toimivuus, tarkoituksenmukaisuus, kustannustehokkuus ja riittävyys. Riskien tunnistamisessa huomioidaan myös toiminnan ulkoistamisen liittyvät operatiiviset riskit.

Osana operatiivisia riskejä tunnistetaan ja arvioidaan myös compliance -riskit eli muun muassa rahanpesuun, terrorismin rahoittamiseen sekä ulkoisen sääntelyn ja sisäisten menettelytapojen noudattamiseen liittyvät riskit. S-Pankin lakiasiat- ja compliance -toiminnot tukevat konsernin liike- ja tukitoimintoja oikeudellisten riskien hallinnassa seuraamalla lainsäädäntöä ja viranomaissääntelyä. Toiminnot tiedottavat organisaation yksiköille ulkoisessa sääntelyssä tapahtuvista olennaisista muutoksista ja niiden mahdollisista vaikutuksista S-Pankin toimintoihin.

Riskien tunnistaminen toteutetaan osana S-Pankin vuosittaista toiminnan suunnittelua, jonka perustana toimivat konsernin strategia sekä ulkoisen ja sisäisen toimintaympäristön muutokset. S-Pankki ja kaikki sen liike- ja tukitoimintayksiköt tunnistavat omaan toimintaansa liittyvät ja siitä mahdollisesti aiheutuvat operatiiviset riskit. Tunnistetut riskit arvioidaan ja niille määritellään riskien toteutumisen todennäköisyys sekä seurausvaikutus vahingon sattuessa. Tällä tavoin riskitapahtumille pyritään määrittelemään odotusarvo eli todennäköinen tappion määrä vuoden aikana. Lisäksi riskikartoituksissa määritellään riskien hallintakeinot eli kontrollit, joiden avulla mahdollisia tappioita rajoitetaan pienentämällä niiden toteutumisen todennäköisyyttä tai vahingon aiheuttaman tappion määrää. Riskikartoitukset päivitetään aina, kun toimintaa kehitetään tai toimintaympäristössä tapahtuu muutoksia sekä vähintään vuosittain.

Toiminnan kehittäminen perustuu S-Pankin strategiaan. Toiminnan kehittäminen tapahtuu suunnitelmallisesti määriteltyjen menettelyjen mukaisesti. Olennaisena osana menettelyissä on riskien tunnistaminen, arviointi ja kontrollien määrittäminen sekä kehitysprosessin lopputuotoksen hyväksyntä ennen sen tuotantoon ottoa.

Uudet tuotteet ja palvelut hyväksytään määrämuotoisen hyväksymismenettelyn mukaisesti ennen kuin tuote tai palvelu otetaan käyttöön tai sitä tarjotaan asiakkaille. Hyväksymismenettelyn tarkoituksena on varmistaa, että tuotteet ja palvelut on suunniteltu ja valmisteltu riittävän huolellisesti ja tarkasti, uuden tuotteen tai palvelun edellyttämät muutokset sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan on toteutettu ja että tuotteeseen tai palveluun liittyvä dokumentaatio on asianmukainen ja riittävä. Lisäksi hyväksymismenettelyssä varmistetaan, että tuotteelle tai palvelulle on määritelty asianmukainen kohdemarkkina ja myyntimenettelyt. Samaa hyväksymismenettelyä käytetään myös olemassa olevien tuotteiden muutosten sekä ulkoistettavan toiminnan hyväksymiseen.

S-Pankissa hyväksytään kaikki uudet vastapuolet ja yhteistyökumppanit ennen kuin niiden kanssa ryhdytään toimimaan. Hyväksymis- ja valvontamenettelyjen tarkoituksena on varmistaa, että vastapuolet ja yhteistyökumppanit tunnetaan riittävän tarkasti, vastapuolen tai yhteistyökumppanin edellyttämät muutokset sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan on toteutettu ja että vastapuoleen tai yhteistyökumppaniin liittyvä dokumentaatio on asianmukainen ja riittävä.

S-Pankissa on toimintamalli toteutuneiden operatiivisten riskien eli poikkeamien hallinnalle. Poikkeamailmoitus tehdään aina sellaisista tilanteista ja tapahtumista, jotka rajoittavat normaalia päivittäistä toimintaa, joissa toimintaa ei ole toteutettu sääntelyn vaatimusten tai S-Pankin ohjeiden mukaisesti tai jotka muutoin eroavat olennaisesti normaaleista arkisista tilanteista. Poikkeamiin luetaan mukaan myös sellaiset sopimuskumppanin tai alihankkijan aiheuttamat tilanteet ja vahingot, joilla on vaikutusta S-Pankin toimintaan. Poikkeamailmoitukseen sisällytetään tapahtumaan johtaneet syyt sekä arviot niiden vaikutuksista ja mahdollisista kustannuksista. Ilmoitukseen sisällytetään tarvittaessa myös tiedot tehdyistä ja suunnitelluista toimenpiteistä vastaavanlaisen tapahtuman ennaltaehkäisemiseksi jatkossa. Lisäksi S-Pankissa on menettely, jolla voi ilmoittaa luottamuksellisesti mahdollisista rikkomuksista (whistle blowing -kanava).

S-Pankki varautuu mahdollisesti toteutuviin operatiivisiin riskeihin vakuutuksilla esimerkiksi väärinkäytösten, omaisuusvahinkojen tai rikollisen toiminnan aiheuttamista vahingoista. S-Pankin toiminnan merkittäviin häiriöihin varaudutaan jatkuvuussuunnittelulla.

Operatiivinen riski huomioidaan itsenäisenä riskialueenaan myös konsernin pääomasuunnitelmassa. Tällä tavoin varmistetaan omien pääomien riittävyys toteutuneiden operatiivisten riskien aiheuttamien tappioiden kattamiseksi.

5.5.9.5.3 Operatiivisten riskien seuranta ja raportointi

Operatiivisia riskejä seurataan S-Pankissa jatkuvasti, osana päivittäisiä työtehtäviä. Jokaisen työntekijän vastuulla on havainnoida riskienhallinnan toteutumista omalla vastualueellaan ja raportoida mahdollisista poikkeamista sekä riskienhallinnan puutteista sovittujen menettelyjen mukaisesti.

S-Pankin liiketoiminnoista riippumaton operatiivisten riskien valvontatoiminto valvoo ja arvioi kokonaisvaltaisesti S-Pankin operatiivisen riskin hallinnan kattavuutta, riittävyyttä ja tehokkuutta. Operatiivisten riskien valvonta tukee organisaation riskienhallinnan toteutusta ja varmistaa, että keskeiset operatiiviset riskit tunnistetaan, arvioidaan ja että riskeille asetetaan tarkoituksenmukaiset sekä riittävät hallintatoimenpiteet. Lisäksi toiminto kehittää riskienhallinnan ohjeistusta ja työkaluja yhteistyössä liike- ja tukitoimintojen kanssa.

S-Pankissa toimintaa seurataan ja valvotaan jatkuvasti eri organisaatiotasolla. Näin ollen yksiköiden esimiehet ja kaikki asianomaiset toimielimet käsittelevät tarpeellisessa laajuudessa olennaisia riskitapahtumia. Operatiivisten riskien valvonta vastaa siitä, että S-Pankin hallitus, Riski- ja tarkastusvaliokunta, Riskikomitea sekä toimitusjohtaja ja konsernin johtoryhmä saavat säännöllisesti tietoa eri liike- ja tukitoimintojen tärkeimmistä operatiivisista riskeistä. Compliance-toiminto valvoo säännösten noudattamista ja menettelytapojen riittävyttä, antaa suosituksia kehittämis- toimenpiteistä ja valvoo edellä mainittujen toimenpiteiden toteuttamista.

5.5.9.5.4 Operatiivisten riskien riskiperusteinen pääomavaade

Riskiperusteisen pääomatavoitteen arviointi perustuu pääasiassa konsernin toimintaan liittyviin riskiarvioihin ja toteutuneisiin tappioita aiheuttaneisiin vahinkotapahtumiin. Riskiarvioinnin pohjana on konserniriskikartoitus ja soveltuvin osin myös ulkoisen toimintaympäristön tapahtumat. Pilarin 1 perusmenetelmällä laskettava pääomavaatimus on huomattavan suuri suhteessa operatiivisen riskin riskiperusteiseen pääomavaateeseen. Näin ollen pilarin 1 pääomavaateen oletetaan olevan enemmän kuin riittävä kattamaan S-Pankin operatiiviset tappiot.

5.5.9.6 Strategiset ja liiketoimintariskit

5.5.9.6.1 Strategisten ja liiketoimintariskien määrittely ja mittaaminen

Strateginen riski voidaan jakaa kahteen osaan. Ensisijaisesti kyse on siitä, että yritys valitsee väärän strategian pyrkiessään tulokselliseen toimintaan. Toiseksi riski voi toteutua, jos valittua strategiaa ei yrityksen joustamattomuuden vuoksi pystytä sopeuttamaan toimintaympäristön muutoksiin. S-Pankin liiketoimintaan vaikuttavat sekä Suomen että muun maailman rahoitusmarkkinoiden kehitys ja yleinen taloudellinen tilanne. Nämä voivat liittyä esimerkiksi markkina- ja kilpailutilanteisiin, suhdannevaihteluihin, asiakaskäyttäytymisen muutoksiin sekä teknologian kehittymiseen.

Strategisten ja liiketoiminnallisten riskien toteutuminen näkyy esimerkiksi tuloksen volatiliteettina ja heikkona tuloksetyksenä, joustamattomina kustannusrakenteina, kilpailukyvyttöminä tuotteina, palveluina ja hintoina tai rakenteellisena tehottomuutena.

Strategiset riskit tunnistetaan osana S-Pankin strategiaprosessia, jonka perusteella arvioidaan keskeisimmät riskit. Strategisia riskejä ja niihin sisältyviä liiketoimintaan, maineeseen ja ulkoiseen toimintaympäristöön liittyviä riskejä mitataan vuotuisten liiketoimintasuunnitelmien ja tuottolaskelmien yhteydessä tehtävillä riskiarvioilla. Liiketoimintariskit tunnistetaan ja arvioidaan toiminnan suunnittelu- prosessin yhteydessä. Riskiarvioiden perusteella tehdään skenaarioanalyyskejä, joissa arvioidaan sisäisen ja ulkoisen liiketoimintaympäristön muutosten vaikutusta konsernin taseeseen, kannattavuuteen sekä vakavaraisuuteen.

5.5.9.6.2 Strategisten ja liiketoimintariskien hallinta, seuranta ja raportointi

Liike- ja tukitoiminnot hallitsevat strategisia ja liiketoimintariskejä osana toiminnan suunnittelua ja päivittäistä ohjausta. Strategiasta johdettuja mittareita seurataan ja raportoidaan konsernin johdolle säännöllisesti. Liiketoimintariskiä hallitaan laatimalla vuosittaiset liiketoimintasuunnitelmat ja budjetoinnin kautta tekemällä tuotto- ja kululaskelmat tuleville vuosille. Toteutumia seurataan säännöllisesti ja raportoidaan konsernin johdolle. Tarvittaessa liiketoiminnan kehitykseen pystytään reagoimaan strategisilla päätöksillä lyhyelläkin aikajänteellä.

5.5.9.6.3 Strategisten ja liiketoimintariskien riskiperusteinen pääomavaade

Pilari 2:ssa strategisille ja liiketoimintariskeille varattavat pääomat määritellään S-Pankin liiketoimintasuunnitelmien ja tuottolaskelmien skenaarioanalyysien avulla. Skenaarioanalyysseissa tarkastellaan budjetoitujen liiketoimintavolyymien ja liikekulujen kehittymistä tilanteissa, joissa sisäiset ja ulkoiset liiketoimintaympäristön muutokset sekä strategiset valinnat kehittyvät epäsuotuisasti. Luvussa 5.5.6.2 kuvataan pääomasuunnittelussa käytettävät skenaarit ja niiden taustaoletukset. Strategisten riskien pääomavaade määritellään budjettiskenaarion ja epäsuotuisan liiketoimintakehitysskenaarion erotuksena konsernin kannattavuuden näkökulmasta. Liiketoimintariskien pääomavaade perustuu vastaavasti budjettiskenaarion ja ”Talletuspako ja budjetoitua heikompi liiketoimintakehitys”-skenaarion erotuksena. Pääomasuunnitelma ja sen ohessa arvioitavat strategisten ja liiketoimintariskien riskiperusteiset pääomavaateet määritellään vähintään vuosittain osana toiminnansuunnitteluprosessia. Perustuen pääomasuunnittelun skenaarioanalyysiin strategisten riskien riskiperusteinen pääomavaade on kasvanut 4M€ ja liiketoimintariskien 4,5M€ suhteessa vuoteen 2016.

5.5.10 VAKAVARAIUUSASETUKSESSA EDellytetyjen tietojen julkistaminen

Seuraavassa havainnollistetaan pilari 3 ja vakavaraisuusasetuksen II osaston artikloihin 435-451 perustuen julkistettavat tiedot.

CRR:n artikla	Julkistamisvaade	Viittaus
435	Riskienhallintatavoitteet ja -käytännöt	
1	a) riskien hallinnassa sovellettavat strategiat ja prosessit;	Vuosikertomus, luvut 5.5.4, 5.5.5, 5.5.6 ja 5.5.9.
	b) asianomaisen riskienhallintatoiminnon tai muiden järjestelyjen rakenne ja organisaatio, ml. tiedot sen valtuuksista ja perussäännöstä;	Vuosikertomus, luku 5.5.5.
	c) riskien raportoinnissa ja mittaamisessa sovellettavien järjestelmien laajuus ja sisältö;	Vuosikertomus, luku 5.5.5.2.
	d) käytännöt, joilla suojaudutaan riskeiltä ja vähennetään niitä, sekä strategiat ja prosessit, joilla seurataan jatkuvasti suojaus- ja vähentämismenetelmien tehokkuutta;	Vuosikertomus, luku 5.5.5 ja riskilajikohtaiset tiedot luku 5.5.9.
	e) ylimmän hallintoelimen hyväksymä, laitoksen riskienhallintajärjestelyiden riittävyttä koskeva julistus, jossa vakuutetaan, että käytössä olevat riskienhallintajärjestelmät ovat laitoksen profiiliin ja strategiaan nähden riittävät;	Vuosikertomus, luku 5.5.1.
	f) ylimmän hallintoelimen hyväksymä lyhyt riskilausuma, jossa kuvataan tiivistetysti laitoksen liiketoimintastrategiaan liittyvä kokonaisriskiprofiili.	Vuosikertomus, luku 5.5.1.
2	a) ylimmän hallintoelimen jäsenten hoidettavana olevien johtotehtävien määrä;	S-Pankin verkkosivut: www.s-pankki.fi > S-Pankki yrityksenä > Johto ja hallinto
	b) ylimmän hallintoelimen jäsenten valinnassa noudatettava toimintamalli sekä jäsenten tosiasiallinen osaaminen, taidot ja asiantuntemus;	S-Pankin verkkosivut: www.s-pankki.fi > S-Pankki yrityksenä > Johto ja hallinto > Selvitys S-Pankin hallinto- ja ohjausjärjestelmistä
	c) ylimmän hallintoelimen jäsenten valinnassa noudatettava monipuolisuuden tärkeä toimintamalli ja sen tavoitteet ja asiaankuuluvat päämäärät sekä tiedot siitä, missä määrin kyseiset tavoitteet on saavutettu;	S-Pankin verkkosivut: www.s-pankki.fi > S-Pankki yrityksenä > Johto ja hallinto > Selvitys S-Pankin hallinto- ja ohjausjärjestelmistä
	d) tieto siitä, onko laitos perustanut erillisen riskikomitean ja kuinka monta kertaa riskikomitea on kokoontunut;	S-Pankin verkkosivut: www.s-pankki.fi > S-Pankki yrityksenä > Johto ja hallinto > Selvitys S-Pankin hallinto- ja ohjausjärjestelmistä
	e) kuvaus riskejä koskevien tietojen kulusta ylimmälle hallintoelimelle.	Vuosikertomus, luku 5.5.5.2.
436	Soveltamisala	
	a) sen laitoksen nimi, johon tämän asetuksen mukaisia vaatimuksia sovelletaan;	
	b) tiedot tilinpäätöksen laadinnan ja vakavaraisuusvaatimusten kannalta merkityksellisistä konsolidointiperusteiden eroista sekä lyhyt kuvaus konsolidointiin kuuluvista yhteisöistä ja maininta siitä, onko kyseessä:	S-Pankki-konserniin kuuluvat tytäryhtiöt on kuvattu luvussa 3.4. Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhtiöt ja niiden konsolidointia on käsitelty tilinpäätöksen laadintaperiaatteissa (luku 5.4). Konsolidointiperusteiden eroja on käsitelty luvussa 5.5.2.
	i) täysin konsolidoitu yhteisö;	Vuosikertomus, luku 5.5.2.

ii)	osittain konsolidoitu yhteisö;	Vuosikertomus, luku 5.5.2.
iii)	yhteisö, jonka varat on vähennetty omista varoista;	Ei sovellu.
iv)	yhteisö, jota ei ole konsolidoitu ja jonka varoja ei ole vähennetty omista varoista;	Ei sovellu.
c)	nykyiset tai tulevat olennaiset, käytännölliset tai oikeudelliset esteet, jotka haittaavat omien varojen nopeaa siirtoa tai vastuiden maksamista emoyrityksen ja sen tytäryritysten välillä;	Ei sovellu.
d)	kokonaismäärä, jolla todelliset omat varat alittavat konsolidoinnin ulkopuolisilta tytäryrityksiltä vaaditun, sekä kyseisen tytäryrityksen tai kyseisten tytäryritysten nimet;	Ei sovellu.
e)	tarvittaessa olosuhteet, joissa 7 ja 9 artiklan säännöksiä voidaan soveltaa.	Ei sovellu.

437 Omat varat

1	a)	ydinpääomaerien (CET1), ensisijaisen lisäpääoman (AT1) erien, toissijaisen pääoman (T2) erien sekä laitoksen omiin varoihin 32–35 artiklan, 36, 56, 66 ja 79 artiklan mukaisesti sovellettavien suodattimien ja vähennysten täydellinen täsmäytys laitoksen tarkastettuun tilinpäätökseen sisältyvään taseeseen;	Vuosikertomus, luku 5.5.8.2.
Taulukko 9: S-Pankin omat varat tiivistelmä ja Taulukko 10: S-Pankin omat varat (EU 1423/2013)
	b)	kuvaus laitoksen liikkeeseen laskemien, ydinpääomaan (CET1), ensisijaiseen lisäpääomaan (AT1) ja toissijaiseen pääomaan (T2) luettavien instrumenttien keskeisistä ominaisuuksista;	Vuosikertomus, luku 5.5.8.2.
Konsernin liitetieto 14 ja S-Pankki Oy:n liitetieto 14
	c)	kaikkien ydinpääomaan (CET1), ensisijaiseen lisäpääomaan (AT1) ja toissijaiseen pääomaan (T2) kuuluvien instrumenttien kaikki ehdot	Vuosikertomus, luku 5.5.8.2.
Konsernin liitetieto 14 ja S-Pankki Oy:n liitetieto 14.
	d)	seuraavien luonteen ja määrän julkistaminen kustakin erikseen:	Vuosikertomus, luku 5.5.7.
Taulukko 10: S-Pankin omat varat (EU 1423/2013).
	i)	kukin 32–35 artiklan mukaisesti omiin varoihin sovellettava suodatin;	Vuosikertomus, luku 5.5.7.
Taulukko 10: S-Pankin omat varat (EU 1423/2013).
	ii)	kukin 36, 56 ja 66 artiklan mukaisesti tehty vähennys;	Vuosikertomus, luku 5.5.7.
Taulukko 10: S-Pankin omat varat (EU 1423/2013).
	iii)	erät, joita ei ole vähennetty 47, 48, 56, 66 ja 79 artiklan mukaisesti;	Vuosikertomus, luku 5.5.7.
Taulukko 10: S-Pankin omat varat (EU 1423/2013).
	e)	kuvaus kaikista rajoituksista, joita sovelletaan tämän asetuksen mukaisessa omien varojen laskennassa, ja niistä instrumenteista, omiin varoihin sovellettavista suodattimista ja vähennyksistä, joihin kyseisiä rajoituksia sovelletaan;	Ei sovellu.
	f)	jos laitokset esittävät vakavaraisuussuhteita, jotka on laskettu käyttämällä muulla kuin tässä asetuksessa säädetyltä perustalta määritettyjä omien varojen osatekijöitä, kattava selostus kyseisten vakavaraisuussuhteiden laskentaperustasta.	Ei sovellu, koska S-Pankki ei poikkea vakavaraisuusasetuksen vaatimuksista.

438 Pääomavaatimukset

a)	Tiivistelmä menetelmistä, joilla arvioidaan sen sisäisen pääoman riittävyyttä nykyisten ja tulevien toimintojen jatkuvuuden kannalta.	Vuosikertomus, luku 5.5.6.
b)	Viranomaisen pyynnöstä tulokset vakavaraisuuden hallinnan prosessista, ml. lisäpääomavaatimukset	Vuosikertomus, luku 5.5.8.1.
c)	Laitosten osalta, jotka laskevat riskipainotettujen vastuuerien yhteismäärän standardimenetelmän mukaisesti: 8 % riskipainotettujen vastuuerien yhteismäärästä kullekin 112 artiklassa määritellylle vastuuryhmälle.	Vuosikertomus, luku 5.5.8.3.
Taulukko 12: Tiivistelmä riskipainotetuista vastuueristä (EU OV1)
d)	Laitosten osalta, jotka laskevat riskipainotettujen vastuuerien yhteismäärän sisäisten luottoluokitusten menetelmän (IRB) mukaisesti: 8 % riskipainotettujen erien yhteismäärästä kullekin 147 artiklassa määritellylle vastuuryhmälle. Vähittäisvastuuryhmässä sovelletaan kaikkiin vastuiden alaryhmiin, joita artiklan 154 1-4 kohdassa olevat korrelaatiot vastaavat. OPO:n ehtoisten sijoitusten vastuuryhmässä vaatimusta sovelletaan:	Ei sovellu, S-Pankki ei käytä IRB-menetelmää.
e)	Laitoksen kaupankäyntivarastoon liittyvää liiketoimintaa koskevat omien varojen vaatimukset Artiklan 92, 3 kohdan b) ja c) alakohdan mukaan	Vuosikertomus, luku 5.5.7.
Taulukko 10: S-Pankin omat varat (EU 1423/2013).
f)	Operatiivisen riskin omien varojen vaatimukset (3. osan, III osaston, 2, 3 ja 4. luvun mukaisesti lasketut)	Vuosikertomus, luku 5.5.7.
Taulukko 10: S-Pankin omat varat (EU 1423/2013).

439 Vastuut, joihin kohdistuu vastapuoliriski

a)	Selvitys menetelmistä, joita käytetään vastapuoliriskin osalta sisäisen pääoman kohdentamisessa ja luottolimiittien asettamisessa	Vuosikertomus, luku 5.5.9.2.7.
b)	Selvitys menettelytavoista, joita käytetään vakuuksien turvaamisessa ja luottorahastojen perustamisessa	Vuosikertomus, luku 5.5.9.2.7. S-Pankilla ei ole luottorahastoja.
c)	Selvitys sellaisiin vastuisiin sovellettavista menettelytavoista, joihin kohdistuu wrong-way-riski	Ei sovellu.
d)	Selvitys sellaisen vakuuden määrän vaikutuksesta, joka laitoksen on asetettava luottoluokituksen heiketessä	Ei sovellu.
e)	Sopimusten käypä positiivinen bruttoarvo, nettoutuksesta saatava hyöty, nykyhetken nettoutettu luottoriski, hallussa olevat vakuudet ja johdannaisiin liittyvä nettoluottoriski. Nettoluottoriski on johdannaistransaktioihin liittyvä luottoriski sen jälkeen, kun oikeudellisesti täytäntöönpanokelpoisista nettoutussopimuksista ja vakuussopimuksista saatavat edut on otettu huomioon	Vuosikertomus, luku 5.5.9.2.7.
f)	vastuuarvoa koskevat luvut kolmannen osan II osaston 6 luvun 3–6 jaksossa säädettyjen menetelmien mukaisesti, soveltuvaa menetelmää käyttäen;	Vuosikertomus, luku 5.5.9.2.7.
g)	luottojohdannaissuojan nimellisarvo ja nykyhetken luottoriskin jakautuminen luottoriskin tyyppiin mukaan;	Ei sovellu, S-Pankki ei käytä luottojohdannaisia.
h)	luottojohdannaistransaktioiden nimellisarvot jaoteltuna laitoksen omaan lainasalkkuun liittyvän käytön sekä sen harjoittamaan välitystoimintaan liittyvän käytön mukaan, mukaan luettuna käytettyjen luottojohdannaistuotteiden jakauma, jaoteltuna edelleen kunkin tuoteryhmän sisällä ostetun ja myydyin suojan mukaan;	Ei sovellu, S-Pankki ei käytä luottojohdannaisia.

440	Pääomapuskurit	
a)	vastasyklisen pääomapuskurin laskennan kannalta merkityksellisten luottovastuiden maantieteellinen jakautuminen;	Vuosikertomus, luku 5.5.8.1.
b)	laitoskohtaisen vastasyklisen pääomapuskurin määrä.	
441	Maailmanlaajuisen järjestelmällisen merkittävyyden indikaattorit	Ei sovellu, S-Pankki ei ole maailmanlaajuisesti merkittävä laitos.
442	Luottoriskioikaisut	
a)	Kirjanpidossa käytettävät määritelmät eräänntyneisyydelle ja varojen arvon alentumiselle.	Vuosikertomus, luku 5.5.9.2.6.
b)	Kuvaus yleisten ja erityisten luottoriskioikaisujen määrittämisessä käytetyistä menetelmistä ja tekniikoista	Vuosikertomus, luku 5.5.9.2.6.
c)	vastuiden kokonaisuus määrä kirjanpidollisten nettoutusten jälkeen ilman luottoriskin vähentämisen vaikutuksia sekä vastuiden keskimääräinen arvo jakson aikana vastuuryhmittäin	Vuosikertomus, luku 5.5.9.2.3. Taulukko 16: Vastuiden nettomäärä kokonaisuudessaan ja keskiarvona (EU CRB-B).
d)	vastuiden maantieteellinen jakautuminen jaoteltuna olennaisten vastuuryhmien perusteella merkittäviin alueisiin; tarvittaessa vielä yksityiskohtaisemmat tiedot	Vuosikertomus, luku 5.5.9.2.3. Taulukko 17: Vastuiden jakautuminen maantieteellisesti (EU CRB-C).
e)	Vastuiden jakautuminen toimialoihin ja vastapuoliin mukaan lukien pk-yrityksiin liittyvät vastuut täsmennettyinä; jaottelu vastuuryhmiin ja tarvittaessa vielä yksityiskohtaisemmat tiedot.	Vuosikertomus, luku 5.5.9.2.3. Taulukko 18: Vastuiden keskittyminen toimialan mukaan (EU CRB-D).
f)	Erittely kaikkien vastuiden jäljellä olevasta maturiteetista vastuuryhmittäin ja tarvittaessa vielä yksityiskohtaisemmat tiedot	Vuosikertomus, luku 5.5.9.2.3. Taulukko 19: Vastuiden maturiteetti (EU CRB-E) ja Taulukko 25: Eräänntyneiden vastuiden maturiteettijakauma (EU CR1-D)
g)	merkittävistä toimialojen ja vastapuolten tyypeistä	Vuosikertomus, luku 5.5.9.2.3. Taulukko 18: Vastuiden keskittyminen toimialan mukaan (EU CRB-D).
i)	erikseen vastuut, joihin liittyvät maksut ovat eräänntyneet, ja vastuut, joiden arvo on alentunut	Vuosikertomus, luku 5.5.9.2.6. Taulukko 24: Vastuiden laatu Arvonalentumiset koskevat pääosin henkilöasiakkaiden luottokantaa, yritysasiakkaiden osalta arvonalentumiskirjaukset ovat erittäin pieniä. Suhteellisuusperiaatteen nojalla yritysasiakkaiden arvonalentumisia ei julkisteta toimialoittain. Luku 5.5.9.2.6.
ii)	yleiset ja erityiset luottoriskioikaisut	Vuosikertomus, luku 5.5.9.2.6. Taulukko 24: Vastuiden laatu Arvonalentumiset koskevat pääosin henkilöasiakkaiden luottokantaa, yritysasiakkaiden osalta arvonalentumiskirjaukset ovat erittäin pieniä. Suhteellisuusperiaatteen nojalla yritysasiakkaiden arvonalentumisia ei julkisteta toimialoittain. Luku 5.5.9.2.6.
iii)	yleisten ja erityisten luottoriskioikaisujen vuoksi raportointikauden aikana tehdyt kulukirjaukset	Vuosikertomus, luku 5.5.9.2.6. Taulukko 24: Vastuiden laatu Arvonalentumiset koskevat pääosin henkilöasiakkaiden luottokantaa, yritysasiakkaiden osalta arvonalentumiskirjaukset ovat erittäin pieniä. Suhteellisuusperiaatteen nojalla yritysasiakkaiden arvonalentumisia ei julkisteta toimialoittain. Luku 5.5.9.2.6.

h)	Arvoltaan alentuneiden ja erääntyneitä maksuja sisältävien vastuiden määrä erikseen ilmoitettuna sekä jaoteltuna merkittäviin maantieteellisiin alueisiin, mukaan lukien tarvittaessa kuhunkin maantieteelliseen alueeseen liittyvien yleisten ja erityisten luottoriskioikaisujen arvo	Arvon alentumiset ovat hyvin hajaantuneet maantieteellisesti ympäri Suomen. Suhteellisuusperiaatteen nojalla arvonalentumisia ei julkisteta maantieteellisellä jakaumalla. Luku 5.5.9.2.6.
i)	Arvoltaan alentuneisiin vastuisiin tehtyjen yleisten ja erityisten luottoriskioikaisujen muutosten täsmäytys erikseen ilmoitettuna. Seuraavat tiedot on ilmoitettava:	Vuosikertomus, luku 5.5.9.2.6. Taulukko 26: Järjestämättömät ja lainanhoitojoustosaamiset.
i)	kuvaus siitä, minkä tyyppisiä yleisiä ja erityisiä luottoriskioikaisuja on tehty	Vuosikertomus, luku 5.5.9.2.6.
ii)	määrä tilikauden alussa	Vuosikertomus, luku 5.5.9.2.6. Taulukko 26: Järjestämättömät ja lainanhoitojoustosaamiset, Konsernin liitetieto 30 ja S-Pankki Oy:n liitetieto 32.
iii)	luottoriskioikaisuja vastaan raportointikauden aikana vähennetty määrä	Vuosikertomus, luku 5.5.9.2.6. Taulukko 26: Järjestämättömät ja lainanhoitojoustosaamiset, Konsernin liitetieto 30 ja S-Pankki Oy:n liitetieto 32.
iv)	määrät, jotka on raportointikauden aikana vähennetty tai kumottu vastuiden aiheuttamien arvioitujen tappioiden vuoksi, sekä muut oikaisut mukaan lukien kurssierojen, liiketoimintojen yhdistämisen, tytäryritysten hankkimisen ja myymisen sekä luottoriskioikaisujen välisten siirtojen vuoksi tehdyt oikaisut	Vuosikertomus, luku 5.5.9.2.6. Taulukko 26: Järjestämättömät ja lainanhoitojoustosaamiset, Konsernin liitetieto 30 ja S-Pankki Oy:n liitetieto 32.
v)	määrä tilikauden lopussa	Vuosikertomus, luku 5.5.9.2.6. Taulukko 26: Järjestämättömät ja lainanhoitojoustosaamiset, Konsernin liitetieto 30 ja S-Pankki Oy:n liitetieto 32.
443	Kiinnittämätön omaisuus	Vuosikertomus, luku 5.5.8.6.
444	Ulkoisten luottoluokitusten käyttö	
a)	Valittujen ulkoisten luottoluokituslaitosten ja vientitakuulaitosten nimet ja mahdollisten muutosten perusteet	Vuosikertomus, luku 5.5.9.2.5.
b)	Vastuuryhmät, joihin kunkin ulkoisen luottoluokituslaitoksen tai vientitakuulaitoksen luokituksia sovelletaan	Vuosikertomus, luku 5.5.9.2.5.
c)	Kuvaus prosessista, jolla liikkeeseenlaskijakohtaisia ja arvopaperikohtaisia luokituksia kohdistetaan omaisuuserille, jotka eivät kuulu kaupankäyntivarastoon	Vuosikertomus, luku 5.5.9.2.5.
d)	Kunkin valitun luottoluokituslaitoksen tai vientitakuulaitoksen ulkoisten luottoluokitusten sijoittaminen standardimenetelmän mukaisesti luottoluokkiin ottaen huomioon, että tietoa ei tarvitse ilmoittaa, jos laitos noudattaa EPV:n julkistamaa standardiluokittelua	Vuosikertomus, luku 5.5.9.2.5.
e)	Vastuuarvot ja vastuuarvot sen jälkeen, kun jokaiseen standardimenetelmässä kuvattuun luottoluokkaan on sovellettu luottoriskin vähentämismenetelmää, sekä omista varoista vähennettyjen vastuiden arvo.	Vuosikertomus, luku 5.5.9.2.5. Taulukko 23: Vastuuarvojen jakautuminen riskipainoittain (EU CR5)
445	Markkinariskit	
	Laitosten, jotka laskevat omien varojen vaatimuksensa 92 artiklan 3 kohdan b ja c alakohdan mukaisesti, on julkistettava kyseiset vaatimukset erikseen kunkin kyseisissä säännöksissä mainitun riskin osalta. Arvopaperistamispositioiden erityiseen korkoriskiiin liittyvät omien varojen vaatimukset on julkistettava erikseen.	Vuosikertomus, luku 5.5.9.3.1 ja 5.5.9.3.9.

446	Operatiivinen riski		
	Laitosten on julkistettava menetelmät, joilla arvioidaan operatiiviseen riskiin liittyviä omien varojen vaatimuksia, jotka laitos täyttää; kuvaus 312 artiklan 2 kohdan mukaisista menetelmistä, jos laitos soveltaa niitä, mukaan lukien relevantit sisäiset ja ulkoiset tekijät, jotka otetaan huomioon laitoksen mittausmenetelmissä, ja jos menetelmiä sovelletaan osittain, on ilmoitettava niiden soveltamisala ja kattavuus.	Vuosikertomus, luku 5.5.9.5.4.	
447	Kaupankäyntivarastoon kuulumattomiin osakkeisiin sisältyvät vastuut		
a)	vastuiden tavoitteisiin perustuva erittely ml. myyntivoittojen yhteydet ja strategiset syyt sekä kuvaus käytetyistä kirjanpito- ja arvostusmenettelyistä sisältäen arvostukseen vaikuttavat keskeiset oletukset ja käytännöt ja kyseisiin käytäntöihin tehdyt keskeiset muutokset	Vuosikertomus, luku 5.4.4.3 ja 5.4.4.4	
b)	tasearvo ja käypä arvo sekä (pörssilistatuista instrumenteista) vertailu markkinahinnan kanssa, jos se poikkeaa olennaisesti käyvästä arvosta. (Vastuun määrä = markkina-arvo)	Konsernin liitetieto 18 ja S-Pankki Oy:n liitetieto 18.	
c)	pörssilistattujen vastuiden, riittävän hyvin hajautettuihin salkkuihin sisältyvien pääomasijoitusten sekä muiden vastuiden tyypit, ominaispiirteet ja arvo	Ei sovellu.	
d)	omaisuuserien myynnistä ja realisoinnista jakson aikana kertyneet kumulatiiviset voitot ja tappiot.	Konsernin liitetieto 24 ja S-Pankki Oy:n liitetieto 25.	
e)	Realisoitumattomien voittojen ja tappioiden yhteismäärä ja uudelleenarvostuksesta syntyneiden piilevien voittojen ja tappioiden yhteismäärä sekä kaikki kyseiset määrät, jotka sisältyvät ensisijaisiin tai toissijaisiin omiin varoihin.	Ei sovellu.	
448	Kaupankäyntivarastoon kuulumattomiin positioihin kohdistuva korkoriski		
a)	Korkoriskin ominaispiirteet ja keskeiset oletukset (ml. luottojen ennaikaista takaisinmaksua ja eräpäivättömiä talletuksia koskevat oletukset) sekä korkoriskin mittaustiheys	Vuosikertomus, 5.5.9.3.1, 5.5.9.3.2 ja 5.5.9.3.8	
b)	vaihtelut tuotoissa, taloudellisessa arvossa tai muussa relevantissa mittayksikössä, jota johto käyttää mitatessaan ylös- tai alaspäin suuntautuvia korkosokkeja korkoriskin mittaamisessa sovellettavien menettelyjen mukaisesti, jaoteltuna valuuttoihin.	Vuosikertomus, 5.5.9.3.2. Taulukko 33: Rahoitustaseen korkoriski stressi	
449	Arvopaperistamispositiot	Ei sovellu. S-Pankilla ei ole arvopaperistamistoimintaa.	
450	Palkitsemisjärjestelmä		
1	a)	tiedot palkitsemisjärjestelmän määrittelyssä käytetyistä päätöksentekoprosessista sekä palkitsemista valvovan pääasiallisen elimen tilivuoden aikana järjestämien kokousten määrä, mukaan lukien tarvittaessa tiedot palkitsemisvaliokunnan kokoonpanosta ja valtuuksista, palkitsemisjärjestelmän määrittelyssä apuna käytetystä ulkopuolisesta konsultista ja asianomaisten sidosryhmien roolista;	S-Pankin verkkosivut: www.s-pankki.fi > S-Pankki yrityksenä > Johto ja hallinto > S-Pankin palkitsemisjärjestelmät
	b)	tiedot palkitsemisen ja tulosten välisestä suhteesta;	S-Pankin verkkosivut: www.s-pankki.fi > S-Pankki yrityksenä > Johto ja hallinto > S-Pankin palkitsemisjärjestelmät
	c)	tärkeimmät tiedot palkitsemisjärjestelmän rakennepiirteistä, mukaan lukien tiedot suoritusten arvioinnissa käytetyistä perusteista ja riskiperusteisista palkkioiden määrän muutoksista, lykkäämiskäytännöistä ja palkkioiden maksamisperusteista;	S-Pankin verkkosivut: www.s-pankki.fi > S-Pankki yrityksenä > Johto ja hallinto > S-Pankin palkitsemisjärjestelmät
	d)	direktiivin 2013/36/EU 94 artiklan 1 kohdan g alakohdan mukaisesti vahvistetut palkkioiden kiinteiden ja muuttuvien osien suhde;	S-Pankin verkkosivut: www.s-pankki.fi > S-Pankki yrityksenä > Johto ja hallinto > S-Pankin palkitsemisjärjestelmät

e)	tiedot suoriutumisperusteista, joita sovelletaan osakkeita, optioita tai muuttuvia palkkioita myönnettäessä;	S-Pankin verkkosivut: www.s-pankki.fi > S-Pankki yrityksenä > Johto ja hallinto > S-Pankin palkitsemisjärjestelmät
f)	muuttuvien palkkioiden ja muiden luontoisetujen määrittämisessä sovellettavat keskeiset parametrit ja perusteet;	S-Pankin verkkosivut: www.s-pankki.fi > S-Pankki yrityksenä > Johto ja hallinto > S-Pankin palkitsemisjärjestelmät
g)	yhteenlasketut tiedot palkitsemisesta jaoteltuna liiketoiminta-alueittain;	S-Pankin verkkosivut: www.s-pankki.fi > S-Pankki yrityksenä > Johto ja hallinto > S-Pankin palkitsemisjärjestelmät
h)	yhteenlasketut palkitsemista koskevat tiedot toimivan johdon ja niiden henkilöstön jäsenten osalta, joiden toiminnalla on merkittävä vaikutus laitoksen riskiprofiiliin; tiedoista on käytävä ilmi	S-Pankin verkkosivut: www.s-pankki.fi > S-Pankki yrityksenä > Johto ja hallinto > S-Pankin palkitsemisjärjestelmät
i)	tilivuoden palkkioiden määrä jaettuna kiinteisiin ja muuttuviin osiin, ja kyseisten palkkioiden saajien määrä;	S-Pankin verkkosivut: www.s-pankki.fi > S-Pankki yrityksenä > Johto ja hallinto > S-Pankin palkitsemisjärjestelmät
ii)	muuttuvien palkkioiden määrä ja muoto jaettuna käteiseen, osakkeisiin sekä osakesidonnaisiin rahoitusvälineisiin ja muihin välinetyyppeihin;	S-Pankin verkkosivut: www.s-pankki.fi > S-Pankki yrityksenä > Johto ja hallinto > S-Pankin palkitsemisjärjestelmät
iii)	niiden maksettavien palkkioiden määrä, joiden maksamista on lykätty ja jotka on jaettu osuuksiin sen mukaan, onko oikeus niihin jo syntynyt vai ei;	S-Pankin verkkosivut: www.s-pankki.fi > S-Pankki yrityksenä > Johto ja hallinto > S-Pankin palkitsemisjärjestelmät
iv)	niiden tilikauden aikana lykättyjen palkkioiden määrä, jotka on määritetty, jotka on maksettu ja joiden määrää on alennettu suorituksen arvioinnin jälkeen;	S-Pankin verkkosivut: www.s-pankki.fi > S-Pankki yrityksenä > Johto ja hallinto > S-Pankin palkitsemisjärjestelmät
v)	tilikaudenaikana maksetut uusien palkkionsaajien aloitusrahat ja maksetut erorahat sekä näiden maksujen saajien määrä;	S-Pankin verkkosivut: www.s-pankki.fi > S-Pankki yrityksenä > Johto ja hallinto > S-Pankin palkitsemisjärjestelmät
vi)	tilikauden aikana määriteltyjen erorahojen määrä, niiden saajien lukumäärä sekä suurin yhdelle palkkionsaajalle määritetty tällainen korvaus;	S-Pankin verkkosivut: www.s-pankki.fi > S-Pankki yrityksenä > Johto ja hallinto > S-Pankin palkitsemisjärjestelmät
i)	niiden henkilöiden lukumäärä, joiden palkitsemiseen käytetään tilikauden aikana 1 miljoonaa euroa tai enemmän; 1 miljoonan euron ja 5 miljoonan euron välille sijoittuvat palkkiot esitetään jaoteltuina ryhmiin 500 000 euron välein ja 5 miljoonaa euroa tai sen ylittävät palkkiot jaoteltuina ryhmiin 1 miljoonan euron välein.	Ei sovellu.
j)	jäsenvaltion tai toimivaltaisen viranomaisen pyynnöstä kunkin ylimmän hallintoelimen tai toimivan johdon jäsenen palkan ja palkkioiden kokonaismäärä.	Ei sovellu.
2	Kokonsa, sisäisen organisaationsa sekä toimintansa luonteen, laajuuden ja monimuotoisuuden johdosta merkittävänä pidettäviä laitoksia koskevat tässä artiklassa tarkoitetut määrälliset tiedot on myös asetettava yleisön saataville laitoksen ylimmän hallintoelimen jäsenten osalta.	Ei sovellu.
451 Velkaantuneisuus		
a)	Vähimmäisomavaraisuusaste ja kuinka soveltanut art. 499 2 ja 3 kohtaa (Tier1 vai poikkeuksia / vuosineljänneksen lopun vai keskiarvoa käyttäen)	Vuosikertomus, luku 5.5.8.5. Taulukko 14: Vähimmäisomavaraisuusaste (EU 200/2016)
b)	Vastuiden kokonaismäärän jakautuminen ja vastuiden kokonaismäärän täsmäyttäminen tilinpäätöksissä julkaistujen asiaankuuluvien tietojen kanssa	Vuosikertomus, luku 5.5.8.5. Taulukko 14: Vähimmäisomavaraisuusaste (EU 200/2016)
c)	Taseesta pois kirjattujen haltuun uskottujen erien määrä tarvittaessa	Vuosikertomus, luku 5.5.8.5. Taulukko 14: Vähimmäisomavaraisuusaste (EU 200/2016)

d)	Ylivelkaantumisriskin hallintaan käytettävien prosessien kuvaus	Vuosikertomus, luku 5.5.8.5. Taulukko 14: Vähimmäisomavaraisuusaste (EU 200/2016)
e)	Kuvaus tekijöistä, jotka ovat vaikuttaneet vähimmäisomavaraisuusasteeseen sinä aikana, johon julkistettu vähimmäisomavaraisuusaste viittaa	Vuosikertomus, luku 5.5.8.5. Taulukko 14: Vähimmäisomavaraisuusaste (EU 200/2016)
452	IRB-menetelmän soveltaminen luottoriskiin	Ei sovellu, S-Pankki ei käytä IRB-menetelmää.
453	Luottoriskin vähentämismenetelmien käyttö	
a)	Tase-erien ja taseen ulkopuolisten erien nettoutuksessa sovelletut käytännöt ja prosessit sekä tieto siitä, kuinka paljon yhteisö on käyttänyt niitä	Vuosikertomus, luku 5.5.9.2.5. Taulukko 21: Vakavaraisuudessa hyödynnettävät vakuudet
b)	Vakuuksien arvostuksessa ja hallinnoinnissa sovelletut käytännöt ja prosessit	Vuosikertomus, luvut 5.5.9.2.2 ja 5.5.9.2.5.
c)	Kuvaus laitoksen hankkimien vakuuksien päätyypeistä	Vuosikertomus, luku 5.5.9.2.5. Taulukko 21: Vakavaraisuudessa hyödynnettävät vakuudet
d)	Takaajien ja luottojohdannaisten vastapuolten päätyypit ja niiden luottokelpoisuus	Vuosikertomus, luku 5.5.9.2.5. Taulukko 21: Vakavaraisuudessa hyödynnettävät vakuudet S-Pankilla ei ole luottojohdannaisia.
e)	Tiedot sellaisista markkinariskin tai luottoriskin keskittymistä, jotka syntyvät luottoriskin vähentämistekniikoista	Vuosikertomus, luvut 5.5.6.2, 5.5.9.2.4 ja 5.5.9.2.5.
f)	Laitosten, jotka laskevat riskipainotettujen vastuuerien yhteismäärän standardi- tai IRB-menetelmän mukaisesti, mutta eivät laske vastuuryhmän osalta omia LGD- tai CF-estimaatteja, on ilmoitettava erikseen kunkin vastuuryhmän osalta kokonaisvastuuarvo.	Ei sovellu, S-Pankki ei käytä IRB-menetelmää.
g)	Laitosten, jotka laskevat riskipainotettujen vastuuerien yhteismäärän standardi- tai IRB-menetelmän mukaisesti, on ilmoitettava erikseen kunkin vastuuryhmän osalta kokonaisvastuuarvo.	Ei sovellu, S-Pankki ei käytä IRB-menetelmää.
454	Kehittyneiden mittausmenetelmien käyttö operatiivisen riskin yhteydessä	Ei sovellu, S-Pankki laskee operatiivisen riskin pääomavaateen perusmenetelmällä.
455	Sisäisten markkinariskimallien käyttö	Ei sovellu, S-Pankki laskee markkinariskien pääomavaateen standardimenetelmällä.

5.6 TASE-ERIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

Tase-eriä koskevat liitetiedot ilmoitetaan tuhansina euroina

Konsernin liitetieto 1: Saamiset luottolaitoksilta		31.12.2017	
	Vaadittaessa maksettavat	Muut kuin vaadittaessa maksettavat	Yhteensä
Kotimaisilta luottolaitoksilta	2 602	10 479	13 081
Ulkomaisilta luottolaitoksilta	12 221	436	12 656
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	14 823	10 914	25 737

		31.12.2016	
	Vaadittaessa maksettavat	Muut kuin vaadittaessa maksettavat	Yhteensä
Kotimaisilta luottolaitoksilta	9 370	11 751	21 120
Ulkomaisilta luottolaitoksilta	10 093	0	10 093
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	19 462	11 751	31 214

Konsernin liitetieto 2: Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä		31.12.2017	31.12.2016
Yritykset ja asuntoyhteisöt		648 465	657 959
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset		110 381	57 594
Kotitaloudet		2 957 447	2 766 236
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt		5 279	7 876
Ulkomaat		3 282	2 567
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä yhteensä		3 724 854	3 492 232

Arvonalentumistappiot vuoden alussa	3 620	2 912
Tilikaudella kirjatut saamiskohtaiset arvonalentumistappiot	485	368
Tilikaudella kirjatut ryhmäkohtaiset arvonalentumistappiot	3 762	3 253
Tilikaudella peruutetut ryhmäkohtaiset arvonalentumistappiot	-3 620	-2 912
Arvonalentumistappiot vuoden lopussa	4 247	3 620

Luottotappioiden määrä tilikauden lopussa	6 563	3 009
Järjestämättömät saamiset tilikauden lopussa	14 267	12 419

Konsernin liitetieto 3: Saamistodistukset
31.12.2017

	Muut kuin julkisesti noteeratut	Yhteensä
Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat		
Myytävissä olevat rahoitusvarat		
Valtion velkasitoumukset	155 940	155 940
Kuntatodistukset	36 451	36 451
Valtion liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	0	0
Muut julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	30 065	30 065
Muut saamistodistukset	108 010	108 010
Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat yhteensä	330 466	330 466
Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat saamistodistukset		
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat		
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	0	0
Myytävissä olevat rahoitusvarat		
Pankkien sijoitustodistukset	4 503	4 503
Yritystodistukset	44 442	44 442
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	686 306	686 306
Muut saamistodistukset	259 042	259 042
Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat saamistodistukset yhteensä	994 293	994 293
Saamistodistukset yhteensä	1 324 758	1 324 758
- joista keskuspankkirahoitukseen oikeuttavia	860 478	860 478
- joista yhteensä ne joille ei kerrytetä korkoa	11 670	11 670

	31.12.2016	
	Muut kuin julkisesti noteeratut	Yhteensä
Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat		
Myytävissä olevat rahoitusvarat		
Valtion velkasitoumukset	0	0
Kuntatodistukset	115 554	115 554
Valtion liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	23 411	23 411
Muut julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	47 217	47 217
Muut saamistodistukset	81 182	81 182
Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat yhteensä	267 365	267 365
Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat saamistodistukset		
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat		
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	240	240
Myytävissä olevat rahoitusvarat		
Pankkien sijoitustodistukset	0	0
Yritystodistukset	27 022	27 022
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	850 697	850 697
Muut saamistodistukset	336 214	336 214
Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat saamistodistukset yhteensä	1 214 173	1 214 173
Saamistodistukset yhteensä	1 481 538	1 481 538
- joista keskuspankkirahoitukseen oikeuttavia	930 242	930 242
- joista yhteensä ne joille ei kerrytetä korkoa	6 830	6 830

Konsernin liitetieto 4: Osakkeet ja osuudet**31.12.2017**

	Julkisesti noteeratut	Muut kuin julkisesti noteeratut	Yhteensä
Osakkeet ja osuudet			
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat	0	0	0
Myytavissä olevat rahoitusvarat	30 706	259	30 965
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä	0	5	5
Yhteensä	30 706	264	30 970
- joista luottolaitoksissa	0	0	0

31.12.2016

	Julkisesti noteeratut	Muut kuin julkisesti noteeratut	Yhteensä
Osakkeet ja osuudet			
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat	555	0	555
Myytavissä olevat rahoitusvarat	29 793	257	30 050
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä	0	3	3
Yhteensä	30 348	260	30 608
- joista luottolaitoksissa	0	0	0

Konsernin liitetieto 5: Johdannaissopimukset
31.12.2017

	Nimellisarvo	Positiivinen käypä arvo	Negatiivinen käypä arvo
Suojaamistarkoituksessa tehdyt			
Korkojohdannaiset			
Koronvaihtosopimukset	541 200	157	-4 591
Suojauslaskennassa olevien johdannaistavastuiden nimellisarvosta			
tuhatta euroa on alle yhdessä vuodessa,	135 000		
tuhatta euroa 1–5 vuodessa ja	284 000		
tuhatta euroa yli viidessä vuodessa.	122 200		
Muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehdyt			
Korkojohdannaiset			
Optiosopimukset, ostetut	200 000	406	0
Optiosopimukset, asetetut	150 000	0	-828
Koronvaihtosopimukset	160 000	18	-422
Osakejohdannaiset			
Optiosopimukset, ostetut	0	0	0
Optiosopimukset, asetetut	0	0	0
Muiden kuin suojauslaskennassa olevien johdannaistavastuiden nimellisarvosta			
tuhatta euroa on alle yhdessä vuodessa,	150 000		
tuhatta euroa 1–5 vuodessa ja	330 000		
tuhatta euroa yli viidessä vuodessa.	30 000		

				31.12.2016		
				Nimellisarvo	Positiivinen käypä arvo	Negatiivinen käypä arvo
Suojaamistarkoituksessa tehdyt						
Korkojohdannaiset						
	Koronvaihtosopimukset		456 200	0	-8 284	
Suojauslaskennassa olevien johdannaisvastuiden nimellisarvosta						
	tuhatta euroa on alle yhdessä vuodessa,		95 000			
	tuhatta euroa 1– vuodessa ja		305 000			
	tuhatta euroa yli viidessä vuodessa.		56 200			
Muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehdyt						
Korkojohdannaiset						
	Optiosopimukset, ostetut		200 000	382	0	
	Optiosopimukset, asetetut		200 000	0	-1 528	
	Koronvaihtosopimukset		45 000	6	-89	
Osakejohdannaiset						
	Optiosopimukset, ostetut		3 723	236	0	
	Optiosopimukset, asetetut		3 723	0	-236	
Muiden kuin suojauslaskennassa olevien johdannaisvastuiden nimellisarvosta						
	tuhatta euroa alle yhdessä vuodessa,		3 723			
	tuhatta euroa 1 - 5 vuodessa ja		220 000			
	tuhatta euroa yli viidessä vuodessa.		225 000			

Konsernin liitetieto 6: Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana

Aineettomien hyödykkeiden muutokset 2016	Aineettomat oikeudet	ATK-ohjelmat ja -lisenssimaksut	Ennakkomaksut	Liikearvo	Konserniliikearvo	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	2 146	65 159	512	4 119	10 373	82 309
Lisäykset	0	270	6 854	0	11 306	18 430
Yritysmyyntit	0	0	-26	0	0	-26
Vähennykset	0	-94	0	0	0	-94
Siirrot erien välillä	-2 146	-6 235	-106	0	0	-8 487
Hankintameno 31.12.2016	0	59 101	7 233	4 119	21 679	92 132
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2016	-2 117	-37 996		-1 579	-5 018	-46 711
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	2 140	6 425		0	0	8 564
Poistot	-23	-7 280		-824	-3 394	-11 520
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.2016	0	-38 852		-2 403	-8 412	-49 667
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	29	27 163	512	2 540	5 354	35 598
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	0	20 249	7 233	1 716	13 267	42 466

Aineettomien hyödykkeiden muutokset 2017	Aineettomat oikeudet	ATK-ohjelmat ja -lisenssimaksut	Ennakkomaksut	Liikearvo	Konserniliikearvo	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2017	0	59 101	7 233	4 119	21 679	92 132
Lisäykset	0	3 114	5 365	0	0	8 478
Siirrot erien välillä	0	5 525	-5 525	0	0	0
Hankintameno 31.12.2017	0	67 740	7 073	4 119	21 679	100 611
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2017	0	-38 852		-2 403	-8 412	-49 667
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0	0		0	0	0
Poistot		-7 088		-824	-4 336	-12 248
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.2017	0	-45 940		-3 227	-12 748	-61 914
Kirjanpitoarvo 1.1.2017	0	20 249	7 233	1 716	13 267	42 466
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	0	21 800	7 073	892	8 931	38 696

Aineellisten hyödykkeiden muutokset 2016	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto yhteensä	Muut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	792	14 390	3 928	194	19 304
Lisäykset	0	0	205	0	205
Yritysmyyntit	-792	-13 808	0	0	-14 600
Vähennykset	0	0	-158	-70	-228
Siirrot erien välillä	0	0	17	0	17
Hankintameno 31.12.2016	0	582	3 992	124	4 698
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2016	0	-3 540	-3 542	0	-7 082
Yritysmyyntien kertyneet poistot	0	3 081	0	0	3 081
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0	-10	172	70	231
Poistot	0	-112	-242	0	-354
Arvonalennukset	0	0	0	-70	-70
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.2016	0	-582	-3 613	0	-4 195
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	792	10 850	386	194	12 222
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	0	0	379	124	503

Aineellisten hyödykkeiden muutokset 2017	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2017	0	0	3 992	124	4 116
Hankintameno 31.12.2017	0	0	3 992	124	4 116
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2017	0	0	-3 613	0	-3 613
Poistot	0	0	-271	0	-271
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.2017	0	0	-3 884	0	-3 884
Kirjanpitoarvo 1.1.2017	0	0	379	124	503
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	0	0	108	124	232

Konsernin liitetieto 7: Muut varat	31.12.2017	31.12.2016
Maksujenvälityssaamiset	1	23
Arvopapereiden myyntisaamiset	27	573
Sijoituspalveluyrityksiltä	8	32
Muilta	19	541
Muut	4 577	3 276
Yhteensä	4 605	3 872

Konsernin liitetieto 8: Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	31.12.2017	31.12.2016
Korkosaamiset	12 452	13 230
Muut siirtosaamiset	12 619	8 538
Yhteensä	25 071	21 769

Konsernin liitetieto 9: Laskennalliset verosaamiset ja -velat	31.12.2017	31.12.2016
Laskennallinen verosaaminen tappioista	1 674	1 129
Laskennallinen verosaaminen/-velka käyvän arvon rahastosta	2 898	2 840
Laskennallinen verovelka tilinpäätössiirroista	7 866	5 369

Konsernin liitetieto 10: Luottolaitoksen yleiseen liikkeeseen laskemat velkakirjat	31.12.2017		31.12.2016	
	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo
Sijoitustodistukset	0	0	11 000	10 992
Yhteensä	0	0	11 000	10 992

Konsernin liitetieto 11: Muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	31.12.2017	31.12.2016
Osakkeiden lyhyeksi myynnistä syntyneet	0	732
Yhteensä	0	732

Konsernin liitetieto 12: Muut velat	31.12.2017	31.12.2016
Maksujenvälitysvelat	100 492	88 655
Arvopapereiden ostovelat	0	87
Muut	11 618	9 056
Yhteensä	112 110	97 798

Konsernin liitetieto 13: Siirtovelat ja saadut ennakot	31.12.2017	31.12.2016
Korkovelat	445	459
Siirtovelat	19 336	22 301
Yhteensä	19 781	22 760

Konsernin liitetieto 14: Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla

31.12.2017

	Kirjanpitoarvo*	Nimellisarvo	Korko	Eräpäivä
Debentuuri I/2015	16 020	16 000	Euribor 12kk + 1,5%	1.12.2025
Debentuuri I/2016	26 239	26 000	Euribor 12kk + 1,8%	30.6.2026
Debentuuri I/2017	8 005	8 000	Euribor 12kk + 1,8%	18.12.2027

Ehdot debentuuriehtoisissa lainoissa:

Liikkeeseenlaskija pidättää itselleen oikeuden ostaa lainaa takaisin ennen niiden eräpäivää. Liikkeeseenlaskija tai sen konserniin kuuluva yritys voi vain vähäisessä määrin lunastaa lainaa ennen laina-ajan päättymistä ilman Finanssivalvonnan lupaa. Lunastaminen edellyttää, että lainat saadaan lyhyen ajan kuluessa myytyä uudelle sijoittajalle. Velkakirjan haltijalla ei ole oikeutta vaatia lainan enneaikaista takaisinmaksua.

Debentuuriehtoisilla lainoilla on pankin muita velkasitoumuksia huonompi etuoikeus. Vakavaraisuuslaskennassa debentuuriehtoiset lainat on ryhmitelty toissijaiseen pääomaan (Tier II) CRR asetuksen mukaisesti.

*) sisältää siirtyvät korot

Pääomainstrumenttien keskeisten ominaisuuksien malli	Debentuuri I/2015	Debentuuri I/2016	Debentuuri I/2017
Liikkeeseenlaskija	S-Pankki Oy	S-Pankki Oy	S-Pankki Oy
Yksilöllinen tunniste	FI4000185418	FI4000210877	FI4000292735
Instrumenttiin sovellettava lainsäädäntö	Suomen laki	Suomen laki	Suomen laki

Sääntely

Vakavaraisuuden säännöt siirtymäkaudella	Toissijainen pääoma (T2)	Toissijainen pääoma (T2)	Toissijainen pääoma (T2)
Vakavaraisuuden säännöt siirtymäkauden jälkeen	Toissijainen pääoma (T2)	Toissijainen pääoma (T2)	Toissijainen pääoma (T2)
Käytettävissä yksittäisen yrityksen tasolla tai konsolidoinnin perusteella / alakonsolidoinnin tasolla / yksittäisen yrityksen tasolla ja konsolidoinnin perusteella / alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella
Instrumentin laji			
Lakisääteiseen pääomaan kirjattu määrä Milj. Eur (viimeisimpänä raportointipäivänä)	16	26	8
Instrumentin nimellinen määrä Milj. Eur	16	26	8
Liikkeeseenlaskuhinta	100 %	100 %	100 %
Lunastushinta	100 %	100 %	100 %
Kirjanpidollinen luokittelu	Vastuu- jaksotettu hankintameno	Vastuu- jaksotettu hankintameno	Vastuu- jaksotettu hankintameno
Alkuperäinen liikkeeseenlaskupäivä	1.12.2015	30.6.2016	18.12.2017
Eräpäivätön tai päivätty	päivätty	päivätty	päivätty
Alkuperäinen maturiteetti	1.12.2025	30.6.2026	18.12.2027
Liikkeeseenlaskijan toteuttama takaisinlunastus edellyttää viranomaisen ennakkohyväksyntää	kyllä	kyllä	kyllä

Pääomainstrumenttien keskeisten ominaisuuksien malli

	Debentuuri I/2015	Debentuuri I/2016	Debentuuri I/2017
Mahdollinen takaisinlunastuspäivä, ehdolliset takaisinlunastuspäivät ja lunastusmäärä	Debentuurin pääoma maksetaan takaisin nimellisarvostaan tasasuuruusina lyhennyserinä vuosittain 1.12., ensimmäisen kerran 1.12.2021 ja viimeisen kerran 1.12.2025. Liikkeeseenlaskija pidättää itselleen oikeuden maksaa Debentuuri takaisin ennen niiden eräpäivää. Takaisinmaksu voi tapahtua aikaisintaan viiden (5) vuoden kuluttua lainan liikkeeseenlaskemista jollei Fiva myönnä lupaa niiden viittä (5) vuotta aikaisempaan takaisinmaksamiseen.	Debentuurin pääoma maksetaan takaisin nimellisarvostaan tasasuuruusina lyhennyserinä vuosittain 30.6., ensimmäisen kerran 30.6.2022 ja viimeisen kerran 30.6.2026. Liikkeeseenlaskija pidättää itselleen oikeuden maksaa Debentuuri takaisin ennen niiden eräpäivää. Takaisinmaksu voi tapahtua aikaisintaan viiden (5) vuoden kuluttua lainan liikkeeseenlaskemista jollei Fiva myönnä lupaa niiden viittä (5) vuotta aikaisempaan takaisinmaksamiseen.	Debentuurin pääoma maksetaan takaisin nimellisarvostaan tasasuuruusina lyhennyserinä vuosittain 18.12., ensimmäisen kerran 18.12.2022 ja viimeisen kerran 18.12.2027. Liikkeeseenlaskija pidättää itselleen oikeuden maksaa Debentuuri takaisin ennen niiden eräpäivää. Takaisinmaksu voi tapahtua aikaisintaan viiden (5) vuoden kuluttua lainan liikkeeseenlaskemista jollei Fiva myönnä lupaa niiden viittä (5) vuotta aikaisempaan takaisinmaksamiseen.
Mahdolliset myöhemmät takaisinlunastuspäivät	kts. ylempi kohta	kts. ylempi kohta	kts. ylempi kohta

Kupongit / Osingot

Kiinteä tai vaihtuva osinko / kuponki	vaihtuva kuponki	vaihtuva kuponki	vaihtuva kuponki
Kupongin korko ja siihen liittyvät indeksit	Euribor 12 kk + 1,5% per annum	Euribor 12 kk +1,8% per annum	Euribor 12 kk +1,8% per annum
Dividend stopper-lausekkeen olemassaolo	ei	ei	ei
Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (ajoituksen osalta)	pakollinen	pakollinen	pakollinen
Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (määrän osalta)	pakollinen	pakollinen	pakollinen
Step-up-ehdon tai muun lunastuskannustimen olemassaolo	ei	ei	ei
Ei-kumulatiivinen tai kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen
Vaihdeettava tai sidottu	sidottu	sidottu	sidottu
Jos instrumentti on vaihdettava, mitkä tekijät vaikuttavat vaihtoon?	Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos instrumentti on vaihdettava, onko se vaihdettava kokonaisuudessaan vai osittain?	Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos instrumentti on vaihdettava, mikä on vaihtokurssi?	Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos instrumentti on vaihdettava, onko vaihto pakollinen vai valinnainen?	Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos instrumentti on vaihdettava, tarkenna minkälaiseen instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos instrumentti on vaihdettava, tarkenna minkä liikkeeseenlaskijan instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu

Pääomainstrumenttien keskeisten ominaisuuksien malli	Debenttuuri I/2015	Debenttuuri I/2016	Debenttuuri I/2017
Kirjanpitoarvon alentamisen ominaisuudet	Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, mitkä tekijät laukaisevat sen?	Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, tehdäänkö se kokonaan vai osittain?	Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, onko se pysyvää vai väliaikaista?	Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos kirjanpitoarvon alentaminen on väliaikaista, kuvaile kirjanpitoarvon korotuksen mekanismi	Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Hierarkinen asema selvitystilassa (tarkenna instrumenttialji, joka on välittömästi etuoikeudeltaan parempi)	Debenttuurit ovat etuoikeusasemaltaan huonomassa asemassa olevia velkainstrumentteja, jota kuuluvat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013 63 artiklassa tarkoitettuun toissijseen pääomaan (T2), jos kyseisessä artiklassa asetetut ja muut asetuksen edellytykset täyttyvät. Debenttuurilla on huonompi etuoikeus kuin Liikkeellelaskijan muilla sitoumuksilla. Debenttuuria ei voida käyttää vastasaatavien kuittaukseen.	Debenttuurit ovat etuoikeusasemaltaan huonomassa asemassa olevia velkainstrumentteja, jota kuuluvat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013 63 artiklassa tarkoitettuun toissijseen pääomaan (T2), jos kyseisessä artiklassa asetetut ja muut asetuksen edellytykset täyttyvät. Debenttuurilla on huonompi etuoikeus kuin Liikkeellelaskijan muilla sitoumuksilla. Debenttuuria ei voida käyttää vastasaatavien kuittaukseen.	Debenttuurit ovat etuoikeusasemaltaan huonomassa asemassa olevia velkainstrumentteja, jota kuuluvat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013 63 artiklassa tarkoitettuun toissijseen pääomaan (T2), jos kyseisessä artiklassa asetetut ja muut asetuksen edellytykset täyttyvät. Debenttuurilla on huonompi etuoikeus kuin Liikkeellelaskijan muilla sitoumuksilla. Debenttuuria ei voida käyttää vastasaatavien kuittaukseen.
Vaatimustenvastaisen ominaisuudet	ei	ei	ei
Tarkenna mahdolliset vaatimustenvastaiset ominaisuudet	Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu

**Konsernin liitetieto 15:
Rahoitusvarojen ja -velkojen
maturiteettijakauma**

31.12.2017

	0–3 kk	3–12 kk	1–5 v.	5–10 v.	Yli 10 v.	Yhteensä
Käteiset varat	493 015	0	0	0	0	493 015
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	78 145	106 183	545 533	130 617	0	860 478
Saamiset luottolaitoksilta	25 737	0	0	0	0	25 737
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	176 093	385 907	1 270 092	1 892 761	1	3 724 854
Saamistodistukset	168 476	77 916	193 268	24 621	0	464 280
Johdannaissopimukset (varat)	0	85	843	71	0	999
Rahoitusvarat yhteensä	941 466	570 091	2 009 736	2 048 070	1	5 569 364
Velat luottolaitoksille	10 109	0	0	0	0	10 109
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	5 043 233	2 059	2 231	0	0	5 047 522
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0	0	0	0	0	0
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0	0	16 800	33 200	0	50 000
Johdannaissopimukset (velat)	92	390	4 962	816	0	6 260
Rahoitusvelat yhteensä	5 053 434	2 449	23 993	34 016	0	5 113 892

31.12.2016

	0–3 kk	3–12 kk	1–5 v.	5–10 v.	Yli 10 v.	Yhteensä
Käteiset varat	96 964	0	0	0	0	96 964
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	15 073	23 650	814 641	76 878	0	930 242
Saamiset luottolaitoksilta	31 214	0	0	0	0	31 214
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	215 337	322 487	1 249 436	621 477	1 083 495	3 492 232
Saamistodistukset	137 274	88 472	298 292	27 257	0	551 296
Johdannaissopimukset (varat)	0	236	1 035	6	0	1 278
Rahoitusvarat yhteensä	495 862	434 845	2 363 405	725 618	1 083 495	5 103 225
Velat luottolaitoksille	5 006	20 000	0	0	0	25 006
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	4 573 261	7 726	2 859	0	0	4 583 846
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	10 000	1 000	0	0	0	11 000
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0	0	8 400	33 600	0	42 000
Johdannaissopimukset (velat)	732	998	7 194	2 019	580	11 523
Rahoitusvelat yhteensä	4 589 000	29 724	18 452	35 619	580	4 673 376

Konsernin liitetieto 16: Tase-erien erittely koti- ja ulkomaan rahan määräisiin ja samaan konserniin kuuluvilta

31.12.2017

	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	Omistusyhteys- yrityksiltä
Tase-erä				
Saamiset luottolaitoksilta	18 622	7 115	25 737	
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	3 724 854	0	3 724 854	
Saamistodistukset	1 324 758	0	1 324 758	
Johdannaissopimukset	999	0	999	
Osakkeet ja osuudet	30 970	0	30 970	5
Aineettomat hyödykkeet	38 696	0	38 696	
Aineelliset hyödykkeet	232	0	232	
Muu omaisuus (ml. käteiset varat)	524 357	7	524 365	
Yhteensä	5 663 489	7 123	5 670 612	5
Velat luottolaitoksille	10 042	68	10 109	
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	5 044 465	3 058	5 047 522	
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0	0	0	
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	6 260	0	6 260	
Muut velkaerät	142 623	31	142 654	
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	50 000	0	50 000	
Yhteensä	5 253 390	3 156	5 256 546	0

	31.12.2016			
	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	Omistusyhteys- yrityksiltä
Tase-erä				
Saamiset luottolaitoksilta	16 718	14 495	31 214	
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	3 492 232	0	3 492 232	
Saamistodistukset	1 481 538	0	1 481 538	
Johdannaissopimukset	1 278	0	1 278	
Osakkeet ja osuudet	30 607	0	30 608	5
Aineettomat hyödykkeet	42 466	0	42 466	
Aineelliset hyödykkeet	503	0	503	
Muu omaisuus (ml. käteiset varat)	123 726	7	123 734	
Yhteensä	5 189 068	14 503	5 203 571	5
Velat luottolaitoksille	25 006	0	25 006	
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	4 570 804	13 042	4 583 846	
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	11 000	0	11 000	
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	11 523	0	11 523	
Muut velkaerät	128 669	98	128 767	
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	42 000	0	42 000	
Yhteensä	4 789 002	13 140	4 802 143	0

Konsernin liitetieto 17: Arvopaperilainaus	31.12.2017		31.12.2016	
	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo
Myytävissä olevat				
Valtion liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	13 514	13 500	12 165	12 000
Yhteensä	13 514	13 500	12 165	12 000

Konsernin liitetieto 18: Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot

31.12.2017

31.12.2016

	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Rahoitusvarat				
Käteiset varat	493 015	493 015	96 964	96 964
Saamiset luottolaitoksilta	25 737	25 744	31 214	31 230
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	3 724 854	3 920 481	3 492 232	3 724 304
Saamistodistukset	1 324 758	1 331 449	1 481 538	1 490 490
Osakkeet ja osuudet	30 965	30 885	30 605	30 525
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyriyksissä	5	18	3	14
Johdannaissopimukset	999	999	1 278	1 278
Rahoitusvelat				
Velat luottolaitoksille	10 109	10 111	25 006	25 033
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	5 047 522	5 141 470	4 583 846	4 630 482
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0	0	11 000	11 002
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	6 260	6 260	11 523	11 523
Velat joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	50 000	50 273	42 000	42 259

S-Pankki-konsernissa sovelletaan rahoitusvarojen ja -velkojen taseeseen merkitsemisessä selvityspäivän mukaista käytäntöä pois luki-en käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen ja -velkojen osalta sovelletaan taseeseen merkitsemisessä kaupankäyntipäivän mukaista käytäntöä. Kun rahoitusvaroihin tai -velkoihin kuuluva erä merkitään ensimmäistä kertaa kirjanpitoon, käytetään käypää arvoa, joka sisältää transaktiomenot.

Rahoitusvarat ja -velat luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin tai -velkoihin, eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin, lainoihin ja muihin saamiin sekä muihin rahoitusvelkoihin. Rahoitusvarat ja -velat arvostetaan niiden luokittelun mukaisesti käypään arvoon tai jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään aktiivisilla markkinoilla noteerattujen hintojen perusteella tai käyttäen markkinoilla yleisesti hyväksytyjä arvostusmenetelmiä. Sijoitustodistusten, yritystodistusten tai johdannaissopimusten (pl. futuurit) käyvät arvot määritellään diskonttaamalla tulevat kassavirrat nykyhetkeen käyttäen tilinpäätöspäivän markkinakorkoja. Joukkovelkakirjalainat, sijoitusrahasto-osuudet ja futuurit arvostetaan markkinahinnoilla. Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat arvostetaan käyttäen ostokurssia ja rahoitusvelat käyttäen myyntikursseja.

31.12.2017				
Käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat ja -velat	0	0	0	0
Myytäviksi olevat rahoitusvarat	1 038 824	323 510	0	1 362 334
Johdannaissaamiset	0	999	0	999
Johdannaisvelat	0	6 260	0	6 260

31.12.2016				
Käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat ja -velat	1 287	0	0	1 287
Myytäviksi olevat rahoitusvarat	1 164 634	355 933	0	1 520 566
Johdannaissaamiset	0	1 278	0	1 278
Johdannaisvelat	0	10 791	0	10 791

Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat ja -velat luokitellaan kolmeen luokkaan käyvän arvon määrittämisen mukaan. Tason 1 käyvät arvot määritetään käyttämällä toimivilla markkinoilla täysin samanlaisista rahoitusvaroista ja -veloista noteerattuja oikaisemattomia hintoja. Tason 2 käyvät arvot määritetään yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla, joiden syöttötiedot perustuvat merkittävilta osin todennettaviin markkinahintoihin. Tason 3 markkinahinnat perustuvat omaisuuserää tai velkaa koskeviin syöttötietoihin, jotka eivät perustu todennettavissa olevaan markkinatietoon, vaan merkittävilta osin johdon arvioihin.

Konsernin liitetieto 19: Oman pääoman erät	31.12.2017	31.12.2016
Osakepääoma 1.1.	82 880	82 880
Osakepääoma 31.12.	82 880	82 880
Käyvän arvon rahasto 1.1.	11 359	7 042
Lisäys (+) / vähennys (-)	232	4 317
Käyvän arvon rahasto 31.12.	11 590	11 359
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	243 813	243 813
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	243 813	243 813
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	63 262	44 858
Tilikauden voitto/tappio	12 352	18 404
Vähemmistön osuus	169	114
Oma pääoma yhteensä	414 066	401 428

5.7 KONSERNIN TULOSLASKELMAN ERIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

Tuloslaskelman eriä koskevat liitetiedot esitetään tuhansina euroina

Konsernin liitetieto 20: Korkotuottojen ja -kulujen erittely tase-erittäin	1.1.–31.12.2017	1.1.–31.12.2016
Korkotuotot		
Saamiset luottolaitoksilta	-98	-51
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	69 306	61 663
Saamistodistukset	11 567	16 260
Johdannaissopimukset	400	0
Yhteensä	81 175	77 872
Korkotuotot arvoltaan alentuneista luotoista ja muista saamisista	1 757	1 962
 Korkokulut		
Velat luottolaitoksille	365	302
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	3 603	3 274
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	3 177	4 294
Velat joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	731	608
Muut korkokulut	33	1
Yhteensä	7 910	8 479
 Konsernin liitetieto 21: Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista	1.1.–31.12.2017	1.1.–31.12.2016
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin rahoitusvaroihin luokitelluista sijoituksista saadut osinkotuotot	19	9
Omistusyhteisyryksistä saadut osinkotuotot	40	0
	58	9

Konsernin liitetieto 22: Palkkiotuotot ja -kulut	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
Palkkiotuotot		
Luotonannosta	25 455	20 811
Ottolainauksesta	3 686	3 857
Maksuliikenteestä	8 386	7 366
Rahastoista	51 444	44 884
OmaisuuDENhoidosta	1 402	1 171
Lainopillisista tehtävistä	210	1 423
Arvopaperinvälityksestä	7 674	6 553
Vakuutusten välityksestä	521	904
Takausten myöntämisestä	-107	182
Muusta toiminnasta	1 940	1 593
Yhteensä	100 612	88 745
Palkkiokulut		
Maksetuista toimitusmaksuista	38	33
Muusta	41 375	35 338
Yhteensä	41 413	35 372

Konsernin liitetieto 23: Arvopaperikaupan nettotuotot	1.1.–31.12.2017		
	Myyntivoitot ja -tappiot (netto)	Käyvän arvon muutokset (netto)	Yhteensä
Saamistodistuksista	-139	-29	-168
Osakkeista ja osuuksista	153	15	168
Johdannaissopimuksista	-1 162	601	-561
Arvopaperikaupan nettotuotot yhteensä	-1 148	587	-561
Valuuttatoiminnan nettotuotot	0	166	166
Tuloslaskelmaerä yhteensä	-1 148	753	-395

	1.1.–31.12.2016		
	Myyntivoitot ja -tappiot (netto)	Käyvän arvon muutokset (netto)	Yhteensä
Saamistodistuksista	129	-852	-723
Osakkeista ja osuuksista	-18	-7	-25
Johdannaissopimuksista	-790	1 568	778
Arvopaperikaupan nettotuotot yhteensä	-679	709	30
Valuuttatoiminnan nettotuotot	0	-30	-30
Tuloslaskelmaerä yhteensä	-679	678	0

Konsernin liitetieto 24: Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	1.1.–31.12.2017	1.1.–31.12.2016
Rahoitusvarojen luovutuksista johtuvat nettotuotot	6 318	22 524
Muut tuotot ja kulut myytävissä olevista rahoitusvaroista	492	53
	6 809	22 577

Konsernin liitetieto 25: Suojauslaskennan nettotulos	1.1.–31.12.2017	1.1.–31.12.2016
Suojausinstrumenttien nettotulos	3 657	-993
Suojauskohteiden nettotulos	-4 024	448
	-367	-545

Konsernin liitetieto 26: Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	1.1.–31.12.2017	1.1.–31.12.2016
Vuokratuotot	0	321
Vuokrakulut	0	-112
	0	209

Koy Lempäälän Terminaali ja Koy Limingan terminaali myytiin konsernin ulkopuolelle vuoden 2016 aikana.

Konsernin liitetieto 27: Liiketoiminnan muut tuotot	1.1.–31.12.2017	1.1.–31.12.2016
Muut tuotot	15 728	15 458

Konsernin liitetieto 28: Liiketoiminnan muut kulut	1.1.–31.12.2017	1.1.–31.12.2016
Vuokrakulut	4 560	5 325
Muut kulut	1 422	1 404
Yhteensä	5 982	6 729

Rahoitusvakausraston maksut	314	271
Vakausmaksu	449	314
Talletussuojarahaston maksu	4 052	3 535
Hallintomaksu	31	0
Yhteensä	4 533	3 849

Talletussuojarahasto hyvitti Rahoitusvakausrahastoon kerättävän talletussuojamaksun ja Rahoitusvakausrahasto pankkiveron korvanneen vakausmaksun. Pankille ei ole aiheutunut tulosvaikutusta näiden osalta. Vanhaan Talletussuojarahastoon kerrytettyjen varojen sekä aiempina vuosina maksetun pankkiveron arvioidaan riittävän Rahoitusvakausraston maksuihin v. 2020 saakka.

Konsernin liitetieto 29: Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä

	1.1.–31.12.2017	1.1.–31.12.2016
Suunnitelman mukaiset poistot		
Aineettomat hyödykkeet	7 912	8 127
Aineelliset hyödykkeet	271	242
Yhteensä	8 183	8 369
Tuloslaskelmaerä yhteensä	8 183	8 439

Konsernin liitetieto 30: Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista sekä muista rahoitusvaroista

	1.1.–31.12.2017				
	Sopimuskohtaiset realisoituneet luottotappiot brutto	Sopimuskohtaiset arvonalentumiset brutto	Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset brutto	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjatut
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä	11 214	485	3 762	8 898	6 563

	1.1.–31.12.2016				
	Sopimuskohtaiset realisoituneet luottotappiot brutto	Sopimuskohtaiset arvonalentumiset brutto	Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset brutto	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjatut
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä	10 595	368	3 253	11 207	3 009

5.8 VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot ilmoitetaan tuhansina euroina

Konsernin liitetieto 31: Annetut vakuudet	Muut vakuudet	
Tase-erä	31.12.2017	31.12.2016
Omasta velasta annetut		
Velat luottolaitoksille	165 660	174 000
Johdannaissopimukset	10 687	11 737
Omasta puolesta annetut yhteensä	176 347	185 737
Muusta syystä omasta puolesta annetut	261	136
Muiden puolesta annetut	36	31

Konsernin liitetieto 32: Eläkevastuut

Henkilökunnan lakisääteinen eläketurva on järjestetty Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elost ja Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisesta

Konsernin liitetieto 33: Rahoitusleasing- ja muut vuokravastuut	31.12.2017	31.12.2016
Yhden vuoden kuluessa	2 163	1 573
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluessa maksettavat	1 208	642
Yhteensä	3 371	2 216

Leasing- ja muut vuokravastuut koskevat toimitilojen vuokrausta, ajoneuvoja ja puhelimia. Sopimukset eivät ole purettavissa kesken sopimuskauden.

Konsernin liitetieto 34: Taseen ulkopuoliset sitoumukset	31.12.2017	31.12.2016
Takaukset	24 881	20 915
Käyttämättömät luottojärjestelyt	1 553 624	1 140 576
Yhteensä	1 578 505	1 161 491

Konsernin liitetieto 35: Välityssaamiset ja -velat	31.12.2017	31.12.2016
PS-lain mukaiset säästövarat	163	174
Muut välityssaamiset ja -velat		
Ostot välittäjiltä	15 774	6 267
Välitysvelka asiakkaille	4 348	13 372
Yhteensä	20 285	19 814

5.9 HENKILÖSTÖÄ SEKÄ TOIMI- JA VALVONTAELINTEN JÄSENIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

Konsernin liitetieto 36: Henkilöstö ja johto	2017		2016	
	Keski-määräinen lukumäärä	Lukumäärä tilikauden lopussa	Keskimääräinen lukumäärä	Lukumäärä tilikauden lopussa
Vakinainen kokoaikainen henkilöstö	540	553	535	529
Vakinainen osa-aikainen henkilöstö	63	53	75	74
Määräaikainen henkilöstö	59	50	66	63
Yhteensä	662	656	676	666

	2017	2016
Konsernijohtolle maksetut palkat ja palkkiot (1 000 €)		
Konserniyhtiöt/toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa	914	939
Konserniyhtiöt/hallitus	50	67
Eläkesitoumukset konsernijohtolle (1000 €)		
Konserniyhtiöt/toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa	63	60

Toimitusjohtajalle, hänen sijaisilleen sekä hallitukselle myönnettyjen luottojen määrä ilmoitetaan lähipiiriluotonantoa koskevassa liitetietojen kohdassa.

5.10 LÄHIPIIRILIIKETOIMET

Konsernin liitetieto 37: Luottolaitoksen lähipiiriin kuuluvilta olevat laina- ja muut rahoitussaamiset sekä tällaisiin yhteisöihin tehdyt sijoitukset ja näiden puolesta toisen antaman luoton maksamisesta annetut takaukset ja asetetut vakuudet (1000 €)	Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	
	31.12.2017	31.12.2016
Lähipiiriin kuulumisperuste		
Johto	1 146	1 677
Omistajayhteisön johto	1 504	2 930
Sukulaisuus	19	186
Arvon alentumistappiot tilikauden lopussa	-1	-2
Yhteensä	2 669	4 793

Yhtiön lähipiirille myönnettyjen korttiluottojen ehdoissa noudatetaan yleisöluotonannon tavanomaisia perusteita ja yleisiä ehtoja.

5.11 TYTÄR- JA OSAKKUUSYHTIÖT

Konsernin liitetieto 38: Tytär- ja osakkuusyhtiöt	Kotipaikka	Omistusosuus
S-Asiakaspalvelu Oy	Helsinki	100 %
FIM Varainhoito Oy	Helsinki	100 %
FIM Pääomarahastot Oy	Helsinki	100 %
FIM Kiinteistö Oy	Helsinki	80 %
FIM Infrastructure Mezzanine Debt Fund GP Oy	Helsinki	100 %

Tytärtyhtiöt on yhdistelty konserniin hankintamenomenetelmää käyttäen

Osakkuusyhtiöt	Kotipaikka	Omistusosuus
S-Crosskey Ab	Maarianhamina	40 %
Asian PRO Oy	Helsinki	40 %

Osakkuusyhtiöt on yhdistelty konserniin pääomaosuusmenetelmää käyttäen

5.12 MUUT LIITETIEDOT

Konsernin liitetieto 39: Tietoja notariaattitoiminnasta ja hallussa olevien asiakasvarojen kokonaismäärä (1000 €)	31.12.2017	31.12.2016
Hallinnoitavat varat	6 891 668	6 152 556
Varainhoidossa olevat varat	861 831	763 000
Sijoitusrahastojen varat	6 029 836	5 389 556
Konsultatiivisessa varainhoidossa olevat varat	33 627	25 243

Hallinnoitavien varojen osalta tilinpäätöksessä 31.12.2016 raportoitua lukua (6 264 184 t€) on korjattu tähän tilinpäätökseen. Korjaus kohdistuu varainhoidossa oleviin varoihin.

5.13 TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Konsernin liitetieto 40: Tilintarkastajan palkkioita koskevat tiedot (1000 €)	31.12.2017	31.12.2016
Tilintarkastus	345	304
Veroneuvonta	8	6
Muut palvelut	94	5
Yhteensä	447	315

6 S-PANKKI OY:N TILINPÄÄTÖS

6.1 TASE

1000 EUR

VASTAAVAA	Liite	31.12.2017	31.12.2016
Käteiset varat	18	493 015	96 964
Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamistodistukset	3,15,16,18	860 478	930 242
Muut		860 478	930 242
Saamiset luottolaitoksilta	1,15,16,18	24 855	29 823
Vaadittaessa maksettavat		13 941	18 072
Muut		10 914	11 751
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	2,15,16,18	3 724 718	3 492 096
Vaadittaessa maksettavat		2 977	2 998
Muut		3 721 741	3 489 098
Saamistodistukset	3,15,16,18	464 280	551 296
Muilta		464 280	551 296
Osakkeet ja osuudet	4,16,18	30 909	30 551
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyriyksissä	4,16,18	3	3
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	4,16,18	29 942	29 942
Johdannaissopimukset	5,15,16,18	999	1 278
Aineettomat hyödykkeet	6,16	38 393	42 528
Aineelliset hyödykkeet	6,16	73	305
Muut aineelliset hyödykkeet		73	305
Muut varat	7	4 629	3 884
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	8	19 744	16 674
Laskennalliset verosaamiset	9	0	0
VASTAAVAA YHTEENSÄ		5 692 039	5 225 586

VASTATTAVAA	Liite	31.12.2017	31.12.2016
VIERAS PÄÄOMA			
Velat luottolaitoksille	15,16,18	10 109	25 006
Luottolaitoksille		10 109	25 006
Vaadittaessa maksettavat		109	6
Muut		10 000	25 000
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	15,16,18	5 072 073	4 606 526
Talletukset		5 030 316	4 569 639
Vaadittaessa maksettavat		5 024 541	4 551 947
Muut		5 775	17 693
Muut velat		41 757	36 887
Vaadittaessa maksettavat		39 747	30 513
Muut		2 010	6 374
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	10,15,16,18	0	11 000
Joukkovelkakirjalainat		0	11 000
Muut			
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	5,15,16,18	6 260	11 523
Muut velat	12,16	111 700	97 238
Muut velat		111 700	97 238
Siirtovelat ja saadut ennakot	13,16	12 846	16 166
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	14,15,16,18	50 000	42 000
Muut		50 000	42 000
Laskennalliset verovelat	9	0	0
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		5 262 988	4 809 461
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ			
Poistoero		5 916	5 686
Verotusperusteiset varaukset		33 341	21 057
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ YHTEENSÄ		39 257	26 743
OMA PÄÄOMA			
Osakepääoma	19,20,21	82 880	82 880
Muut sidotut rahastot	19	14 488	14 198
Käyvän arvon rahasto (myytävissä olevat)			
Käypään arvoon arvostamisesta		14 488	14 198
Vapaat rahastot	19	243 832	243 832
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		243 832	243 832
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	19	48 471	39 331
Tilikauden voitto (tappio)	19	122	9 140
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	19	389 794	389 382
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		5 692 039	5 225 586
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET			
	36		
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset		175 662	201 294
Muut		1 410 963	968 317

6.2 TULOSLASKELMA

1000 EUR	Liite	1.1.–31.12.2017	1.1.–31.12.2016
Korkotuotot	22	81 204	78 081
Korkokulut	22	-7 880	-8 493
KORKOKATE		73 324	69 588
Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista	23	58	998
Samaan konserniin kuuluvista yrityksistä		0	998
Omistusyhteisyhteisistä		40	0
Muista yrityksistä		19	0
Palkkiotuotot	24	54 605	42 772
Palkkiokulut	24	-9 201	-7 495
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	25	-395	25
Arvopaperikaupan nettotuotot		-561	49
Valuuttatoiminnan nettotuotot		166	-25
Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	26	6 809	22 570
Suojauslaskennan nettotulos	27	367	-545
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	28	0	114
Liiketoiminnan muut tuotot	29	16 373	17 146
Hallintokulut		-103 187	-99 619
Henkilöstökulut		-37 716	-31 524
Palkat ja palkkiot		-30 443	-25 273
Henkilösivukulut		-7 273	-6 250
Eläkekulut		-6 003	-4 637
Muut henkilösivukulut		-1 269	-1 614
Muut hallintokulut		-65 470	-68 096
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	31	-12 426	-8 497
Liiketoiminnan muut kulut	30	-5 217	-13 156
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista saamisista	32	-6 563	-2 559
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)		13 814	21 342
Tilinpäätössiirrot		-12 513	-8 060
Tuloverot		-1 178	-4 143
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)		122	9 140

6.3 RAHOITUSLASKELMA

S-PANKKI OY, MILJ. €	2017	2016
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Tilikauden tulos	14	9
Tilikauden tulokseen tehdyt oikaisut	13	14
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-239	-623
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä	-234	-629
Muut varat	-5	6
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	445	403
Velat luottolaitoksille	-15	13
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	466	418
Muut velat	-5	-28
Liiketoiminnan rahavirta yhteensä (A)	234	-197
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-8	-7
Investointien rahavirta yhteensä (B)	-8	-25
RAHOITUKSEN RAHAVIRRAT		
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, vähennykset	8	-1
Rahoituksen rahavirta yhteensä (C)	8	-1
RAHAVAROJEN NETTOMUUTOS (A+B+C)	234	-223
Rahavarat tilikauden alussa	1 631	1 854
Rahavarat tilikauden lopussa	1 865	1 631
Korkotuotot	78	74
Korkokulut	-8	-9
KAUDEN VOITTOON TEHDYT OIKAISUT		
Suojauslaskennan nettotulos	0	1
Suunnitelman mukaiset poistot	12	8
Arvon alentumistappiot luotoista ja muista saamisista	1	1
Erät, joihin ei liity maksutapahtumaa ja muut oikaisut	0	5
Oikaisut yhteensä	13	14
RAHAVARAT		
Käteiset varat	493	97
Saamistodistukset	1 322	1 482
Osakkeet ja osuudet	25	23
Saamiset luottolaitoksilta	25	30
Rahavarat yhteensä	1 865	1 631

6.4 LAADINTAPERIAATTEET

S-Pankki Oy toimii S-Pankki-konsernin emoyhtiönä. S-Pankki on talletuspankki, joka harjoittaa luottolaitostoinnista annetun lain (610/2014) mukaista luottolaitostoimintaa. Lisäksi pankissa ja konserniyhtiöissä harjoitetaan sijoituspalvelulain (747/2012) 1 luvun 11 §:n tarkoittamia sijoituspalveluja. Pankki hoitaa emoyhtiönä konserniin kuuluvien yhtiöiden keskitetysti hoidettavat tehtävät, kuten konsernin hallinnon, ohjauksen ja valvonnan.

S-Pankin pääkonttori sijaitsee osoitteessa Fleminginkatu 34, 00510 Helsinki. Asiamiessopimuksiin perustuen asiakaspalvelua hoidetaan myös asiamiehinä toimivien S-ryhmän osuuskauppojen ja LähiTapiola-ryhmän alueyhtiöiden toimesta näiden toimipaikoissa.

S-Pankki Oy osti 1.8.2013 FIM Oyj:n osakekannasta ja määräysvallasta 51 prosenttia ja loput 49 prosenttia 1.6.2016. FIM Oyj sulautui S-Pankki Oy:hyn 30.11.2016. S-Pankki myi omistuksensa 1.3.2016 Koy Lempäälän terminaalista ja Koy Limingan terminaalista.

S-Pankki Oy:n tuloslaskelmassa ja taseessa ei esitetä laskennallista verovelkaa tai -saamista. Olennaiset laskennalliset verovelat tai -saamiset esitetään liitetiedoissa verojen erittelyn yhteydessä.

Muilta osin viitataan konsernin laadintaperiaatteisiin.

6.5 TASE-ERIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

Tase-eriä koskevat liitetiedot ilmoitetaan tuhansina euroina

S-Pankki Oy:n liitetieto 1: Saamiset luottolaitoksilta		31.12.2017	
	Vaadittaessa maksettavat	Muut kuin vaadittaessa maksettavat	Yhteensä
Kotimaisilta luottolaitoksilta	1 742	10 479	12 221
Ulkomaisilta luottolaitoksilta	12 199	436	12 635
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	13 941	10 914	24 855
		31.12.2016	
	Vaadittaessa maksettavat	Muut kuin vaadittaessa maksettavat	Yhteensä
Kotimaisilta luottolaitoksilta	8 146	11 751	19 897
Ulkomaisilta luottolaitoksilta	9 926	0	9 926
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	18 072	11 751	29 823

S-Pankki Oy:n liitetieto 2: Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	31.12.2017	31.12.2016
Yritykset ja asuntoyhteisöt	648 465	657 959
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	110 245	57 458
Kotitaloudet	2 957 447	2 766 236
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	5 279	7 876
Ulkomaat	3 282	2 567
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä yhteensä	3 724 718	3 492 096

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä -erään kohdistuvia luottotappiovarauksia on tehty yhteensä 33 341 t€.

Arvonalentumistappiot vuoden alussa	3 620	2 912
Tilikaudella kirjatut saamiskohtaiset arvonalentumistappiot	485	368
Tilikaudella kirjatut ryhmäkohtaiset arvonalentumistappiot	3 762	3 253
Tilikaudella peruutetut ryhmäkohtaiset arvonalentumistappiot	-3 620	-2 912
Arvonalentumistappiot vuoden lopussa	4 247	3 620
Luottotappioiden määrä tilikauden lopussa	6 563	2 559
Järjestämättömät saamiset tilikauden lopussa	14 267	12 419

	Muut kuin julkisesti noteeratut	Yhteensä
Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat		
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Kuntatodistukset	155 940	155 940
Valtion liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	36 451	36 451
Muut julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	30 065	30 065
Muut saamistodistukset	108 010	108 010
Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat yhteensä	330 466	330 466
Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat saamistodistukset		
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat		
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	0	0
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Pankkien sijoitustodistukset	4 503	4 503
Yritystodistukset	44 442	44 442
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	686 306	686 306
Muut saamistodistukset	259 042	259 042
Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat saamistodistukset yhteensä	994 293	994 293
Saamistodistukset yhteensä	1 324 758	1 324 758
- joista keskuspankkirahoitukseen oikeuttavia	860 478	860 478
- joista yhteensä ne joille ei kerrytetä korkoa	11 670	11 670

	31.12.2016	
	Muut kuin julkisesti noteeratut	Yhteensä
Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat		
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Kuntatodistukset	115 554	115 554
Valtion liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	23 411	23 411
Muut julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	47 217	47 217
Muut saamistodistukset	81 182	81 182
Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat yhteensä	267 365	267 365
Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat saamistodistukset		
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat		
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	240	240
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Yritystodistukset	27 022	27 022
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	850 697	850 697
Muut saamistodistukset	336 214	336 214
Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat saamistodistukset yhteensä	1 214 173	1 214 173
Saamistodistukset yhteensä	1 481 538	1 481 538
- joista keskuspankkirahoitukseen oikeuttavia	930 242	930 242
- joista yhteensä ne joille ei kerrytetä korkoa	6 830	6 830

S-Pankki Oy:n liitetieto 4: Osakkeet ja osuudet**31.12.2017**

	Julkisesti noteeratut	Muut kuin julkisesti noteeratut	Yhteensä
Osakkeet ja osuudet			
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat	0	0	0
Myytavissä olevat rahoitusvarat	30 706	203	30 909
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	0	29 942	29 942
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyriksissä	0	3	3
Yhteensä	30 706	30 148	60 854
- joista luottolaitoksissa	0	0	0

31.12.2016

	Julkisesti noteeratut	Muut kuin julkisesti noteeratut	Yhteensä
Osakkeet ja osuudet			
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat	555	0	555
Myytavissä olevat rahoitusvarat	29 793	203	29 996
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	0	29 942	29 942
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyriksissä	0	3	3
Yhteensä	30 348	30 148	60 496
- joista luottolaitoksissa	0	0	0

	Nimellisarvo	Positiivinen käypä arvo	Negatiivinen käypä arvo
Suojaamistarkoituksessa tehdyt			
Korkojohdannaiset			
Koronvaihtosopimukset	541 200	157	-4 591
Suojauslaskennassa olevien johdannaisvastuiden nimellisarvosta			
tuhatta euroa on alle yhdessä vuodessa,	135 000		
tuhatta euroa 1–5 vuodessa ja	284 000		
tuhatta euroa yli viidessä vuodessa.	122 200		
Muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehdyt			
Korkojohdannaiset			
Optiosopimukset, ostetut	200 000	406	0
Optiosopimukset, asetetut	150 000	0	-828
Koronvaihtosopimukset	160 000	18	-422
Osakejohdannaiset			
Optiosopimukset, ostetut	0	0	0
Optiosopimukset, asetetut	0	0	0
Muiden kuin suojauslaskennassa olevien johdannaisvastuiden nimellisarvosta			
tuhatta euroa on alle yhdessä vuodessa,	150 000		
tuhatta euroa 1–5 vuodessa ja	330 000		
tuhatta euroa yli viidessä vuodessa.	30 000		

				31.12.2016		
				Nimellisarvo	Positiivinen käypä arvo	Negatiivinen käypä arvo
Suojaamistarkoituksessa tehdyt						
Korkojohdannaiset						
	Koronvaihtosopimukset			456 200	0	-8 284
Suojauslaskennassa olevien johdannaisvastuiden nimellisarvosta						
	tuhatta euroa on alle yhdessä vuodessa,			95 000		
	tuhatta euroa 1 - 5 vuodessa ja			305 000		
	tuhatta euroa yli viidessä vuodessa.			56 200		
Muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehdyt						
Korkojohdannaiset						
	Optiosopimukset, ostetut			200 000	382	0
	Optiosopimukset, asetetut			200 000	0	-1 528
	Koronvaihtosopimukset			45 000	6	-89
Osakejohdannaiset						
	Optiosopimukset, ostetut			3 723	236	0
	Optiosopimukset, asetetut			3 723	0	-236
Muiden kuin suojauslaskennassa olevien johdannaisvastuiden nimellisarvosta						
	tuhatta euroa alle yhdessä vuodessa,			3 723		
	tuhatta euroa 1 - 5 vuodessa ja			220 000		
	tuhatta euroa yli viidessä vuodessa.			225 000		

S-Pankki Oy:n liitetieto 6: Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana

Aineettomien hyödykkeiden muutokset 2016	ATK-ohjelmat ja -lisenssimaksut	Ennako- maksut	Liikearvo	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	57 793	360	4 000	62 154
Lisäykset	765	6 963	13 628	21 356
Siirrot erien välillä	90	-106	0	-17
Hankintameno 31.12.2016	58 648	7 217	17 628	83 494
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2016	-31 143		-1 333	-32 476
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-169		0	-169
Poistot	-7 159		-1 161	-8 320
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.2016	-38 471		-2 495	-40 966
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	26 650	360	2 667	29 677
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	20 177	7 217	15 134	42 528

Aineettomien hyödykkeiden muutokset 2017	ATK-ohjelmat ja -lisenssi-maksut	Ennako- maksut	Liikearvo	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2017	58 648	7 217	17 628	83 494
Lisäykset	3 114	4 944	0	8 058
Siirrot erien välillä	5 525	-5 525	0	0
Hankintameno 31.12.2017	67 288	6 636	17 628	91 552
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2017	-38 471		-2 495	-40 966
Poistot	-7 057		-5 136	-12 193
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.2017	-45 528		-7 630	-53 159
Kirjanpitoarvo 1.1.2017	20 177	7 217	15 134	42 528
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	21 759	6 636	9 998	38 393

Aineellisten hyödykkeiden muutokset 2016	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	533	533
Lisäykset	176	176
Siirrot erien välillä	17	17
Hankintameno 31.12.2016	726	726
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2016	-240	-240
Poistot	-3	-3
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.2016	-177	-177
	-420	-420
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	293	293
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	305	305

Aineellisten hyödykkeiden muutokset 2017	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2017	726	726
Hankintameno 31.12.2017	726	726
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2017	-420	-420
Poistot	-232	-232
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.2017	-653	-653
Kirjanpitoarvo 1.1.2017	305	305
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	73	73

S-Pankki Oy:n liitetieto 7: Muut varat	31.12.2017	31.12.2016
Maksujenvälityssaamiset	1	23
Arvopapereiden myyntisaamiset	27	573
Sijoituspalveluyrityksiltä	8	32
Muilta	19	541
Muut	4 601	3 289
Yhteensä	4 629	3 884
joista konsernilta	211	72

S-Pankki Oy:n liitetieto 8: Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	31.12.2017	31.12.2016
Korkosaamiset	12 452	13 230
Muut siirtosaamiset	7 292	3 444
Yhteensä	19 744	16 674
joista konsernilta	655	1 101

S-Pankki Oy:n liitetieto 9: Laskennalliset verosaamiset ja -velat	31.12.2017	31.12.2016
Laskennallinen verosaaminen vahvistetuista tappiosta	12	12
Laskennallinen verovelka käyvän arvon rahastosta	2 898	2 840
Laskennallinen verovelka tilinpäätössiirroista	7 851	5 349

S-Pankki Oy:n liitetieto 10: Luottolaitoksen yleiseen liikkeeseen laskemat velkakirjat	31.12.2017		31.12.2016	
	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo
Sijoitustodistukset	0	0	11 000	10 992
Yhteensä	0	0	11 000	10 992

S-Pankki Oy:n liitetieto 11: Muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	31.12.2017	31.12.2016
Osakkeiden lyhyeksi myynnistä syntyneet	0	732
Yhteensä	0	732

S-Pankki Oy:n liitetieto 12: Muut velat	31.12.2017	31.12.2016
Maksujenvälitysvelat	100 492	88 655
Arvopapereiden ostovelat	0	87
Muut	11 209	8 496
Yhteensä	111 700	97 238
joista konsernille	0	80

S-Pankki Oy:n liitetieto 13: Siirtovelat ja saadut ennakot	31.12.2017	31.12.2016
Korkovelat	445	459
Siirtovelat	12 401	15 707
Saadut ennakot	0	0
Yhteensä	12 846	16 166
joista konsernille	7	37

S-Pankki Oy:n liitetieto 14: Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	31.12.2017			
	Kirjanpitoarvo*	Nimellisarvo	Korko	Eräpäivä
Debenttuuri I/2015	16 020	16 000	Euribor 12kk + 1,5%	1.12.2025
Debenttuuri I/2016	26 239	26 000	Euribor 12kk + 1,8%	30.6.2026
Debenttuuri I/2017	8 005	8 000	Euribor 12kk + 1,8%	18.12.2027

Ehdot debentuuriehtoisissa lainoissa:

Liikkeeseenlaskija pidättää itselleen oikeuden ostaa lainaa takaisin ennen niiden eräpäivää. Liikkeeseenlaskija tai sen konserniin kuuluva yritys voi vain vähäisessä määrin lunastaa lainaa ennen laina-ajan päättymistä ilman Finanssivalvonnan lupaa. Lunastaminen edellyttää, että lainat saadaan lyhyen ajan kuluessa myytyä uudelle sijoittajalle. Velkakirjan haltijalla ei ole oikeutta vaatia lainan ennenaikaista takaisinmaksua.

Debentuuriehtoisilla lainoilla on pankin muita velkasitoumuksia huonompi etuoikeus. Vakavaraisuuslaskennassa debentuuriehtoiset lainat on ryhmitelty toissijaiseen pääomaan (Tier II) CRR asetuksen mukaisesti.

*) sisältää siirtyvät korot

Pääomainstrumenttien keskeisten ominaisuuksien malli	Debenttuuri I/2015	Debenttuuri I/2016	Debenttuuri I/2017
Liikkeeseenlaskija	S-Pankki Oy	S-Pankki Oy	S-Pankki Oy
Yksilöllinen tunniste	FI4000185418	FI4000210877	FI4000292735
Instrumenttiin sovellettava lainsäädäntö	Suomen laki	Suomen laki	Suomen laki
Säätely			
Vakavaraisuuden säännöt siirtymäkaudella	Toissijainen pääoma (T2)	Toissijainen pääoma (T2)	Toissijainen pääoma (T2)
Vakavaraisuuden säännöt siirtymäkauden jälkeen	Toissijainen pääoma (T2)	Toissijainen pääoma (T2)	Toissijainen pääoma (T2)
Käytettävissä yksittäisen yrityksen tasolla tai konsolidoinnin perusteella / alakonsolidoinnin tasolla / yksittäisen yrityksen tasolla ja konsolidoinnin perusteella / alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella
Instrumentin laji			
Lakisääteiseen pääomaan kirjattu määrä Milj. Eur (viimeisimpänä raportointipäivänä)	16	26	8
Instrumentin nimellinen määrä Milj. Eur	16	26	8
Liikkeeseenlaskuhinta	100 %	100 %	100 %
Lunastushinta	100 %	100 %	100 %
Kirjanpidollinen luokittelu	Vastuu- jaksotettu hankintameno	Vastuu- jaksotettu hankintameno	Vastuu- jaksotettu hankintameno
Alkuperäinen liikkeeseenlaskupäivä	1.12.2015	30.6.2016	18.12.2017
Eräpäivätön tai päivätty	päivätty	päivätty	päivätty
Alkuperäinen maturiteetti	1.12.2025	30.6.2026	18.12.2027
Liikkeeseenlaskijan toteuttama takaisinlunastus edellyttää viranomaisen ennakkohyväksyntää	kyllä	kyllä	kyllä

Pääomainstrumenttien keskeisten ominaisuuksien malli	Debentuuri I/2015	Debentuuri I/2016	Debentuuri I/2017
Mahdollinen takaisinlunastuspäivä, ehdolliset takaisinlunastuspäivät ja lunastusmäärä	Debentuurin pääoma maksetaan takaisin nimellisarvostaan tasasuuruusina lyhennyserinä vuosittain 1.12., ensimmäisen kerran 1.12.2021 ja viimeisen kerran 1.12.2025. Liikkeeseenlaskija pidättää itselleen oikeuden maksaa Debentuuri takaisin ennen niiden eräpäivää. Takaisinmaksu voi tapahtua aikaisintaan viiden (5) vuoden kuluttua lainan liikkeeseenlaskemista jollei Fiva myönnä lupaa niiden viittä (5) vuotta aikaisempaan takaisinmaksamiseen.	Debentuurin pääoma maksetaan takaisin nimellisarvostaan tasasuuruusina lyhennyserinä vuosittain 30.6., ensimmäisen kerran 30.6.2022 ja viimeisen kerran 30.6.2026. Liikkeeseenlaskija pidättää itselleen oikeuden maksaa Debentuuri takaisin ennen niiden eräpäivää. Takaisinmaksu voi tapahtua aikaisintaan viiden (5) vuoden kuluttua lainan liikkeeseenlaskemista jollei Fiva myönnä lupaa niiden viittä (5) vuotta aikaisempaan takaisinmaksamiseen.	Debentuurin pääoma maksetaan takaisin nimellisarvostaan tasasuuruusina lyhennyserinä vuosittain 18.12., ensimmäisen kerran 18.12.2022 ja viimeisen kerran 18.12.2027. Liikkeeseenlaskija pidättää itselleen oikeuden maksaa Debentuuri takaisin ennen niiden eräpäivää. Takaisinmaksu voi tapahtua aikaisintaan viiden (5) vuoden kuluttua lainan liikkeeseenlaskemista jollei Fiva myönnä lupaa niiden viittä (5) vuotta aikaisempaan takaisinmaksamiseen.
Mahdolliset myöhemmät takaisinlunastuspäivät	kts. ylempi kohta	kts. ylempi kohta	kts. ylempi kohta
Kupongit / Osingot			
Kiinteä tai vaihtuva osinko / kuponki	vaihtuva kuponki	vaihtuva kuponki	vaihtuva kuponki
Kupongin korko ja siihen liittyvät indeksit	Euribor 12 kk + 1,5% per annum	Euribor 12 kk +1,8% per annum	Euribor 12 kk +1,8% per annum
Dividend stopper-lausekkeen olemassaolo	ei	ei	ei
Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (ajoituksen osalta)	pakollinen	pakollinen	pakollinen
Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (määrän osalta)	pakollinen	pakollinen	pakollinen
Step-up-ehdon tai muun lunastuskannustimen olemassaolo	ei	ei	ei
Ei-kumulatiivinen tai kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen
Vaihdettava tai sidottu	sidottu	sidottu	sidottu
Jos instrumentti on vaihdettava, mitkä tekijät vaikuttavat vaihtoon?	Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos instrumentti on vaihdettava, onko se vaihdettava kokonaisuudessaan vai osittain?	Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos instrumentti on vaihdettava, mikä on vaihtokurssi?	Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos instrumentti on vaihdettava, onko vaihto pakollinen vai valinnainen?	Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos instrumentti on vaihdettava, tarkenna minkälaiseen instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos instrumentti on vaihdettava, tarkenna minkä liikkeeseenlaskijan instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu

Pääomainstrumenttien keskeisten ominaisuuksien malli	Debentuuri I/2015	Debentuuri I/2016	Debentuuri I/2017
Kirjanpitoarvon alentamisen ominaisuudet	Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, mitkä tekijät laukaisevat sen?	Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, tehdäänkö se kokonaan vai osittain?	Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, onko se pysyvää vai väliaikaista?	Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos kirjanpitoarvon alentaminen on väliaikaista, kuvaile kirjanpitoarvon korotuksen mekanismi	Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu
Hierarkinen asema selvitystilassa (tarkenna instrumenttialji, joka on välittömästi etuoikeudeltaan parempi)	Debentuurit ovat etuoikeusasemaltaan huonomassa asemassa olevia velkainstrumentteja, jota kuuluvat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013 63 artiklassa tarkoitettuun toissijiseen pääomaan (T2), jos kyseisessä artiklassa asetetut ja muut asetuksen edellytykset täyttyvät. Debentuurilla on huonompi etuoikeus kuin Liikkeellelaskijan muilla sitoumuksilla. Debentuuria ei voida käyttää vastasaatavien kuittaukseen.	Debentuurit ovat etuoikeusasemaltaan huonomassa asemassa olevia velkainstrumentteja, jota kuuluvat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013 63 artiklassa tarkoitettuun toissijiseen pääomaan (T2), jos kyseisessä artiklassa asetetut ja muut asetuksen edellytykset täyttyvät. Debentuurilla on huonompi etuoikeus kuin Liikkeellelaskijan muilla sitoumuksilla. Debentuuria ei voida käyttää vastasaatavien kuittaukseen.	Debentuurit ovat etuoikeusasemaltaan huonomassa asemassa olevia velkainstrumentteja, jota kuuluvat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013 63 artiklassa tarkoitettuun toissijiseen pääomaan (T2), jos kyseisessä artiklassa asetetut ja muut asetuksen edellytykset täyttyvät. Debentuurilla on huonompi etuoikeus kuin Liikkeellelaskijan muilla sitoumuksilla. Debentuuria ei voida käyttää vastasaatavien kuittaukseen.
Vaativustenvastaisen ominaisuudet	ei	ei	ei
Tarkenna mahdolliset vaativustenvastaiset ominaisuudet	Ei sovellu	Ei sovellu	Ei sovellu

**S-Pankki Oy:n liitetieto 15:
Rahoitusvarojen ja -velkojen maturi-
teettijakauma**

31.12.2017

	0–3 kk	3–12 kk	1–5 v.	5–10 v.	Yli 10 v.	Yhteensä
Käteiset varat	493 015	0	0	0	0	493 015
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	78 145	106 183	545 533	130 617	0	860 478
Saamiset luottolaitoksilta	24 855	0	0	0	0	24 855
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	175 957	385 907	1 270 092	1 892 761	1	3 724 718
Saamistodistukset	168 476	77 916	193 268	24 621	0	464 280
Johdannaisopimukset (varat)	0	85	843	71	0	999
Rahoitusvarat yhteensä	940 449	570 091	2 009 736	2 048 070	1	5 568 346
Velat luottolaitoksille	10 109	0	0	0	0	10 109
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	5 067 783	2 059	2 231	0	0	5 072 073
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0	0	0	0	0	0
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0	0	16 800	33 200	0	50 000
Johdannaisopimukset (velat)	92	390	4 962	816	0	6 260
Rahoitusvelat yhteensä	5 077 985	2 449	23 993	34 016	0	5 138 442

31.12.2016

	0–3 kk	3–12 kk	1–5 v.	5–10 v.	Yli 10 v.	Yhteensä
Käteiset varat	96 964	0	0	0	0	96 964
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	15 073	23 650	814 641	76 878	0	930 242
Saamiset luottolaitoksilta	29 823	0	0	0	0	29 823
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	215 200	322 487	1 249 436	621 477	1 083 495	3 492 095
Saamistodistukset	137 274	88 472	298 292	27 257	0	551 296
Johdannaisopimukset (varat)	0	236	1 035	6	0	1 278
Rahoitusvarat yhteensä	494 335	434 845	2 363 405	725 618	1 083 495	5 101 698
Velat luottolaitoksille	5 006	20 000	0	0	0	25 006
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	4 595 942	7 726	2 859	0	0	4 606 526
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	10 000	1 000	0	0	0	11 000
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0	0	8 400	33 600	0	42 000
Johdannaisopimukset (velat)	732	998	7 194	2 019	580	11 523
Rahoitusvelat yhteensä	4 611 681	29 724	18 452	35 619	580	4 696 056

**S-Pankki Oy:n liitetieto 16: Tase-erien erittely
koti- ja ulkomaan rahan määräisiin ja samaan
konserniin kuuluvilta**

31.12.2017

	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	Samaan konserniin kuuluvilta	Omistus- yhteys- yrityksiltä
Tase-erä					
Saamiset luottolaitoksilta	17 759	7 096	24 855	0	
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	3 724 718	0	3 724 718	0	
Saamistodistukset	1 324 758	0	1 324 758	0	
Johdannaissopimukset	999	0	999	0	
Osakkeet ja osuudet	60 854	0	60 854	29 942	3
Aineettomat hyödykkeet	38 393	0	38 393	0	
Aineelliset hyödykkeet	73	0	73	0	
Muu omaisuus (ml. käteiset varat)	517 388	0	517 388	866	
Yhteensä	5 684 943	7 096	5 692 039	30 808	3
Velat luottolaitoksille	10 042	68	10 109	0	
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	5 069 015	3 058	5 072 073	24 548	
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0	0	0	0	
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	6 260	0	6 260	0	
Muut velat ja siirtovelat	124 516	31	124 546	7	
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	50 000	0	50 000	0	
Yhteensä	5 259 832	3 156	5 262 988	24 555	0

31.12.2016

	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	Samaan konserniin kuuluville	Omistus- yhteys- yrityksiltä
Tase-erä					
Saamiset luottolaitoksilta	15 347	14 476	29 823	0	
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	3 492 096	0	3 492 096	0	
Saamistodistukset	1 481 538	0	1 481 538	0	
Johdannaissopimukset	1 278	0	1 278	0	
Osakkeet ja osuudet	60 495	0	60 496	29 942	3
Aineettomat hyödykkeet	42 528	0	42 528	0	
Aineelliset hyödykkeet	305	0	305	0	
Muu omaisuus (ml. käteiset varat)	117 522	0	117 522	1 173	
Yhteensä	5 211 109	14 477	5 225 586	31 114	3
Velat luottolaitoksille	25 006	0	25 006	0	
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	4 593 484	13 042	4 606 526	22 680	
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	11 000	0	11 000	0	
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	11 523	0	11 523	0	
Muut velat ja siirtovelat	113 306	98	113 405	118	
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	42 000	0	42 000	0	
Yhteensä	4 796 320	13 140	4 809 461	22 798	0

S-Pankki Oy:n liitetieto 17: Arvopaperilainaus

31.12.2017

31.12.2016

	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo
Myytavissä olevat				
Valtion liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	13 514	13 500	12 165	12 000
Yhteensä	13 514	13 500	12 165	12 000

S-Pankki Oy:n liitetieto 18: Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot sekä käyvän arvon hierarkia

31.12.2017

31.12.2016

	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Rahoitusvarat				
Käteiset varat	493 015	493 015	96 964	96 964
Saamiset luottolaitoksilta	24 855	24 862	29 823	29 840
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	3 724 718	3 920 345	3 492 096	3 724 169
Saamistodistukset	1 324 758	1 331 449	1 481 538	1 490 490
Osakkeet ja osuudet	30 909	30 829	30 551	30 471
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä	3	16	3	12
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	29 942	46 438	29 942	46 438
Johdannaissopimukset	999	999	1 278	1 278
Rahoitusvelat				
Velat luottolaitoksille	10 109	10 111	25 006	25 033
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	5 072 073	5 166 021	4 606 526	4 653 162
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0	0	11 000	11 002
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	6 260	6 260	11 523	11 523
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	50 000	50 273	42 000	42 259

S-Pankki-konsernissa sovelletaan rahoitusvarojen ja -velkojen taseeseen merkitsemisessä selvityspäivän mukaista käytäntöä pois luki- en käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen ja -velkojen osalta sovelletaan taseeseen merkitsemisessä kaupankäyntipäivän mukaista käytäntöä. Kun rahoitusvaroihin tai -velkoihin kuuluva erä merkitään ensimmäistä kertaa kirjanpitoon, käytetään käypää arvoa, joka sisältää transaktiomenot.

Rahoitusvarat ja -velat luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin tai -velkoihin, eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin, lainoihin ja muihin saamisiin sekä muihin rahoitusvelkoihin. Rahoitusvarat ja -velat arvostetaan niiden luokittelun mukaisesti käypään arvoon tai jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään aktiivisilla markkinoilla noteerattujen hintojen perusteella tai käyttäen markkinoilla yleisesti hyväksytyjä arvostusmenetelmiä. Sijoitustodistusten, yritystodistusten tai johdannaissopimusten (pl. futuurit) käyvät arvot määritellään diskonttaamalla tulevat kassavirrat nykyhetkeen käyttäen tilinpäätöspäivän markkinakorkoja. Joukkovelkakirjalainat, sijoitusrahasto-osuudet ja futuurit arvostetaan markkinahinnoilla. Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat arvostetaan käyttäen ostokurssia ja rahoitusvelat käyttäen myyntikursseja.

31.12.2017				
Käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat ja -velat	0	0	0	0
Myytäviksi olevat rahoitusvarat	1 038 824	323 454	0	1 362 278
Johdannaissaamiset	0	999	0	999
Johdannaisvelat	0	6 260	0	6 260
31.12.2016				
Käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat ja -velat	1 287	0	0	1 287
Myytäviksi olevat rahoitusvarat	1 164 634	355 933	0	1 520 566
Johdannaissaamiset	0	1 278	0	1 278
Johdannaisvelat	0	10 791	0	10 791

Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat ja -velat luokitellaan kolmeen luokkaan käyvän arvon määrittämisen mukaan. Tason 1 käyvät arvot määritetään käyttämällä toimivilla markkinoilla täysin samanlaisista rahoitusvaroista ja -veloista noteerattuja oikaisemattomia hintoja. Tason 2 käyvät arvot määritetään yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla, joiden syöttötiedot perustuvat merkittävilta osin todennettaviin markkinahintoihin. Tason 3 markkinahinnat perustuvat omaisuuserää tai velkaa koskeviin syöttötietoihin, jotka eivät perustu todennettavissa olevaan markkinatietoon, vaan merkittävilta osin johdon arvioihin.

S-Pankki Oy:n liitetieto 19: Oman pääoman erät	31.12.2017	31.12.2016
Osakepääoma 1.1.	82 880	82 880
Osakepääoma 31.12.	82 880	82 880
Käyvän arvon rahasto 1.1.	14 198	8 791
Lisäys (+)/vähennys(-)	290	5 407
Käyvän arvon rahasto 31.12.	14 488	14 198
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	243 832	243 832
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	243 832	243 832
Edellisten tilikausien tappio	48 471	39 331
Tilikauden voitto/tappio	122	9 140
Oma pääoma yhteensä	389 794	389 382

S-Pankki Oy:n liitetieto 20: Osakepääoma

6 702 892 kpl, yhteensä 82 880 200 euroa.

Ei osakelajeja, jotka oikeuttaisivat erisuuruiseen äänimäärään tai osinkoon.

S-Pankki Oy:n liitetieto 21: Osakkeenomistajat ja osakkeiden omistuksen jakautuminen

Omistaja	Omistusosuus
Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta	37,5 %
LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö	10,0 %
Helsingin Osuuskauppa Elanto	7,5 %
LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö	3,5 %
Osuuskauppa Hämeenmaa	2,9 %
Pirkanmaan Osuuskauppa	2,7 %
Osuuskauppa Keskimaa	2,5 %
Osuuskauppa Arina	2,5 %
Turun Osuuskauppa	2,2 %
Osuuskauppa PeeÄssä	2,2 %
Osuuskauppa KPO	2,1 %
Etelä-Pohjanmaan Osuuskauppa	1,8 %
Kymen Seudun Osuuskauppa	1,8 %
Suur-Seudun Osuuskauppa SSO	1,7 %
Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo	1,5 %
Osuuskauppa Suur-Savo	1,4 %
Pohjois-Karjalan Osuuskauppa	1,2 %
Osuuskauppa Varuboden-Osla Handelslag	1,1 %
Satakunnan Osuuskauppa	1,1 %
LähiTapiola Pohjoinen Keskinäinen Vakuutusyhtiö	1,0 %
Etelä-Karjalan Osuuskauppa	1,0 %
LähiTapiola Pääkaupunkiseutu Keskinäinen Vakuutusyhtiö	0,9 %
LähiTapiola Vellamo Keskinäinen Vakuutusyhtiö	0,8 %
Osuuskauppa Maakunta	0,7 %
LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa Keskinäinen Vakuutusyhtiö	0,7 %
LähiTapiola Varsinais-Suomi Keskinäinen Vakuutusyhtiö	0,6 %
Osuuskauppa Keula	0,6 %
LähiTapiola Itä Keskinäinen Vakuutusyhtiö	0,6 %
LähiTapiola Uusimaa Keskinäinen Vakuutusyhtiö	0,5 %
LähiTapiola Pirkanmaa Keskinäinen Vakuutusyhtiö	0,5 %

S-Pankki Oy:n liitetieto 21: Osakkeenomistajat ja osakkeiden omistuksen jakautuminen

Omistaja	Omistusosuus
LähiTapiola Keski-Suomi Keskinäinen Vakuutusyhtiö	0,5 %
LähiTapiola Lappi Keskinäinen Vakuutusyhtiö	0,4 %
LähiTapiola Lännen Keskinäinen Vakuutusyhtiö	0,4 %
LähiTapiola Kaakkois-Suomi Keskinäinen Vakuutusyhtiö	0,4 %
LähiTapiola Etelä Keskinäinen Vakuutusyhtiö	0,4 %
LähiTapiola Loimi-Häme Keskinäinen Vakuutusyhtiö	0,4 %
LähiTapiola Pohjanmaa Keskinäinen Vakuutusyhtiö	0,4 %
LähiTapiola Savo-Karjala Keskinäinen Vakuutusyhtiö	0,4 %
LähiTapiola Savo Keskinäinen Vakuutusyhtiö	0,3 %
LähiTapiola Satakunta Keskinäinen Vakuutusyhtiö	0,3 %
Koillismaan Osuuskauppa	0,3 %
LähiTapiola Kainuu-Koillismaa Keskinäinen Vakuutusyhtiö	0,3 %
Jukolan Osuuskauppa	0,2 %
LokalTapiola Sydskusten Ömsesidigt Försäkringsbolag	0,1 %
Yhteensä	100,0 %

6.6 TULOSLASKELMAN ERIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

Tuloslaskelman eriä koskevat liitetiedot ilmoitetaan tuhansina euroina

S-Pankki Oy:n liitetieto 22: Korkotuottojen ja -kulojen erittely tase-erittäin	1.1. – 31.12.2017	1.1. – 31.12.2016
Korkotuotot		
Saamiset luottolaitoksilta	-98	-52
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	69 335	61 873
Saamistodistukset	11 567	16 260
Johdannaissopimukset	400	0
Muut korkotuotot	0	-1
Yhteensä	81 204	78 081
joista konsernin sisäisiä	29	210
Korkotuotot arvoltaan alentuneista luotoista ja muista saamisista	1 757	1 962
Korkokulut		
Velat luottolaitoksille	365	302
Velat yleisölle ja julkisyhteisölle	3 603	3 281
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	3 177	4 294
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	731	608
Muut korkokulut	3	9
Yhteensä	7 880	8 493
joista konsernin sisäisiä	0	7
S-Pankki Oy:n liitetieto 23: Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista	1.1. – 31.12.2017	1.1. – 31.12.2016
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin rahoitusvaroihin luokitelluista sijoituksista saadut osinkotuotot	19	0
Samaan konserniin kuuluvista yrityksistä saadut osinkotuotot	0	998
Omistusyhteisyryksistä saadut osinkotuotot	40	0
	58	998

S-Pankki Oy:n liitetieto 24: Palkkiotuotot ja -kulut	1.1. – 31.12.2017	1.1. – 31.12.2016
Palkkiotuotot		
Luotonannosta	25 455	20 811
Ottolainauksesta	3 686	3 857
Maksuliikenteestä	8 387	7 635
OmaisuuDENhoidosta	13	0
Lainopillisista tehtävistä	210	1 423
Arvopaperinvälityksestä	7 850	5 237
Vakuutusten välityksestä	521	40
Takausten myöntämisestä	-107	182
Muusta toiminnasta	8 590	3 586
Yhteensä	54 605	42 772
joista konsernin sisäisiä	6 827	2 312
Palkkiokulut		
Maksetuista toimitusmaksuista	38	33
Muusta	9 163	7 462
Yhteensä	9 201	7 495
joista konsernin sisäisiä	197	555

S-Pankki Oy:n liitetieto 25: Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot**1.1. – 31.12.2017**

	Myyntivoitot ja -tappiot (netto)	Käyvän arvon muutokset (netto)	Yhteensä
Saamistodistuksista	-139	-29	-168
Osakkeista ja osuuksista	153	15	168
Johdannaissopimuksista	-1 162	601	-561
Arvopaperikaupan nettotuotot yhteensä	-1 148	587	-561
Valuuttatoiminnan nettotuotot	0	166	166
Tuloslaskelmaerä yhteensä	-1 148	753	-395

1.1. – 31.12.2016

	Myyntivoitot ja -tappiot (netto)	Käyvän arvon muutokset (netto)	Yhteensä
Saamistodistuksista	129	-829	-700
Osakkeista ja osuuksista	-9	-20	-29
Johdannaissopimuksista	-790	1 568	778
Arvopaperikaupan nettotuotot yhteensä	-670	719	49
Valuuttatoiminnan nettotuotot	0	-25	-25
Tuloslaskelmaerä yhteensä	-670	694	25

S-Pankki Oy:n liitetieto 26: Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot**1.1. – 31.12.2017****1.1. – 31.12.2016**

Rahoitusvarojen luovutuksista johtuvat nettotuotot	6 317	22 517
Muut tuotot ja kulut myytävissä olevista rahoitusvaroista	492	53
Yhteensä	6 809	22 570

S-Pankki Oy:n liitetieto 27: Suojauslaskennan nettotulos**1.1. – 31.12.2017****1.1. – 31.12.2016**

Suojausinstrumenttien nettotulos	3 657	-993
Suojauskohteiden nettotulos	-4 024	448
Yhteensä	-367	-545

S-Pankki Oy:n liitetieto 28: Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	1.1. – 31.12.2017	1.1. – 31.12.2016
Vuokratuotot	0	321
Vuokrakulut	0	-207
	0	114

Koy Lempäälän terminaali ja Koy Limingan terminaali myytiin vuoden 2016 aikana

S-Pankki Oy:n liitetieto 29: Liiketoiminnan muut tuotot	1.1. – 31.12.2017	1.1. – 31.12.2016
Muut tuotot	16 373	17 146
joista konsernin sisäisiä	2 348	2 586

S-Pankki Oy:n liitetieto 30: Liiketoiminnan muut kulut	1.1. – 31.12.2017	1.1. – 31.12.2016
Vuokrakulut	4 073	3 591
Fuusiotappio	0	8 591
Muut kulut	1 143	973
Yhteensä	5 217	13 156

Rahoitusvakuusviraston maksut

Vakuusmaksu	449	314
Talletussuojarahaston maksu	4 052	3 535
Hallintomaksu	31	0
Yhteensä	4 533	3 849

Talletussuojarahasto hyvitti Rahoitusvakuusrahastoon kerättävän talletussuojamaksun ja Rahoitusvakuusrahasto pankkiveron korvanneen vakuusmaksun. Pankille ei ole aiheutunut tulosvaikutusta näiden osalta. Vanhaan Talletussuojarahastoon kerrytettyjen varojen sekä aiempina vuosina maksetun pankkiveron arvioidaan riittävän Rahoitusvakuusviraston maksuihin v. 2020 saakka.

S-Pankki Oy:n liitetieto 31: Poistot ja arvonalentumiset aineettomista ja aineellisista hyödykkeistä 1.1. – 31.12.2017 1.1. – 31.12.2016

Suunnitelman mukaiset poistot

Aineettomat hyödykkeet	12 193	8 320
Aineelliset hyödykkeet	232	177
Yhteensä	12 426	8 497

Arvonalentumisia aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä ei ole.

S-Pankki Oy:n liitetieto 32: Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista sekä muista rahoitusvaroista 1.1. – 31.12.2017

	Sopimuskohtaiset realisoituneet luottotappiot brutto	Sopimuskohtaiset arvonalentumiset brutto	Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset brutto	Vähennykset	Yhteensä
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä	11 214	485	3 762	8 898	6 563

1.1.–31.12.2016

	Sopimuskohtaiset realisoituneet luottotappiot brutto	Sopimuskohtaiset arvonalentumiset brutto	Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset brutto	Vähennykset	Yhteensä
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä	10 145	368	3 253	11 207	2 559

6.7 VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot ilmoitetaan tuhansina euroina

S-Pankki Oy:n liitetieto 33: Annetut vakuudet	Muut vakuudet	
	31.12.2017	31.12.2016
Tase-erä		
Omasta velasta annetut		
Velat luottolaitoksille	165 660	174 000
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	10 687	11 737
Johdannaissopimukset	10 687	11 737
Muiden puolesta annetut	24	26

S-Pankki Oy:n liitetieto 34: Eläkevastuut

Henkilökunnan lakisääteinen eläketurva on järjestetty Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elost.

S-Pankki Oy:n liitetieto 35: Rahoitusleasing- ja muut vuokravastuut	31.12.2017	31.12.2016
Yhden vuoden kuluessa	1 984	1 455
Yli yhden vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluessa	1 204	616
Yhteensä	3 188	2 070

S-Pankki Oy:n liitetieto 36: Taseen ulkopuoliset sitoumukset	31.12.2017	31.12.2016
Takaukset	24 881	20 915
Käyttämättömät luottojärjestelyt	1 561 744	1 148 696
Yhteensä	1 586 625	1 169 611

S-Pankki Oy:n liitetieto 37: Välityssaamiset ja -velat	31.12.2017	31.12.2016
PS-lain mukaiset säästövarat	163	174
Muut välityssaamiset ja -velat		
Ostot välittäjiltä	15 774	6 267
Välitysvelka asiakkaille	4 348	13 372
Yhteensä	20 285	19 814

6.8 HENKILÖSTÖÄ SEKÄ TOIMI- JA VALVONTAELINTEN JÄSENIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

S-Pankki Oy:n liitetieto 38: Henkilöstö ja johto	2017		2016	
	Keskimääräinen lukumäärä	Lukumäärä tilikauden lopussa	Keskimääräinen lukumäärä	Lukumäärä tilikauden lopussa
Vakinainen kokoaikainen henkilöstö	445	462	381	388
Vakinainen osa-aikainen henkilöstö	33	32	35	32
Määräaikainen henkilöstö	43	32	45	46
Yhteensä	521	526	460	466

	2017	2016
Johdolle maksetut palkat ja palkkiot (1000 €)		
Toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa	528	483
Hallitus	30	30
Eläkesitoumukset johdolle (1000 €)		
Toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa	42	40

Toimitusjohtajalle, hänen sijaisilleen sekä hallitukselle myönnettyjen luottojen määrä ilmoitetaan lähipiiriluotonantoa koskevassa liitetietojen osassa

6.9 LÄHIPIIRILIIKETOIMET

Lähipiiriliiketoimia koskevat liitetiedot ilmoitetaan tuhansina euroina

S-Pankki Oy:n liitetieto 39: Luottolaitoksen lähipiiriin kuuluvilta olevat laina- ja muut rahoitussaamiset sekä tällaisiin yhteisöihin tehdyt sijoitukset ja näiden puolesta toisen antaman luoton maksamisesta annetut takaukset ja asetetut vakuudet	31.12.2017	31.12.2016
	Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä
Lähipiiriin kuulumisperuste		
Johto	1 146	1 677
Omistajayhteisön johto	1 504	2 930
Sukulaisuus	19	186
Arvon alentumistappiot tilikauden lopussa	-1	-2
Yhteensä	2 668	4 791

Yhtiön lähipiirille myönnettyjen korttiluottojen ehoissa noudatetaan yleisöluotonannon tavanomaisia perusteita ja yleisiä ehtoja.

6.10 OSAKEOMISTUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

S-Pankki Oy:n liitetieto 40: Omistukset muissa yrityksissä

S-Asiakaspalvelu Oy kotipaikka Helsinki

Omistusosuus 100%

Oma pääoma (t€) 1 119

Tilikauden tulos (t€) 450

FIM Pääomarahastot Oy

Omistusosuus 100%

Oma pääoma (t€) 8 740

Tilikauden tulos (t€) -185

FIM Varainhoito Oy

Omistusosuus 100%

Oma pääoma (t€) 14 511

Tilikauden tulos (t€) 416

S-Crosskey Ab kotipaikka Maarianhamina

Omistusosuus 40%

Oma pääoma (t€) 32

Tilikauden tulos (t€) 1

6.11 MUUT LIITETIEDOT

S-Pankki Oy:n liitetieto 41: Tietoja notariaattitoiminnasta ja hallussa olevien asiakasvarojen kokonaismäärä (1000 €)	31.12.2017	31.12.2016
Konsultatiivisessa varainhoidossa olevat varat	33 627	25 243

6.12 TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Tilintarkastajan palkkioita koskevat tiedot (1000 €)	31.12.2017	31.12.2016
Tilintarkastus	174	152
Veroneuvonta	8	6
Muut palvelut	94	5
Yhteensä	276	163

S-Pankki

S-PANKKI.FI